BIBL. PUBL.
Codex Lat.
No. 1215

BIBL. PUBL.
Codex Lat.
No. 1215

BPL 1215

Dat prologus van sint Seruoes leyende

In gode namen ende in synen vreden
Goe beythemen wij deser zeden
Ende sprekien inden beythmme aldus
Sancti spiritus
Assit nobis gracia
Ende bidden gode daer na
Den troester ende den volleyst
Dat vanden heilighen ytheyst
Die ytzenade mit ons sy
Que corda nostra sibi
Sacat habitacula
Ende ons te noden bysta
Want des bedorven wij altre meyst
Dat ons der heilighe ytheyst
Onsen sen beruchte
In synre wonynghe
In onse herte kymen
Ende dat wij mogen myrme
Gods leer ende synre woert
Ute ons nütte sijn ytheboert
Off wyse menschen wolden
Ihesus sprack tot synen holden
Ute alle herten kent
Wy seide die mich myn
Ie sal myne woert behalden
Myne ygenade moets walden

ACAD.
LUGD. BAT.
BIBL.

Ende moet ons ghestrecken
Tot allen goeden werken
beide dach ende nacht
En verlene ons sulke macht
Die te sinnen dienste ghetemen
Dat wijr sy ghenne vernemen
Ende dat ons dunke soete
En het ons ghelieuen moete
Gods woert souden wy merken
Ende volgen mitten werken
Dat sijn die salighe die dat doen
Alsoe ons leert die gods soen
Ende sprack tot sinnen jonghheren
Tot sinnen lieuen apostelen
Doen sy miden hongaet quamen
hi beual hon alle te samen
Dhy sult waken ende beden
Op dat ghy in ghenne bekoringe en treden
Dus waerne uchtuch in ukre tijt
Dat ghy mit ernste wakende syt
Als hy vns ghemaecte
Ende hy ons heym soekte
Off synne boden sende
Dat hy ons ghereyt vende
Dit heuet grote bedude
Onder ons sondighe lude
Dat god daer mit meent

Die ons synne ghenade toe sent
hi heuet ons allen beuolen
Dat wij vlytelike waken soelen
Als hy synen jonghheren hiet
Dat waken en verstaet wet
Dat wij nae den vleysche waken
En ons seluen stade maken
Ende onse sonden meeren
Conden wy ons daer af keeren
Onse herte en onsen moet
Dat weer ons aender zielen goet
te recht moghen waken
Dine rechten doechdelijken saken
Die woerden ter goeder tijt ghesproken
Als die heilighen deden hier te boren
Die dat wale bekanden
Der slape is tweerhande
Die ter zielen wet en douch
Ende is ons onderscheiden ouch
Oft wijt wonden verstaen
Onse mensheit is soe ghedaen
wy en moghen des slaeps niet ontberen
Nochtam soelen wijt den vleysche weren
Dat hets wet te voele ~~wet~~ en pleghe
Die volighen willen den rechten wegen
Dat sy ewighe ruste vinden
En mitten gods kynden
moghen vereenighen ghesellschap

Nochtan is eyn ander slaep
Die der zielen voele meer schaet
Die des den vleysschse tgesnet
Hy slaept nacht ende dach
Dat hem mennant wecken en mach
Het ent doen der heilsche tgheyst
Die slape slape hi let ons alle meyst
Desen slape willich uch konden
Dat is als ons die sonden
Soe ouer lieff werden
Ende wy dat alket heerden
Ende sy ons Duncken soete
Ende setten daer ane onsen moet
End wy daer in sijn tgheleghen
End wy der tgheedoen lusten plegen
Ende sy ons nemen onsen seh
Ende wy ons rusten daer in
Dat is onses vleysches tgemack
Dat is der slape daer uch aff spracke
Die vruchtsam is en vreyselijck
Der loen daer van is eyselijck
Den wy daer mede erweruen
Eest dat wy daer in sterruen
Daer voer moet ons behoeden
God doer synre goeden
Des woer ons grote noet
Dat wy waerken als ons god geboet
Aen tgheestelijken werken

Daer wille ons god te tghesterken
Onsen sen ende onsen moet
Dat wy beide ouel ende goet
tgeerden ende besatghen
Ende wy des te recht plaghen
Ende wy dat quade verminden
Ende mit herten end mit leden
Ende ouch mitten tonghen
Eer wy soe worden bedwonghen
Dat wy tgheyn goet en moghen doen
Nu bidden wy den gods soen
Onsen lieuen steppere
Dat hi ons arme sondere
Die ontslapen sijn in sonden
Dat hij ons wille senden
Syne tghenade die ons wecke
Ende ons dat oughe ontdecke
Des herten van binnen
Dat wy sien moghen en kennen
Den wech der waerheide
Die ons ten liechte leide
Vut der duysternissen
ende der tghedenckenissen
Der ouersten Comenschinnen
End wij der gods minnen
moeten alsoe tgheneten
End ons wet en moet verdueten

Dat wij daer om weruen
Dat wij slapende myet en steruen
Voer die vreyselike noet
behoede ons god die ons geboet
God doet hon groot eer
Die hem belieft synne leer
Ende die sij gherne verstaen
Ende mitten werken nae gaen
Denen gheuet hij sijn rike
Ende broude elbelike
Die hi alleyne mach gheuen
den ghenen die doechdelike leuen
Naé den rechten ghebode
Die salighe die sich in gode
Oetmoedich willen mueten
Ende ghestelicken waken
beidé dach ende nacht
Des was allet waese bedacht
Die voese heilighe man
Daer ick dese reden aff began
Die genadighe sinte Seruaes
Die eyn geboren bisscop was
Die bast hielde gods gebodt
Want hem onse here godt
Tsijnen dienste hadde verkoren
Ende hij voese hoge was gheboren
Van sinte marien buerne

Ende om die elbighe weerne
Ter werelt douchde onghemach
Ende gods woert meysterlike sprach
Ende mitten werken toende
Dat hij mitter herten meende
beide stille ende ouerluyt
Nu bidden wij den goods druyt
Den menich sonder roept ane
Dat hi den ghetwaren god omane
Doer sijn gronderose genade
Dat hij mich myet en versmade
Doer eynighe mynre misdaet
Ende doen mich hulpe ende raet
Ende moete mich gracie gheuen
Dat ick sinte Seruaes leuen
Alsoe moet beduden
den ongheleerden luden
Alst god ende sinte seruaes beteme
Ende hijt genadelike berneme
Want ick eyn sondich mensche ben
Sonder nicht en sonder sen
Onghelceert en onghevecht
Daer om bidde ick den gods knecht
den werden ende den gheeerden
den wijsen ende den ghheleerden
Dat hi myn voerspreke sij te gode
Want hij eyn ghetrouwe bode
hier mi eertrike was

Der goede ſinte Geruaes
Dat hi mich vollerÿſte doe
Ende helpe mich daer toe
Die heilighe predickere
Ouch armen ſondere
Dat ick dit moete volbringhen
Tot eeren gods ſonderlinghen
Nv verneemt voert meer
Van deſen heilighen heer
Wie edelike hi ghheboren was
Die oetmoedighe ſinte Geruaes
Des en ſoeken wÿ niet vergheten
Wgnt hÿ heuet beſeeten
Gods rike ten elden
Inden woedſchen elden
Waren twee geſuſteren hier te voren
Edel ende waerl ghheboren
Kuyſſche en waerl geloouen getoogt
Als ons getuyghen dats ongheloyghen
Die die boecke hebben geleſen
Dat ſÿ met edelre en mochten weſen
Noch reÿnre van haren lÿue
Ghheboren van edelen tÿue
Ende van edelen woedſchen mane
Die eyne ſuſter die hiet Anne
Ende was onſer vrouwen moeder
Ende marien der ghoeder
Die Jhsm onſen heer droech

Daer aff te ſpreken is ghenoech
Want menighe ziele daer by ghenas
Die ander ſuſter ſÿ was
Ghehepten Eſmeria
Van haer ſtaet gheſtreuen da
Dat ſÿ hadde eyne dochter en eyne ſone
Van dien ſalk ick te weten doen
Als ick daer aue vant ghecet
Dat was Elyud ende Elyſabeth
Die moeder was ſinte Johannes
Baptiſta des heilighen mannes
Die onſen heer Jhsm doufde
Ende doe vaſt in hem gelouſde
Wies moeder Was die Elſebe
Nv ſuldi verneemen mee
Hi ghheboren den gods druyt
Ende haer broeder Elyud
Hadde eynen ſone hiet Empú
Van dien ſullen wÿ ſeggheen nv
Des ſone was ſinte Geruaes
Die gode lieff is ende Was
Alſulck was ſÿn ghheſlechte
Nu merkt dit wel te rechte
Mÿne reden ende mÿne woert
Heb ick alſus beſchreuen voert
Dat ſÿn vader woonende was
Int lant van griecken als ick las

Nu Willich mach daer toe gheuen
Voert te seggyhen van synen leuen
Eyn leuen dat was gode bequamme
Heilich ende sonder blame
Ende was van onser vrouwen geslechte
Gheboren uut der lymen rechte
Was hy neue ons lieuen heren
Als ons die boerke leeren
En synre moeder sinte marien
Inden lande van ermemyen
Was wonachtich die vader-sym
Godsuchtich was hi dat was ansyn
Daer nae dede ouch dit heilich kint
Uyt synen werken omer-sent
Dat hy gode bekande
Dien van ermemyen lande
Was hy te troost gheboren
En den heiligen gheest eyn dat bewee
Dat liet hy wael erschynen
Hi was dien van Ermynen
Teynen spreyghel gheyheuen
Die doerdelike wolden leuen
Nae rechten wysdome
Dien was hi eyne bloeme
Ende eyn leydesterre
Want hi luchtede verre
Ane mengyhen goeden dmgyhey

Teynnen

dwist hey

Die hy wel conste volbrengyhen
Daer aff dat der heilige man
Groten loff ende eer gewan
Dien god all daer gheseende
Tot salicheiden alle den lande
Er hoert noch eyn schone dmck
Ane der heiligyhe jongyhelinck
Op wies in synre woesde
Uyt mengyher-hande doechde
Hy hadde tot gode lusste
Ende hieerde sich ane dat beste
Nyet nae den werzentlicken roem
Maer nae den waren wysdome
Uyt boeke goeden synnen
Hi begonde seer te mynnen
God den ouersten scheppere
Ende hadde herde onewe
Alle eertschen rychdome
Doer den ewighen rome
Doe liet hy maghe en lant
Stat erue ende gheldant
Dat was syne salicheit en syn heyl
Hi dachte ane dat ordeyl
Daer wy alle moeten comen
Hi hadde te rechte waer genomen
Want hi was gode gheschiersam
Doen hi die waerheit bevnam
En hi dat wiste te rechte

Dat hi vanden edelen ghesla[ch]te
Ons[er] vrouwen was geboren
Ende hi daer toe was verkoren
Doen waert hi vuyrich en vroe
Ende die gods minne halp daer toe
Want onse here god die goede
Hadden in sijnre hoede
Ane sijne ghenade hi sich beual[le]
Hy halp hem volbrenghen all
Die doecht der hi sich onderwant
Doer hoem vuymde hy sijn lant
Hi voer van Ermenyen
In dat lant van Zurien
Te iherusalem sijn bedeuaert
Daer god ghemartelijt waert
Doen hem god daer hadde bracht
Doen bleef hi daer wonachte
Doer liefde ende doer minne
Van ghestelijken sinne
Hy helt sich doe sent hi daer quam
Als gode van hiemel wale ghetam
Uyt goeder kintscheide.
Ende mit verchten arbeide
Uyt vasten en mit waken
End mit doechden te volmaken
Uyt herdegange en mit ghebede
Dat hy wel vlytelijken dede
Uyt sinen psalter dien hy las
Daer hi gestadich ane was
Ende oefende eyn wel reyne leuen
Den ghheyst hadde hoem god ghegeuen
Dien hi teynen heer hadde verkoren
Dat hy van adel was geboren
Daer bi merkt hy voele rechte mae
Doe langhe diende hi gode trae
Dat men begonde te merken
Aen sinen goeden werken
Ende men in doechden proefde
Die seden die hy oefde
Te iherusalem in die heilige stat
Want hem die patriarche bat
Dat hy doer gode dede
Eyne dinck des hi hoem bede
Ende doer sinte marien
Dat hi heme liete wijen
Ende woerde eyn selich priester
Dat ryet hoem der meyster
Beckè spade ende vroe
Doe langhe sprack hy hoem toe
Dat heme mit hevte quam
Dat hy heme waerc ghehoersam
Ende die heilige orden ontfinck
Die hem sakrichlike verghinck
Doen aldus der heiligher man
Alle sijne ordenen ghedan
Ende hi diende gode sterke
Ende hoem der patriarke
Te priester ghewijede

Ende hy heme ghebenedide
Doen meerzede sijn rebeyt
Ende luterde sijne ghereehtigheit
Beide nacht ende dach
Eyns goeden seden hij plach
Der edel sinte Seruaes
Die gode lieff is en was
Dat hi en at noch en dranck
Als hij die misse sanck
Werdelike als heme wale ghetam
Als hij ons hezen lichame nam
Ons heren vleysche ende sijn bloet
Dat dede die heilighe man doez goet
Dat hij miden seluen dach
Sheyne ander spijse te nutten en plach
Ter eeren gods lichame
Ende synen heilighen name
Ch en segghe uch myer voerwaer
Wie langhe off wie menich jaer
Dat der goede sinte Seruaes
Te Jherusalem woenachtich was
Ende daer alome miden lande
Eer heme god den enghel sande
Ich en weyt ouer wie lanck
Eyns daechs hij die misse sanck
Ende hij stont in sijnen gebede
Alst die wile dat hij die stulle dede
Der enghel gods all daer quam
En seide hoem dat hij wale veznam

Stulle ende myet ouerluyt
Seruacius sprack hi gods duyt
Ich come vanden ghetrouwen gode
En ben hier tot dich sijn bode
Dich heuet der werelt heylant
Doer goet hier tot dich ghesant
Du salt leysten sijn ghebot
Dich ontbuyt der warigghe godt
Dattu salt varen in gallia
Du salt bussop werden dae
Hoe wilt dattu daer vares
Ende dae die ketzenheit verwares
Dattu sijne woert daer breydes
Ende dynen sterfdach daer verbeydes
Doen sprack der heilige man
Heer uch en weyt noch uch en can
Weder den weech noch die lant
Der enghel antwoorde te hant
Onse heer salt dich wale bewaren
Ich salt mit Dich daer heenen varen
Ende sal dich daer heenen leyden
Du en salt myet langhe beyden
Dat ontbiet Dich die gods sone
Du moyghes violieren aen groen
Dich en derff der weech myet dinghen swaer
Daer heuet hij nae .vij. jaer
Eyn busdom ghetweest meysterloes
Du bist der ghheen dien god verboes

Want hem dyn dienst beliefuet wale
Sinte seruaes antwoerde nae dien
Ich leyste gheerne sijn gebodt
Gheloeft sijn onse here godt
Ommermeer sonder eynde
Soe waer dat hij mith seynde
Die heilighe gods erytheuen
Hi meerte voele luden
Dat hem der engthel toe sprack
Eyn deyl ontfaeth hyt onghemack
Ten anderen male was hij des broe
Dat hem god eschheyn alsoe
Dat hij hem te dienste dochte
Soe hij alre baldste mochte
Soe hieff hij sich ane die vaert
Der engthel sijn gheleyde waert
Die hem wel goet gheleyde dede
Te sinte iacobs voer hij sijne ghebiede
Die heilige sinte Seruatius
In galissien te symen huys
Ende soechte sijne genade da
Van danne voer hi te gallia
Dat nu is luttermyhen
Al daer soe moesten bimyhen
Der myhel diene leyde
Ende god diene bereyde
Den hi decke ghenade bat
Te tonthieren in die stat

Daer quam die goede sinte Seruaes
Daer dat bussopdome was/
Voet ende rike
Ende hadde wel ynnerlike
Gheslanden den wel vij jaer
Onder bussop dat is waer
Datter ghherechten meyster nye en gewan
Want god den heilighen man
Seruacium daer sande
Tot salicheiden inden lande
Dat wolde onse heer Jhesus
Dat der heilighe Seruatius
Daer quam alsoe verre
Want dat bussopdome erre
Soe langhe hadde ghestaen
Sie die wite hebben ghelesen
Hij weten dat wel voerwaer
Dat alden die vij jaer
Een eynde waren ghegangen
En luden moeste verlangen
Sie daer sonder bussop waren
Want sijs onghherne ontbaren
Sie daer waren ghehoersam
Nu mercket rechte wie dat quam
Des sulde sonder twyuel sijn
Der bussop sinte valentijn
Sie des bussopdoms daer te voren plach
Sie meerte wale en sach
Dat hem sijn alder seer wanck

Hi was omerechtich ende vranck
Die heilighe man ende der ghuede
Hy was des te moede
Dat hy den straff leerde
Opten altaer ende seerde
Voer den luden openbaer
Dat hi verbannen waer
Iene daer aff neeme
Maer die daer toe ghetemde
Ende alsoe lieff waer gode
Dat hem der enghel sijn boede
Cluer ghaf mit sijnre hant
Doen ghinck die meer ouer alt lant
Het waert vondich wijff en man
Dat sinte valentijn den ban
Ghedaen hadde den stauc
Des en doerste nyemant aue
Semen vanden altaer daer hi lach
Des stont dat busdom menighen dach
Onder busdom heerdeloes
Dat nye enighen dae en loes
Doen ont god nyet langhe en woude dolen
Dien alle dmelt es onuerholen
Doen sende hi sinte seruaes daer
Dat hi der heerstenheit neeme waer
Want hi daer toe wel ghetam
Des dachs doen hij in tongheren qua
Der goede sinte Seruaes
Grote Contilie dae was
Doen hoem god daer sande

Doen was van menighen lande
Der lude vele versament da
Doen hiet die stadt Octauua
Want der Conincklic hiet Octauiaen
Ende doe dat lant was onderdaen
Ende die strat ghehoersam
Doen sinte Seruaes daer in quam
Doen waren daer comen wijden
Vanden lande in allen siden
Vsstoppen ende Canonicken
Biden ende monicken
Archiepreuen ende hertoghen
Waren tsamen daer ghetoghen
Greuen ende baren
In dat monster sinte maryen
Vuzigher ende dienstman
Ende dat ghemeyne volck mochtan
Des was daer voele te samen comen
Sy hadden menighen raet ghenome
Waer men eynen busscop neeme
Tsulken deme wale ghetemde
Der heerstenheit ende gode
Vanden groten gebode
Die daer ouer was ghedaen
Doe en dorstes nyemant dae bestaen
Sij hadden menighen dach ghedreuen
Ende was noch ongheeyndet bleuen
Het was hon alleh ontfochten
Dat sijs nyet volkomen en mochten
Uit alle haren wijsdome
Waer bi dat dat busdome

Sheyseliken vader mye en tsheban
Des was daer memmch vroudich man
Ende memmch wyff onbroe
Want hon qualijck stont alsoe
Daer die valsche ende die domme
Dien was daer luttel ome
Daer gods verende die tzerouwe
Die haddens groten rouwe
Dat sij wale sichyn baden
En ghenadighen god sij baden
Haren lieuen scheppere
Want hijs wale mechtich were
Dat hij haer noet bekende
Ende eynen bussop daer sende
Alsulken die hon wale beteme
Ende den volke te rechte queme
Ende der heliger kerken vrochte
Want hyt wale doen mochte
Dat hijse wolde beraden
Doen sij gode dus daer om baden
Ende dats daer tzote noet was
Doen quam die goede sinte Seruaes
Inden monster als eyn pelegrijm
Die haer bussop soude sijn
Dien god daer hadde gesant
Des tsheeert is alle dit lant
Doden hij inden monster ghinck
Nyemant hem dae en ontsinck
Want hem daer nyemant en kande

Dsse waeromme datten god daer sande
Doen hij inden monster quam
Ede hij als heme wale betam
Hy ghinck aen eyne syde
Ende las syne ghetyde
Syne vemen hi decke soechte
Want gode syns ghezuechte
Hy viel neder aenden estruch
Syn ghebet was ghey stelijch
Aen hij in synen ghebede lach
Daer dat volck toe sach
Alle die des namen waer
Ende waert den volck schijnbaer
Doen quam der heliger engthel daer
Ghijnende als die sonne claer
Dien god daer hadde ghesant
Hy hueffen op amtter hant
Eruacium den ghheeren
Dat dede hem god ter eeren
Er engthel langher myet en beyde
Totten altaer hijne leyde
Hij nam den bussop staff
Sinte Seruaes dat hijne gaff
Die lude die dat sachen
Nyemant en derste des vraghen
Hy en hadden groot wonder
Syn vrighelijck bysonder
Dat sij die teyken mochten sien
Die god selue liet ghescheen

Doer sinte Gervaes Wille
Gh sWeghen alle stille
Als soe langhe Went dat erghmick
Dat sinte Gervaes den staff ontsmack

Doen dat ghescheet Was te hant
Der enghel hi verstWant
Ende voer daer ydre Wale ghetam
Wt des ghebode hij daer quam
Die en ghesent hadde daer
Doen des dat volck Waert ghelBaer
Dat der enghel dame Was
Ende der ghoede sinte Gervaes
Behalden hadde den staff
Den hem der heilich enghel gaff
Die haer bussop solde vresen
Ende sij mit hem souden genesen
Die priesters mitten Lelof leeke
Die ghesien hadden die teeken
Die Waren all te samen vroe
En sanct hoeven sij voele hoe
Gode graven sij den loff
Die ontfinghen haren bussoff
Volkten sij songhen
Doen sij te heme dronghen
Hij vielen heme te voeten
Guetlicken sij hem trueten
Alle eer sij hoem daden
En ghelBaren god sij baden

Diene hon te trooste hadde ghegheuen
Dat hijme hon langhe liete leuen

Doen dat Was erganghen
Dat sij hadden ontfanghen
Haren bussop als hon Wale ghetam
Die hon van gods halUen quam
Als ghij hier voer hebt vernomen
Die ander die daer Waren comen
Die bussopen die hij daer vant
Die god eer daer hadde ghesant
Wisse ende ghekeerde
Die ghevrdende en die bekeerde
De bussop sij heme wijeden
En gods ghebenedieden
En gheistelicken heerde
Die alle die ghencerde
Die nae synen vade Wolden leuen
Hem en doerste nyemant ghelouen
Dat bussop dom moch den staff
Dan alden hoem der enghel gaff

Doen der ghoede sinte Gervaes
Ghelbnet ende ghetyhert Was
Etten gods woerde
Als dar toe ghehoerde
Doe dede god synre teyken eyn
Daer synre godheit ene ersceyn
Die menghe myrakel hebet ghedoen
Doen hi ten predickstoel ghemack sWen

Smte Seruaes die tgoede
Wyt tgheestelicken moede
Ende hij predicte solde
Wat soe hij spreken wolde
Dat stonde hem god te monde
Die eyghene spraken en wonde
Anders dan tgroeysche alleyne
Ander spraken alleyne
En wonde hij spreken noch verstaen
Des tghetroosten god saen
Die tekenen die god dede
Doer smte Seruaes te dier stede
Die sidi te rechte mercken
Int midden vander kercken
Ende hij op synen mont
Doen vervulden god ter stont
Mit tgheeste
Ende dede hem volleyste
Wyt synen ende mit woerden
Alle die hoem spreken hoerden
Vernamen allet dat hij spraeck
Dat was hon salicheit en tghemack
Ende eyne voele scone meer-
Wamen dat der menschen eer
Off van weliker hande tonghe
Beide oude ende jonghe
Duutsche walsche off latyn
Sy vernamen alle die reden syn

Dat wolde god alsoe maken
Eyn yegheliic nae synre spraken
Vernamen sijt bysonder-
Wat hadde hon allen wonder-
In ebreusschen in dietschen
In walschen ende in vriesschen
Als ick seide hier te voren
Doe wanneen dat sij waren geboren
Van beheym off van ongheseen
Dat dede god in tongheseen
Der eeren synen holden
Den hij verhoeghen wolde
God van hemelrike
Dede daer beschedelike
Smte Seruaes groet eer-
Dat wij nye en vernamen meer-
Eer dan vanden apostelen hier bevoren
Die hij sich schuer hadde verkoren
Onse heer ihesus cristus
Doen sij waren in eyn huys
Ent dat hij gemaect hadde waert
Ende nae synre hemelvaert
Doen sij waren in sorghen
Ende sich hadden verboeghen
In eynen huse daer onse heer
Wyt synen jonghezen tgheheer
Dat auontmale hielt dats waer
Dat sij rontelinck daer naer-
Den heilighen tgheyst ontfinghen

Ende vut den huse ghynghen
Ioenlike m gods treden
Doen bernamen sij alle haer reden
Die sij spreken hoerden
Dat dede god mden woerden
Dat men mochte mezken
Dat hyse woude yhesterken
Ende hys wale ghelouich was
Dat hi den goeden sinte Gernaes
Dede die selue ghenade
Want hy was sijn ghecrochte bode
Die wijse dat der goede man
Dat messe ghelesde hadde an
End gods woerde daer-spraek
Dat hem des nyet en gebrack
Ende vernament alle gemeyne
Ende groot ende cleyne
Die lude die hi keerde
Ende als hij sich dumme keerde
Tot Werentiken Jnghen
Doe en Woldes god nyet ghelmaghe
Dier daer te voren hadde yhesien
Doe en mochte nyemant nyet verstoe
Die sijne woert vernamen eer-
Y en constens verstaen nyet meer-
Doen god den heilighen man
Alsoe te vordeven began
Beide spade ende vroe
Doen keerder sijnen sen daer toe

Joeke Wijsliken hyt vernam
Dat hoem van godes genaden qua
Hij meerde voele eirene
Dat hyt in desen leuene
Verdienen nyet en mochte te volle
Doch soe wes hy onbetrolken
Eyne sonder sonde
Off hy daer aff vrsonde
Ut sinnen godes werken
Hij wes eyn kempe der heiliger kerke
Ende wab aen sijn ambacht
Eyne kuysliche end eernstrecht-
Oe Wie des yheuechte
Dat hy hulpe ame hoem soechte
Hetruwelike hij hon vret-
Y en at yheyns daechs met-
Eder en at noch en Dranck
Als hij die misse sanck
End gods lichame ontfnck
Den dach eerde hy ende bestmck
Onder eyngher hande spisse
De heilighe man ende die Wijsse
Enden sede was hy vast-
Hij en liet daer leuen gast-
Off doer grote sierheit
Doer god leyt hij den arbeit
Heiselike waren syne seden
Der heilighe yheest was daer mede

Dat waert ane synen werken schyn
Anders en hadt nyet moghen syn
Den tyghen woordighen riken
Een wolde hy myet wyken
Denen was hi haert ende vast
Want hi en ontsachse myet eyn bast
Hi was sachte den armen
Ende lietse sich ontfermen
Ymmentlike hysse gruetede
Haren kommer hy hem buetede
De bedruefde die troeste hi
De tghevanghen die verloeste hi
De sieke die tghenerder
Heyns onrechts en ghierder
Doen men dit wijde vernam
Groet volck tot hoem quam
Totten heelughen grieke
De lasersche en die sieke
De stomme en die blynden
Vier syne mochten vynden
De hoem soechten mit trouwen
De tghetroesten haers rouwen
Eenen gaff hi sprake en liecht
De grote heer van maestrecht
De heelughe predickere
Oc wat ouck dattet were
Dat den luden deerde
Uyt gode dat hysse ghenerde

Hy waren douff off lam
Vele hem derre toe quam
Inden seluen stonden
De daer waren tghebonden
Uyten ouelen gheyste
Des dede hem god volleyste
Dat hysse gunsselicken troeste
In haers rouwen erloeste
De edel noetsulpere
Hy was dae veele meere
Als hy noch is veele wide
In dien seluen tyde
Pietyghel der gods holden
De die zielen tgheneeren wolden
Ende goeder wercken plaghen
Ende op syne werken sachten
Hy en woerden myet erre
Hy was haer mogheden swerre
Ende hare alre verlies leyder
Onder die verleyden
De inden seluen iaren
Vere gheweldich waren
De die kercken te braken
Ende thesum wedersprake
Uyt menigher hande hereseen
In der reynre maget sinte marien
Verssmaden daer sy mochten
Daer sterkelike teghen vochten

Die heilighe gods holden
Die gherne slechten wolden
Ende vesten die kerstenheit
Des leden sij decke arbeit
Des der goede sinte Seruaes
Een sterck houstman was
Als decke wale beschreyn
Sinte Jhezominus wasser eyn
Hij woende by Jherusalem
In die stat van bethleem
In affrikie sinte Augustijn
Ende van toers sinte martijn
Ende sinte ambrosius van meylaen
Die god was wel onderdaen
Van pictouwen sinte hilarius
Ende der goede sinte amasius
End der heilighe Theophilus
Ende der heilighe crisostimus
Dat waren die gheselen
Die nyement en conste gheuersen
Noch sint gheynen dinghen
Van ander waerheit yghe dinghen
Noch haers geloeuen weder reden
Daer sij decke arbeit om leden

Ongheren was in derre tijt
Grroot lanck ende wijt
Voele meerder en voele rycke
Ende stont vele vredelicker

Daer bynnen woenden groet heere
Die sommighe seghen dat dat meere
In dien tiden daer ghinghe
Ende dat lant daer all om ynghe
Daer des en weet ich met voerwaere
Hoe was mden seluen maere
Dat die stadt hadde groten zoem
In deyne side eghnicht eyne flume
Die seker die noch daer gheit
Dat mder alder vyten steyt
Des soelen wij voele achter laten
Want des is bouen maten

Bennen tonghezen die wijde
Waren in dien tide
Wee endeseuentich samenighen
Die gods loff lasen ende songhen
In duechondert capellen
Die hoerde ich voerwaer tellen
Daer men gods dienste in dede
Met singhé ende mit ghebede
Die wijle dat sij wale laden
Doe waren sij wale beraden
Ende haer stat stont wale in eere
Tot dat sij begonsten te verkeren
En sij begonsten te verteren
Ende sij der viant vererzede
Die sij van gode verredde
Ende leyden helle waerde
Denen toernde seer harde

Dat der gude sinte Gerwaes
Doe vaste in gods dienste was
Ende god soe menighen mensche dede
Gewãde doer sijne bede
In sinte Gerwaes eer
Dat bemde hij herde seer
Want hij bemde alre hande goet
Doe wie tgherne wale doet
Den luchte hij nacht en dach
Doe dat hen hinderen mach
Des en liet hij ouch doe nyet
Den van tonthieren dat hij ryet
Dat sij sinte Gerwaes woerden gram
En woerden gode ongehoersam
Der viant hulpse schenden
Der mesdaet ende tien sonden
Dat sij hoem woerden ghehaet
Hij en wisten selue om wat
Dat sij gruts ane hoem vergaten
Te samen sij ghesaten
Ende der bruit mit hon
Die hon den raet gaff en den sen
Dat sij gode gebot te breken
Hij dachten ende sij spraken
Wij sijn bedroeghen seer
Onse busdome heuet sijne eer
Ane desen vreemden man verloren
Die hij busschop is vercoren
Een ellendich arme man
Die onser spraken nyet en kan
Die onse lant nyet en berichtet
Noch slote noch burghe en stichtet
Noch hoeff en wilt halden
Dat heer sapien mocht hij walden
Een arme wandelere
Hoem is alsoe meere
Dat menten schelde als mente loue
Hij en wilt nommer comen te houe
Hij wilt altoes alleyne wesen
Ende altoes in sijnen boeken lesen
Hij en wilt nyet heerlijck leuen
Noch nyets nyet doer eer ghescheuen
Die mochten yemant mynnen
Al dat hij mach ghewinnen
Dat ghecost hij armen luden
Dat wonders mochte dat duden
Of dat langhe soude weeren
Hij mochten syns wale ontberen
Want hij en vroemt ons nyet een blat
Hij willenten verdryuen vuter stat
Dat en doen wij nommer te vroe
Doe langhe sprack hon der viant toe
Dat sijne vuter stat verdreuen
Ende gode ongehoersam bleuen
Dat hon der viant dat ghenriet
Dat en was doer haer goet nyet
Hij ghecost ghenne boesen raet

Doch en mochten sij die daet
Mit hem niet volbrenghen
Want gode en wonde niet ghehengsse
Dat sculdi weten sonder wanen
Als hij daer te voren hadde ghedaen
Aan Job den gheduldighen
Dien niemant en mochte beschuldighen
Van eyghenre onschulden onstede
Doe wat dat men hem dede
Doen god des ghestuede
Den viant dat hij hem schade
Die god was boese ghehoorsam
Doen hene die duvel affnam
Sijn ghesonde ende sijn goet
Doe ghestadich was sijn moet
Dat hi voer alden die scolde
Niet twijfelen en wolde
Doe en dede ouch sinte Geruaes
Want sijn ghelooue stedich was
Doen die ongherechte
Die waren des viants knechte
Des waren woerden in eyn
Der enghel sinte Geruaes erschenen
Hij ghebiet den heilighen manne
Dat hi voer van danne
Dat daer hij noch is te Trieste
In eynen dalle seven ende vierste
Essen ende waer ghedaen

Daer twee water tsamen gaen
Eyn groot ende eyn cleyne
Claer schoen ende reyne
Dats die Jeker ende die mase
Beide te korne ende te grase
Es die stadt wale gheleghen
Ende te schepen in voele wegen
In visschen ende in ghewilden
Ende in goeden ghelden
Dey beter gaen werden
Die ye mochte ghewerden
Des slept die stat te maten
Al en eynre ghemeynre straten
Van Inghelant mij ongheren
Voer Colne en voer tongheren
Ende alsoe dies ghelijcke
Van Gassen in vrancrijck
Ende mit scepe die des pleghen
Te denemerken en te noirbegen
Die wegghe versamenen sich all dare
Des is die stadt daer gare
Geheiten Trajectum
Daer sande god Geruacium
Doen sinte Geruaes die goede
Uut ghestelicken moede
Des enghels boetscap vernam
Die hoem van gods wegen quam
Dien hij derfde ghenade bat
Doen ruymde hij tongheren die stat

Mit eyn deyll synre holden
Die hem volghen wolden
Ende hem waren ghehoersam
Als hy doen te Trieclst quam
Die ghenadighe sinte Seruaes
Die god alre liefste was
Daer was hy alsoe ghierne
Daer hadde sinte Materne
Eyne Capelle doen Werken
Daer bleyff hy by der kerken
Alst dat syn monster gaf sleyt
Daer noch die straete voer ghheyt
Vanden heiligen vader sinte materne
Wille ich uch seggghen ghierne
Corteliken eyn waerheit
Want hy eerstverff die cristenheit
In gallia stichtede
Ende die bussscopdome berichtede
Colne ende tryere
In sinte peters eer
Ende tongheren in sinte marien name
Die drie berichtede hy al tsamen
Mit emich Jaer en mentghen dach
Doen hy der alle drie plach
Doen was syne ghewoenheit
Als hy daer en tusschen reyt
Van Colne tot Octauia
Ghe bleyff hy onder wylen dae
Te triecht voer den berghe
Daer nam hy her berghe

Want hy de tswyle boer die baert
Hi vertreyech dat daer gemaect waert
Eyne kerke en ghebuwet
Ende den apostelen ghewyet
Doen bat sinte Seruacius
Dat ghelovighe gods huys
Herberghe ende eyne celle
Ende eyne cleyne Capelle
Ende eyne cluse daer hy in lach
Daer hy nacht ende dach
Gode dienende trouwen
Ende sinte marien onser vrouwen
Onder seluer eynode
Hy nam syn armoede
Ende verduldeliche
Hy wolde gods ryke
Daer mede erwerven
Als het queme aent sterven
Dat god heme hulpe dede
Hy was stedich ane synen gebede
Es hadde ghenuym en stede
Eme rouwede suttel der stede
Dat hy van tongheren was verdreuen
Hy hielt sich alte dat veyne leuen
Als hoem der heiligher tghevyst ghescuet
Hem en stont syn herte wyet
Tot werzentliken roeme
Hy en wolde syn bussdome
Noch wyet mit allen begheuen
Hy daer hy berichte alle syn leuen

In eyns bussoops stuet
en waren gode hy dicke baet
Ver die vaḥ Ortaue
Dat hy hon verstaue
Dat onrecht ende die misdaet
Dat sy verontwerden symen raet
Alsus was der gods knecht
In symen dienst boese tgherecht
Dat hy des myet en verdyet
Hem luste des te bat
Dat hy gonde tghenade soechte
Want hy was vut den ghezuerechte
Ende uuten gedranghe
Dat heerde hy alsoe langhe
En tghepsteliken arbeyt
Dat heme god syme verholentheit
Liet verneemen teymre stont
Dat dede hy symen vruenden kont
Hoe balde als hyt hadde vernome
Dat Attela soude comen
Er hunen comnck die heere
Vm heyden euereye
Uut groter heer cracht
Die altoes treyden gode vacht
Dat god des tghesinden wolde
Dat hy tghepselen solde
Die onthereechte heerstenheit
Oer der lude boesheit
Dat was ouer alle ghelin

Tonghoren ende ouch anderstwe
Die waren onghehoersam
Doen dat der heiligher man vernam
Mte Geruaes die ghetrouwe
Doen hadde hys groten rouwe
Syne boden hy doen sande
Uut bruuen achter lande
Om den ameye ende oer die noet
En heiligen luden hyt ontboet
En goeden ende den ghereechten
Dat sy daer ome dechten
Ende haer ghebet baden
Ende vlyteliken baden
Haren god ende scheppere
Oft m symre ghenaden were
Dat hyse beschermen wolde
Ende hy hon syme holde
Ghenadeliken liet ghewynnen
In die eer symre symnen
Doen sinte Geruaes die ghereechte
Die ghetrouwe gods knechte
Vernoent hadde alsoe
Doen woerden sys alle vroe
Vnde achter lande
Oer hy syne boden sande
Mte Geruaes die goede
Doen waert hon des te moede
Doen sy die reden vernamen
Dat sy alle te gader quamen

Hode te eeren ende te roeme
Ende ouch den busschome
Te troys dat hiet doen trecken
Daer quam die goede sinte Gerwaes
Ende teghen hoem in godes namen
Die heilige bussopen alle quamen
Die doe waren in gallia
Ouer verze ende ouer na
Beide dutschen ende walen
Ich en weyt mijet recht der talen
Die menich bussop dat daer waer
Mincken ende clusenaer
Oersten ende heeren
Die mynderre mitten meeren
Geleerde ende ongheleerde
Werzentlike ende beleerde
Eerze quam soe vele te samen
Die tghedoupt waren in xpūs namen
Daer was wael menich man
Die niet en wiste nochtan
Wat beduden soude die vaert
Dat hon ghesept waert
Armen ende rikén hon allen euen ghelike
Die daer doer god waren comen
Doen sij die meer hadden vernomen
Die meer die alsoe sterck was
Die hon sende sinte Gerwaes
Die heilige en die getrouwe
Doen hadden sijs groten zouwe
Die waren in sorghen

Heyde auont ende morghen
Ende vroech ende spade
Doen woerden sij des te rade
Beide arme ende rike
Dat van hon allen eyn peghelike
Dasteyn weruen solden
Om te verercghen gods hulde
Openbaer ende stille
Ende des vleysches boesen wille
Enden herten solde sinden
Ende solden voert meer vermyden
Alle sondelike seden
Ende eeren gode daer mede
Ende kuysschelike leuen
Dat hon god woude vergheuen
Daer sonden ende haer mesdaet
Daer mae vonden sij in haren raet
Als hon der sen quam van gode
Dat sij te romen eynen bode
Tot sinte peter wouden seynden
Off hij mochte weder wenden
Gods gramscap ende sijnen toren
Daer twe waert sinte Gerwaes verloren
Die heilighe ende die mere
Dat hijs bode weer
Want der goede sinte Gerwaes
Der alre eerste was
En der hūnen heer baert
Van gods weghen rondich waert
Ende dient god liet verstaen

Soe docht hon allen goet ghedaen
Den heren die daer waren comen
Met van gods weghen hadden vernome
Dat hi die boetscap dede
Ende gode genade bede
Voer die ander alle gemeyne
Ghy Wisten hoem soe treyne
Dat sij te dien stonden
Heynen man en vonden
Die dat daer toe ghetemde
Ende den god dat verneme
Dan sinte Gervaes mit namen
Des baden sijt hoem alle te samen
Wel ghenadeliken
Ende arme ende ryke
Doen aldus die roemsche maert
Op sinte Gervaes gheleyt waert
Ende daer toe was bereyden
Doen hadde hijs wel gerne ontboren
Met doer sinen arbeyt
Maer doer der lude boesheit
Die moeste werden ghestroken
Dat voer was ghesproken
Dat docht hij dat moeste wesen
Dat sij met en mochten genesen
Och werden ghesleyket
Die daer waren verdeyket
Ten vreyselicken valle
Maer doen sijs baden alle
Die ghersteliken ghenote

Die clemme ende die grote
Dat sijs met en wolden ontberen
Doe en wolde hijs met langher ontberen weeren
Was wijsliken bedacht
Ende sprack ich doens mijne macht
Ve ich aldre beste can
Maer hi is menich heylich man
Die beter weer daer toe
Dan ome mich dat icht soe wale ghedde
Mit salicheit ende mit sinne
Maer doch eer ichs begynne
Dat ich mich ghereyde ane die maert
Doe moet dat bisdom sijn verwaert
Te Colne bij den rijne
Dat hiet doe agrippine
Doen was een boese bisscop da
Ende was ghesheiten Essratn
Die onrechts ghevoelen was
Dan denen sprack sinte Gervaes
Ich wille dmer soe lange letten
Dat wij heme ontsetten
Die soe valsche is vtermaten
Solde ichen achter mich laten
Verdriben sijne boesheit
Doe verloer ich alle mijnen arbeit
Dy ghij wilt dat ich sij bode
Doe weert dompheit dat ich gode
Ende sinte peter met voele bede
Off ich alsoe ouel dede

Dat ick sulck onrecht wolde sparen
Ick wille alre eerst daer varen
Ende den droeghenaer verdriuen
Ic en salt myet bussop blyuen
Die den luden onrecht leert
Ende die heerstenheit verkeert
Hoe voele als hys macht ghedoen
Hi weder spreket iheſum
Christum filium dei
Dat hy god myet en sy
Ende onser alre verloessere
Dat spreect der droeghenere
Openbaer ende onverholen
Dit en wilt god myet meer gedolen
Niemant en sal synre sconen
Hy en sal hoem te verste lonen
Na synen boesen werken
Die eyn viant is der kerken
Ende die die valscheit breyt
Daer hi dat volck mede verleyt
Dit boeser hereſien
Wolde hy by ons ghedyen
Dat mochten wy ons voer gode schame
Doen loesden sy alle te samen
Dat men esschaten verstiete
Hi menten myet meer en liete
Dat bussem myet langer verwaren
Doen lieten sy sinte seruaes daer vare
Ende salighen gods holde

Ende mit hoem die hy wolde
Doen dat alsoe ghesloten was
Dat der gode sinte Seruaes
Came te Colne sonde varen
Hy it eynre ghenstelikter suren
Hy it vier thiene ghesellen
Die uch uch wille tellen
Cortelike ende schier
Daer was eyn bussop van trieze
Der heiligher sinte maxemijn
Van arle sinte valentijn
Hi van straesborch sinte amant
Eyn heilich bussop wale bekant
Ende van spiere daer by
Eyn heilich bussop seet men my
Ende van wormtze sinte [illegible] victoer
Die beseten heeft den schoer
Des hiemels waerlike
Ende daer was vut vranckerijck
Van ruemen sinte Dyostolus
Die wael ghierde syn gods huys
Ende van Sans sinte Seuerijn
Die wale daer mede mochte syn
Van azor sinte valeruaen
Van troys sinte Octauiaen
Van bâcherach sinte Justyn
Die gode wolde ghehoersam syn
Mit Eligius van amiens

Smte dyapotus van orliens
Dit syn der vierthiender namen
Die alle boeren te samen
Die vijfthiende was smte Seruaes
Die homre abte leydsman was
Doen die gods holden
Quamen daer si wesen wolden
Tot colne totter heilegher stat
Daer sy smte Seruaes bat
Om te verdriuen Effratam
Groet volck daer teghen hem quam
Die priesterschap myet alleyne
Daer die voersten alle ghemeyne
Ende ander volck vanden lande
Daer smte Seruaes nae sande
Den des arbeyts myet en verdroet
Die Consielie waert daer herde groot
Anden luden doen sy vernamen
Doen sy alle te samen quame
Ende namen hoeren raet
Ende mercten die meschet
Ende arme ende rike
Doen vrieden die sommige sekerlike
Dat men Effraten ghaue vrede
Ende vernaame syne rede
Die der bedueghder was
Dat wederspraeck smte Seruaes
Hy en saelt anders aen vaen
Effraten es soe ghedaen
Wolden wij beghynnen
Hoem aen te spreken mit mynnen
Ende vriendelijken hoem vlechghen
Dij soude ons allen bedueghen
Dit menighen valschen ordonde
Oer te sterken die sonde
Ende onrechte beduden
Dat hi die domme lude
Daer mede solde verleeren
Ende den stade ermeeren
Wolden wij hoem ouch dwinghen
Tot cristelijken dinghen
Oc waere kreme uijt synen aert
Dijn boese herte is soe hoert
Dij soude sijner maken toren
Dat onsen arbeyt weer verloren
Dij is van sulken moede
Dit ouele noch mit goede
En mochten wijs myet bekeeren
Noch heerstelijken ghekeeren
Dij spreect onghelooueghe woert
Ende daer aff hebbich soe boese gehoert
Dat en es ghheyns vreden wert
Die verssten eine myet en beghheert
Noch eghheymre cautelen
Die der heiliger tyrannen
Met en wilt ghheloouen
Ende ihesum wilt beroouen
Ende seet dat hij myet god en sy
Id weder spreect corpus domini
Dat willich helpen vorcken

Ende Wille daer teghen spreken
Dat hij met busscop en sall sijn
Oghens mach die brueder mijn
Ons seide voert sinte Geruaes
Dien dat onrecht lept was
Desen valschen Effratum
Die tristus is onghehoersam
Dien verdeyle ich mit gods recht
Want hi is des viants knecht
Dien hij wale ghedienen kan
Es hij wijs ofte man
Dien willich ernoghen
Ende wille hem sijn erboghen
Dien moghen wij wale tellen
Van sijnen ghesellen
Ende mit hem sijn verstoten
Ende mit vianden sijnen ghenoten
Die god van hiemelrijc verstiet
Ende diese seer vallen liet
In dat affgronde neder
Doe en sprack daer nyemant weder
Teghen sinte Geruaes woert
Sij hadden alle wale ghehoert
Dat sijne reden ghereicht was
Doen verwan sinte Geruaes
Mit gods hulpen alleyne
Dat die ander alle ghemeyne
Des ouer eyn ghedroeghen
Mit ghelijcken ghelooghen
Dat dey boese dobbeneere

Wale mit recht verordelt woer
Van sijns selfs woerden
Doen sij dat ghehoerden
Dat hij ihm wederspraek
Dat was hon allen onghemaek
Alse dat ghesproken was
Doe bekeynde sinte Geruaes
Aerome dat hij daer quam
Sij ontsat Effratem
Mit oedel alle der heeren
Der busscoppen die doen waren dae
Ende der andere heeren daer nae
Mit armen ende mit riken
Het was hon somelijken
Herde seer teghen den moet
Der ghelooue en was mit goet
Sij verneemt voert dat
Doen sij volbracht hadde dat
Den ghelwaren god sij baden
Dat hijse wolde beraden
Want hij alle herten kende
Dat hij hon eynen busscop sende
Ullien die heme beteme
Ende den luden recht bequeme
Ende die sij conde ghelooghen
Duch deden sij daer teghen
Haer vasten ende haer vyere

Des ghelooffde hon god schier
Uyt vaderliker mynnen
Geruatus baerhter hon ynne
Dat die goede sinte Seuerijn
Haer bussop soude syn
Want onse heer alsoe wolde
Doen waert die gods holde
Erhauen in die selue stat
Dae Effratem was aff ghesat
Alse doen dit was ghedaen
Goc schiet die cõsilie saen
Dem voer sinte Seruatus
Weder te synen gode huys
Te triecht tot sijnre relken
Ende syne heilige ghesellen
Voer elck totten synen
Ende lieten sinte Seuerijne
Te Colne aen syne hoerscap
Alne die ghestelike meyesterscap
Dat hoem wale ghetam
Doen sinte seruaes heym qua
Ende hy syne saken aer berete
Doe en lette hy langher niet
Hij hueff sich schier ane die vaert
Te romen daer hij ghehoerde waert
Hen Woldes niet laten
Ende voer synre straten
Voer metze doen hij daer quam

Ende heme der bussoop daer ontfinck
Alsoe hy hoem teghen ghinck
Uyt groter eer en hyre ontsinck
Uyt heiligher samenighen ghenoech
Dat men hem metteghen droech
Cruen ende heylich doem
Der bussop leyden inden doem
Der heiligher sinte Lutboer-
Op sinte Stephanus choer-
Alne die ghewijede stat-
Under mynnen gods hy hem bat-
Uyt ghevsteliken dinghen
Dat hij die misse woude synghen
Sinte Geruaes dede syne bede
Alst daer hi die misse dede
Ende die heilighe woert sprack
Doe quam der viant en brack
Ynen balck ane dat monster-
Oghe boven aen dat vynster-
Aer mit werp hi den traen
Geruatus beder eynen vam
Och en merkte hij synes niet
Hod hij hueden ende bevet
Als hoem decke wale beschein
Dat hout viel opten alter stern
Dat hij in twee stucken spleet
Aer dat god den kelick beheilt
Dat hi niet en was gheualien
Onder den volke mit allen

Was die aldereste boeke groet
Doen dat timmer neder stoet
Doe vreyselijck was der slach
Doen der boem daer neder lach
Die soe groot was ende soe lanck
Onder den volck waert groet ghedranck
Doen dat ghevallen was ter neder
Mit sinte Servaes wenckelse weder
Ende hielse alle stille staen
Als dat ambacht was gedaen
Eer hi gods lichame hadde genomen
Doen hiet hi naerder comen
Den bisschop sinte Auctoer
Ende die heeren vanden choer
Die salighe sinte Servaes
Die steyn die daer gebroken was
Sien liet hi hon beschouwen
Doen ghenoet hi sijnre trouwen
Ende gods genaden in derre stont
Synen vingher stack hi in sijnen mont
Uut sijnen speyckelder hijme natte
Den steyn hi te samen satte
Als dair hi ghebroken was
Der goede sinte Servaes
Een sonderen verdynghere
Die streyck mit sijnen vynghere
Dat der steyn was gespalden
Hi liets gode ghelden
Die sijn ghebet te hant ontfinck

Die steyn weder te samen ghinck
Also vast ende also haest
Als hi ye daer te voren waest
Eer dan daer eyn teyken bleyff
Daer hi mitten vynghere over streyck
Sinte Auctoer der busstopp
Gode gaff hi den loff
Dat hi dit teyken wouden doen
Over sinte Servaeson
Ende het doer hem geschiet was
Doen sprack der goede sinte Servaes
Een laet die reden staen
Het heuet god doer ons gedaen
Off ons ghenade van hem geschiet
Die loff en besteyt mich myet
Ghetrouwe was die vrientschap
Ende ghelijcke die broederschap
Ussichen den tweer heiligen mannen
Ende sinte Servaes keerde danne
Ende sinte Auctor der heeren
Ghinck mit hoem herwaerts
Ut metze dat was waer
Er arbeyt en was hem myet swaer
Ut anderen gods knechten
Ende ghetrouwen en den ghenechten
Die hem volchden buten stat
Dat hi hon weder te kieren bat
Ende hielse gode beuolen sijn

Voer basel voer hy ouer rijn
Daer nam hi herberghe
Dus quam hi ouer dat ghebergte
Uit ons heren ghecleyde
Nde mit swaren arbeyde
Ende spade ende vroe
Oe langhe dede hy daer toe
At hy te zomen bynnen quam
Ll daer hi waert ghehoersam
Te zomen quam sinte Seruaes
Alsoe dat hi all die was
Oen die lude die asschen ontfinghe
Nde die basten aen ghinghen
Nde bat voer die van gallia
Y was voele ymichlike da
It groten oetmoede
It alre slachten goede
It vasten ende mit venyen
Nde mit arbeide menighen
It waken ende mit gebede
It groten arbeide
At die viertich daghe leden
Ot denen tyt hadde hy vermeden
Te ghetzuinde gods holde
At hy myet comen en wolde
N sinte peters doeme
At en liet hy myet doen zoem
Oele ghheysteliken hyt aen vynck

Want hy besoechte ende beghinck
Tluysen ende capellen
Y onsteren ende tcellen
Lle die m zomen waren
Otten ghelwyeden altaren
Hmtck hy ouer alle die stat
En lieuen heilighen hi bat
Lken ende sonderlinghen
At sy heme hulpen dynghen
En den ouersten steppere
Ft synre genaden weeren
At hy besitteermde dat lant
An danne waert hy daer ghesant
Es seluen maers quaemt also
Dat onser vrouwen annunciatio
Upten goeden vridach ghelach
Soe als ich ghester euen sach
At sy den gods sone ontfinck
Nde men dat ampt ouch beghinck
At vrijs ghemartelyt waert
Aer passien hadde hy hem gespaert
Er hi in sinte peters kerke quam
Ien hy doch was ghehoersam
Er eerwerdighe sinte Seruaes
Want hy doch soe heilich was
Oe was sijn ghelouue dat
At hoem gods des te bat
Es dachs verhoren solde
Es hi hoem bidden wolde

Alle dit hadde hi voer dacht
Des nachts voer der middernacht
Quam hi voele stille
Mit gheestelikken wille
Onder werzentlikken roem
Voer sinte peters doem
Er hi quam in die doer-
Myne venye soechte hij daer voer-
Docke op sijne blote knyen
Des en verdroet hoem noch nye
Langhe lach hi ane die stat
Mte peter hij bat
Dat hij sijn ghebet verneeme
Er hij in sijn monster queme
Doen hi des voele hadde ghedaen
Ende hij vinden monster soude gaen
Ende die doer ontsloten waert
Doen volbracht hij sijne vaert
Mit voele goeder trouwen
Doen bat hij onser vrouwen
Der hiemelscher coninghinnen
Mit gheestelikker minnen
Dat sij heme hulpe bede
Ende haren sone bede
Voer die van galliæ
Want hij was homme bode da
Te heer van tongeren mit namen
Dat den heiligen alle te samen
Ende sinte peter den waren bode

Dat hij sijn dinghen waer te gode
Best mit sijnen wille mochte wesen
Dat hij die van tongheren liet ghenese
Ende sijne bedinghen voerdachte
Myne venye hi docke soechte
Voer sinte peters docke
Ode vleede hij starcke
Te gods onderdane
Mit menighen heyten trane
Aert heme sijn ansicht nat
Alsoe langhe heerde hij dat
Te heilighe sinte Gerlaces
Dat hij alsoe vermoedt was
Onder watten en vosten
Dat sijn vleyschie moest rasten
Alt daer hij gode aen riep
In sijnen ghebede hij ontsliep
Te ghetvoulde mepster
Was eyn gheerecht priester-
Voer gode edelike
Ende hier in eertrike
In sijnen slape daer hij lach
Yn schoen lieght dat hij sach
Alt inden hiemelschen trone
In sijnen vysione
Daer sach die gods holde
Ghestoelte van golde
Ryx ende cierlam
Hoet gode Male ghetam

Niet wale mochte ghedoen
naer op sat der gods soen
te ghewonne heylant
e synre rechter hant
G mte maria onse vrouwe
G yn moeder die ghetrouwe
ominghinne in hemelrike
H ij sach ontellike
er heilighen die voer gode staen
e hem lieuen dienst hadden gedaen
n sen werden heylande
G mte peter hi die bekande
E nde paulus synen huysgenoet
n der scaren alsde groet
er hi ghetelken myet en mochte
at die twee heilige voersten
oer hoem myet bidden en voersten
nde alsoe ghelijck deden
ls off sij voer heme beden
D es en wolde god myet horen
h i keerde van hem syne oren
D at meerde smte Seruaes
V e rouwich hi des was
D at sij alsoe keerden samme
F mte peter sach hij vast ane
ij t ymentliken moede
S at hoem der heere goede
G mte peter die meere
E yn goet voersprecken weere

D es en wolde god alk myet verstoren
ij nen daer was smte Stessoen
er martelaer zeyne
i verstoende sich alleyne
G ode hij vlijtelijken bat
oer metze synre stat
A t hijse wolde beureden
ij tten volke van synre steden
A t hij hem beurede synen doem
oer syne eer ende doer synen roem
D at verhoerde onse heer ihesus
hi bescheerende hem syn ghenaden huys
v ant daer ymme was syn bloet
D at voele ghesweer was en goet
oer dat beurede hij hoem den ghoe-
naer bussop was smte Sluerijn
e gode herde lieff was
oen dit meerde smte Seruaes
at god syne bede myet en ontsmaet
Zoten zoude hem des ouer ghmack
at hij mitten herten woende
erde seer hij doen weende
G od kende syne trouwe
E nde erbermde synen rouwe
v ant hij hem was ghehoersam
G mte peter daer tot hoem quam
A lsen god daer hadde ghesant
h ij hoefden opp mit der hant
E nde spranck hoem vriendelijken toe
Z oeder Seruatius en doe

Deser beden myet meer
u moedes mich alte seer
at clopstu aen die verslughen doere
aer is eyn vast tzrendel voer
ut gods ordel gesthoten
us soe vast besloten
n en mach myet werden op ghedaen
at saltu wijslike verstaen
u biddes voer die verbaten diet
es en wilt onse heer myet
nser alre verloessere
te verdeylde sondere
n en bestaen myet den ghereghten
en ghetrouwen gods knechten
y sijn herde onderseiden
u en salt den gods leyden
iet lanyger alsoe by staen
ls dulde noch heues gedaen
want sij moeten verderuen
u en salt mit hon myet steruen
es en sal dijch myet gestaden
nse Here maer hij wilt dijch saden
uten hiemelschen brode
euende ende dode
n moghen myet te samen wesen
te lude en moghen myet ghenesen
te dulle telles voer dijnē jonghere
amelijken dien van tonghere
te daden des vruchts zaet
at ghemerchte van hare mesdaet

Dat is voer onsen heer comen
ij heuet hon te vore vernomen
at moet sijn ghetrocken
et is van gode voersproken
at en mach nyemant ghelieren
nse heer die wilse beskeeren
p dat sij dese mesdaet arnen
aer voer moetse staen
Ante peter sprack euer de
den goeden sinte Gerlaes toe
u en salse myet voervreden
te ghedaen sijn but gods vreden
te moeten arnen sijnen toren
u en salt myet hebben verloren
yne weech noch dynen arbeyt
u biddes voer ghereghticheit
voer dyn buesdom ende voer dyn lant
ynen sloetel gaf hi hem in die hant
an sylver die seltsem was
ten behielt sinte Gerlaes
eynen hyrelken en ghemerke
an hiemelschen ghelderke
at nye man sulken en sach
och nyemant ghelberken en mach
it menschelijken synnen
at dede hij heme te mynnen
ynen arbeit hi hem daer mede galt
ij gaff hem die selue ghelde
te hem god hadde ghegheuen

Ouer die dode en ouer die leuen
Dat was ware oirkonde
Dat hij bonde ende ontbonde
Sijn ontsiene ende tgherechte
Heeren ende knechte
Ende man ende wijff
Inden doot ende inden lijff
Dat hys tgheweldich heere
Gezuacius die meere
Doe wie dat des tgherechte
Dat hij hulpe aen heme soechte
Ende heme ghenade bede
Dat hij heme ghenade dede
Van synen sonden
Dat hi hem daer aff ontbonde
Die tgheualt gaff hem die gods sone
Ende dies myet en wonden doen
Doe wie verdiende synen toren
Dat hi beide hadde verloren
Ende ziele ende lijff
Et weer man off wijff
Hij en soechten sijne hulde
Ende beterden haer schulde
Als daer ontfinck sinte Seruaes
Die gaue die soe groet was
Die lone voer sijn ongemack
Sinte peter hem eer toe sprack
Eyne ziele heilighe bode
Ich beuele dich den tgheliaren gode

Die dich dyne ziele salt beliaren
Du salt in tgaliia weder varen
Dit arbeide saltu daer comen
Eyghe dattu hij heues vernomen
Den goeden luden alle te samen
Ende sinte Cornelijs mit namen
Ende anderen dynen ionghheren
Den tgherechten van tonghheren
Die dyns raets willen pleghen
Den saltu verdraghen ende weghe
Dan mach wale nae dich verlanghen
Du salt werden tgheuanghen
Van den ioden den boesen
Dood salt dich verloessen
Dattuys tgheboecht werden salt
Die tghenade ende die tgheualt
Die ich nu hebbe van gode
Die hebbe du ouch getrouwe bode
Sinte Seruaes die ghheerde
Dan zomen hi doe keerde
Doen hi sinte peters reden vernam
Als daer hi onderweghen quam
Doen hi kept dat roemsche lant
Ende huinen rominck hi daer vant
Dit eynen heer groot ende breyt
Daer kept hij groten arbeyt
Die huinen die hem sagghen
Sij begonden heme te vraghen
Wanen hi quame of waer hij wolde

Die ghetrouwe gods holde
Dat hy hon seerste dat wnen
Dat en verstont hy myet eyn haer
Sy spraken dat hy weer
Eyn verspieder ende eyn droyghenaer
Sij sloeghenten ende sieten
Veghenere dat syne hieten
Te dien selven stonden
Ende vmeghenten en bonden
Hi en wist wes hy ontgalt
Sy daden heme ghewalt
Dat hi daer teghen myet en vacht
Alsoe hielden syne ouermacht
Onder ghewanghenisse
Doen hy moeden duysternisse
Gebonden lach ende gespannen
Vytten heydenen mannen
Als hi daer hy lach mden gebede
God van hiemelrike hem dede
Ter eeren synre teghen eyn
Eyn liecht ouer hoem schoyn
Vele groot van hiemelrike
Dat sach men openbaerlike
Och claerre dan der sonnen schyn
Off het claere mochte syn
Die gheene die daer by hem lachen
Die wonder sy dar ane sachen
Des heydens wonne holden
Die hem daer hoeden solden

Hoet wonder dat sy saghen
Die daer des waken plaghen
Ende des woerden ghewaer
Sy quamen alle te wonder daer
Die sinte seruaes die eerde
Ende synen loff vermeerde
Dat was die ghelmere gods sone
Met heme wale mochte doen
Sy quamen te wonder daer
Als hy dede daer bevoren
En heerden doen hi waert geboren
Die dat hiemelsche liecht saghen
Des nachtes daer sy laghen
Ende haer vee hoeden
Sy loefden gode den goeden
Die hon die vroude maecte cont
Alsoe dede god sent teynre stont
Vyt sinte Steffanen
Synen heiligben onderdanen
Die den hiemel open sach
Doer hy onder den steynen lach
Doer menten steynde ende werp
Hem moet was gheselschip en scheyp
Dat scheyn waer in synen gebede
Die selue god die dat dede
Die mochte dit ouch wale ghedoen
Ter eeren sinte Seruacium
Des morghens doen der dach
Doe hrecht waert dat menten sach

Ende dat die lude vernamen
Dat sinte Gerunes dat sij quamen
Voer die selsame meer-
Sij vrauthden hoem wie hij weer
Sij seiden dat hi hon dede versoen
Wie sijn gheloeue weer ghedven
Der goede sinte Gerunes
Hi serde hon dat hi keersten was
Dat was der heydene spot
Hi sprack uth gheloeue in godt-
Des belye uth openbaer
Die daer is eyn scepper-
Des hiemels ende der eerden
Ende die ons allen dede gelderden
Die vander maget Maert geboren
Die allen heren is te voren
Die starck hij gemt wonden woerden
Die hunen die dat hoerden
Dat ontgheloeuighe diet
Alle en kanden sij gods myet
Wysluke sij doch dair daden
Gemte Gerualé dat sij baden
Den waren gods holde
Dat hijse benedyen wolde
Die herne leyste hij haer bede
Die segheninghe ouer hon hi dede
Doen hi dat hadde ghedaen
Doen lieten synne leduth gaen
Als hi van hon leduth waert
Doen hoef hij sich ane die vaert-
Eer hi pet verre quam van dannen

Die ghinck heme eyn slape ane
Die seer groot en vtermaten
Dat hij daer all bij der straten
Om dae te rusten hi neder luth
Vele hept was doen der dath
Doen der tyede smt Gerualeg
Sy den weerthe ontslapen was
Onder locht quam eyn aer
Van god selue sande daer-
Uit breyden gheuederc
Hij bleyff daer swepuende neder-
Over den bode reyne
Omen bloetsel den eynen
Ielder mitethen der sommen
Od die wolden hoem gonnen
Sinte Gerualeg in dien tyde
Onder bloetsele in dander syde
Wyder heme den thynt ane
Hij en voer myet van danne
Dat was gode wille
Hij hielt alsoe stille
Als off hij daer weer- gebonden
Doen quamen te diet stonden
Er hunen boden voer- daer gheuaren
Weyuen saghen sij daer den aren
Eruatius daer onder-
Es hadden sij groot Wonder-
Die dat der man weer-
Doen seyden sij dese meer
Attila hazen wnighe
Doen hiet hyne voer hem brenghen

Den tyentyghen pelgerijme
Hoe Wolde dat dat wolde syn
Die boden voeren weder daer
Noch doe vonden sy den aer
Over sinte Gerwaes steruende
Dat wolde god der leuende
Anders en mocht niet ghescien
Het hadden lude ghenoech ghesien
Die hiemelsche teyken
Die hem met en doersten wecken
Noch den aertsdamme dryuen
Ende lietenen alsoe blyuen
Went sy daer weder quamen
Die sinte Gerwaes benamen
Die hem ghedient hadde al dae
En aer quamen sy soe nae
Dat hy sich dan maerte
Ende doen sinte Gerwaes ontwaerde
Doen hieten syne op staen
Ende tot haren heer gaen
Des hadde hy wal gherne ontboren
Het was hem lieff off toren
Hi moeste daer keeren
Doen ghedachte hi der meeren
Die hem der apostel petrus
Beseyten hadde in syn gods huys
Dat die gods holde
Hy houthet wesen solde
Onder den hemen als hy doen waert
Hy danckes gode en ghinck daer waert

Doen soe ghinck sint Gerwaes
Voer den Coninck daer hy was
Daer waert hi wael ontfanghen
Doen hi daer quam gheganghen
Een wonder syne besanghen
Sy begonden hem te vraghen
Uyt verre lande meere
Wanen hi quame off wie hy weere
Ende wat ghelooven dat hy plegghe
Dat men by hem daer seghe
Doe ghedaen wonder daer gheschien
Als sy daer hadden ghesien
Hi sprack ich ben eyn kersten man
Ende wille oec mach god gan
Gherne kerstelike leuen
Ende myne ziele weder ghewen
Gode mynen scheppere
Die doer ons arme sondare
Een ander maghet waert ghebore
End verloeste die waren verloren
Over adams sonden
Hy en mochte ons voele ontwonden
Van gode Wolbyt verstoen
Dat hy doer ons heeft ghedoen
Der wonder van hiemelrike
Doen sprakken somelike
Die hemen al openbaer
Dat der kersten god waer
Ghetwelduch ende almechtich
Beede ghenaduch en ghetrouwich
Attyla die Coninck vrijt

Hi wolde heymeliken
Mit sinte Seruaes zinnen
Doen zuynden hon die hunen
Doen seide hem sinte Seruaes
Wie hi daer comen was
Waeröme en doer welke reden
Doer tghenade ende doer vreede
Wie hoem der hunen heer baert
Van gods haluen cont waert
Ouch seide hoem die gods bode
Grote mogenthéit vom gode
Eyne tghenade ende syne tghetrouwe
Want hi was tgheystelike soe bald
Dat hijt wake doerste tghedoen
Hi seide hoem vanden gode soen
Die tghenade ende den troost
Dat hi alle die hadde verloest
Die hem volghen wolden
Dat sy myet doechden en solden
Dat elc beslyck ongheualc
Die boede hi hon te spraken
Die heilighe predikere
Den heydenen erzere
Uen wyste hi ende leerde
Ent dat hijne bekeerde
Dat hij doupe van hoem ontfinck
Die hij boesliyck aue ghinck
Want hij waert weder-herden
Doen sy waren tghescheyden
Seruacus die tgheheer-

Die heilighe predikere
Als hi dit hadde tghedaen
Doen nam hij verloff saen
Etten hunen houftmanne
Hij voer herde schier vordanne
Die gods ondervane
Doen hij quam doer tuystane
Ende doer lamparden
Hij ylde voele haerde
Inen rechten weech hij nam
Als hij uiten tgheberchte quam
Doen volghde hij der straten
Ende tghinck doer elsaten
Ende quam herde schier
In dat bisdome van spiere
Alt daer god doer syne bede
Een voele stone teyken dede
Doer sinte Seruaes eer-
Eme doerstede voele seer-
Want hij hadde tgheganghen
Enen weech alsoe langhen
Onder groter hytten
Van moetheit ghinck hij sytten
Bij den weghe aen eynre stat
Gode bleef hij ende bat
Seruacus die goede
Uit eynen diepen oetmoede
Dat hij doer syne tghenaduchede
Eme hulpe ende bystant dede

Als hi decke hadde ghedaen
Daer en was waters mijnen traen
Weder borne noch putte
Noe reyne noch soe ~~met~~ nutte
Dat hijt mochte drencken
Dat wolde god bedencken
Doen sprac sinte Gervacius
Ghenade mijns heer ihesus
Du best eyn borne alles goets
Ende best voel sachtes moets
Ommer tot allen tyden
Vut dynre heiliger siden
Loyede ons water ende bloet
Dat teyghen dē elbigen doerst is goet
En weder dat elwich onghemack
Ende als hi die woert hesprack
Vant hem der doerst daer toe dreyf
Oer syne voete hijj doe schreyff
In eruce in dat doeze lant
Doen bracht god altehant
Synen borne die daer vut vloet
Reyne claer ende goet
Gervacius die ghoedertieren
Hebenedide god om die tyuere
En goeden borne die daer vut sprancke
Doen loefde hijj gode en dranck
Dat hij wale sijnen doerst verstoect
Vant god sendes hem daer ygenoech
Die adere die was reyne

~~die daer vloet vut steyne~~

Die daer vloet vut den steyne
Ende was claer ende calt
Die god mit synre ghewalt
Eluer daer leyde
Daer sich der borne breyde
Ende die borne ouer die eerde zan
Dat weten wijff ende man
Daer wies voete ghoet Comyn
Es moet god ghheloest sijn
Ende die ghoede sinte Gervaes
Syne wedurbe die sieck was
Ende mitten febres beuanghen
Die quam daer toe ghegangen
Otten seluen borne te hant
Mte Gervaese hijj daer vant
Oer dien dat god hadde ghedaen
En boerne vut der eerden gaen
Die selsem ende heilich was
Die vrouwe dancks en hijj ghenas
Es vuels dat haer deerde
Doen hijj god ghencerde
Hij gaff haer ende haer lant
Mte Gervaes altehant
En heiligen Edwarde
Ende haer wijngarde
Die hijj houet noch huden
Ende ander goede luyde
Oefden hem ende eerden
Synen rijcdom hem vermeerden

Die borne die was boese goet
Ende die beke ende die vloet
Die vuten borne daer bloot
Vele lude derre ghenoet
Ende dat bee dat daer dranck
Dat ongesont waes en cranck
Het waert tijns en ghenas
Sus waert ghheert sinte Seruaes
Eynen nap hem dinghel brochte
Daer hij des borns mede drincken mochte
Die noch in sijn monster es
Ende die vanden febres
Ierst sijn ende ongesont
Comen daer te mengher stont
Ende beghheeren mit groten vlijt
Om der siecheit te werden quijt
Ende dat sij mogen daer but drenck
Want sij dan te genesen dencken
Als ouch dertijnwijle ghheschiet dats waer
Daer come soe comen dertijnwijle daer
Vele volcks van vrouwen en van manen
De wormtze voer sinte Seruaes va dinne
Daer hij vele goeder vriende vant
Dae was der bussop sint Amant
Ende der heilige sinte victer
Ende van metze sinte Autber
En menich ander goet man
Die ich ghenoemen niet en can
Den wolden die goede sinte Seruaes
Vele ende seer willcome was

Doet eer sij hem baden
Der god dat sij hem baden
Alde oude ende Jonghe
Dat hij daer die misse songhe
Dat die godes holde
Erde ghherne doen wolde
Dd hij daer mit eerde
Die lude hij daer leerde
Sitten godes woerden
Die sij herde ghherné hoerden
Doen hij die misse gesanck
Doen was daer groet ghhedranck
Nden dem en opten thoe-
Er bussop sinte Autoer
Inte Seruaes hij doen bat
Dat hij te metze mder stat
Der god mit heme voere
Es bemaender heme voel duere
Nde voele oetmoedelike
Want die heeren van vranckerike
Daer in teghen hem laghen
Iene voele ghherne sagghen
Die boerste en die beste
Doen ghheloefder hon mit leste
Dat hij daer comen solde
Daer hij seide dat hij teerst wolde
Altre eerst te Colen varen
Daer voer en wolde hij niet spare
Eden ommoede noch onghemack
En als hij dese woerde ghhesprack
Inte Seruaes die ghheheer-

Hy en bleyff daer myet langher ~~dan~~ meer
Die voele ghestelike bode
Hi bevalse den ghewarighen gode
Voer synne ghestelike seden
Vt der stat volchden sij hem mede
Dat daden sij hem ter eeren
Tot hij hon bat weder te keeren
Die hem ghevolcht waren vut der stat
Tot dat hij hon weder te keeren bat
Vp scheyden van hon mit rouwen
Vt onsten ende mit trouwen
Doen hijse moeste laten
Ende hij voer synre straten
Te dale bij den Rijne
Tot sinte Geuerijne
Die doen busschop was te Colene
Daer quam hij alsoe verholen
Des auonts alsoe spade
Dat hij des wuert te rade
Want hij smitten auont daer qua
Dat hij die herberghe doe nam
Te Colen buten der stat
Ende in man dien hijs doe bat
Hij wijsden in synre schuere
Buten der burghen muere
Want hi der houerde met en plach
Daer hij verduldichliken lach
Ende daer toe herde oetmoedeliken
Daer hij gode van hiemelrijke
Vt herten ghenade bat

Des waert ghewaer die stat-
Eruncius die werde
Ghinck ligghen op die eerde
Die heilighe predicare
Die moeste dat hij ware
Daer te vozen menighen dach
Die dierde gode alt daer hi lach
Onder ertnen houst stede
Daer god een schoen teyken dede
Ter eeren synen holden
Enen suyls van golde
Heerlijch ende duyre
Lopende van buyre
Die liet god daer ghewerden
Die neder vander eerden
Op totten hiemel ghinck
Daer god sijn ghebet ontfinck
Dat waert daer ane wake schijn
Der busschop sinte Geuerijn
Hi was des wevdich dat hij dat sach
Vp suldi hoeren wes hij plach
Hij was ghestelijck bedacht
Hi ghinck wel ghserne smitter nacht
Eynmelijck ende verholene
Voer doecht achter colene
Ten monsteren ouer alle die stat-
Den goeden heilighen hij bat-
Enen yeghelijken sonderlinghen
Dat sij hem hulpen dinghen .

Die aenete vander weyssen
Wduwen ende weyssen
Die troeste hi ende bequet
Der armen en vergat hi niet
Hi gaf hon spyse en ghewant
Hi ghmack ghenne daer hyse vant
Ende totten ontfesonden
Alsoe dede hi tien stonden
Daer die goede sinte Gertruus
Doe daer bi ghelegherecht was
Ende in synen ghebede lach
En suplt hy ouer hem sach
Die alle vuyrich scheyn
Ochtan en saecht hemre ghewyn
Gheen Cappelkine
Noch synre onderdane
Die daer omt heme waren
Eer hem god woude openbaren
Doer sinte Geuerijns bede
Dien hij derfde ghenade dede
Die heiligste sinte Geuerijn
Dhij sprack totten ghesellen syn
Ende begonste hen te vraghen
Off sy des niet en saghen
Sy seiden sy en saghens niet
Dat heer dat hem allen en wet
Dat sy neder Wolden Synnen gesellen alle
Dat sy neder wolden vallen
Ende haer benyen soecken

Dat god haers woude roeken
Ende dat sy mochten spen
Die teyken die god liet ghescheyen
Doer sinte gertruus ter seluer stede
Sy laghen neder in haren ghebede
Daer sonden sy belyeden
Tedien seluen tyden
Dat sy sich op richten
Ende vander eerden lichten
Daer sy in haren ghebede laghen
Die Calomme dat sy saghen
Loyende alle gemeyne
Die sinte Geuerijn alleyne
Dan gode ghenaden eer sach
Doer sinte Gertruus daer hy lach
Ende dat sinte Geuerijn
Ende die ghesellen syn
Des liechtes woerden daer ghewaer
Sy yilden voele balde daer
Te verspoeden die meer
Sy waenden dat daer weer
Ander were yemant geware
Omtrent die van heiligen leuen ware
Dfft sommighe van onsen heren boden
Dat die zielen op voeren te gode
Doen sy tot der stede quamen
Ende sy den heiligen mit namen
En heiligen bussop sinte Gertruus
Die al dae ghelegherecht wus

Die daer lach m synen gebede
En id dat god doer synen wille dede
Dat hyme eerde alsoe
Doen waren sy des alle broe
Si vielen hem te voeten
Heysteliche dat synre groeten
Sy hietenen willeromen syn
Den vraechde hem sinte Seuerijn
Die reyne tgoede holde
Doer welker hande scholde
Dat hy daer bleuen weer
Die edel gods dienere
Dat hy tr heme myet en was tomen
En id synre herbergthe dae hadde genomen
Doen sprack die goede sinte Seruaes
Daerome dat ush moede was
Ende was ouch eyn depll spade
Daerome was uch des te rade
Die heylighe sinte Seuerijn
Dat die stat gheeert soude syn
Daer die goede sinte Seruaes
Van gods halighen gheeert was
Sy dede maken daer ter stede
Eyn gods huys dat is waer-heide
Die capelle hy vriede
In gods eeren dat hisse wiede
Den hy mynde ende voerte
Sy hietse die hiemelsche porte
Dat hy dat tepkien daer ghesach
Doen sinte Seruaes daer lach

Ende god ghenade dat
Sy hadde ouch m die selue stat
Die mytselen hoeren smytsen
Dat vroeliken dmytsen
Doen ghescreuen was sinte mertijn
Doen hoerde sinte Seuerijn
Der enghelen stemme
Doen die edele gemme
Die zielen op ghevoert waert
En hiemele die salighe vaert
Daer sy voele ghenen voer
Dent m die stat te wer
Sinte mertijn was versch epden
Anden twee openbarmytsen beyde
Dat die stat wale ghecert syn
Dat bedacht sinte Seuerijn
Eer dat sinte Seruaes
Hoe daer ghecert was
Te colne by den rijne
Ende hy sinte Seuerijne
Heseyde dat hy wolde
Synen ghetrouwen holde
Die hem vrolyck ontfinck
Ende hij die gods huyse beghinck
Dent voer hij voele schiere
Van colen tot triere
Tot sinte maximijne
Totten lieuen vriende syne
Die doen bussop was daer

Smte seruaes seide dat is waer
dat hy van zomen waer tamen
ende wat hi daer hadde vernomen
der waerheit en verscweych hy niet
allen den volke hy doen riet
uit sconen woerden en mit soeten
dat sy gode wolden boeten
haer sonden ende haer misdaet
uit trouwen gaff hy hon den raet
vyuen ende phamen
Te metse voer hy van damme
doen hy te metse quam altehant
hi treyden hem die ghesament vant
de voersten van vrancrike
de wel oetmoedelike
in treyden heme ghemeyghen
uit eeren sy hem ontfingen
te metze nider stede
Gods dienste hi daer dede
Alre dienste ghesciede erste
Denen dede hy alre eerste
ende als hy daer toe vinck
ende ten altaer ghinck
ende hy die misse began
nder verwe hy ghewan
ne sinnen aengesichte
God heesten daer hy verlicht
Der vuecht vult mitten heiligen ghees
Aer die lude alre meyst
Aen hoem woerden ghewaer
nder die oughen waert hy soe claer
is eyn gloyende yser
terker ende wyser
as die heilighe prediaure
at onmogelike te seggen waer
anden heiligen ghevsste
y dede heme volleysste
ot allen goeden dinghen
nde halpse hem volbringhen
ne god stont alle sijn ghedanck
doen hy die misse volsanck
de heilighe sinte Seruaes
at volck dat daer bessament was
eide arme ende sere en rike
de heeren van vrancrike
nde van anderen landen
de hem tot comen sanden
de vraechden om sulke meer
de hy comen weer
at hy hon seide den troost
ff sy wel solden sijn verloest
at hyt hon niet verstuen
ant hy doch hadde ghedaen
aer om hadde groten arbeit
doen seide hy hon die waerheit
de hy van zomen waer comen
nde wat hy daer hadde vernomen
eide groet ende cleyne
y vermaendese alle ghemeyne
uit gheestelicken sinne

Doer die gods mynne
Ende doer haers selfs salicheit
Dat wonye ende alde sich maerten tzerept
Ende haers selues ghezoechten
En ane gode genade soechten
Ende verdienden sijne hulde
Dat hij hon sachten wolde
En slicht die hon nekende was
Dat riet hon sinte seruaes
Doe hij hon tot sprack
Dat wedermoet en dat ongemack
De vrouden al verghinghe
Dat men doer god ontfinghe
Hij uit verduldicheiden
Hij en moet mit arbeiden
Gheemen hiemelrike
Prack hij ghetrouwelike
Want dat is ouch mit rechte
De salighe gods kenechte
Oechden memich ongemach
Dat men hon dede en sprach
Y lietens gode ghetrouwen
Es bleuen sij behalden
Ende sijn te hiemelrijch geuaren
Hij vleden gode sonder sparen
Ende baden hem mit vetmoedicheide
Dat hi getrouwelijck voer hon bede
Mit Seruaes dat schone liecht
Hi sprack eyn vegelijck den sijn brecht
Ende ontfuet vore boete
Dat uch god verloessen moete

Hebt rouwe boer mesdaet
An dien dat ghij begangen haet
Op dat ghij gods hulde erwerft
Ende uwe ziele mit gode erft
Elde man ende wijff
Iff ghij verliest uwe lijff
Dat god der zielen walde
Dat hijse eewelijck behalde
En hijse ghenadelijck verfie
Dat soe den lyue ghesachte
De deser zeden scheer
Die sinte Seruaes nu al hier
En volcke hadde ghedaen
Doe scheiden sich die heren saen
Hij uit herde rouwighen moede
Seruatus die goede
Eualse gode den hoechsten
Dat hijse wolde ghetroosten
Otten eewighen leuen
De heiligse gods ergheuen
Hi hadde die waerheit vernomen
Dat die hunen solden comen
Der heyden commck van ongheren
Die waren ouch deerze van tongheren
De alre best waren gheboren
En alre werdichste vutuerboren
Er was due comen eyn groet depl
Want sij verwracht hadden haer heyl
En daer toe die gods hulde
Doen bezouwede hoem die scrulde
Dat sij sinte seruaes verstieten

Want sij moesbens mesmeten
Dat sij hem woerden ongehoorsam
Des waren sij hon alten gram
Henade sij doen baden
An allen haren misdaden
Ervaetus den reynen
Ij begonden seer te weynen
Ij vielen hem te voeten
Dat hysse ontfinghe te boeten
Weynende spraken se overluyt
Henade heer gods druyt
Heff ons troost ende raet
Ns zoudet onse mesdaet
Er heilighen heerstenheit bode
Wes onse verdynghen tot gode
Als wij dich betrauwen
Wij hebbens groten rouwe
Dat wij dich ouel hieten
V laet ons dyns ghenyeten
Tymre gheystelicher kinde
Ie dit latet in elleynde
Doen du zuymdes onse lant
U dich god weder heuet gesant
Aer suer weder noch scen
Nde troest haren droeuen sen
En gods meerhden reynen
Ie seer sal dich weynen
Ie heilighe cloester vrouwen
Ie soe ynnerlicken schrouwen
Kuseneve ende moneken
Zvedere en canoneken

Wedduwen ende weysen
Die sijn in groter vreysen
Ent dat sij dyns ontboren
Nde des onschuldich woren
Aut dich ontfermen hare clagheh
Ie sint stuchte ende sagheh
Ae dich groten rouwe dolen
Ant si dich alle sijn bevolen
Es dich heer ghedenken salt
Ie dich der enghel ons bewalt
E tongheren doen sij dich den staff
Ie sijnre heilighen hant graff
Oen gaff hij dich ons in hoeden
Ar lieff was alle den goeden
Ñ warens alle vroe
L bedroech ons der vinnt alsoe
At wij dyn gebodt brake
Nde wij dich ouel spraken
Oen wij dich leide daden
Oen woerden wij verzaden
At zoudet ons noch hude
Et waren bose lude
Iet vrieden ende brouwen
Et es hon ouch bezouwen
N wi willent ghezne bueten
P dat wij ghenyeten mueten
Tymre ghezechticheide
Attu wilste wesen onse geleyde
N onse ghetrouwde bode
Otten almechtighen gode
En ons helpen ver-dmighen

Dat hij des wilke tghenyghen
at wij moeten ghenesen
nde ons ghenadich wesen
eer doer dyne ghenade
n wilke myet versmaden
te bede vanden armen
aetse dich ontfermen
omtot hon ende sech sij doch
want du best haer bussop noch
aer gheystelike heerde
oe wie datse der viant errede
at sij versmaden dyn ghebot
v doet dit heer doer godt
nde ontfanckese te vueten
te dich valken te voeten
nde dyne ghenade soeken
en salitu ghenoeken
elck soe huer mesdaet sij
en roulde is die ghenade bij
u salt ons heer gheneeren
oer dyne ghenade der wij begheren
at salt dich god ane ghedeghen
want wij hebben hij ghecleghen
ijns verbeden menyghen dach
off dat omer woesen mach
oer die godes mynne
oe vaer omt ons hymme
ot dynre stat van tonghere
ot dynen armen songhere
nd gheeff den sommyghen dynen troost
n moyghen sij myet werden verloest

Gheeff hemre ghheystelikken raet
hon roulbet haer mesdaet
off dyne ghenade sij dat doe
oe voele spraken sij daer toe
en gode onderdanen
ut hertelikken tranen
ot dat hij des te rade wuert
at hij hon gheloefde die vaert
Dan metze voer doe sinte Gertruus
te tonghseren daer hi bussop was
lt was hij vuter stadt verdreuen
ij was daer ghheystelike vader bleuen
nde als hij daer nae quam
at ment mj die stat vernam
te ghheistelike huysghenoete
ij hadden vroude groot
nde die leken waren ouch vro
want het stont hon doen alsoe
ij waenden syns ghemyeten
ode sij doen behueten
at sij hem ghehoersam wolden wesen
off sij mochten ghenesen
anden vreyselikken valle
at ghheloefden sij doen alle
eder dat was te spade
ij woerden des te rade
at syne wale ontfinghen
egen heme dat sij ghinghen
ut der stat herde verre

Sy ontfinghen hem mit ghecre
de arme en daer toe rijke
de oetmoedelike

Heerlijck was dat ontfanck
Ende die scare die was lanck
Daer sy den heer ontfinghen
Ghetooghentlijck sy ghinghen
Twee ende twee mit voeghen
Die heilighen sy droeghen
Die heilighe gods bruyde
Ende ander goede lude
Abden ende monnicken
Proosten clericken ende Canonicken
Ende die ghelike lude daer nae
Een groote was versament die
Van alle denen bisschopdome
Erstwerff mitten heylichdome
Ontfinghen sijne scone
Mit groter processione
Als sy hoem warel ghetam
Ende als hy tot hen quam
Geruatius die werde
Doen viele nese op die eerde
En werden heer te voeten
Ynlike dat sijne gruweten
Beide groot ende cleyne
Sy riepen alle ghemeyne
Den heilighen predickere
Dat hy willecomen were

Alle die vertonderinghen
Als sy weynende dat sy songhe
Mit luder stemmen ostinna
Doen was broude en yamer da

Geruatius den reynen
Ontfermde seer haer weynen
Hy en mochtse nyet ghetroesten
Doen keerde hy sich mit oesten
Hy dede sijn ghebet tot gode
Die ghetrouwe heilighe bode
Als hy dat hadde ghedaen
Het hyse alle op staen
Die m haren ghebede laghen
Ende diene ghierne saghen
Gode ende den heilighen hy doe neyth
Den yamer hy doen stille sweyth
Want hy mit eghenen dinghen
Eyne woert en mochte dat bringhen
Hy nette sijne wanghen
Ende sijnen baert bimghen
Mit menghen heyten trane
Ende sijne onderdane
Dat hem spraken sy ouer luyt
Heer vader gode duyt
Ende onse ghheystelike heerde
Wat wuerst dat dich erzede
Dattu ons heues ghelaten
Soe langhe vtermaten
In zouwen ende in weesen

Dyne ellendige weysen
Die onberaden waren
Ende ongherne dyns ontberen
Ende den dyn toorne leyt was
Doen andwoerde sinte sezuaes
Hy sprack voele lieue kint
Ich hebbe voer vren wille sent
Heleden memmich onghermach
Ent dat uch uch nye en stach
Grote sorghe ende menighe pyne
Ende menighen arbeyt dats anschyne
Ende alle voer vr salicheit
Hebbich ghevoecht memmich leyt
Op dat ich uch behalden mochte
Mte peter ich versoechte
Vt komen te synen grauue
Anuoet mt sherpe en mt sauue
Ich vlede ende ich but
Voer uch ende voer vlde stat
Dy ir ghebede sonderlinghen
Dat hy mich hulpe verdynghen
Dat uch god liete gheneesen
Dat en mochte leyder myet wesen
Prack der heilighe heere
Want sterker was ende meer
Vz onrecht ende vz boesheit
In myn ghebet en mynen arbeyt
Es en wolde god myne bede
Myet hoeren die ich voer uch dede
Hy sprack lieue vrinde myn
Es en mach ander zaet sin
Dat god wilt dat moet gheschien

Mv salk uch uch der waerheit ghien
Dat uch uch tot noch hebbe verholen
Der enighel hadde mich uch bevoelen
Dat ich vrs gheyseliken soude pleyghe
Ende uch ten hiemel solde gheweghen
Dat hadde uch ghenne ghedaen
Hi en woldes leyder myet verstaen
Ende verhoerde mynen raet
Die sonden ende die ander mesdaet
Prack die heilige bode
Die is tomen voer gode
Ende es voer gode ghewroeghet
Ende heuet uch ontvoeghet
Daer ghy eerst waert gheheylet
We stadt w nu verdeylet
Ende heest harden rechten name verlore
Ende moet armen gods toren
Es hebbe ich groten roulle
Prack die gods ghetrouwe
Noch sprack die heilighe man
Ich en mach uch noch in kan
Nders myet ghetroesten
Vermanet gode den hoechsten
Dy uter liken synnen
Myne vaderliker mynnen
Want hy voer uch waert ghebo
Dat hy synen groten toren
Genadeliken stille
Voer synne moeder wille
Ende voer den dienst den sy hem dede
Ende voer alle synne heilighen bede

Soe wie dat mitten hyue ezgaet
at hy die ziele ontfaet
e tghenadighe ende die soete
at hy haers ontfermen moete
nde hyssé ~~moete ghi~~ laet ghenesen
e stat moet verlozen wesen
erze en mach nyemant verdynghe
nd en willes myet ghehenghen
y wildse te slozen
n dat ghy mich met en woudt hoere
och tgheyn van synen holden
e daer om bidden wolden
aer om soe suldy syn ghewes
at die stat verdeylt es
oer dez lude mesdaet
aer tegthen en es gheyn met
at salt wael werden sthyn
y moet ertghezende syn
ent nen den doemels dach
n ber wynt sy myet den gods slach
praeck die heilighe prieste
nte peter mijn meyster
y heeft mich die ghewalt ghegheue
ilt tghy keerstelike leuen
etde wijff ende man
eme soe des god gan
at hy mijns raets wille pleghen

Dien mach ich helpen ende weghen
nde dien mach ich verdynghen
nd voer gode brynghen
es ben ich wene ende balt
ken die selue ghewalt
e sinte peter heeft van gode
ie ghegeest mich die gods bode
at ich bonde ende ontbonde
e sulken orkonde
ls ich wale betwenen mach
aer allen dat volck twe sach
en sloetel hy onderlate
e hant hy uut verlate
oe hy hoechste mochte ghereyken
iet spraeck hi dit eest voer teyken
eeren ende vrouwen
en sloetel liet hy hon scouwen
an hemelschen ghewerke
e bijspele en te ghemerke
ien hoem sinte peter guff
ven hy soechte syn woert graff
e komen te synen huys
oen spraeck sinte Seruacius
oele lieue vruende mijn
eser zeden suldi ghewes syn
Daer nae spraeck der ghetrouwe bode
Dat mich sinte peter van gode
heboden heuet en beuolen

Dat sy uch allen onderhoelen
mmen ende wijuen
ch en mach hier myet blijuen
od en wilt mich hier myet laten
ch moet varen mijnre straten
prack die goede sinte Seruaes
uerste daer ich hier voermaels was
e mijnre cameren tellen
y uit mijnen mede ghesellen
al ich daer waert wenden
nde al daer sal ich eynden
nde verwandelen dit leuen
an salk mijn lichame werden ghegeue
yjnre moeder weder der eerden
nde ich salk daer verhoecht werden
och sprack euer die gods duyt
otten luden vier luyt
yne voele lieue luyde
hy en siet mich achter huyde
n dese tyt achten huyde nommermeer
oen weynden sy voele seer
zoet jamer doen daer was
oen die heilighe sinte Seruaes
ie vreyselike mare
ende alsoe openbare
en luden alle ghemeyne
oen was daer zoulke en weynen
n schreyen en claghen
uesten ende hantslaghen
y ut zoulken quelden sy haer lijff

Daer en mochte man noch wijff
heymre maten ghesleghen
aer vielen die tranen als reghen
ut haren ougen ane dat gheraet
es en was doe ander raet
y morsten weynen doer die noet
ant sy ontsaghen die doot
ie voele vreyselike es
es waren sy alle ghelues
at sy myet en mochten ghenesen
n dat haer sint te sloert solde wesen
mmermeer sonder eynde
oer der lude sonde
Ich wane in alle eertrike
Des groten jamers ghelike
yeman en sach dat daer was
eer weynde sinte Seruaes
n alden die daer waren
oesten soe mesbaren
ie rike mitten armen
at gode mochte ontfermen
nde der maghet sinte marien
oe grotelijck was haer schreye
at haer ghelieuet voer gode quam
nde hyt ghenadelike vernam
anden gheenen dies hadden roulbe
it luterliken troulben
oent ouch soe voele ghestillet was
at spreken mochte sinte Seruaes
n men hem hoeren mochte

Ende dat hoem tijt dochte
Hij sprack tot synen jongheren
Een zoutbighen van tongheren
Hij sprack voele lieue vruende myn
En latet uch myet leyt sijn
Es ich uch bidde doer goet
Dat ich ouch wille dat ghij doet
Oer vns selfs salichheit
Ende doer alle den arbeit
En ich doer uch ye ghedede
Oe doet mech nu eyne bede
Doen sij dit van hem hoerden
Sij konden eirme ghenen woerd
Van pamer en van roukben
Mit seuaes den ghetroukben
En gods onderdanen
Aer mit heyten tranen
Ie vut haren ougben vielen nederwaert
Oe antwoerden sij hem weder
Doen sprack dat roukbighe diet
Eer du en salste ons bidden myet
Ghebiede dat dijn wille es
Oe helpen wij dich alle des
Prakten sij doen ouerluyt
Doen antwoerde hon die gode druyt
Ich bidde uch doer den gods sone
Dat ghij ghenerne moghet doen
Oer den ekbughen roem
Dat voele werdighe herlichdoem

Dat ghij is in deser stat
Want ich uch mye soe voele en bat
Dat laet mech voeren hymme
Oer die godes mymme
Dat dat behouden blyue
Dat uch in desen hyue
Ende ter zielen moet bromen
Off die hunen her comen
Dat sijs myet en verden
Ende grote daer ane myet en scenden
Elpt mech dat ich behoude
Doen sprakten iongbe ende oude
Elde mynder ende meere
Elighe busscop lieue heere
Dat dijn wille is dat doe
Aer helpen wij dich alle toe
Doen aldus die heilighe man
Doen orloff van hon ghenam
En die van tongheren der stat
Dat sij hon daden dat ghij hon bat
Ende sij hem woerden ghehoersam
Dat heilichdom ghij doen nam
Dat werdighe ghebeyne
Anden busscoppen reyne
Ie doer beuoren waren
Erghste leeraren
Ie heilige ende die werde
Ie doer laghen nider eerden
Ie nam die godes holde
Wouch die doer in golde

Ende in ſyluer waren beſlaghen
ie leder alle dinne draghen
en heiligen buſſcop ſinte valentijn
mte nauijſt ende ſinte Severijn
mte metropole ſinte martelle
mte florente huer gheſelle
nde eynen ſinte mauritijne
nde eynen ſinte maximijne
nde ander ſuyrbaer heyligh dome
at hy daer vant mden doeme
es ontellike voele was
at nam die goede ſinte Seruaes
ruden ende zierheit
nde alsoe ghedane rycheit
lo ten buſſcopdome ghetam
it orloue hy dat mit hem nam
Doen ſinte Seruaes die werde
uit allen ſynen ghenoechte
an tonghenen keerde
en ghelouaren god hy eerde
en hy almechtich kande
ij hoeff op ſyne hande
nde ſprack heer heyland
u ſandes mich hier mt lant
es en berouwede ich mich nye
u haddes mich beuolen hy
it buſdome des ich hy plach
at ich beſchermen myet en mach

Ende moet dyn ghebodt doen
attu mich hy haddes beuolen
hewalt ende lude
ie beueken ich dich hude
op dyne tyenade in dyne ghewalt
u weetes wattu doen ſalt
at dyn wille ſy dat doe
nde heer dyne ghenade daer toe
eeme die zieken mdynen vrede
us vamerlike was ſyne rede
Doen des ander raet en was
Ende der goede ſinte Seruaes
oeſte varen van deme
an wijuen ende van manne
aert daer der zoulde voele groot
es hon myet en verdroot
nde weynden voele ſeer
n ſpraken vader ende heer
ntferme dich dynre kinden
ie hier blyuen in ellenden
at douch ons onſe leuen
ent dat du ons wilſte begheuen
ij ſtonden alle te dynen ghebode
aer hande hoeuen ſy op te gode
henade ſy hem baden
atſe doen te ſpade daden
y ſchzuwen ende ſy riepen
ae ſinte Seruaſe ſy liepen
n beyden ſyden treghen
eide m ſtraten ende m wegheen

Die ouden mutten tonghen
En hoem sij vaste drooghen
Al die synne ghebrynghen
En hoem sij vaste hynghen
Ende kusten synne ghesichte
Synne voete ende synne ~~ghesichte~~ hant-
Synder herdenen mutten beynen
Soetlijck was haer weynen
Dat doch al te verghéfs was
Want der goede sinte Seruaes
Uyt oest varen synre straten
Des en mochst hij niet laten
Noch doer haer weynen noch doer hoer clage
Dat heyldom dede hij dunne draghen
In dat ornament dat hij daer vant
Ende sijn ghestichte ende sijn ghewant
Daer hij mede wolde werden
Gestadet te der eerden
Hij keerde doe dunne balde
Des waren tongste en alde
Oudlich ende verbolghen
Die hoem niet en mochten volghen
De cranckte ghebuere
De clommen op die muere
In op die hoeghste weme
Des sinnen sinnen ghierne
Ende die heilighe sinte Seruaes
Ghinck tot dat hij moede was
Doe quam hij teynre soemre stede

Daer hem god groet eer dede
Niet wale vermochte te doen
De heilige man hij wolde roen
De ghebaeghte gods holde
Dat daer hij sitten solde Emt seruaes die werde
Doen hueff sich op die eerde
Eghen heme wel hoe
Des waren herde broe
Alle synre vaert ghenote
Doer dat wonder groet
Verbroude sich sinte seruaes mit name
Ende die andere alle te samen
Leeken ende papen
Want die eerde waert ghesapen
Recht als eyn bedde
Dat men ghemaert hedde
Gods trachtmen daer sach
Doen sinte Seruaes daer op lach
De heilighe ende die ghecerde
Daer hij sijn houft keerde
Daer hoechde sich die wase
De resliche mutten grase
Als oft eyn poelke weer
Daer sinte Seruaes die heer
Gyn houft aen leende
Sijn god ghenade sende
Den die ghehoechde eerde
Daer sinte Seruaes die weerde
Gyne zaste arme mam

Van gods ghenaden dattet quam
Aer wiessen bloemen ende gras
Wie wale dattet wynter wie
Daer ome sprack der gods druyt-
Octen liden ouer lust-
Alle lieue vrient myn
Wy en mach gherne onderdanen syn
Onsen heere gode hier bouen
Want hij is wale te louen
Wie ghewelduchte ende die ghereechte
Wie syne arme knechte
Bezeydet ende versiet
Dat hoem sulck goet van hem gheschiet
Dat hij hon gheuet sulck ghemack
Dan repnen ~~hij dat~~ herten hij dat ~~hij~~ sprack
God hi is ghenadich en goet
Wie hoem lieuen dienst doet
Wet Wordet hem wale vergouden
Wij gheuet synen houden
Wie vroude nae den vouwe
Wie hem syn ghetrouwe
Wie ghenpeten synre guede
Nae haren armoede
Dheeft hij hon die rijcheit
En ghemaeckt nae den arbeyt-
Daer nae sprack der heiligre man
Die salichte diet ghemercken can
Wy en mach in menighen synnen

Gods heerscapie bekennen
Syne genade ende syne ghewalt
Dij siet wale wie der wynter kalt
Wie eerde bevroret
En haer vrucht te storet
Ende te verduet ende verheert
En als hij dan hemme veert
En der somer aen gheyt-
Dien alle die werelt ghemne ontheyt
Ende daer toe alle creaturen
Wn peetheliick nae synre naturen
Verhoghen sich en verwouwen
Allen die gode ghetrouwen
Ende doer hem lijden arbeit
Dien gheeft hij grote rijcheit
Wo ominghe in hiemelrijck
Ende vroude eewelick
Die somer sonder eynde duert
Hi is sot die des myet en gheert
Als der heer dit ghesprack
Doen lach hi neder doer ghemack
Wi en zuste doch myet langhe die
De trieght keerde hij daer nae
Heme volghde eyn grote scare
Die doer goet waren tomen dare
Daer die valsche en die bose
Die doer spot roekelose
Dan tongheven mede liepen
Die bleuen ligghen en sliepen
Oe langhe went sint Gerwaes
Hoe verre van hon was

Dat si en wisten waer hy quam
Sy waren ongehoorsam
Dat ongheloouighe dier
Eyze en voechte hy myer
Inte Gerunes die weirde
Ie stadt ende die eerde
Ie daer was woerden soe hoe
Ie is ye sent noch alsoe
Ic mien wale ghesien mach
N sall bis ane den doemsdach
Esen ledich ende vry
Aer en woent nyemant by
Ie sy eere off seye
Off suchte offte meye
Oer goet laten sy dat
Erde mense noch bat
Et weer seer wnel geden
Aer mochte wale eyn kerstie sloen
Doen der goede sinte Gezuaes
Te triecht aldus comen was
Nde hadde theylichdom daer bracht
I was voele wale bedacht
Yne trocht dede hy werken
Ndey gheschieder kerken
Ls hem van god quam der sen
At heyldom leerde hy daer yn
Aert hede wale behalden was
At bezuchte alle sinte Gezuaes
Ie gods ghebenedede
Aer nae m corten tijde
An gods werken hy vernam

Dat dat eynde synes leuens quam
At keerde hy in ghedulticheit
Vnt hem god voer sine arbeit
En goeden loen soude ghenen
Nde hy dit ellendich leuen
Ortelijck verwandelen soude
At ontboet hy dien hy wonde
Doent synre vruende vernam
Tot heme dat sy doen quamen
Ie gods dyenaer en synre kinechte
Es seluen dueghs rechte
Oen der gods holde
En loen ontfanghen soude
Ie heme in hemelrijck was ghereet
Ynen lichamelicken arbeit
N doerste hy doen claghen myer
Ie lude leerde hy en beuelt
Ele ghetrutbelicke
Ie sy gods ryke
Souden moghen erweruen
Nde haer ziele ghecruen
N dat eewighe ghemack
Oen hy dus predicte en sprack
Aer was groot ghedranck
N als hy die misse ghesanck
Er eeren den almechtighen gode
Oen stont der engel syn bode
N denen seluen tyde
Eneuen synre syden
Ot synre rechter hant

Ende maecte hem sijn eynde bekant
dat hij wijselijken vernam
an gods ghenaden hem dat quam
hij was gheestelijck bedacht-
die vroude vermeerde sijne macht-
yns zouden hij verghat
yne woerde luden des te bat
an gode sprack hij sijne
en dach bis aen die noene
es sij god ghebenedijet
echt dien der seluer tijt
at god aen den cruce verschiet
ls men in sijne hyssone siet
ve verschiet die heilige man
ls ick uch wale ghesechghen can
nde icht ouch wale betughen mach
e meye op den derthienste dach
ve verschiet die ghoede ghecerde
otten ghelvarighen gode hi keerde
erte oughen ende onbet-
eyne kuysschе ende goet-
am die heilighe man
e triecht vanden hiemel qua
yn liecht alsoe ontellike claer-
ls oft eyn blyxem waer-
lsoe ouer wonnentlijch
oen hij voer te hiemelrijch
ie ziele die des werdich was.
oen Waert verfaedt sinte Geruaes
an dies sijn herte ye gheerde
at hienten sijne liecht dat werde

Wale die bren vanden daghe
aer was vroude ende claghe
ie sieken die dat vernamen
ie doer goeden daer quamen
ie vonden daer hulpe ende troost-
nde tvverden alle verloost-
lle des ouels dat was waer-
at ick dese seghen openbaer-
ant uch wale die waerheit weyt
at uchs ghetughe hebbe ghereyt
Doen der goede sinte Geruaes
aan eertrike dus gheschaden was
yuten hierchte claere
yne vruende die daer waren
erstament om gods namen
ie hielden sijnen lichame
en heilighen ende den werden
euen daghe bouen der eerden
nde groeuenten ane den achden dach
oele scone teylden men daer sach
oele duere gauen men die tmaf
oen hij ghelecht waert in sijn graf
ie heilighe ende die reyne
nde by hem dat ghebeyne
at hij van Tongheren braeht-
od sijns wale bedacht-
nde sijnre ghesellen
yn duere deckselse van pellen
erchde der entghelouen hon-

Dat was eyn teyken ueys seker ben
Gyns groten gheystelyckes leuen
Dat hy daer om dus was verheuen
Die teyken waren coelsam
Doen men die meer vernam
Doen quammen voese lude daer-
Eyndige heerlike scaer
Oer ghenade ende oer goet-
Lis het huden dueghs noch oer-
Alle die des ghevoelden
Dat sy daer ghenade soechten
Ghenade sy daer vonden
Daer dede god mden stonden
Eyndich teyken en ouch sent
Waren sy stomp off blent
Off douff sieck off lam
Oe wie dat doen daer qua
Dy ut goeden gantsen gheloeue
Rasende ende doeue
Die quammen by sinte Geruaes graff
Od hon haer ghesonde graff
Die alsoe waren beraden
Dat sijs mit trouwen baden
Alich was sijn eynde ende sijn leue
Bidden wy god dat hy ons ghenen
Ulke gracie ende sulke lere
Die den heyligben predikere
Gezuarium hier sande

Van iherusalem uuten heylighen lande
Men volck in lutterinchen
Dat hy des wille ghesmyghen
Want der goede sinte Geruaes
Gram neue ende dienstman was
Ende ons heeren reyne bode
Dat hy onse voerspreke sy voer gode
En Commck van hiemelrike
Dat hy ons ghenadelike
Bedencken wille en beschouwen
Dat wy sinte Geruaes trouwen
Oe voele ghemeten moeten
Ende onse sonden soe ghebeten
Dy alsoe beteren onse leuen
Dat ons god moet gheuen
Syne hulde ende syn vike
Ende vroude ewelike
Dy ut synen ghehoersamen
Dat gheschie ons allen Amen
Wy bidden wy den reynen bode
Sinte seruaes dat hy te gode
Wille bidden ymentlike
Oer synen ghenaer heymelike
Die syn leuen in rymen dichte
Ende den sen alsoe verlichte
Ende den leeken luden leerde
Dy gode daer mede eerde
Dien hy reynen heer hadde vercoren

Menighen dach daer beuoren
Aer om dat hyt te lieuer hede
Es ouch voer der Grauinnen bede
Van loen synre lieuer vrouwen
Dies hoem dat mit trouwen
Voer mynne want des luste haer
Ende hez hessel der Custenaer
Dies heme vliteliken bat
Ende sinte Geruaes houst stat
Perde ende eerlikeliken eerde
Ende synen sen daer toe keerde
Doe hyt best mochte ghedoen
Vloens hoem der gods soen
Alle dies hem baden
Ende hulpe daer toe raden
Ende alken dienst lieff was
Dien moet god ende sinte geruaes
Verloessen ende ontbenden
Van alken haren sonden
Dm moet hare zielen gheuen
Luste ende eewich leuen Amen

Hebdi nu wale vernomen
Wie der heer is triecht come
Die heilige sinte Geruaes
Ende wie gedaen syn leue was
Ende wie dat hi eyn eynde nam
Nv verneemt wiet daer nae quam
Doen dat ghescheet was altehant

Die hunen voeren doer dielant
Hy it heer vracht alsoe beraden
Dat sy groten sade daden
Attila ende die syne
Hy besatten atyrippyne
Dat Collen sent ghenant waert
Doen quamen daer ane der vaert
Die elfduysent meechde
Die god daer ghewreechde
Die verstoeghense alle ghemeyne
Hy en spaeydenter eyghenne
Klen dat sy daer vonden
Hy te stoerden ouch nae dien stonde
Ontheren die meere
Die ryck dat sy weere
Hy moeste omer verstuert west
Hy en lieten myemant ghenesen
Er keersten die sy vynghen
Voot Jamer sy beghinghen
Ne wyue ende ane maime
Ee metze voeren sy van damme
Oe sys best consten ghesamen
Ee metze sy doen quammen
Die commck mit synen knechten
Pten paeschauont rechte
Etze dat sy doen besaten
Es ontsaghen sy sich vtermate
Die daer waren bynnen
Hy en mochtens doch nyet ghewynne
Es heydenen Commcks holden
Die ghenne dat sy wolden

Wemen die heerlike beste
Doen bedachten sy sich mt leste
Doen hon des letthers verdroet
es was haer torne boele groot
ende vroech en spade
y woerden des te rade
at sy zumen wolden
doen sy danne varen solden
te ouele nae thebueren
doen vielen der stat mueren
oerten ende toerne
at saghen die hunen therne
Doen die muere laghen ter neder-
Doe en sat sich dier myement weder
them keersten ter weere
oen voer dat heyden heere
n die stat balde
n sloeghen jonghe en alde
doen sy thertwonnen die ouer hant-
aer en bleyff myet onuerbrant
onder sinte steffens huys
at behoede seluer Jhesus
ant sinte stephanus bloet
as daer binnen behoet-
er eeren sinte Steffuen
en suchen opten thoer stuen
aer hi tfuyt werde
n den thoer daer mt thenerde
Doen metze dus ver-stoert waert
Te riemes quamen sy haer baert

y woesten dat hon was theleghen
at sijs vonden onder-weghen
at roupten sy ende namen
doen sy te riemes quamen
oe den seluen stonden
en duuel sy daer vonden
te thenant is sathan
ten saghen sy op die porte staen
er hunen hy daer beyde
n die stat hysse leyde
e dien seluen stonden
y verstoeghent all dat sy daer vonden
an wyff ende kint
y en spaerden myemant sent
ant haer wille voert thmes
te martelie van hon ontsmet
te heilighe Sinte Nyclines
te doen daer bussop was
n eyne maghet hiet entropia
te waert mt hoem beslaghen dae
Doen sy die den seghe name
Te troys sy daer nae quame
doen sy daer quamen voren
doen stont daer bouen den mueren
te bussop sinte lupus
ouen die porte in eyn waerthuys
doen attila daer toe reyt
hetwapent mt saren breyt
it saren ongherechten .

Die den gods knechten
aden memmich ontsemach
upus den coninck toe sprach
en ouelen mamme toe
eer wat hommich bistu
attu die keerstene vaes
nde vanghes ende slaes
nde soe te woestes onse lant
oen antwoerde die coninck te hant
ich ben attila gods vleghel
nde syn ghesel ende sleghel
wie bistu waer toe vraechs duys
oen antwoerde hem sinte lupus
yn heylich bussop en ghezeecht
y sprack ich ben eyn gods knecht
nde ben ihesum onderdaen
oe mocht dich wale mijne ghesel slaen
sprack attila du bodelmijsches son
oen mich de porten op doen
oe laet ich dich huden syen
wtu der waerheit ghien
wie der gods vleghel kan
erstaen wijff ende man
Der bussop liep sledde syne bede
Die poerte men hem op dede
h riet den coninck in riden
oen waert daer te dien tyden
oe duyster ouer alle die stat
n allen eynden boer waer met dat

Dat men daer bynnen myet en sach
aer buten waest stoen dach
aer bynnen donckier als die nacht
at dede god mit synre cracht
iet hierde wael doen mocht
en hunen hon dicht
n beiden siden der straten
oe duyster voter maten
anden groten duysternisse
at sy waenden des sint ghelouisse
attet waren hoghe mueren
uter stadt sy voeren
ls sy daer in quamen
at sy daer myet en namen
ich daer myet en mochten ghestraden
os en woude myet ghestaden
et behuede der gods soen
oer eer sinte lupoen
nde doer des heylighen mans bede
ie hij decke tot gode dede
Attila voer van danne
toe hant mit synen manen
ie stadt lieten sy staen
er god ghenade hadde ghedaen
oer den coninck heiden
oen waert dat heer ghereyden
n voelke menghen symmen
aer sy met moetsten ghelbynnen
aer sy sich mit ynneren
y branden ende sy heerden
y pemant sy en verdroeghen

Sy quelden en sy sloeghen
beide man ende wijff
Geer quelden sy hon den lijff
Die goods vermalendiede
enlighse lude en ghelovede
Die hadden sy alsoe omeere
Ese oft beesten weeren
Sy sloeghense en worpen
Inden ghore achter dorpen
Sy verwoesten alt lant
Sy en lieten met onghebrant
Onder tvierscht daer sinte Gerunes
Die heilighe man begraven was
Dat beschreemde onse heer ihesus
In te metze dat gods huys
Dat sy onverbrant lieten staen
Dat beschreemde sinte stessinen
In trops die sint
Die sinte lutpus gode verbat
Es moesten sy ghsemveten
Dat sijt mit vreden lieten
Dat was ane haren danck
Ent sy god daer toe vermanck

Die ghunen waren doe balt
Want sy hadden die ghewelt
Dat sy voele quaets dreven
Sy waren alsoe beraden
Dat ghewoldelijck sy mit scharen
Over alle die werelt wolden varen
In alle die werelt wonde wonnigh
Es en wonde god met ghehenighen

Niet wale ~~mochte~~ weren mochte
Doent heme tijt dochte
Doen hadde hijs schier wandel ghedoen
Als ghi hier nae sult verstoen
Ende als ich urch wale ghesegghen can
Het hadde der Cominck karlemman
Ghesament volcks een commck pieppijn
Daer was mit hoem der sone sijn
In voert alle gemeynlijck
Die woesten vnm vrancrijke
Die sich satten ter were
Sy utten alre meysten heere
Dat sy doen ghelevsten mochten
Neder die ghenen sy vochten
Daer menmich man den lijff verloes
Die ghunen bleuen seghelloes

Der ghunen was doe eyn groot ghetall
Die doe verslaghen woerden all
Ende ter doot ghebracht mit slaghen
Es en hoerde ich nye ghverslaghen
Vp dien ghaff men die eer-
Doen waert daer vernedert seer-
Ttelens ouermoet
Het en was nye doer sijn goet
Dat hij ye soe hoghe ghverlam
Want hijs eyn quaet eynde nam
Want edt compt dicke alsoe
Die sich verheffet alte hoe
Sy valt dicke onsachte neder-
Wy neemen wij onse reden weder-
Ende segghen die waerheit

Doen was die heilighe heerstenheit
Ghestoruen ouer alle ghewin
Vele langhe duerde dit dueruen
Aen der tijden heer baert
Dat mye te Tongheren en waert
Eyn bisschop ghekoren
Ende dat der gods toren
Ghestadet ende ghemaect was
Dat selue datter doe ghenas
Achter den lande ghesaet
Ghewaren in denen tijde
Bisschopen ende ghecleerde
Gheordende ende bestreerde
Heersten priesters ende leeraer
En doctoren openbaer
In die werelt myet wesen
Want sy en mochten myet ghenesen
Doer die ontsheerlijcheit diet
Sy en lietense met vreden myet
Ende sloeghense en woesten
Dat sy sich bezighen moesten
In dat eynde ende in die holen
Sy moesten armoede dolen
Vt dage ende met nachte
Want dat god bedachte
Dat hem bezonde te erbermen
Dat yamer vanden armen
Doen des gode dochte tijt
Die Tinez sy ghebenedijt
Te troest hij doen sende
En liuden vanden lande

In dat bisdom van Tongheren
En meyster loefen Jongheren
Te thoufft waren der kerken
Sy begonsten doen te merken
Dat die goede sinte Seruaes
In groter weerdicheiden was
Ende sterckte die heerstenheit
In dat hem god sijnen erbeit
Te zomen soe wale bezalt
Doen hem sinte [illegible] peter die ghestalt
Vt uten slotel doen graff
Sy begonsten te versoeken sijn graff
In gods huys sy eerden
Eren vlijt sy daer toe keerden
Vt trouwen sy dat baden
Sinte Seruaes dat sy baden
En heilighen voorsprekere
Dat hij haer bode were
Te gode van hemelrike
Dat hij ghenadelike
Haer sloet bekende
Ende vrede onder hon sende
Want hijt wale vermochte te doen
Sy baden sinte Geruerum
Dat hijs bode weer-
Dt got onsen lieuen heer-
Dat hij doer gods ontfermicheit-
Tilden woude haer grote leyt-
Doen sy des bezonden
Doen was te duen stonden

Groet volck te trecht comen
want sy hadden vernomen
mte Gervaes hoechtijde
doen quamen sy veeze en wijde
uer veeze ende ouer mae
sy dienden sinte Gervaes al dae
it groten oetmoede
it altrehande goede
it menighen goeden tghewerke
ede te zieren syne kerke
it waken ende mt tghebede
yn schoon teyken doen god dede
iet Wale vermochte te doen
ij eerde sinte Gervatium
oen waert verhoecht sinte Gervaes
es auonts doent bedemet was
n vertoghen was der dach
ods tghewalt men doe sach
n die kerke te Trecht
aer schoen eyn stoen hiemels liecht
zeyselijck ende claer
eerze dan die sonne wae
en blijcme tghelijck
oen woude god sekerlike
nte Gervaese gesterken
oer dat daeck vander kerke
cheynt oft waer doer tusschen
ynre suylen dt ghelijck was
lopende van viere
at liecht was herde viere
aer schoyn die groote gods macht

at liecht duerde alle die nacht
at men wale daer af ghesach
went des morgens op den dach
zoech te metten tijde
oen die ghebenedijde
od van hiemel wolde
ren synen holde
ervatium den werden
at liecht schoyn vander eerde
p totten hiemel hoe
es waren alle te samen broe
ie kerestene die dat saghen
ie in haren ghebede die laghen
ff slonden off saten
aers zouwen sy vergaten
hepstelike sy sich ghesetzoesten
y loefden gode den hoechsten
it ymmen ende mit sanghe
llen die nacht langhe
at sy nyet en sliepen
de sy aen riepen
y baden sinte Servatius
at hy haer boetsmp woude doen
nde voey gode bzynghen
nde hy hon woude verdynghen
ie ghenadighe sinte Gervaes
ie des voer gode werdich was
at hyme alsoe eerde
nde synen loff ermeerde
hulliche teyken doer hem dede

Doen verhoerde god haer bede
Ende ghenadelike
Hy sande in certruke
Zoude ghenade ende vrede
Doen ghinck die wemaer en die rede
Achter- lande wijde
Dat god in dien tijde
Mit sinte seruaes dus grotelijck eerde
Menich mensche sich doe bekeerde
Dat die goede sinte Seruaes
Aldus seer ghheert was
Dat bemiste der- boese ghenoot
Die des quaets sich vroutet menigh-
Die den heiligen man Job bekeerde
Doen hij heme te stoerde
Syn ghesonde ende syn goet
Daer sinnen sladighen moet-
En mochte hij niet verweren
Ende ter- zielen ghebeuren
Hij woude ouch sinte Seruaese schade
Es en woude god niet gestaden
Anders dan hij dat darde
Dan sinte Seruaes monster brack
Ander- holtenre kerken
Die hoem- Inden werken
Die burgher ende die dyenstman
Die ontdecte Gathan
Dat daerde werp hij ter neder-
Ert ghedeckt Waert weder-
Ve was leden menich dach
Eone teyken men dar sach

Ghone teyken men dar sach
Op sinte seruaes graff
Was dat daerde ghenaken aff
Ende besteemet daer boven
Es is hij Wale te loven
Dat hijs soe goede waer nam
Dat daer ymme niet en quam
Es recht hens eynich traen
Es liet ment ontdeckt staen
Es god daer mede wolde
Ter- lien sinnen holde
Dat was al openbaer-
Es ghinck die wemaer
Achter- lande beide en wijde
Doen viel inden seluen tijde
Een zwee eyselijck en groot
Es menighen armen man verdroot
Een lach meer dan kinnes hoe
Doen beschreemde god alsoe
Mit seruaes sijn graff
Daer hij dat liecht ouer gaff
Daer op en vielt des snees niet
Dat wolde god niet beniet
Dat men des morghens Wale sach
Die hoghe dat der snee lach
Inden lande ouer alt
Ouer berch ende ouer dalt
Onder ane die stat alleyne
Daer der- bussop zeyne
Er eerden bestaet was

Die salighe sinte Seruaes
Doer den welken dat god dede
Dat teyken ume der seluer stede
Ende under te mentigher tijt
Des moet god sijn gheheuedijt
Het en is mijn wet wille cont
Hoe langhe dat dit lant sto
In dolicheden des neempt goem
Ende dat tot denen bisdome
Eyn bisschop en waert verwoen
Dat sinte Seruaes hadde daer te boen
Et was gheuorsiet en ghespaert
De langhe dat eyne consilie waert
E orliens dat wolde god
Dat was sijn wille ende sijn gebot
Dat ment beriet en began
Der quam menich heilich man
Oer trouwe en doer ghierechticheit
Des die heilighe keerstenheit
De seer was verstoert
Als ghij hier voer hebt ghehoert
Ij woerden des te rade
Dat men best daer mit dade
Ne soe ghedanen dinghen
Ij spraken sonderlinghen
De meysteren uutten Jonghere
Om dat bisdome dan toeghieren
Dat langhe sonder bisschop was
De der goede sinte Seruaes
Oer tijts ziele was verdreuen

Des waest onberaden bleuen
Dat was eyn alte boesen raet
Ende eyne grote misdaet
De die hem was ghedaen
De en doerstes nyemant daer bestaen
De daer bisschop wolde sijn
Dat daer langhe was ansichin
Doen sij god woude vereynen
Doen sande hen god alle gemeyne
En heilighen liden in haren moet
Dat hem allen dochte goet
E triecht daer sinte Seruaes
Er eerden bestaet was
Dat al daer dat bisschop weer-
want heme die tonghherere
Oer haer boesheit verdreuen
Den hem god hadde ghegheuen
N hem te troeste was ghegheuen
N die hem te troost was comen
Dat sij sich seluen hadden benomen
De bisschoplike heerlicheit
Ende triecht hadde die werdicheit
Aer sinte Seruaes gebeynte lich
Ende daer men gode teyken sach
Dat dae der stoele waer-
Dat waert openbaer-
Hem [deleted] hondicht ouer alle den hoff
Den hoes men eynen bisschoff

Daer nye entseyn en was te voren
Daer waert teynen busscop tsheworen
Aluwolus eyn heylich man
Hies daer alre eerst began
Doen dat busdom waert bewolen
Den heilighen man aluwolen
Dient god woude tsheuen
Den berichte hijt alle syn leuen
Die keerlken dat hy stichtede
Dat busdom hy berichtede
Uit keerstelikken werken
Inden dienst der heiliger kercke
Eyt hy tsherne den arbeit
Hi was inder werdicheit
Dat hij dat monster derkede weder
Daert dalde aff was tsheualken neder
En verduylt en verloren
Dat nyemant daer te voren
Nyemant en derfte voer hy daer qua
Want hoem die eer wale betam
Doen aluwlum tshewan
Dat busdom die eyn heilich man
Die was tshebeiten mapimyn
Des mochte god tsheloeft syn
Nae hem was desumatus
En nae hem desumatus
En daer nae eyn hiet sipplicyn
En eyn quyrillus die naecome syn

Die busscop was ten gods huys
Nae hem quam Eutherius
Ende falco daer nae
Ent waren busscoppen drie
Eutharius en domicione
Die gode waren onderdane
Daer nae quam smte monulf
End nae hem smte gondulff
Die heilighe end die meere
Dat lanck te segghen weere
Van hare werdicheide
Ende alle mitter waerheide
Als men in hare legenden siet
Wij en moghens alle tsheseggen niet
Ouch en sal ment alle niet laten
Wij soelen nae der maten
Der reden zueren eyn deel
Smte monulff hadde tshecsel
Dat tsheestelikken weesen
Hi stichtede die eerste kercke
Die te ludick ye tsemaert waert
Want hij decke voer die waert
Tusschen truecht en dynant
Daer was syn erue en syn lant
Eerscap en zyckdom
Dat gaff hi al smte Seruacius
Den hijs wale gonde
Doen hij mochte en conde

Soe vermeerde hij heme sijne rycheit
Eyns daechs doen hij daer leyt
Tusschen triecht en Dymant
Onderweyghen hij daer vant
Eyne cleyne cappelhoechte
Dat heme sijne vochte
Dat gheheiligte hiet Regna
Die heer dede maken da
Eyne kerke ende beyen
Bureden ende wijen
En gods onderdanen
Mit Cosme ende Damianen
Dat beriet monulf die godo knecht
Eder waert sinte lambrecht
Hemaertelt ane der selver stede
Daer waert die stat geheylicht mede
Uyt sijnen heiligen bloede
Dat dertalt hem god der goede
Die heiligghe sinte monulphus
Enichtede wale sijn gods huys
Es heeft hij loen ende danck
Het waer te segghen alte lanck
Die goede werck die hij begheinck
Es hij van gode den loen ontfinck
Dat wij hebben wael vernomen
Ende sijne heiligghe name comen
Perpetuus ende Euergijs
Heiligghe bussropen ende wijs

Sinte amant ende sinte Johan
Ende sinte Remakele eyn heilich ma
Ende die heiligghe sinte theodart
Die ouch gemartelyt waert
Die heiligghe ende die meere
Ende ouch die metelere
Die werdigghe sinte lambrecht
Ende nae hoem sinte hubrecht
Die dat bisdom van triecht na
Dat was der leste die daer qlia
Dat hij doen er
Ader nae ouer mēnich iaer
Och en weyt wie lanege dats waer
Dat sinte Ger iaes waert erhaue
E triecht daer hi was begrauē
Als ich die waerheit vernam
V hoert wie dat daer toe quam
Dat hij doen erhauen waert
Carle hadde eyn heer vaert
Hemaert sint goeden staden
Op die heyden die heme daden
Veder moet ende ontsiemack
Es hij sich derk wijle op hon wrack
Atter hem dede stride
Dat sij namen groten schade
In storme ende in strijde
Es quam hij teynen tijde
In eyne verueerlike noet
Ende in groter vreysen vasten doot
Want hij was in eyn lant

Daer hi der heydene boese vant
Soe ongheualliken bouen maten
Hy en mochtes doch niet laten
Hy en settede sich ter weere
Ende dat heydensche heere
Des was vtermaten vele
Dat met hon ghinck buten spele
Ende dat hy sorghe en ampte ghehadt
Die heyden hadden wale · xxx · man
Ltoes teghen eynen den synen
Doen wolde god laten sehynen
Synen godliken macht
Aerle daer den seghe bracht
Soe dutten god verloeste
Ende die kerstenen vertroeste
Daer toe halp hem sinte Seruaes
Des hoechtijt dat des daechs was
Doen kaele die coninck ryck
Herde oetmoedelike
Des daechs in gode dienste dede
Synre offerande ende synre ghebede
Ter eeren gods en synen druyt
Soe ghebiet hy ouerluyt
En kerstenen alle ghemeyne
Dat sy den bisscop weyne
Oefden ende eerden
Ende haren wijte daer toe keerde
Dat sy hem eer duden

Des waren sy saen beraden
Want hon des niet was
Ende die goede sinte Seruaes
Van gode hadde die ghelaest
Dat hyt hon wale vergalt
Want sy den seghe namen
Ende met eeren dampe quamen
Doen coninck kaele ende synre ma
Den seghe dat alsoe ghelam
Daer hem god dede ghenade
Doen wilde hy des te rade
Dat hy synen boden sende
In vranckerijke tot synen lande
Soe hem god loeste vuter noet
Den bisscoppen hyt ontboet
Kerken ende ghestichten
Laden ende beterden
Dat ghoeden trouwen hy dat dede
Ende dat hon met soeter bede
Den heren van vranckerijke
En ontboet hon vriendelike
Wie dat heme ergangen was
Datten god ende sinte seruaes
Vuter sorghen verloeste
En ghenadeliken troeste
Hy ontboet hon synre holde
Op dat hon god ghetrouwen wolde
Ter zielen dat elck hielpt
Dat sy voeren te triericht
En sinte Seruaes den werden

Verstieuen inder eerden
Ende hoechden ende eerden
Ende synen loff vermeerden
Want hoem die eer Wale betam
Ende hem die eer Wael
Ñ hy hem te hulpen quam
Doen hoem des noet was
Want hem der goede sinte seruaes
Uten storme brachte
Ysselicken hyt bedachte
Dat klarle gheboden hadde soe
Es Waren die heersten doe vroe
Doen ghesmidt die wyemaer
achter lande openbaer
In mentigher stat daer ment verna
Doen die meer volquam
In vrankerike tot parijs
Doen voer eyn bussop hiet Willegijs
Willich tot allen goede
Hy Was des te moede
Dat hy Wolde varen daer
De triecht ende neemen Waer
Die ghevstelike voerste
Off vót daer ghebozte
Dat der heiden messtonde
Dat hys sich onder Wonde
Ende hyt beteren dede
Doen voer die bussop ter stede
De sinte seruaes mitter vaert

Ende erWerff dat die hem aert Waert
Yn kostelike Cyborye
Oev die edighe ghoue
Dat ghierde die gode holde
Dy sylver ende mit golde
Daer aen Was mémich edel steyn
Dat Werck luchte ende schevn
Alsoe liecht ende alsoe claer
Als oft eyn spieghel Waer
Vuen sinte Seruaes graff
Des hoem goeden vaet gaff
Dat Wolde god en sinte Seruaes
Doen die bussop willigis dae Was
Gods Wille hy vernam
Yn alt quam tot hem quam
In synen vysione
Dat hem sprack hy scone
Erneeme mich sprack hi gods knecht
Et salt dijn dunckien onrecht
Dat sinte Seruaes die Werde
Ligghet onder die eerde
Dus langhe hy te triecht
Die soe claer is en soe liecht
Oer gode in hiemelrike
Dat seyghe dijn ghelaerike
Willigis die ghierechte
Ende sinte Hubrechte
De bussop vons nider stat

Raet ende hulpe hy hem dat
Des was sinte hubrecht vroe
Wanttet hem ouch alsoe
Eynen tyde voer quam
Doen hyt ouch van hoem vernam
Doen beuvelt hem des te bat
En liuden ghebiet hy dat
Dat sy sich zeymitheden daer ter stien
Dat sy godt moeste ghelooven
En daer toe wolde ghevaden
Syn ghebod sy doen daden

Doen men die meer vernam
Groot volck te triecht quam
Beide wyff ende man
Heydenschick mens began
De men godlyckste mochte
Sinte Geruaes men doe socht
Mit groter oetmoede
Ende mit groten goede
Sy deden mit deuocien en mit ynicheit
Dat gode waert haer ghebede
Sy loefden gode langhe
Mit symmen ende mit sanghe
Die sy vroliken aen hoeuen
Syn graff sy ontgroeuen
Daer sinte Geruaes eerst was begraue
Daer en sinte monulf hadde erhaue
Es en wisten sy niet doch

Sy waenden dat hy daer langhe noch
Die grote heer sinte Geruaes
Oeste scone die slaf was
Sy was ghestuelt bynnen
Oeste seuen in vier synnen
Die men wale doe ghesach
Daer dat heliche dom op lach
Dat van tongheren was comen
Dat sinte Geruaes hadde ghenomen
Die ghewaer gods holde
Assen mitten golde
Ende mit siluer beslaghen
Die hi dannne dede draghen
Liden midden saghen sy staen
Eynen sarch wael ghedaen
Van marberen steyne
Sy waenden dat die reyne
Geruacius laghe daer ynne
Dat ghey steliken sinne
Sy vroiden sich alle te same
Sy droeghenten dunne in gods namen
Sy sattenten alt openbaer
Sy den hoghen altaer
Die ghetrouwe gods dienst man
Sy en besaghens niet nochtan
Och en sattens opten altaer niet
Es hon die vrese niet en ryet
Sy waren alsoe beraden
Dat sy gods dienste eer daden

Alre ambachte ghescheerste
Gij offerden tuire eerste
Dns heeren vleyschhe en sijn bloet
Haer ghelooue was soe goet
Dat sijt alsoe aen dynghen
Doen sij daer toe ghinghen
Ende onderten dien stercke
Gij bleeden gode sturcke
De dien seluen stonden
Doen sij daer myet en vonden
Geuaelt den reynen
Doen Was daer groot weynen
Ende yamer vtermaten
Dat en vonsten sij myet ghelaten
Eer sij sich mestroosten
Gij claerhdent gode den hoechsten
Arme ende ryske
Gij Waenden seckerlyske
Dat sinte Geruaes die meere
Hon dat ghestolen Weere
Die rouwde ghinck hon voele na
Doen Was groten yamer da
Onde man ende Wijff
Dij rouwen quelden sij haer lijff
Des men Wiele ghelooven mach
Gij vasten alle den dach
Dij yamer ende mit rouwen
Dij onstelicker trouwen
Groten yamer sij maecten

Alle die nacht sij Waecten
Doen ander lude sliepen
Onde sij dese aen riepen
Die rouwighe dun maestrichst
Gij hadden haers herten lichst
Ende haer proude verloren
Die sij hadden daer te voren
Dij yamer Waecten sij ouer ~~nacht~~ macht
Wake tot ouer myddernacht
Omtrent des eersten hanen crayt
Doen vondense eynen goeden raet
Mite Geruaes holden
Dat sijne socken solden
In eynre andere stede
Od Wolde dat men dat dede
Inden seluen gods hueys
Daer hem sinte monulphus
Gheleyt hadde ende beuolen
Dat Was hon allen doen verholen
Eer sij dat vernamen
Een graue sij doen quamen
Daer gebet sij spraken
Doen sij dat graff op braken
Doen quam eyn soe soeten gore
Vm dat graff ende daer voere
Die soeter Was verze
Dan Wierouck en myrre
Ock balsame noch aloe

Mulrich volle en waert mye mee
Och muskus noch ander cruyt
En graff soe goeden roeck mye dut
Als vut synen graue quam
Ende als dat volck dat vernam
Desen roecke alsoe goet
Es gheschommen sy hoghen moet
Ie reyne gods holden
Ten sy dae hoeghen solden
Geruaaus den gods
Aer hande hoeuen sy te gode
Y loefden heme en eerden
Aer ghebet sy vermeerden
Eide sulke ende ouerluyt
Doen sy den heilighen gouts duyt
Mte Geruaes vonden
In eyn pellen ghewonden
Ende in lynwade
Y woerden des te rade
At sy hem naer te quamen
An synder boerst dat sy name
Yn cruce van goeden golde
Dat lach opter gode holde
Gedien seluen stonden
Onder syn houft sy vonde
Yn monstrancie was roet gout
Ie eerde hy doer die schout
Ie heilighe busscop sinte Geruaes

Houts
Want des heilighen ~~Geruaes~~ Cuer in was
Anden creuce vrone
Hy lach voele stone
Ie gods gebenedede
E synre rechter syden
Ach der busscop straff
Vn ane ander syde dat hoem graff
Mte peter doen hy te zomen was
En sloetel dien hy graff sinte Geruaes
An hiemelsthen ghewerke
Ie noch is my synre krachten
Es is gheeert alle dit lant
Assen men doe bi hem vant
Aer in was hostelike heilichdome
Aer mede gheziert waert syn doene
Aer synre hoeuen vut den graue
Doe namen sy den pellen aue
Ten hem der wraghe god graff
Doen hy ghelacht waert mit graff
Ten sy doe wake erkanden
Ten die enghele mit heren hande
Ouer den kirsame leyden
Doen hy was verscheyden
An henen in eynre salighen vaert
Doen hy dae ghelecht waert
At sathen doen alle toe samen
Ie duer ghinghen en quame
An gods ghenaden datter quam
Doen men dat zaderzud aff nam
At op syn ansicht lach

Mijn anschijn men doen sach
Der claere sonnen ghelijch
Dat dochte hon wonderlijch
Allen den ghenen diet saghen
Es en derff mijemant vraghen
Dat dattet waer
Mijn ansicht was soe ouer claer
Als die sonne omtrent middach
Dat men mijet wale daer teghen en sach
Ij en en mochten mijet aen ghesien
Ij vielen neder op haer kinnen
Ie eerde dat sij kusten
Ij ghheistelijcker lusten
Ie sij mden herten droeghen
Voer haer boesse sij doen sloeghen
Ie ghode onderdane
Ij mentghen heiten trane
Oe metten sij haer ghewant
Ij spraken heer heylmt
Ie dijch te rechte besiet
U en sijnmes doot mijet
U bist nae den bleyschen doot
Aer die god die dijch ghebot
Ie mochte dijch wale ghheuen
Puer stentenisse en leuen
Altu nu heer opuer staen
Ie ghhelijck bistu wale ghedaen
Ij lieten ghode ghewalden
Ende wouden op halden
En heilighen lichame

In ons heren ihesus name
Nde in sijnen vrede
Oen woerden alle sijne lede
Als eyn ghloyende yser heyt
Es men die waerheit wale weyt
At welck dat ligt mden volen
At en mochten sij mijet verdolen
Ij moesten den lichame laten staen
Oen sijne vonden soe ghedaen
Es waert groot haer rouwe
Nde haer ghemeer euen nouwe
Ij vreysden sich sonder mate
Ent datse die prelaten
Heylsamelijken troosten.
Ij loefden gode den hoechsten
Ij herten ende mt tonghen
Tone psalmen dat sij songhen
Aer men gode mede vleet
At vers dat daer ghescreue steet
At spreect eyurge domine
Ou was sachte ende wee
Ij waren vollbrocht en moe
Et spreect in dutschen alsoe
Tant op heer Ende en slape mijet mee
Echter nae den woerde
Oen sij god verhoerde
Ie grote hytte die verghmet
Es ment ghheistelijc nen bynck
Als men mt rechte solde doen
Oen leyde men smte Gerwacium

Wyme heiligre gebeyne
In eyn syluren vat reyne
Dat buten was van golde
En waren gods holde
Die alre eeren Wert Was
Doen Waert ghehoret Sinte Seruaes
Die heilich was der goede man
Doen men hem te eeren began
Die soeten gore van hem quam
Dat syne man sullichs en vernam
Ech Balsam noch Cynamonijn
Es moet god ghelooft syn
Onser alre steppre
Doen schein eyn licht claer
Ouer den monster bynnen
Ein buten in alken synnen
Dat ongheWoenlicken dochte
En luden alst wale mochte
Die daer omtrent waren
Ij loefden gode tzwaren
Alst ghesein wonder en Was
Dus swaert verhauen sinte Seruaes
Inden schonen somertijde
Die gode ghebenedede
Eptimo pdus Quinj
Oldi weten Wanneer dat sy
In bramaent opten seuensten dach
Oele stoemre teyken smen doe sach
Doen die goede sinte Seruaes
Aldus doen verheuen Was

Mit eeren als hoem wale betam
Ende dat die teyken vernam
Karole die coninch rike
Doen ontfinck hyt blidelike
Gode gaff hy den loff
Die tierecht spraeck hy eynen hoff
Maen te praesschen daer na
Sinte Seruaes diende hy da
Mit gheyscelicken moede
Die ghestichten teyken goede
Dat dede god mit synre macht
Inden seluen paeschnacht
Die Wijse dat smen die lessen las
Eyn seer siech man die ghenas
Die lanyhe was ghehaelt suert
God halp haer dat sy guende waert
Ende eyne ander was houeltecht
Dienert waert der zuuyhe recht
Dat Was goits ghenechte
Eyn man die sieck was vander ghichte
Ende Was verlaemt ende quaelt
Hi lach daer inden hospitaelt
Die ghenas op die selue stonde
Ende eyne ander Was ghebonden
Mit twee kettenen daer hij lach
Daer men groten pameer ane sach
Beide spade ende vroe
Hy was beseeten daer toe
Mitten ouden ghescyfte
Dat was dat alre meyste
Dien verloeste god en sinte Seruaes

Daer groter vroude aff was
Aerle die comnck ghoede
Hi was in bliden moede
Ven god die heylen duer dede
Daer die menschen ter seluer stede
Ede waren ghenesen
Ie vite deden hij sich leesen
An sinte Seruaes die doe was
Ij hoerde sij ghesuie dat mense las
Oer liefde ende oer mynne
Ij mentte sij ane mit synne
Et was hem sachte ende ghemack
Als hij hoerde dat men sprack
An sinte Seruaes leuen
Hij meute voele euen
Ie goede werck die hij begynck
Ien loen dien hij ontfinck
At conde hi voele wael verstaen
I liet in sijn hertte gaen
Nde was des voele vroe
At hij verhauen was alsoe
En hoem hadde hi goeden troost
Es hij heme voer tijts hadde verloost
Anden heyden doen hij vacht
Es was hij heme dien stacht
Aer nae went in synen dood
Went hij hem verloesde vuter noet
Als kaerle doen verstiet
Daer nae quam dat heensche dyet
In dat lant mit ghewalt

Es menich herde seer ontgalt
Aer in luttermyghen
Aer sijt mochten bedwyghen
Ussichen die mase ende den Rijn
Es en mocht ander met sijn
At lant hadden sij all beruochten
Es sij ghenpeten mochten
At roefden sij ende namen
Oen sij te triecht quamen
Aer die goede sinte Seruaes
Erhauen ende ghecert was
Nde dat werde heylichdome
At doen was in synen doome
At wolden sij mit vuyr verberne
Aer sinte Seruaes was bynnen
Ie sich wale heerlijck wrack
Ij uit leeren clonnen sij opt dack
Ij ontstaken die kerke
Ij uit vuyre ende mit werke
Ij uit droechen houte en mit stroe
Es woerden sij voele onroe
Want die somighe woerden verbrant
Ij selue ende haer ghewant
Van haers selfs vuyre
Ij becochten herde duyre
At sij die kerke ane staken
En hals die somighe braken
Ie onsachte sneefden
En den muer die somighe claefden

Die men qualijck sach geburen
Als off sij onghehuer waren
Dat dese god der leuende
Die sommighe bleuen cleuende
Een dat daeck mitten handen
Tot dat sij sich bestanden
Die alsoe waren beraden
Dat sij god ghenade baden
Ende sanctus Gervacium
Den hij ghenade Wolde doen
Enen bevalck hij sijnen broeder
Ander bleuen alle verloren
Alsoe wrack sich sinte Gervaes
Odewijch die comick was
Was comick karles sone
An hem willich ick wt doene
Eyne reden oetmoedelike
Hij hadde vranckrijke
Dat had hij mochte bedwingen
Ende daer toe alle luttermynnen
Hem rijck ghemick bis aen den Rijn
En lodewijch die sone sijn
Die ghecroonde en ghesalfde
Hij hadde hoff in dien tijde
In dien keersdaghen te Coelen
Penninger ende ommer hoelen
In hoechtide dat Was heerlijck
Doen quam daer hertoech heymrijck
Van Sassen des conincks maech

Doen hij gherne dat sach
Want hij Was rijck ende weert
Hij droech den Coninck sijn swaert
Ende te monster ende te houe
Die voerste Was in groten loue
Hij wandt heerliken en wael doen
Dit coninckliken loen
Ende mit heerliken dinghen
Hij gaff hem luttermynnen
Een leen van sijnen weghen sijnre hant
Dat heerscap en dat goede lant
Ander maseu tot opden Rijn
Hij hielt hem dat Wale schijn
Dat hij Was sijn lieue neue
Ende heerlijck Was die gaue
Die ontfinck hij dancbaerlike
Het Was dien van vranckrike
Een groten danck ghedoen
Dat lijt van hesse Wolde ontfoen
Dat leen dat Was heerlijck
Doen quam der hertoech heymrijck
Een trieht schier daer naer
Hij hadde sijnen hoff al daer
Mit hertochdom hij daer besat
Dat Was des landes houft stat
Die heeren hij doen besande
Ende die heren vanden lande
Die gherne tot hem quamen

Doen si die reden vernamen
Dat lant deden sy in synen eyt
Al Waest den sonnighen leyt
Het waert hem alle ghehoorsam
Ech en weyt wie dat sent quam
Dat die van vranckrijck
Daden alsoe boeslike
Dat sy in eyn ghedroeghen
Ende haren comnck versloeghen
Oden Wych kuerles sone
Die mochten sy qualiker ghedoen
Die haer heer was ghebóren
Dat was leyt ende toren
Den hertoghe heymrike
Hy dede waer die ghelijke
Dit tozentliken dinghen
Hy ontfinck alle luttezinghen
Vander roemscher kronen
Vanden rijne totter sonen
Te woerne den kuerlinghen
Sy moetens ghehinghen
Want sy en vonden nyet ghekeren
Nochtan en wolde hys nyet ontberen
Dat stont hon lasterlike
Want het tot honnen vike
Gehoorsam was daer-beuoren
Dat hadden sy doen verloren
Die selue hertoch heymrike
Hy was vroet en louelike

Ment dat hij te tuecht qua
Ende die werdicheit vernam
Van sinte Geruaes die daer-lach
Dat hys hoerde ende sach
Dat meerde hij in goede
Heme waert des te moede
Ende vertroesten teynen patrone
Doer synne teyken scone
Die ghelbeldighe man
Hi dede den vaet dat hij gheuan
Sinte Geruaes stole en synen staff
Hij verbeyff dat ment hem gaff
Wisselicken hijt bedachte
Doen hijt in sassen brachte
Die hertoghe der edel heer-
In sinte Geruaes eer
Stichte hij eyne abdye alf die
Bij der-boden als ich verstae
Doe heyt dat Water dat die ghesyt
Daer dat cloester by steyt
Van edelen cloester vrouwen
Hij en maecht verre ten scouwen
Want het stuet alsoe
Op eynen berch hoe
Ende is her de rych
Schone ende heerlych
Midden inghen borch die vrye
Doe heytet die heerlyke abdye

Sy heeft wale menighen heerlicken man
Hy was salich dienere began
Der hertoech heymrych
Syn leuen was heerlych
Die heilighe sinte Gerunes
Die syn patroen Was
Hy en liets hem ongheloent myet
Een die heer verschiet
Dy ocht hem wel helpen sinte Gerunes
Van dies des hoem noet Was
Dy en bestuede den werden
Dy ut eeren totter eerden
Als men van rechte solde
Hoe ghelle heme syne holde
Ende den ewighen lyff
Erch doe leefde syn edel wyff
Ende Otte syn lieue kint
Hy wert te Romen keyser sent
Doen men synen vader begroeff
Ghewelduchlych hy sich verhoeff
Al lb die stoute leeue doer
Ende hadde manlicken moet
Ende hadde daer toe goeden sen
Alken tyden uch seker ben
Aer hyse wolde kieeven
Onder hem soe stont gmt eeren
Hey stelike ghestichte
Ende werzentlych gheriochte

Dat hielt hy eerlycke
Ende maecte menden rike
En armen ghenade en vrede
Ende graff den riken wyse rede
Te zomen voer hy syne vaert
Ende werff dat hy ghelimpet waert
Heerliken alk openbaer
Doen spraken die romaer
Dat sy Waren broe
Dat hem Was comen alsoe
Dat eyn soe wale volkomen ma
Soe grote heerscap dae ghewan
Den god alk daer sende
Vanden dutschen lande
Otte was eyn seyse salich ma
Doen hy dat rike ghewan
Dy ut groter eeren hyet behielt
Dy synen synen tyden soe ghedielt
Dat hy bisscopdome stichtede
Ende dat ryke berichtede
In eyns keysers stat
Syn moeder hem dertrwyle bat
In moederliker minnen
Dat hi haer hulpe ghewynnen
Sinte Gerunes ghebeyne
Dat heilighe ende dat reyne
Want sy den godes holde
Herne eer doen wolde
Off syt mochte leuen

Dat sy hem haer eytsen wolde gheuen
Ende cloesterre ende kerken
In syne eer solde laten werken
Dy vnsterre wolde sy veyen
Ende in syne eer ghebenedyen
Nae haers soens tyde
Ende dat hy dan dade
Daer mede dat hy wolde doen
Ge langhe dat sy haren soen
Dy it liste ende mit synne
Tot dat heme die mynne
Van synre moeder ghescyet
Dat hyt en mochte laten myet
Dat hy haren wille dede
Ende keyserlike hare bede
Der tommick otte die ghewerde
Synre moeder des sy begherde
Des hy wale ghelouen was
Doen voer die goede sinte Gerwaes
Van triecht ghescheden alsoe
Die susteren waren voele vroe
Dat was haer salicheit en haer heyle
Des sy ghenoten eyn groot deyle.
Bynnen vuen jaren
Ende die van triecht waren
Dy it vanen beuanghen
Voent hon soe was ervanghen
Dat was haer rouwe ende tore
Dat sy alsoe hadden verloren
Haren troost den reynen

Sy mochten lyflich weynen
Yamerlyck was haer clagghe
Beide mit nacht ende mit dagghe
Dat hon des myet en verdroet
Dy aer der gheeme vroude was groot
Die sint Gerwaes voerden
Voele balde sy sich roerden
Dy it vrouden ende mit sanghe
Alden die straten langhe
Westunken ende sassen doch
Alt tot quddelinghen boch
Daer brachten sy den heylant
Alt daer sy voeren doer die lant
Dy enich teyken men daer sach
Beyde nacht ende dach
Voele ende ontellike
Die god van hemelrike
Mit Gerwaes ter eeren dede
Des loefde men hem in menyger stede
Die teyken waren louelyck
Ende der loff was heerlyck
Ende men ghaf den waren gode
Ende sinte Gerwaes synen bode
Wyde achter den lande
Dy enighe ryke offerande
Van ouden ende van jonghen
Oythentlike sy songhen
Bouen inder lochten
Dat syt horen mochten

Die heersen als sy daden
Het quam bi gods ghenaden
Doen der heer loesam
Die quelmighen bouch quam
Die tweede sinte Geruaes
Die soete vroude doen daer was
Heerlyck was der ontfanck
En heerlyck was dye haer ghesanck
Die edele cloester vrouwen
Sy ontfinghen hem mit trouwen
Die loueliike ghemmen
Ende mit vroliken stemmen
Die zeyne gods bruide
Ende ander goede luide
Die langhe syns hadden begheert
Sy was der eeren wale weert
Die heilighe sinte Geruaes
Die voten yamer doen was
Se trecht alle die drie mer-
Dat mach men weten wel voerwaer
Hoe voele als der Sassen
Haer vroude was ghewassen
Die wies triecht die rouwe
Die wijse ende die ghetrouwe
Inte Geruase dienstman
Dien soe leyde was ghedaen
Dat hon haer troest was ghenome
Sy waren des in eyn comen
Verholen myet openbaer-

Ich en weyt wie miemch daer
Die saken ouerdachten
Ende dat wolden achten
Off syt mochten ghedoen
Dat sy sanctus Geruatius
Weder mochten brenghen
Wilkes hon tgod ghehenghen
Dats hon stade ghelaghe
Sy satten m die waghe
Beide lyff ende goet
Dat wet hon haer manlike moet
Die sassen voeren sy nae
Ende dienden soe langhe dae
Went sy woerden heymelych
Haer seden waren eerlych
Ende haer werken der sy plaghen
Dat sy wale besaghen
Die seden ende die ghecleyghentheiden
Dat quam van groter doghentheiden
Dat sy des begonden
Doen syt alle ondervonden
Die derre Costeyen plach
Ende Waer sinte Geruaes lach
Die gods ghebenedide
Doen Waert eyn hoechtijde
Haer arme ende vrie
Begonden werdelike
Die lude vanden lande
Went god te moede sande
Inden cloester en mder stat

Der eyn bruut den anderen bat
Als men ten hoechtiden doet
Doen Waert dat hoechtide voele goet
Dyt vieren ende mit Waken
Dyt vrouden in menyghen saken
Dyt Drincken ende mit weertscapen
Dyt mynnen end mit vrientscapen
Twee daghe ende eyne nacht
Dat sy waeten ouer macht
Gy speelden end sy riepen
Ende doen si doen ontsliepen
Des anderen nachts daer nae
Doen waest voele stulle dae
Want sy sliepen vaste
Weerde ende ouch die gaste
Die vrouwen miden cloester
Penaer ende kuster
Sy en condens myet ghelaten
Haers selues sy vergaten
Cusschen lieten sy dat liecht
Die doen daer waren van treecht
Van sinte Geruaes lande geboren
Sy hadden langhe daer bevoren
Haer dinch daer te beraden
Hoe die wysliken daden
Wie sy vuten lande queemen
Off sy sinte Geruaes meemen
Dat hadden sy te vozen bedacht
Het was ynder middernacht
Doen hon ghelurk gaff die stade

Doen bezouffede hon haren stade
Haer leuen setten sy aen eyn heylt
Sy sneden aff die clocken seylt
Anden clocken die daer hynghen
Totten altaer sy ghinghen
Doen sy daer toe quamen
Dat schrym dat sy doen namen
Haer sinte Geruaes in lach
Die haer herte vlichte als der dach
Die hon sloeten sy die doere
Doen sy quamen daer voere
Dyt ampte end mit zorghen
Sy riepen god wilke ons borghen
Dat lant ruymden sy daer mede
Sy wisten Wael der lude sede
Ende hadden Wale bekant
Die rechte weghe doer dat lant
Dat lant sy doen ruymden
Dat sy doe myet en versumden
Daer sy om quamen daer
Doen mens mit cloester Waert ghewaer
Die des cloesters plaghen
Doen sy den stade besaghen
Dat ontfoert Was sinte Geruaes
Doten pamer doen daer Was
Inden lande ouer all
Als sy vernamen den val
Ende die vreyselike mere
Vuldelinghen buzghere

Doen was groot klaghe die
Gheswapent volcken sy hem nae
Dat was doen al te spade
Eer sys woerden te rade
Dat sy te samen ghequamen
Ende haer wapen ghenamen
Doe waren sy soe verre ghevaren
Dat sy uut haren outhen waren
Gy en mochtense wet eruoghen
Des waren sy seer verbolghen
Dat wolde die goede sinte Gerlaes
Ende god des die ghewalt was
Dat waert hem voele wake bekant
Anders en mochten sy der plant
Noch van danne mochten comen
Dod hadse in sijne hoede ghenome
Ende m sinen ghelede
Gy voeren mit arbeyde
Beide spade ende vroe
Doe lande waert sy daer toe
Dat sy te te lande quamen
Ende doent die van triecht vernamen
Doen waren sys blide ende vroe
Datse god wolde troesten soe
Doen men dat te triecht vernam
Dat haer troost weder quam
Die werde heer sinte Gerlaes
Zote vroude doen daer was
Als sy van recht souden sijn
Dat deden sy wake m sthijn

Daer toech groot volck teghen
Beide m straten ende m weghen
Beide arme ende rike
Gy ontfinghenten vroliike
Die clercken mitten leken
Daer dede god scone tecken
Doer sinte Gerlaes sinen knecht
Daer worden tropele ghende recht
Ende recht gaen die crome
Daer woerden sprekende die crome
Uyt uten gods ghelooue
Woerden sprekende die oeue
Die dien seluen stonden
Dyn die daer quam ghebonden
Uyt uten boesen ghevste
Des dede hem god volleyste
Ende sinte Gerlaes dat hyme verloeste
Ende sijne vriende ghetroeste
Dat was merkelijck ghenoech
Dyn die water Calff droech
Die ydropicus ghenant was
Den eerde god ende sinte Gerlaes
Dat hem die water sucht verghinck
Doen menden heiligen heer ontfinck
Sinte Gerlaes m gods namen
Die clocken luyden altesamen
Alleyne mutter gods cracht
Die teyken waren eeracht
Die gods ghenade was daer groot

Dees men mach menssche den ghenoet-
Alle die daer quamen
Die die tepkenen vernamen
Zo liken sij den songhen
Uit herten ende mit tonghen
Hoeuen sij ane den gods loff
Doen sij quamen opten veythoff
Voer des monsters doere
Doen was daer groot volck voere
Buten ende bynnen
Iene ontfinghen mit mynnen
Uit loue ende mit sanghe
Uit ghepsteliken ontfanghe
Alst den heer Wale betam
Doen hij in dat monster quam
In sijn eyghen hupe te triecht
Daer dat ghelbarighe gods liecht
In eynen stillen ghedencken
Die kerssen dede ontfencken
Den luden inden handen
Die banden gods vuyr ontbrande
Liecht ende vtermaten scone
Ane den muer ende ane die crone
Ende op die Candelaer
Doe dat ment openbaer
Die gods tepken daer sach
Uit recht viert men den dach
Die lugt inden bramaende
Des Seuenden daechs aenstwende

Als inden boeken daer steyt
Als hier te voren is ghesceyt
Hets recht dat men syne feeste beyteyt
Hepstelike ende scone
Ende vander transfiguracione
Dat sinte Seruaes Waert erhauen
Uter eerden daer hij lach begrauen
Dat quam beide op eynen dach
Dat woude god diet alle vermach
Sinte Seruaes dienstman
Die ons ghenoemen myet en can
Iene weder hadden bracht
Van Sassen inder gode cracht
Ij ghinghen ten kerker staen
Want sij hadden daer om ghedaen
Alsoe ghedanen arbeyt
Ij seiden alle die waerheyt
Die sij den helughen heer-
Aelden alsde verre
Ende wie sij damme quamen
Doent die van Sassen vernamen
Die seer waren verbolghen
Doen sij hon soelden volghen
Hervapent mit groten scaren
Die sij god doen wolde bewaren
Inden groten volcke
Die dat eyne neuel wolcke
Over die Sassen quam
Die hon den rechten weych benam
Dat hon onkondich was der aert

Want hon dat weder waert
Doe Duytsser vtermaten
Dat sy myseden der straten
Dat sy te dien stonden
Des weechs myet en vonden
Dat sy henen wolden
Sy en wisten waer sy solden
Daer myddelen tgheyn twaren
Ende lieten sinte Geruase varen
Al sine man in gods vrede
Den Tassen woerden haer lede
Also swaer als eyn steyn
Ende ouer sinte Geruaes scheyn
Dat heylighe hemelsche licht
Ende ouer syne dienstman vam trichte
Dy iene myt troukben voerden
Herde schier sy sich voerden
Eyne lieue vaert ghenote
Sy hadden hulpe groot
Die hon der goede god beriet
Die ouch dat israhelsche riet
Vut Egipten leyde
Ende hon waer bereide
Des weechs ende der snelden
Dat seiden sy ende vertelden
Armen ende riken
Den luden alle tghelycken
Dit openbaren woerden
Doen sprakken sy diet hoerden
In nomine domini

Der tghebaren god gheloeft sy
Doen die goede sinte Geruaes
Te triecht weder comen was
Daer en god tghesande
Doen was dier myden lande
Dy emmich mensche herde vroe
Daer mae schier quaemt alsoe
Dat dat ryck bleyff herelocs
Ende der Cominck syn lyf verloes
Die des stryckis doen plach
Den smen smt eeven noemen mach
Otte des Cominckis otten sone
Sien god die eer wolde doen
Dat hy dat Cominckryck
Besat herde eerlyck
Bchielt ende berichtede
In Busscopdome stichtede
Die weder die trieken vacht
In Calabrey myt groter cracht
Doen die cominck dot was
Doen stont dat ryck syt seker das
Dy enyghen dach onberaden
Dat die menyghe onrechte daden
Den goeden ende memmich onghemack
Dat swemant en ruchte noch en wrack
Alst herde wale bescheyn
Eer die voersten des woerden eyn
Dat eyn ander cominck waert ghecoru
Doe hadde sinte Geruaes verlozen
Eyn groet dat by der smoselen lach
Dat syn eyghen was menyghen dach

Ende sijn is noch hude
dat namen hem quade lude
by Coulensse heede nae
doe mechte heeren woenden dae
dyt hoem namen mit ghewalt
es die sonnighe seer ontgalt
dus waert berouft menich sinte Geruaes
dat doch groot onrecht was
dat hij sijn eyghen hadde verloren
es hadden roulle ende toren
ijne bruut goede
den woerden sijs te moede
dat men sijne kasse daer soecht
end sijns heyldoms ghenoecht
dat ghoet was ende gheweere
es die quade zoeuere
erde seer ontgolden
se sith myet beteren en wolden
Doen sinte Geruaes daer was come
die hem sijn ghoet hadden benomen
ij verloren boele meer
iele hijff goet ende eer-
lijk daer sij in goeden hoeghen saten
zoelijck dronken ende aten
end wale mit vreden woenden sijn
dat waert haren ongheluck schijn
ie boese ghheyst daer quam
se sonnighen mit lijue en ziele nam
nde voer dese nider hellen
se andere haer ghesellen

Dien god die ghenade wolde ghheuen
dat sij behielden haer leuen
doen sij die waerheit vernamen
tot sinte Geruaes dat sij quamen
ij ghheyslelijken rade
nde soechten sijne ghenade
nde beterden haer schulde
nde erwoulen sijne hulde
aer eyghen ghauen sij heme om dat
dat sij versoenden des te bat
Doen die heilighe man
Sijn eyghen weder ghekam
se ghheldighe sinte Geruaes
nde dat wonder dat dae was
geschiet alle openbaer
doen ghemerckt die myemaer
ghter lanke wijde
doen baden in dien tijde
an Coulensse die heerschap
ver ghheyslelijke broederschap
dat ment hon ter eeren wolde doen
nde men sanctus Geruasium
on daer naerze brechte
ijne priesteren en dienst hinerchte
eren alsoe beraden
dat sijt ghherne daden
doen men die meer vernam
zoot volck daer integhen qua
ien ment ghheboet ende bat
an Coulentze vuter stat

Ende vanden lande al ome
Die wijse ende die dome
Doen was daer te diere stont
Een ssichen menich duisent
Uit heyldoems ghenoeghen
Haer treuren die sij droeghen
Gynghende sij doen ghsingen
Uit eeren synre ontfinghen
In een groen velde wijde
Daer stont aender siden syden
Een berch schone en hoe
Wolt dat hiemel wolde also
Dat suicke heyligdom daer was
Dat eerde eeren wolde sinte Gheruaes
Die voele gheests stichtede
Die kasse sich op richtede
Een nieych daer henen die stont
Hest oft woude seggen blijft gesont
Sinte Geruaes die eerlike
Hij dede al dies ghelijke
Als off hij orloff nemen wolde
Doen dede der gode holde
Als die dame wolde keren
Doen voer hij dame mit eeren
Dit was stichten dat was heerlijck
Nu hoert wiet daer nae qua wael
De golfe dat daer bij was
Daer eyghen hadde sinte Geruaes
Een daer toe wijnghaerde
Die woerden verwoest haerde
Dat bezichtede hij wale sent

Doen ghinghen der ghebueren vele
Des nachts mede wijngaert
Dat hon tonghemake waert
Ende stalen die wijnbeeren
Doent sinte Geruaes wilde weren
Doen hadde hij sichter ghedaen
Die wijnberen mocht men eten saen
Doen mense plucte ende las
Inden herfst dattet was
Dat die kinder daer in waren comen
Ende hadden der wijnberen voele ghenomen
Dat sij doer nyemant en vermeden
Die eyne droeghen dander sneden
Sij braken ende aten
Sij woesteden vtermaten
Daer hare eyghen aen en wan
Tot hon quam eyn alt man
Grone ende heerlijch
Sinte Geruaes was hij ghelijch
Des wijnghaerde dat men daer brack
Totten kinderen hij sprack
Waer come neemder mijn goet
Het is quaet dat ghij doet
Ondanck hebbe hij diet uch zyet
Een waerdy alsoe kint wet
Het soude uch qualijck vergaen
Doch soe wijt is gedaen
Isoe kint als ghij sijt
Ich en salt te deser tijt
Nyemant heme ghebeyden

Hy sulc des daechs verbeiden
Tot dat uch vr vrunde hy vynden
Dit sprack hij totten kinden
Als die reden eynde nam
Sy en wisten wae der gheen quam
Saen te desen stonden
Soe stonden sij alle ghebonden
Beyde groot ende cleyne
Sij bleuen alle ghemeyne
Ane den wijngaert cleuende
Ende doetliken leuende
Sij beyonden te mesbaren
Als off sij woedende waren
Haer anschijn was eyselijck
Ende haer ghebeer vreyselijck
Sij verloren sen ende macht
Alsoe stonden sij alle die nacht
Ende des anderen daechs ouer middach
Ende als sij eyn weynich sach
Die sijn kint hadde verlozen
Van dien sij waren geboren
Die hare vrende roechten
Ongheue wijle dat sijse soechten
Tot dat noene leden was
Alsoe wolde sinte Seruaes
Ketsheen die auontstonden
Quamen sij daer sijse vonden
Klemmende aen die stucke
Te haren groten ongheluckc
Sij en hoorden noch sij en sagghen

Dit mesdaechde haren magghen
Die oughen waren hon verkeert
Ende waert hon dat herte beswaert
Den vaderen ende den moederen
Den susteren ende den broederen
Waert was hon allen der lyff
Sij stonden als loths wijff
Die wijlen teynen steynre waert
Doen mochte hon zoutten die waert
Die vrunt waren voele ondroe
Doen sijse vonden alsoe
Staende soe kommerlike
Pleynden yamerlike
Diese mit trouwen meynden
Doen sij voele ghespeynden
Doen woerden sij soe beraden
Dat sij ghenade baden
Gode ende sinte Seruatium
Dat hon god genade wolde doen
Ende doer dijns selues eere
Die heiligthe ende die meere
Dat hijs sich onderwonde
Ende die kinderc ontbonde
Ende daensaghe haer woechde
Doer sinte groter doechde
Petel ghenyeten den kinden
Ende hijse wouden ontbinden
Haer lyff ende ouch haer lede
Ende sij ghelooefden heme mede
Dat ommeneer sijn goet

Voer hon soude syn behoet
Off hys wolde ghevocken
Dat syme souden besocken
Bauoert te synen graue
Doen dede hy hon die bande aue
Die ghenadighe sinte Seruaes
Die des wale gheweldich was
Die kinder hy verloeste
Die alder hy ghetroeste
Also verchten sy sinte Seruaes
Van dat daer mi sdaen was
Ende hy behielt syn recht
Het was eyn hertoghe hiet Ghijsebrecht
Ende was heer in liutrimghen
Ghepresen in menighen dinghen
Eyn heelt van synen lyue
Hy hadden ghenomen te wyue
Des coninghs Otten dochter
Uen men wale louen mochte
Si was willich tullen goede
Heme waert des te moede
Dat hij den keyser bat
De triecht in syme houft stat
Dat hy daer wonen wolde
Bi den gode holde
Sinte Seruaes by syn graff
Doens hoem der coninck orloff gaff
Doen bidde hij ende sachtede
Die lant hy berichtede
Voech ende spade

Doen waert hij des te rade
Der hertoghe reyne
Dat hij van groten steyne
Eynen muer wolde doen werken
Om sinte Seruaes herken
Vast werk en hoghe daer toe
Daer doch en quicdent met alsoe
Doen hij des woerden was sy eyn
Sinte Seruaes hem erscheyn
In synen slape daer hij lach
Dat hem dochte dat hyme sach
In synen vyst one
Vymentlike ende schone
Ende dat hijme wale erkande
Der hertoghe banden lande
Dat dochte den heelde
Hy eynen guldenen bielde
Dat nae hem ghebracht was
Dat hem sprack doe sinte Seruaes
Sunt hertoghe ghijsebrecht
Ich salt dich waernen het is recht
U wolt eyn dinck bestaen
Dat dich myet goet en is ghedaen
Uit desen groten werke
Dattu om myne herke
Hier wilste uis beghynnen
Des waernen ich dich smit mynen
Ich wilde dattuyt laets
Ewdich daer ane ghemaets

Die wijle dattu heues ghestalt
Doene dattu onder desen salt
En eertijden lijue
Dat dijch dat salde blijue
Het heuet der waricghe heylant
Uut synre almoeghender hant
Heuestet ende ghesuyvet
Heuedemet ende ghebenedyet
Och doen sprack der heilige mann
Want ick dijch wale ghoets gann
Aeronne waerne ick dijch des
Ick segghe dijch dat waer es
Dod dien ick daer om bat
Hij salk mijne houst stat
Estghemen ende beuzeden
Die meyster is van alre reden
Die sinte maria ghedoeght
Ese stat is omé vast ghenoegh
Went aen den doemels dach
Dat se myemant en mach
Ebreken noch te storen
Ende die daer toe behoren
Off sijt mit reden merken
Dat sijt myet en verwerken
Uut groten houftsonden
Dat saltu hoore erkonden
Alse dat ghesproken was
Van hem schiet sinte Geuraes
Inden hertoghe daer hij lach
Dat hij myet meer sijns en sach

Ende lieten inden gots brede
Doen hij hem seide dese reden
Die hij woele ghenne vernam
Want hoem goet daer aff quam
Es was sijn herte voele vroe
Eynen male quaemt soe
Dat des hertoghen wijff
Die hoem lieff wons als sijn lijff
In sinte Geruaes monster quam
Daer sij onrecht goet nam
In die heilighe stat
En kuster sij des erbat
Dat hij die treeskamer ontsloet
Es sij sent qualijck ghenoet
Dat dede haer onweetghe sen
Die herzotghinne ghijnck daer in
Dat ornament schouwen
Doen verdrat sij derre trouwen
Doen sij sach die zierheit
Doen verwan sij die ghierigheit
In eyn pellen dien sij sach
Die inden tresoer daer lach
Juyr ende voele goet
Daer toe stont haer der moet
Van groten sonden dat quam
Dat sij den pelken doe nam
Eynelijck synre zinne doeght
Dat was mesdaet meer dan ghenoegh
Dat sijt ye ghedachte
Doen sijt thuys brachte

Als haer der viant tgheriet
Eyn cleyt sy daer vff maken hyet
Die hertoghinne ryke
Sy deden herde zyerlike
Scheppen ende tghelle
Want het was eyn duere pelle
Es deden sy die nade
Seyen met goltdrade
Es en dorste men haer wet verwe
Hadde sint Wale tgheworuen
Nv hoert hier die waerheit
Doen dese zorch was bereit
Schoen ende herde zierlike
Sien die hertoghinne ryke
De hoechtijde soude draghen
Ende inden heilighen daghen
Es en Woude wet sinte Seruaes
Soent sinte Seruaes dach was
Ende sy ter kerken soude gaen
En wolk hadde sy aen gedaen
Want hy was herde tchierlijn
Doen sy inden monster quam
Als men ten ambacht vynck
Eyn ouel slaep haer ouer ghinck
Al daer alle tvolck toe sach
In slape sy daer neder lach
Doen sy eyne wijle ghesliep
Zeyseliken dat sy riep
Want haer in droeme was
Hemade heer sinte Seruaes

Riep die vrouwe ouer luyt
Helpt mich heer soete druyt
Endelseuen riep sy seer
Verloest mich troest soete heer
Die lude die dit hoerden
Verueerden sich vanden woerden
Doen des den hertoghe waert tgheware
Doen tghinck hy haestelick al daer
In synen armen dat hyse nam
Doen sy tot haer selues quam
Oese seer dat sy den weynde
Sy vraechde haer wat sy meynde
Der hertoghinnen ryke
Sy bat haer goedertierlick
Dat sy hoem wolde lyen
Dat sy daer hadde tgheseyen
Dat sy sich soe ervreerde
Ende soe emmetelijken ghebeerde
Es vraechde sy haer met synne
Doen sprack die hertoghinne
Heer doer dijne eer
Ich schaems mich vtermaten seer
Daer doch moet icht uch konden
Het quam van mijnen sonden
Dat hebbe ich wale bevonden
Ich was tot eynre stonden
In die Treeskamere
Dat compt mich nu te vamere
Oese hertze lieue tgheselle

Daer nam ich desen pelle
Ien ich hy aen draghe
At arme ich hilde in desen dinghe
Vdoen ich hem quam
Nde mich der slaep die macht benam
In minen droeme daer ich lach
Inte Gezuaes ich sitten sach
Oec den hoechsten altaer
Choen ende alsoe claer
At daer die tgoet holde
P eynen stoele van golde
Choen ende wael gheschaen
In heme soe sach is staen
Eilicher heere eyne saec
Oen wolde ich mich ghenaken daere
Nde comen te sinen voeten
E ghenaden ende te boeten
Oen ich hem te nakien began
Oen quam daer eyn wijf man
Zynende ende vreyselijk
Nghehuyr ende eyselijk
Ne hilde ende aen haer
Nde gaff mich slaghe swaer
Ouer zughe ende ouer siden
Ich en morht hem niet ontsnyden
Och ich en morht hem niet ontsnyden
Yn ghewant wolde hy mich aue tyen
At ich bleue naect ende bloet
Es was myn ontmoet voele groot

Dat hy mich wolde ontleyden
Oen was voele mine ghesichteyden
Yne ziele van mynen live
Y armen sondighen wive
Ch waer seker liken doot
Aer dat mich sine hant boet
Ie ghenadighe sinte Geruaes
Es ich wet werdich en was
Verwter wet dat lieue geselle
Ee mich dat ich desen pelle
E ghesach ofte ghenam
Aer mich die ouel aue quam
Er hertoghe Ghijsbrecht die goede
Was in droeuen moede
Oen hy vernam en hoerde
Ander vrouwen dese woerde
Ant hy wale bekande
Ie sonde ende die schande
Es hadde hy groten rouwe
Aer doch troeste hy die vrouwe
Ghetrouwelijken hy haer ryet
Zouwe en mestroest ich wet
Ats nu der beste raet
At wij dese mesdaet
Yt goeden wille boeten
O comt ons dat wij moeten
Praet die hertoghinne
Yne voele lieue minne
Praet die hertoghe Ghijsbrechts

Wij soelen bieden dat is recht
Heerlike soene
Dat rade ich uch te doene
Eeren wij onsen lieuen heer ihesum
Ende den ghoedertieren Gerwacium
Die uch huyden verloeste
Die vrouwe hij dus troeste
Als hijt in sinen herten vant
Ghij vrouwe nam hij mitter hant
Voer al dat volck openbaer
Ende ghinck totten altaer
Ende voer sinte Gerwaes ghraff
Groet goet hij hem gaff
Eyghen ende dienst man
Die sinte Gerwaes doe ghewan
Dij an wijff ende ouch kint
Ende waren beide omer sent
Gmte Gerwaese dienstacht
Goe groot is die gods cracht
Heerlijck die gnade was
Die dae onthinck sinte Gerwaes
Die gods ghebenedide
In eyns commicks tijde
Die was ghheschepten toemaet
Doen woes te huys minder stat
Ijn sinte Gerwaes eyghen man
Die doer stoutheit began
Dat hem erghherde sijn leuen
Ijn heer hadde hem geghheuen
Eyn heerlijcheit die tzens gualt

Smte Gerwaes ende mit gewalt
Wolde hij dat breken aff
Alsoe dat hijs nyet en gaff
Hij was ghheschepten Cendebolt
Hij was schuldich van rechter schult
Cens van sinen houde
Gmte Gerwaes hij des zoude
Dit ontrechter gewalt
Des hij eyns Heyls ontgalt
Hij ontfielden smit stryde
Van sijns vaders syde
Was hij van ridderscap geboren
Daer om hadde hij groten toren
Als heme yemant des ghedroech
Dat was hoem ontbert ghenoech
Dat verert hem namelijs seer suer
Eynen tijde dat hij selber
Hij en betaeldes nommer pennyngh
Voer eyghenre hande dynck
Des en doijst nyemant ghraben waen
Die voyde dat hij mochte ghestaen
Op sijne voete ende op sijne beyn
Dat heme in corten tijden scheyn
Want minder maester macht
Velden eyn groot onghemach
Dat quam van gods ghherechticheit
Doen hoem vander ghhyrcht
Die beym alle mitten voeten
Doen wolde hij ghherne boeten
Dit goeder liede zade
Doen waest alle te spade
Eine den ghnade mochte hij nyet ghenesen

Die zielc mocht wale behalden wesen
Off hyt verduldeliken nam
Dat heme van synen sonden quam
Dan sinte seruaes is ons bleuen
Menighe goede dinck beschreuen
Dat is onse wale kondich
Dat eyn goet keyser heymrych
Ende synen vlyt daer toe kerde
Tot synen dienst alle syn leuen
Want god hadde hem ghegheuen
Den sen ende den goeden wille
Den penbuer ende stille
Dat hy hem was soe dienstlicht
Der wille meerde hoem die crachte
Ende stille ende ouerluyt
Des loende hoem die gods druyt
Dat hyme hadde vultierlicken
Allen heiligen bussopen te boren
Te heeren ende te patrone
Des hadde hy dat te lone
Dat hyme dicke ghenoechde
Die synre hulpen ghierde
Dat hadder wale bewonden
Te voele menighen stonden
Daer hi in groter vreysen was
Dat hoem verloeste sinte Seruaes
Dat wiste der keyser wale voerwaer
Doen stichte hy te gorsliker
Die selue keyser heymrych
Eyn goede huys herde eerlyck

Als men noch wale syet
Bouonden hy daer toe beriet
Die stat die Wolde hy vryen
Dat goede huys dede hy wryen
Der keyser voele ghelieer
In tween apostelen eer
Sinte Jude ende symoens
Ende ouch syns patroens
Syns heeren die der deerde was
Die genaduyghe sinte Seruaes
Den dryen dede hyt wryen te samen
Dat gods huys in haren namen
Den sinte Seruaes stont syn moet
Want hy dede hem menich goet
Den heme hadde hy groten troost
Want hyme dicke hadde verloest
Hy was syns herten lierst
Hyme boden sande hy te vrecht
Die sinte Seruaes houst stat
Synen broederen hy des bat
Den proeste vanden cloester
Den deken ende den coster
Ende den broederen al te samen
Der eeren sinte Seruaes namen
Ende allen synen holden
Dat sy heme senden wolden
Den sinte Seruaes ghebeyne
Des confessoers en bussop zeyne
Den synen nutten werke
Den verchieren syne kerke

Hy Wouldet ghherne eeren
Ende synnen loff vermeeren
Den heilighen sinte Geruaes Geruaes
Dat Wolde hy oiner ghherne doen
Die Wyle dat hy mochte leuen
Hy en doetstens hem doch met ghheuen
Dat Was hem leyt doen hyt vernam
De triecht hy doen seluer quam
In vorten tyden duer mee
Hy Werff aen die heeren due
Dat sy ghhedroeghen ouer eyn
En graiuen helme dat kyrme beyn
Van sinte Geruaes synes heren
Der keysez dede hem ter eeren
Eyn ghulden houst werken
De troeste synre kerken
Wo moechdi hoeren sonne reden
Der commrk dede hoem goltsmede
Hende goet ghhelwynnen
Hy ghuetese mit synnen
Ende boet hon syne hulde
Ende seide hon dat hy Wolde
Doen Werken eyn ghulden hoest
Hy sprack ouch des ghheloest
Alles mich god ghhesyntghen
Dant ich tot ghheynen dyngen
Dye meezen Wille en ghhelwn
Doen spraken die werck man
Hy Wouldet ghherne Wale doen
Hondes hon der ghoede soen

Ende der ghoede sinte Geruaes
Gent dat den commrk lieff Was
Hy Wouden doen dat hy ghebeet
Hy dede hon ghheuen gout zoet
Hy ontfinghent mitter Woeghen
De des Werckis plaghen
Hy waren blyrich daer toe
Beide spade ende vroe
Daer toe halp hon sinte Geruaes
Doen dat houst all ghhereyt Was
Doen Waest heide zierlijch
Ghhone ende heerlijch
Beide nase ende mont
Dat doet ons die bite vnt-
Eyde kyrme ende keel
Hy der die ooghen waren scheell
Het Waren twee edel steyne
Doen dochte hon die eyne
Hy ender dan die andere
Es hadden sy groot Wondere
Hy Waren beide doch euen groot
En meysteren des myet en verdroet
Dat syse vut namen
Hy myendens nb bat ghheramen
Dant sy den Commrk vruchten
Doen sijt doen Weder herWrochten
Doen stonden sy echt als ee
Es Was hon te moede Wee
Dat eyn neder ander hoe
Es Woerden sy seer onbree
Es en mochte ander raet synn

Het waert daer aen wel schijn
Int der goede sinte ~~Gerunes~~ Geruaes
In desen hue scheel was
Aer om moest dat gheschien
Doen wolde der cominck thouft sien
Doen hy die outghen soe sach staen
Doen dede hy die goltsmede vaen
Ende dreyghdese voete seer
En hon hyff ende aen homme eer-
In gheuenckemsse mense besloet
At was onrecht herde groot
Doen dit aldus vors ergangen
Dat sy dus lanchen gheuenghen
Es nachts quam sinte Geruaes
Oer den cominck daer hy was
In eynre stat daer hy lach
Hoe dat hyne wake besach
Ynlike hy hoem toe sprak
Cominck en doen gheyn onghemack
En gheuangenen goltsmeden
Aetse mit zasten en mit vaden
U en dorffte hon myet schelden
Y en soeken mijns myet ontghelden
U heues voele goeden sen
Beseech wie scheel dat uch ben
Es moet dat houft scheel sijn
At gheraect is nae thouft mijn
Aer ome hebbe goede gheuolt
Ie weerklude sijn sonder scholt
Aetse mijns gheneten
Es en laet dich myet verdrieten

Sprack der goede sinte Geruaes
Er cominck des blide en vroe was
Doen der cominck dit vernam
Ende hy des morgens op quam
Ie goltsmede hy verbeste
Eer wake dat hyse troeste
It heerlicken lone
Hy gaff hon grauen stone
Nde verssoende sich mit hon alsoe
At sy dan hoem scheden daer toe
It blijtschapen ende mit mijnnen
Doen huet hy hem gheselijnnen
Ijne heijmelike man
Nd als hyse tot hem ghewan
Priester ende ander luyde
Doen seide hy hon wat bedude
Ie hem vertvende sinte Geruaes
Nde erschijn sich dat hy scheel was
En gulden en houfde ghelyck
Doen ghijnck der keyser heijnrijck
It daer hy dat houft vant
Nde droecht mit sinre hant
Hy hadde gode gheuleet ghenoech
Eluer hyst doen dumme droech
Er edel cominck rijck
Erde oetmoedelijck
En monsier hy daer mede ghijnck
Aer men dat heylsdom in ontfinck
Eerlijck ende schone
It soenre processione
Er ontfanck was heerlijck

Sluc der kerser heymuyt
zoect dat heildom ouer hoff
Ode quamen sij den hoff
Aer Wuert gheeert sinte Seruaes
Als dat wake recht was
Vo meert dit voele euen
Nyn des selues tonynckis leuen
Goe dede euer sinte Seruaes
Eyne dmuch die selsem was
Ende herde wonderlike
In des keysers Conincklike
Tont eyne arme kerke
An ouden ghewerke
Die nyemant en bewerde
Ij was verwuntsen haerde
Goe dat men selden daer sanct
Ij was ghewyet ouer lanct
In sinte Seruaes ee-
Ñ was vernamet seer-
Es luttel yemant waer mm
Want sy selden ymant daer quam
At wolde boeten sinte Seruaes
In dies eer dat sij ghewyet was
Eynen tijde quam der dach
Dat die weddinghe dae ghelach
Ie men wake solde beginnen
Off ment te rechte hadde ghesehen
En maems herde cleyn waer-
Es volcks quam herde luttel daer
Ie selue die daer quamen
Ij sachten ende vernamen
eyde mam ende wijff
at sij omer daer nae alle haer lijff
er wijnsken dat plachten
oer dat want sij daer sachten
aer en waren der liede wet voele
me quamen sij daer te hauren spele
ie somighe tghinghen werken
veuer dan ter kerken
es was daer cleyn ghedranck
ie wijle dat men die misse sanck
oe quamen daer twee wijff
enen was alle haer lijff
oele nat van bloede
on was wee te moede
es men wael ghelouen mach
ant men dat vreselike bloet sach
en allen haren ghewande
en houfde ende ane hande
ie sij alsoe bloedich sachten
ij begonden hon te vraghen
at hon ghesciet waer-
oen spraken sij openbaer
at sij hadden vernomen
an onsen sonden eest comen
at wij gode vergaten
nde dat heymelijc saten
at quam van ouelen dinghen
at hoj ter wijnsken
ghenne waer en namen

Noch myet eer en quamen
Tenden heiligen gods woerden
Ende myet messe en hoerden
Noch almoessen en ~~geuen~~ ghenen
Wy saten ende weefden
Eyn webbe in eynen gaden
Aer braken alle die baden
Dat was ons leyt ende ongemack
Oe waer dat eyn luden brack
Aer dat rinnen dat rode bloet
Hoe alst omer toe noch doet
Hoe dicke als reynen
Te gods ghenade en wille ons weynen
Oe waren wy ter quader tyt geboren
Off wij hebben beyde verloren
Ende ziele ende lyff
Ae en was noch man noch wyff
Et en dochte hem wonder lijke genoech
At hebbe men doen dier-deren
Ende hinckt voer die heeke
At selsame ghetwercke
Aer dat bloet aff vloet
At was wonder hede groot
At ment alsoe dupen sach
Ot aenden anderen dach
Aer quam mengher moeder kint
Te me ter wijsmuthen sent
Ae heyme en wolden blyuen
Oen ghalt men den wijuen

Aer hebbe den ghenen dient waer
Aer ome deedt sinte Seruaes
Ende gods wondes ghehengen
At men ter wijdmuthen
Es te lieuer queme
Oe waer dat mense beneeme
Die wonderen die god dede
Voer sinte Seruaes te mengen stede
Te sijn condicht in mēnich lant
Yn ridder was in brabant
Te was herde ongheeckelike
En armen ongheme chelike
Em en roechte wie hij tyuet gewan
Ut allen eyn onrechtuerdich man
N onrechte off mit zoude
I en hadde eyghenen ghelouue
Ne gode noch ane die heerschen heit
I dede menighe stalcheit
Edelen ende weyfen
Te bracht hi decke in vreyfen
Ende arme cloester lude
Ende reyne gods bruide
Te ertzede hij decke sonder noet
En lesten sloetjen die ghedoet
At vreyselike ghenuchte
Hij stuff sonder biechte
Ende sonder gods lichame
Want hij en eerde myet sijnen name
Hij verfmaden vtermaten

Des viel hy neder straten
Voot ter neder alt daer hy gheschiet
Daer hy den swaren loen ontfinck
Die sijne vrienden waren
Doen hy luchtenen in baren
Doen sijne draghen solden
Daer sijne graven wolden
Dat was seerlijck wonders genoech
Als die menten heenen droech
Die ziele weder in hem quam
Als onen schier die vernam
Dat hi sich selue erlichtede
Ende sich op richtede
Bouen vpter baren
Die daer by waren
Hy vlietsede her ende daer
Doen sijs woerden gheware
Hi waenden alle sijn erslagen
Die die baren solden draghen
Hy lietense neder vallen
Daer en was onder hen allen
Dat yet voels vermiste soe ghemoet
Hem en verwandelde sijn bloet
Doen der sondige man
Dijn leuen weder ghecreech
Den der menelikes stat
Bode hy genade bat
Doen hy sich ghebuet bat
Soe hoeff hy op sijne hant

Hi seffende sich in gods namen
Doen troesten sy sich alle te samen
Die eer gheuluchten waren
Hy quamen weder totter baren
Ende vraechden wat hem waer
Doe sprack die arme sondaer
Ich hebbe gheleden groete noet
Ende dat ghijseren die doet
Ghiet mijn bleysch end mijnen gheest
Uit allen onghemake meyst
Die arbeit was voele groot
Doen bleyff uch naect end bloet
Als uch van mijnre moeder quam
Es was mijn ampte vreyssam
Doen uch mijn ziele maect sach
In mijn bleysche doot lach
In uch mich selfuen sach soe baer
Doen alre eerst ghebaer
Dat mich der duuel hadde bedroghen
Ende alte verre tot hem ghetogen
Uit sijnen stricken rade
Doen bezouchden uchs my te spade
Ich sach die duuel mit groter stare
Er voele end ontelijch waren
Die om mich doe quamen
Mijne ziele sij doen namen
Ende voerdense ter hellen

Dat en mochten myet ghetellen
Alle vleyschelijke tonghen
Die alsen inden tongheen
Dat doemelsdach
Dat Wonder dat ich daer sach
Van stancke ende van duyre
Die duvele ongheheuyre
Dat altre quaden meyste
Ich sach die arme ghheyste
Inden afgronde vallen
In bernen ende wallen
En solfer ende in peerk
Daer was groot ongherecht
Die rouck ende die stanck
Het waer te segghen alte lanck
En vleyscheliken lieden
En mocht ment myet bedieden
Alle menschelijke Diet
En mochtens vernemen myet
Dat honderdduysentichste deyl
Ich en sach daer myet dan alle ongheyl
Der quaden die ich daer ghesach
Dat ich vertellen myet en mach
Doen was ich voele ondroe
Doen voerde men mich voele hoe
In eyne stat daer ich te hant
Alle te puluer waert verbrant

Ende voer in die locht
Waert dat ich strauen mocht
Ich waer duysentwerven dodt
Die merckelijck was myne noot
Es ghemetse mich grote vreyse ame
Daer quaé voerde men mich dame
In eyn ander soe groet
Daer mich mijne sonden verdroet
Dat ich soe bernde maen viere
Ghenade was mich diere
Alle vrouwe was mich benomen
Inner en moeten wij daer comen
Doen ich alle dit onderstant
Doen voerde men mich altehant
Voer dat hoechste ghherichte
Dat en mochte myet lichte
Niemant ghhesegghen noch verstaen
Wie dae die wonne was ghhedaen
Die vroude ende die zierheit
Die ghhenade ende die heerlicheit
Dat mach ich segghen waerl voerwaer
Het waer te lanck en te swaer
Eñ te segghen ontelijck
Te verstaen onmoeghelijck
Die vroude in hiemelrijck
Die en mocht men vleyscheliick
Niemant volhoren nochte ghhesien
En al soude ouch dat ghheschien
Dat ghod eynighen manne des gonde

Dat hy ghesegghen conde
Ende ghenemen menschelike oren
En mochte myet ghehoren
Noch ghenen herte vernemen
Die seligheyt die daer toe ghetemen
Ende daer toe sijn verkoren
Hy waren salich geboren
Die vroude ende die comme
Des daer soe menighen comme
Dat ucht ghesegghen myet en mach
Doen ich minen man doen ghesach
Die onvertsanckelike eer-
Doen bestoutheyt mich voele seer
Dat ich ye waert ghebooren
Want ich dat hadde verloren
Doer mijne grote schulde
Dat ich verliesen sulde
Dat reyne edelghe leven
Dat daer moest ich reden ghewe-
Van allen mijnen sonden
Ich en dorste myet ontkonden
Hy scheenen daer openbare-
Dich sondighen menschen te swaer-
Beide groet ende cleyne
Met doer die werken alleyne
Maer die wille ende ouch die woert
Dat waest verzamelsse off moert
Ende alle ghedachten mede
Ende ouch alle ander ydelheyde
En waer sij ghescieden telker stede

Dat des nye deylt en ghebrack
Es ich quaets ye ghesprack
Off dompheyt ye ghedachte
Dit duchte off mit machte
Dat waert mich alle voer ghetelt-
Maer mede waert ich gequelt-
Mijnen groten ontheyle
Dit rechten ordeyle
Dich waert daer sonder weder rede
Vederfacht der gode vrede
Dat was mich eyn ouel raet-
Dat quam van mijnre mesdaet
Die ich hadde misdaen
Ich sach die duvelen staen
Vele eyselijch voer die doer-
Die mijns verbeiden daer voer-
Als leeuwen en als tyere
En als draken ontsetlijere
Die mich voeren solden
Daer sij mich quellen solden
Es was mijn ampte vele groot
Maer doch dat ich doe ghenoet
Mijns edelen heeren
Die wert is groter eeren
Die ghenadighe Sinte Geruus
Die halp mich dat ich doe ghewas
Die ghewapende bode heerlijes
Die halp mich eyns veerlijes
Van hude over vijftiger
Dat willich ich segghen ouer woer

Dat mich die heerst is gheschenen
Dat mich verlenghet is mijn leuen
Des halp mich sinte Gezuaes
Die seer gheweldich die was
Dat waert mich wael an schijn
Doen ich gheboert soude sijn
Inden vreyselicken afgronde
Voer mijne grote sonde
Doen verloeste mich die heilige ma
Nu willich offre mich god gaen
Mijne sonden gheerne boeten
Uut mijnen bloeten voeten
Willich besoeke sijn graff
Die mich soe goeden heerst gaff
Die hulpe was ic mich voele groet
Er heer des ich doe genoet
Inder groter sorghen mijn
Die moet omer geloeft sijn
Sinte Gezuaes die mich loeste
Ende mich soe wale getroeste
In soe vreyselicker noet
Als vander ewigher doot
Ende mich die alsoe beriet
Dat en compt van mijnen herten nyet
Die wijle ich hebbe mijnen sen
Ende ich my mijnen sinnen ben
Soe en willichs nyet vergheeten
Voer drincken noch voer eeten
Voer armoede noch voer zijcheit
Noch doer gheestelicke heerschept

Noch doer gheestelicke hantide noet
Noch doer vreyse sunder doot
Dat mich god gheeft die cracht
Ich salt hoeren toesen dienstlicht
Die wijle dat ich leuen moet
Wollen ende behoet
Willich sijn graff besoeken
Des mich god wilt gherucken
Uut gheistelicker mijnnen
Ich wilse saen berhijnnen
Alleluiant noch huyde
Doen waren daer boele luyde
Ebroudbet vanden woerden
Die sij heme seijdhen hoerden
Als sij mit rechte solden sijn
Dat deden sij wale schijn
Dat sijt guetlijck ontfinghen
Ende sij mit heme ghinghen
Te triecht te sinte Gezuaes graue
Uut scerpe ende mit slaue
Sij troudden sij ghedachten
Haer offer sij daer brachten
Gheuaccio den gheheren
Soe loue ende tyde eeren
Man ende wijff ende kint
Die zidder diende omer sent
Sinte Gezuaes alle sijn leuen
Te eyghen hadder sich ergheuen
Soe ons die bite seet voer baen
Gent leefde hij die bi naer
Als hoem der heerst was ghescheuen

Ende betrde syn leuen
Ende buetrde syne schulde
Ende erfbeerf die gods hulde
Ende verbulde syn gebodt
Des sy ghesloest der soete godt
Ende der goede sinte Gezuues
Die syn voerspreke was
GOd die dit wonde doen
Ter eeren sinte Gezuatium
Hy heuet voele doer hem gedaen
Nv suldi weten end verstaen
Eyn teyken voele heersam
Dat sinte Gezuase ter eeren quam
Die gode dekke genade bat
Te myeuele midder stat
Alle dae sinte Geertruyt
Ghecert is die gods huyt
Doer die stat is ghedeyet
Ende dat gods huys ghelooyet
Want duer lugghet haer gebeyne
Dat suuer end dat reyne
Die dat in eertryck erfbeerff
Doen sy vleyschelyck sterff
Dat haer ziele ghelooert waert
Ten hemele die salige vaert
Ende daer waert sy ghecroont
Doen was haer wael gheloont
Hare reynicheiden
Uyt der ewigher rycheiden
Groet was haer trouwe

Het was eyne cloester vrouwe
Te myeuele ende hiet Ode
Ghecrichte wyff ende goede
Ende was gode ghehoersam
Ende leefde als haer betam
Den ghenst haer god ghegheuen
Dat sy mynde eyn reyne leuen
Haer seden waren soe reyne
Dat sy dander alle ghemeyne
Hielde mit groten mynnen
Ende te meysterynnen
Doer haer doecht hadden vercoren
Hy was ouch selue waer geboren
Van bader ende van mueder
Ende sy hadde eynen broeder
Eynen ridder eynen ouelen man
Dien uch ghenoemen myet en can
Haer als uch van hoem vernam
Goe was hy gode ongehoersam
Als uch van hem hoerde ghesmach
Dat hy alre boeser seden plach
Daer hy gode mit verwrachte
Want hyne myet en vruchte
Dat men hoem van gods haluen vyet
Daer toe en stont syn sen myet
Hi dede dat men hoem verboet
Des bleff hi in synen sonden doot
Daer sym onrecht aen steyn
Want syn ryde vuende eghenyn
En hadden ghenyneu tsoost

Dat sijne ziele worde verloest
Off datter woerde omer gedaen
Oer sijne groote misdaet
Er hij openbaer plach
Als men hoerde ende sach
Dan hem mit smachte ende mit dinghen
Want hij inden sonden waert erslagen
Inden vreselijken valle
Ende vreesden die vrient alle
Datter ewelijc voer verloren
Ende namen moeste gods toren
Sijn suster die ghetrouwe
Sij hadde groten rouwe
Dat sij voer bevonde
Ende claechde ende sij weynde
Dat herlijghe deuote wijff
Sij claechde luttel den lijff
Noch sij ouch inwet en dorfte claghen
Maer sij vruchte seer der plaghen
Ende der zielen ende der noet
Des was haer ouwete herde groot
Mit dinghe ende mit smachte
Voer zielen sij gedachte
Mit almissen ende mit gebede
Mit menigher vermen die sij dede
Die gods onderdane
Mit sneughen heyten tranen
Mit enighen psalme dat sij las
Want haer die ziele lieff was
Haer almissen die sij daer om gaff

Doe dit wijle soechte sij dat graff
Ende mit Geertruden haren vrouwen
Dat sij hem haren trouwen
Eyns neyls liet ghemeten
Tzamen liet se vlieten
Dan haren oughen claer
Voer sinte Geertruden altaer
Deckte was sij onbloe
Tzynen tijde quaemt soe
Dat en wert ouer al die lant
Doen men die metten ghesanck
Inden monster dat sij bleyff
Daer sij haren pamer dreyff
Als sij ghebeden was
Mit bede ende sij las
Daer psalmen en haren psalter
Voer sinte Geertruyden Elder
Ende haer gebede der sij plach
Doen sij nit haren vermen lach
Daer broeder voer haer quam
Doen sij sijne stemme vernam
Mit swaert verschrucket seer
Ghenade god lieue heer
Sprack doen vrouwe Ode
Ghenade vrouwe goede
Ende marie gods moeder
Bestu dat seide sij broeder
Ne ich sprack hij suster mijn
Hij sijt des ghewes sijn
Hebt voele goeden troest

Op gods ghenaden ben ich verloest
Myne ziele die is ghenesen
Lieue broeder wie mochte dat wesen
Gheprackt dat heilich wyff
Gheent dattu alle dyn lyff
Verboesheiden pleghes
Inden sonden legghes
Vnduldelike ende openbaer
Het was duch onwaer
Dat men duch straefde om dyn quaet
En voerleyde dyne messaet
Die ziele antwoerde daer naer
Gheluster seet hy dat is waer
Ich dede luttel ghoets
Ende was soe haest myns moets
Dat my deb quaets myet en verdroet
Myne messaet was soe groet
Dat ich doer myne schulde
Verloren hadde gods hulde
Daer ich luttel om werff
Doen ich die lichamelike doot sterff
Doen moest ich varen ter hellen
In utten boesen ghesellen
Die mich hadden verraden
Vele ouele sy mich daden
Dat ich dae hoerde ende sach
Dat en willich segghen noch en mach
Die dat pameb was ghedaen
Dat en mochte gheyn menschе verstaen
Want en is myet soe lichte
Doen quam ich voer dat ghezichte

Daer ich verordelt waert
Die derde onsalighe vaert
Daer ich varen solde weder
In dat affgronde hier neder
Doent daer toe was comen
Inde mich hadden ghenomen
Die leyde helsche honde
Inder selver stonde
Die mich onsachte zuerden
Doe sy mich heenen voerden
Met voele vreyselicken stiuren
Doen quamen sy voer eyne borch ghemuert
Die stone was ende ghierlich
Doe rijck ende soe heerlich
Dat icht volseggen met en can
Daer stont eyn heerlich man
Opten muer bouen
Die wert is ende seer te louen
Eyn grauue heer en eyn alt
Hy nam mich doe mit ghewalt
En duuelen die mich dae brachten
Met pijn en menigher slachten
Dat was der ghoede sinte Gezuaes
Die soe ghetrouwelijch dae was
Dat hy mich den duuelen dae nam
Doe wale mich dat ich daer quam
Noch sprach die sondige ongheluckighe
Gheluster om eyn cleyne ruck
Help hy mich ende troeste
Mit Gezuaes die mich dae verloeste
Met voele groter qualen

Ich verſoechten te drie maken
wolken ende barmoet
Des ich omer vroe weſen moet
Dat ich daer quam te ghebiede
Dat was alles dat ich ye ghedede
Boets des ich ghedencken can
Des houe ich den heiligen man
Gheruatius den reynen
Hi en verloeſte mich myet alleyne
Vanden vreyſelicken valle
Dy daer ſyme holden alle
Die yet doer hem hadden ghedaen
Ge voele als hyre wolde ontfaen
Die verzouder en ghetroeſter
Van alre ſorghen hyſe verloeſte
DEr Wanuſſe gods holde
Den hy ſo helpen wolde
Gmte Gerunes ſopus bode
Die die ghewalt heuet van gode
Die hem god te comen graff
By ſinte petrus graff
Doen hy daer ghenade bat
Voer tonghezen ſyme ſtat
Dat ſy moeſte geſtuen
Doen was die vreden ſoe ghedaen
Dat des en mochte weſen myet
Gmte peter hoem riet
Dat hys myet meer en dede
Ende voer die zielen bede
Gmte Gerunes die gods holde

Alle die hy verloeſſen wolde
Ghetroeſten en ontbynden
Die ſouden ghenade vynden
Mte petrus die daer was gheſant
En ſlotel gaff hy hon mt die hant
Dat myn man alſulken en ſach
Och menſche ghewerken en mach
Van ſoe ghedanen werke
Den heuet noch ſyme kercke
E lyteken ende te trooſte
Die heer die mich verloeſte
Doen ich alſoe verdeylt was
Er moethulper ſinte Gerdaes
Hi heuet menigher moeder kint
Ghetroeſt daer beuoren en ſent
Ende menighe ziele ontbonden
Die ghenade aen hoem vonden
Dry emmich hondert duſent
Ende noch doet te menger ſtont
Hare tyde ghelijck
Ij heuet in hiemelrike
Vele groter werdicheit
Dat is die gods waerheit
Ij en mochte ouch hy opter eerden
Omermeer volloeft werden
Dy van menſſchelicken dingen
Hi is in kutterminghen
Die die apoſtele voele ghheeren
E triecht heeft hij hoeſt huys en eer
Dat is den lande eyn groot troeſt
Gijne werdicheit heeft mich vertroeſt

Wt alsoe vreyselijker noet
Is is die eewelijke doot
Des moet hij omermeer
Hebben loff ende eer
In hemel en in eerden
Vuet men den werden
En tgroten heer Gerlacus
Des tem hem der gods soen
Doen sprack die vrouwe ode
Ghelooft sij gods der goede
Ende sinte Gerlaces die tghehee
Ij oet hebben loef en eer
Ende moet gebenedijt sijn
Nu segtyhe lieue broeder mijn
Gent dattu soe best getroest
Dattu vut der hellen best verloest
Waer ome quemstu hier weder
In dit ellende hier neder
In deser groter ellenden en armoed
Hij antwerde lieue suster goede
Gprack der verloeste ghijste
Doer Dijnen wille alre meyste
Namelijck doer Dijne scholde
Dat ich Dich segijhen wolde
Die tgoede nuwe meere
Dat ich verloest weer
Des quam ich Dich te troostе
Der heer die mich verloeste
Doen ich verordelt wus
Die tghenadighe sinte Gerlaces

Dat hi te bat tghelooft sij
In nomine Domini
Doe beuele ich dich suster dat
Dattu hem dienes des te bat
Ende des te voerder eeres
Ende dijnen blijft daer toe hueres
Dat is dijns selues salicheit
Ende segtyhe dese waerheit
Die ich Dich hebbe tont tghedinen
En luiden dijt int goede verstinen
En mannen ende den wijuen
Ij en salk die reden beschrijuen
Der eeren sanctus Gerlacum
Dat willich voele ghierne doen
Gprack die cloester vrouwe
Doer genade en doer trouwe
Want ich bens voele bee
Doen schiet hij van hier alsoe
Dat sij en wiste waer hij qua
Doen sij die redene vernam
Ij en hoerdes nyet meer noch en sach
Ende diende sij nacht en dach
Gode als eyn salich wijff
Dat was voert alle haer lijff
Gnte Gerlaces tghehoorsam
Ende seide wat sij die vermam
Die Datse haer broeder hadde getroost
Dat hij vander hellen waer verloost
Duermids die hulpe van sinte Gerlaces
Ende loefden alsoe alst recht was
Als ment te recht can verstaen

God heuet menyghen menschē ghedaen
Over sinte Seruaese groet goet
Als hy noch menmith Wenen doet
Ghetille ende openbaer
Dat danck te seggyhen waer-
Dat goet dat all van hoem ghescheet
Dy en mochtes all vertellen met
Des es eyn deyl beschreuen
En is ouch voele verholen bleuen
Dat men wale weyt sender wnen
Der teyken die hy heeft ghedaen
Ende stille ende ouer luyt
Wy bidden wy den gods druyt
Over syne grote ghenade
Dat hy ons met en versmade
Over eyghenē onse crancheit
Ende ons syne ghere chtichеit
Te gods ghenaden brenghe
Ende hy ons verdenghe
Den onsen heer ihm heerste
Dat hy ons gheueerste
Dat wy ghebeteren onse leuen
Wantten god der werelt hadde gegeuen
Tot eynen predikare
Ende tot eynen noethulpare
Dat hy onse bede alsoe ontfie
Dattet ons m staden sine
Ten ewelicken liue
Ende ons te troeste blyue
Hier mach men doechte in merken

Van sinte Seruaes werken
Ende aen sijn leuen des hy plach
Dat men wel ghenne horen mach
Ende die teyken die god dede
Oer synen wille te mengher stede
Die sijn voele heerlyck
In duitschen dichtede dit heymryck
Die van veldeken was geboren
Hy hadde sinte Seruaes verhoren
De patrone ende te heren
Des maecte hy hem dit ter eeren
Over ghemade ende doer mynne
Des hoem ouch dat die Brauynne
Van loen die edel ingnes
De dat liuscede hoem des
Dat hyt te duitschen keerde
Als hoem die vite leerde
Naer nae der waerheit in was ghescreue
Des heilighen sinte seruaes leuen
Ende syne myraculen schone
Nae synre translatione
Die noch sijn voele heersam
Als hij die waerheit dae vernam
Ghecrichte ende ontdoyuelyck
Als daer nae dichtet heymryck
Voele recht ende beschеydelyck
Dat hij bedechtelyck
Ne daer aen en mysde noch en loech
Des dat hem hessel oich
Des men doch wale vermane mach
Die doen der tostenen plach

Heynrick die dit dichtede
Ende in dutschen dichtede
Ende alle dies hoers baden
Ende hulpe daer toe daden
Ende allen dient lieff was
Dat moet god ende sinte Gertrues
Verloessen en ontbinden
Als sy dit leuen eynden
Dat hen god moet gheuen
Dat sy ewich leuen
En comme ouerganckelyck
Amen des bidt Heynryck
In des waren godes namen
Goede lude alle te samen
Die dit boeck hoeren lesen
Dat hy in haer ghedinge moet wesen
De gode van hiemelrike
Dat hij ghenadelike
Syne ziele moete ontfaen
Want hi dicke hadde misdaen
Ende eyn sondich mensche was
Dat hem der goede sinte Gertrues
Syne ziele moete verloessen
Vanden duuelen den boesen
Dat sy hem nyet en moeten schaden
Ende hy die ziele moete bestaden
In dat ewighe liecht
De grote heer van trechte
Dat hij syne ziele make vry
Inden name godes Amen dat sy

Amen.

Heynrick die dichtede ende in dutschen
dichtede alle dies boecks bades
ende hulpe daer toe daden ende alle
die dit lesen dat hem moet god ende sinte

Quasi stella matutina in medio nebule. i. populi. Potest hec stella matutina poss̄ referri ad quemlibz sacerdotē seu fidei doctorē. Et comm̄nt̄ in hanc verbis. Lucis splendorem fert sicut sol. Fert quoq; rorem. Ingens dat letū vigilansq; decens precit ipsum. Dolem. desiderium lumen comitans hiemisq; tempe. Luxerit edes vastator querit. Glosa. Lucis splendorē fert sicut vbi vos estis lux mundi fert q̄ rorem scz in predicatione vbi de nebulosa aqua in nubibus aeris. Ingens vnde bene sacerdos magnus. Dat letū. i. letum sibi pcore q̄ est in tenebris ignoratur. Vigilansq; dicit vbi vbius seruus quē cū venerit dns ꝛc. Decensq; d̄ per bonā famam et honestā qualitatem in sibi sol. i. xp̄m q̄ est verus sol illustrans. Dicit miles dnm suum precedit occidendo inimicos suos gladio acuto vt mortui mundo viuat xp̄o. Desiderium lumen comitans. i. sic vtrūque p̄ passione. Vnde Gen. imp̄matur et vbi no. imp̄mor. Hyemisq; tpe luxerit. i. in tpe tribulationis apparet in talibz fidei Videns vastator querit in iuuentute a seruor̄ impetu et a ceteris vicijs. Vnde qui potuit t̄nsgredi ꝛc. Talon hyemito circadis tue in diebz vite tue. Plus Diuisiones ministrationū sunt in vtra dei. scz dotum con tēplatiui et platiui vnusquisq; in sua vocatōe et ordine vel ministerio vel officio vt respondeat vnusquisq; duo in via vbi sue fidelit̄ in vnā operando Crisostom. Multi sunt sacerdotes sine platiui nouē pauci dignitate. Vn Plus chrisius est esse paucos

et utiles ꝑ multos vt mbtiles. luc. hesus quidem
multa operari vero pauci sz fideles Ihō Bi cā
tas petri fit in vobis michil carius dco vt homibꝫ
vōm in habentibus caritas bono vt vtilitꝫ pastōve
Iohēs Bonus pastor ꝑ ouibꝫ suis aiam sua pont Hy
tex dictū est petro petre amas me Glosa amas me
plusꝑ tuos amicos vt cognatos plusꝑ tua .i. ꝛb tpa
les plusꝑ tripsū. pasce ouis meas hm dns in rua.
Q amat aiam suā pluꝑ me no est me digne dplis
cruc hoibs scipos amatos Glosa Illi dicūt scipsos
amare q honore suū tpalem vt quomodo plq diligut
ꝑ honorem ꝓpi Augst de vita ꝓpiana Illi vo deū di
ligut qui michil aliud ꝑ vnū non dei glificando ꝓpo
nent vnde ia pauci sunt me volut ꝑ ꝓpo pauptatē
contptū doloꝝ Ord cupiut honores diuicias suauī
tates hui vite tales vm no suscipiut animas animarum
ul̄ platuras propt̄ onus uel ꝑpt̄ iugū dm Ord ꝑpt̄
honore Cura em aiarū no debet honore ꝑ onere.

Multiplex est vm questio quo pastor
ul̄ sacerdos cura sua mtra uerit uel quo in ra
ꝓpit uel qualit̄ ra ꝛgerit ul̄ quo primonui cruci
fixi ꝛpprenderit uel ꝑpt̄ que fime ra suscepit ut
ut pascat gregē sibi cmissū verbo et bono. ꝛp pie.
uel ut pascat̄ a gregē vnde ho verbū non diuat̄
ab hoc ubo pastoris ꝑ ab ubo hoc pastor vrs vnde
illud hō Pastores pascebat sō et gregē meū no pas
cebant.

Est ultima vm reddenda rōm dicit Joseph .i. ꝓpe
qui est verus Joseph fribus suis .sz pastoribus

ecclīe dmen dico vobis non videbit face meam
donec addupris fiem brem minimū Glō Q minimū
arguit non oblui situm maiorib hm illud Gangrē
cus .i. aiam rnis de manua tua requiram Greg Tot
mortibꝫ digni st negligentes pastores quot negligut
alios vnde. videat vnusqsq pastor ul̄ cardos quo
tura sua mtret uel quo rā ueritat ul̄ q̄lit in ra
uat vel ꝑpt̄ que fime rā suscipiat ul̄ quo primonui
crucifixi ꝛpprendat ut predictū est Reddere vi obli
tat̄ in reddenda rōm promte dmice sz tpalium
arū vt aiaꝝ quo hinc missi sz cura aiaꝝ. no hns
vestē nuptialem .i. caritatē Qa no ꝓ caritate .i. deū
q est viua caritas cura tua mtrasti ut gregē tibi q
missū pascēs verbo et exemplo. Oz ut pascēris ab
ro negligēs vt otiosq et vnctē voluptuose vt lupu
riose vt ro obmutescentē dicat dns. ligate manibꝫ
me possit se defendē vt predibꝫ me possit effugē quite
rū in tenebras exteriores .i. cōscientie ppe tuo vitio
q plq delegit lucrū tpale ꝑ aiaꝝ ꝑ quibꝫ filig dei
mortē sustinuit Et qz hic dicit delitiose vt toty
suspiciant in ptis totis suspenset vt salut in pris
ꝑtēd glosticatq est in delictis hō vite tm hic bit sibi
lorū in tormēte Et facite rnis morte azdnte in mpo
no vt azdeat ut olim in flāma dn ysaias dispor
tū te facias sicē gallū gallī matrū q portat̄ de foro
predibꝫ suis sed rectis vt capite demisso et detractū
in olla grehendali cruciatibꝫ vt prima indeat
vulpe Qa no cadasti no grāsti vt cū aliis maior ut
putaberis sicē gallq gallinarq maior est aliis.

Quom vñ bñficiū alicui porrigit valde gaudz
sed non quidt primo quis studiū progressū sit in
cclia sed ꝑ tpa labg. Vnde ia pauci amat
quo cura sua suscipiat ut mtrict ut qualit ra regat
uel in ra vuiat sdm deū mr symoniā abhorrent
Quid hrū in plubg dnatur. Vñ gregf. Qui quis ra mtr
tionē gradq ecclīasticis uel bñficia quizat ut mdo
habeat vite nīam hic ꝓpō ordinē volt celestia
mercari longe vñ melius esset mendicare et arare
vnde vuit Job in rua. Qui no mtrat in ouile ꝑ hostiū
t ppm sed ascendit aliūde ille fur est et latro
furando vtutes sibi et alys latro occidendo aīmas
fur enī no venit nisi ut furet et macter et perdat
autē in gehennam.

Quilibet vñ pastor aīl sacrdos tenet hre in se tria
ssē scīam eloquiā et bonā vitā. Sciencia debz
hre dnoꝝ librorū ut intelligendo in quibz deū ꝓmo
cognoscat et se et alios ꝛ. Inanis multi sunt ꝛ
scripos mstruit Idem. Qui scripm no cognoscit michil scit
hrt vñ ꝑbatissima mr phos stadens dicit Cognosce te
ipsū et augs in lo de scā trīte ꝓfert Quis celestiū ꝓ
visivit et mstrorū propā agnosct mstm tate Vñ bñ dr
Deus da mihi scīe me diligere eloquiā debz hre dis
cretā ut quo scit et intelligit alys ꝓdicet ne absor
dat prauam doctrinam sui et ne sit tanq̄ mutꝰ in domo dei
qui est in ecclia Unde ysaias Clama ne cesses et de
nudia ipso mro scribeba rius Unde tullius Eloquētia
est structura verbo ꝓferendi porrogitata ad ornatū iudicū
et populi structurarum Idem. melius est et utilius

eloqui copiose et prudenter ꝙ aliquid occulti ssime
sine eloquētia ꝓferre Efficatius est audiri ꝙ
ꝙ audiri. Vñ sacrdos tenet hre eloquētiā ut scīa
Vñ gregf. Justicia sacrdotis nō est vis verba nec ꝓ
fessio Ezechiel. Qui aut docti fuerint fulgebunt sicut
splendor firmamti qui ad iustica erudiunt mltos ꝙ stelle in ꝑpetuas eternitates. Vñ ie. Duplici ho
nore honorandi sunt sacrdotes ꝙ primo ꝓpter dignitē officij. 2o
ꝓpter doctrīna precipue illi q fideliter laborat in ruā. Qui ordo
fidelium ꝓdicatorū est precipuus Vita vñ bona tenet
hre sacrdotes ut que ore ꝓdicant opre adimplerant. Luc.
Cepit ihc facere et docere Vñ Quid aliud est bñ loqui
vel ꝓdicare et ꝑpse vivere ꝙ ꝓpo ore se condēpnare. Gregf.
Qui scipm non instruit alios doce no ꝑt Gregf. Non
in splendore bonorū sed in operib utute ꝓdicator glie
Hrem. Doctorib officiū est lapsis manū porrigere adiu
vare uel errantibus viam ostendere veritatis Gregf. Bo
nus doctor est qui humilit seruat disciplinā ut ꝑ dis
ciplinā no mereat superbia Unde Job. Difficile est ut hec
que laudant laus humana no rapiat Crisost. Vis scīe
appare cont vitā tuā esto austerus cont alios prona
esto benignus audiant te omes ꝙa mandando ut
ꝑficiā pacienter Gregf. Cui vita despicit ꝓstat ut eius
predicatio contempnatur.

Optimus vñ pastor aīl sacrdos sit sedulus in cura sibi
commissa in ambone fidelis ꝓdicator ut pecto dñi
ut parcat deus plebem ꝑstita in cathedra pius ut dis
cretus iudex sit in confessione mediator ne deū et
proximū Vñ Crisostimus Cauamus modica ꝙa in

ponentes nom mebus ppis vt miam redemg ro
me ih propis crudelitate my Nam ubi pars familias
larg est dispensator rubs gsernus non debz esse
fermus Bi deus benigne ut quid sacerdos austerg
diuge restringenda est sub tone pietas me aligd
acrudid cpusch tonata mens ad tiq ullitate re
diat Nam gmotoib tpe putat iustid ee qd fecit
Sit etiã pastor vel sacerdos pius
m afflictoriũ gpassione vt m hospitalitate vt
m elemosinarii largitione p posse sic duplici spiali
et corpali Cpualis gr me est my hab su Corrigo pastor
prov doceo servo consulo solor Corrigo virtute pro
minus prov minutos servo sustinentes cõsulo pusil
lanimes solor tribulatos Corpalis my ih ihu Colligo
poto tibo redimo tego visito condo But vna septe
spes elemosine p est quia homo sibimet ipsi dat by
salon assere aũ me placens deo idem Nam sibi
nesch quo alys bonig Cruda pont sup pdes dny
qua dat hostiat my mendicatibus vt peregrinis vt
hospitib my hospitio propis dnd colligendo by ysaiã
strange usurariis pane tuũ Fluxa Elemosina est bn
gentid quo maia magdalena unxit pedes dny idest
paupes q sunt membra eius unigenit Tertia pont
my ciemid dny que datur leprosis vt mundis vt
captiuis precipue mis pagranos by salon Absconditi
elemosinam eius Quarta pont my manq dny qua ho dat
viduis vt orphanis vt aliis quibq pudet id men
dicare vt martiũ desertiũ sustinent cpis honore
tpalem precipue atch cognate det vt amice mdice by

dat by illud Laurẽ tua me despiciebas Catho tibi
ignotũ tu noli ponere notis Quinta est que pont
sup cor dny cum ho dimittit offensas sibi illatas b
bis muneribus vt rebq ablatis by Dimittite vt dimittet
vobis Decima pont my os dny qui quib offert ad ara
dny q posse suo de rebus iuste acquisitis ubi offertur
sacrosct corpus dny q salute vniuor atq mortuor
Et cum quib dat sacerdotibus clericis mod cuiusch p
fessionis vel ad calices vel ad ornamentu vt decore
domq dei Unde oportũ bonis ad omnib dñi tempq hoies
maiores aut ad domesticos fidei sic sacerdotes q sunt
illuminatores fidei vt doctores Decima est cũ qua
cpus totq decoret que dat p mortuis qui sunt my p
fatos do Unde my ihc marchabreas Undecima virgo vt salubs
est cogitatio p defunctis exorare vt a pcis solvat
Sanctã p passionem Salubres p elemosinare largiores
by matth Date elemosinam vt oma munda vobis Daniel
Redime elemosinis pcta tua Duodecima Elemosina data my
dita est lucerna que illuminat animam me cadat my tenebras
eternas Semel Ho homo si venenas my hor no differes
a diabolo q nesch comedet Bi vigilas ab eo discrepas
q nesch dormit Bi cõtemnes eos ille nesch cognoscit Bi
silencium tenes ille my iuba no deflent Iny ho solo dyabolo
superas maiore si elemosinis operiri possis Beda Frustra
oraturus ad deum manus suas expandit q eas p posse
ad subuendendũ pauperi no extendit Denique Pietas
ad omnia valet nam si quis lubricum cursus patet ca
pulabit sed no peribit Iterum No mirum me legisse
aliquem esse dampnatum q my ho solo verbo deficit librale.

Cregf Augh est tacua mang a mum ubi repleta est
aritia cordis bona uoluntate Augf Qui dat ipi pnte
pudore aut ut mpellant tedio tarcat / et remet
meritu perdit / da facie leta sme letitia faciei Oi
desels perdis rem meritugi rei dpi Hylare datore
diligit deus Augq Eleosina est ois sta auges putia
minuis peta / sipans a drombq · iugens angel et
est qi mueq impugnabilis cui aiam Thobias hga
fidus est eleosina coia deo oibq facientibq ia Dem
Eleosina ab oi pcto librat et no sinit aiam mtis
tenebras Balen Sicut aqua ext inguit igne sic
ilo Eleoa rem ext nguit igne pti · igne iue dei ·
igne tocius uchemie ·

Idm dictu est de eleosia duplici · sz spuali et
tpali et de rig spebus cui auctq gbatf Nuc di
endu est de suffragijs quibq aiabq in pgatorio facer
dotes tenent pcipue suffragai quoq eleosinis usi
sut et utuntur quibq aiabq purgadis in pris pur
gatorijs amus q due statuit pro pma hic in uita mis
leta ul no pacta que aut st tua pars ecclie uosper
tantis in purgatorio libationi Exemplu de filijs p
descetu tuse untibq pl · anis · quod pl · diebus bene
ptransisset si cont deu tantu non peccassent Explic
rm dicit ecclia · In medio mlitudis laudabo eu triumphans
In pgatorio uosperetans ut predictu est libationem
Quibq aut quatuor modis precipue pp subuenit
dnq ajssa preces dona uruma quatuor ista dispol
uunt aias quas purgas detinet ignis Quo ignis et
ecte pene purgatorie gnuores et acerbiores sunt

dñi uersus

ph omes pene mtis et oia gna tormtoꝝ que in hoc
mundo a tiranis possut excogitari et adhuc mri hnd
nsci quid patet qui purgatoriu patit Ihs mt duo
mala mnq malu est eligendu Vn aut ut Job clamat
ayte mei mste mei ste Duplex est manus
dni in hoc seculo intelligit sz manq tegentis i.
purgatorio purgas aias vosperantes libratoriz
et manq dampnantis in inferno · legit in euo matu
Sancta virgo et salubris ste Ora pro ppassione
tuoru salubris pro eleosmarii lauticiom fidelium
et oronem nsq pcipue thu sacerdotu quibq aut gmittit
qz eleosmis sut tribus aiabq Deo Deo potus Ihu
fidelium magna refectio · ut omni pignacionis carozu
penaru alleuiatio et cupitio Indulgetia Deo uis
hic de uno pfudit sicut mr iuerunt Vn in q
mendacionibq aiaz Deq tm sol ppetut mediemad ·
indulgetia prestat post mortem qz ibi aut sut de foro
ecclie uosperantes sz in purgatoriis qua manus dni
tetigerit ut dictu est Per omeq aut medijs quibq
aiabus in pgatorio pot subueniri missa psalt Vn
Exurge O quatu bonu et mfice do nu de dei mroz
dia qz mich dina mstria celebrat quin ibi conciat
duo bnosa opa videlicz bna precis ihsu ul ad mi
bna aut de purgatoriis libratio Unde canuat hedes
pauetu et carozu mortuoru et gmissariy testamen
toru maior sacerdotes et catl quibq gmittit aut
et quoq eleosmis usi sut uel utunt nr aliquo mo
ht uentidia uis subtrahat uel differat qz rac
diaticu est / qz p furto et simo sacrilegio uis eputat

qz ꝓmo pctat mõlut in deũ / 2o in ꝓos et in oẽs angelos de quorũ collegio fuit did libratꝫ / 3o pctant in oẽs alios in ꝓgatoꝛio qz impedit repab/ solutionem / Quito pctant in omes xpianos ꝑ quos aiã a penis liberate ovaret et mt tradebat ad deũ ꝑ quos tales si non satisfecerint in pti futuꝛo punientur uel dampnatur in futuro

Sequit ut supradictũ est ut quis pastor ul' sacꝛdos sit sedulus et fidelis ut gregẽ sibi ꝛmissũ sꝛz ꝑ suos et desidie nõ ꝑsonare ꝛceptoꝛ qz xpus gremialis suo rodem pro. i. sanguine suo redemit ut meatur a dño dicente ꝛmendary Euge serue bone ꝛc Quo gõ ordie ꝛcepit ille qui semp absens est a cura sua mr pest ut pastor mt regit ut mdatur In illo xpostmo ordine in quo milli ordo sed stimpfus horroꝛ inhabitet Vñ breui. Apiroꝛ clericos aliud esse ꝙ appaꝛet habitu et habitu aliu ꝙ tulid sand ꝙ clericꝰ questu et actu appaꝛet mundꝰ mr lgut se ut cleꝛa debent mr pugnat ut lauet sꝛz mordmate pluꝛes xpoꝛis suis ꝛonẽ ranones et statuta eccle confundẽtes scripos et tocus cleꝛi hoꝛ mstate Et qz hic cũ õibus modis ꝓsit suis tibꝰ in vita ꝑticipantur. om penã in futuꝛo punientur Vñ origẽ singulos ꝑtim hꝰ sua dõmo et omo ꝙ ꝙ dõmo adduceꝛet suã supplicio Attendite o vos sacꝛdotes ad quid vocati estis electi et constituti ut ꝓdictũ est et sitis vos in sanctitate et iustica Vñ aplus Non enim vocauit vos deus ad immundicia sed in sanctificatoꝛio Unde hec est uoluntas dei sanctificatio

ꝛa ut sciat unusq̃q vas suũ. i. corpꝰ suũ in sanctificatione possidere ꝑambulans in via imaculata. i. in castitate mentis et corpis Quis hic id mostrabit in tanta mstiꝛio corpis et sanguis mri mistiũ et xpo dño ꝛcandida tid Vñ augꝰ Quid ꝓdest si castitas sciat in corpe et mẽte integꝛitas intꝛ polluit in mẽte Ec sanctus. dignitas in corpe mihi ꝙdest si caritas a corde discessit et humilitas mẽ ꝛtia nõ mis integꝛitas seruatur sed aug timoꝛ superbie ꝛrupit. Unde. Corpꝰ Cuprita castitas nõ est castitas sed ornat dyabolꝰ ꝓstituld Augꝰ Iniquitate ꝛcepistis ergo. o vos sacꝛdotes in quota puꝛitate et timoꝛ debetis accedere ad illud sanctificiũ ad xpm accessuꝛus pre angustia sanctuꝛ ubi ipse est sacꝛdos et sacꝛificiũ mirabiliter et mꝛsabiliter Vñ dicatꝰ ad ꝓphẽ In toto corde meo exquisiui te deus mr ꝛpellas me mẽtꝛ despicias me deꝰ salutaris meus Cor mundũ ꝛea in me deꝰ. i. ꝛstaura et spm ꝛtũ nouꝛa in visceꝛibꝰ meis. i. ut te ꝓfecte diligam tibiq̃ digne valeã mistiꝛe.

Nunc gõ dicendũ est de sacꝛdotibꝰ maleficis coꝛyabitis vel adulteris vel fornicatoꝛibꝰ ul' ꝓpꝛias oues iugulatis vel ebꝛiosis luxuꝛiosis et scꝛtatoꝛibꝰ negotiis pluꝛibꝰ et baꝛatis implicatis Vñ hoc ulteꝛius ꝛroꝛis no mirũ est uobis ꝛoꝛem Vñ mtꝛ tue sis curiosꝰ exploꝛator et no alteꝛius Quid cum de illis indicandũ est q̃ sponsã xpi violentꝰ violat Vñ ihero Unde sacꝛilegius est sacꝛosanctam ecclesiã temeꝛarie destruꝛe ꝙ domũ plãbit. Ita sacꝛilegus est violare sponsã xpi ꝙ xpm in proximis leguntuꝛ blõ bruis Cui dõmus sup omnia ꝓna gaudia maxime gaudia

formationem prepue in sacerdotibq et illustrioß q sunt
ministri altaris dñi Hiero Accubitora ieiunii tormenta
sut quibq fornicatores et adulteri dant Idem Quid ad
mulieribq tu sacerdos qui ad altare dei familiaris debes
loco stas die sacerdos q risere labijs osculabis filium dei grauis
q osculatq es filia demonis Iuda osculo filium hominis
tradis Bonau. Sacerdos os tuum efficit rotundu sepulchrum
opi quo vo ore tuo veritatem falsitas p qđ mentitur ve
ritas. i. xpus Nuo oculo tui aspicit cadauere qui mentitur
veritate Quare mangonizatur extenditur ad illicita
que tractat vt iustificatur tenere ostia Quare te implebis
ebrietate qui plenus debes esse deo Augu Si sacerdos
fuit cas magistratue vt libidis impia filium dei dat alteri
statuet zodoli homines Et du ore pferit uba canonis
os eius amaritudine vt dolo impleat Et quis oret ad
laudem tui vocauit in facie saluatoris Et tu presumit
sumere corpus domini in os eius pollutu leuius vi essit
q priet viu in lutu Bern. sacerdotes qui in templo abu
lant do placere no possut placere meretrici volut Idem
Turpissima est mangonizatio dicatas et sacrificiatas re
ceptatas pudendis mulierum misereri vt post hec sacri
ficiu corpis domini tractare Bern. O qđ tremendum qđ
meretricium pollutis manibq tractat filium dei et ore
pollutis sumit quem mens non capit ad vocem eius
oculi non erubescit quem audituri non timentur ubi mundi
prius purificatio pingitur in sepulchrum. i. in os immundi
sacerdotis Nimium est q tales non detur angelis dei sed
impia se qui secretu eius per medium et illos possit bene
vocari psona supadicta Bern. Augu O tu indigne sacerdos
noli me applicare peccato ait magis plus enim lucet in
pectu tuo qđ volutg catulus miri Idem Hugo Nimium

q vagnantes in telis pectando gremium. s. indigne
corpq epi confratres et sumentes qđ qui crucifixerunt
eum ambulantes in die Non si crucifixores sed quasi tanti
sacramenti indigni confectores et presumptuosi preceptores. q
illi scelerati domini crucifixerunt in terra ista qđ in nobis
est indigne tractatores et sumentes cotidie crucifigut
Augu Immo oia opa mea que ab deo impetra sut salutis
homini michi mirabilius michi exoptatius qđ qđ mundo
crucifixus est dns. Sic pp. magis admiranda est dei
iudicium qđ sua maiestas Augu agnina gutta sanguis
epi sufficisset ad redemptionem humani generis sed ideo maior
copia sanguis eius data est vt copiosior claresceret
affectus nos diligentes in eius laterib

Attende igit ho qđ tibi datu sit pro te agnoscere tu
sacerdos. dns enim est eius corpq et sanguinem
tractas Immundu sibi est qđ dns tales sacerdotes sed
indignos vt predictu est no vocaudiat sed magis eis
ad iracundia puocet. Vn quotauenit eis filij et no
filie. Ieremias. i. in petris no placat dnm sed machis
offendit Ad loca sacra que tangut et calcat qđ eis
in petris sut molibq obstinati. culminatu Vn Bern. gramitat
Sacerdos cum offensa emat q pro offensis dei iudicet
mediatorem. cum offensis portus ad iracundia puocat qđ ei
prestat Vn Augu ajauq prudicud deus in mundo non
patet ab omnibq eminentibq qđ a sacerdotibq sibi et data
tanctitatibq Idem plus placet deo ululatq randi vel le
porid qđ dimidoriu cleidoriu ranty Augu Nuchil
sed in tactu offendit veritatem dei qđ qđ indigne assumat
ad regimen aiaz Vn Plato quid moderum tpis pax
ruat quos ad ordines id detrahat ut admittat vel

in quibꝫ mang dponat sacerdotes ꝓmouendos vnde
ia laici clerid vilipendit et clauis vtriꝰ indies ru
inat et dignitatē sacerdotid negligentes et ceci sūt
quid ducis recordi. s. quid ducis vocid vnde Aplus
Cauendid est ne cid alijs ꝑdicauerit ipe reprobꝫ
efficiat Predicat enī quidā no mercand-mercat.
Non iuxandid. iuxant. Vō ꝑnerandid. ꝑnerat.
et retrad dicia tā dbis qꝫ sibi mordiate bibentes
hyrt enī predicta plateꝫ omittendo et ecclesiastice
correctionē corrigenda.

O vos plati et ꝓsbi in vobis prendet cuia audi
et aia subditoꝝ vtroꝝ in cuia vobis comissa
Ꝓsbr enī dicit qꝫ plebs idcirco vt prauus gregi sibi
comisso dbo et bone vite exemplo et etia ꝓ posse
tpali subsidio et nō querat lucrid vcrid tempalid
sed lucrid aiaꝝ ꝓ quibꝫ dei filius mortē sustinuit
in cruce.

Legitur in 3o Regū cum Regina saba in aula sa
lomonis esset intuita ordines mistrancid ad mēsā
regalem et ordinē domid et ornatū eius prē oībꝫ lau
dauit enī ordinē principaliū erant enī omnī habitus
dula salomonis significat ecclam aggressa christa mēsā
sūmi xpi sicut i. altare in quo conficit tractat et
sumit et fidelibꝫ mistrat sacrosctm corpꝰ xpi Cui
mense sic altarid. sacerdotes deseruiunt Etia angli inui
ti quidē virtutes celorid Huic mense xpi sic
altaris sacerdotes sūt ꝑnedi Deo debet esse omnī
habitꝰ. i. omnī sctā conuersacois in aula sūmi regis
vt possint duci ad ꝑs in domo dei abulauimꝰ cid
gessimꝰ. i. in dei voluntate Q. ꝑnedi sic sacerdotes

sac̃mentꝫ ad sacrificanda sac̃ta sacrificat· em sacrm
corpꝰ dñi ꝯ sanctus signis ubis et ꝓdigijs et cetꝝ
sac̃ta/ Tertio dicit· q̃i dans sac̃· dat em baptis mum
ꝯfessione ꝑmaz· mdulgeciaꝫ culꝑtis bemedronem
et ẽmã vnctiom̃/ Quarto dicit· q̃i sacra doces doz
em ubia sc̃ euangelij et articulos recte fidei/ Quinto
dicit· sacerdos sacer duo q̃i ducatꝫ ꝑbens et uter
ipso dei ad regnũ celoz ebo sam doctm̃ ex ꝓcepto bom
vite vñ dñs Sacris dotatꝰ et sacris deditꝰ atq;
dans sacra· sacra doces et duo sacer ipsto sac̃dos
vñ dicꝰ Elegi ꝯ sac̃· indignũ mansionis hꝺtaculũ
in base ditioz· q̃ luz vitꝝ de vili matꝝ fit tam
ꝓducat clarius luce sup auꝝ et argentꝫ sic· q̃labot
sac̃dos luz sit· ꝓdoc in placet ꝓ odoz ẽpibꝰ et ꝓ
cipibꝰ et est· dignior om creatura Ad· Est· gen
electũ genus sc̃m· regale sacerdociũ· ipis acquisicois
no solũ ipalis eccl̃ie sꝫ ecclie· ꝑdestinacois vñ apls
Elegit· vos dñs ante mũdi ꝯstitucionem q̃ nondum
erat· nisi ꝑdestinati Et est· no· q̃ ꝑdestinac· michil
aliud est· q̃ gre uel glie ꝓparatio· gre in pñti glia
in futo· vñ aug· sup illo· ebo Elegi et ꝓelecti· ꝛc·
O ꝓsbr· sue sacerdos nota si dr· sc̃· ecclesie· zdr·
rom· billicacois tue· q̃ nd quid in hoc seculo eligis
dd dr· bnom· a te requirꝫ· q̃ scptꝫ est· Cui plꝰ do
nauit dñs plus requiretur ab eo· dr·

Bernardus O bernanda sacerdociũ dignitas
si dignũ et sac̃dotaliꝫ gerꝫ· Intra quoz mag
delut in utero vgis dei filius incarnat· O celestis
mysteriũ ipsũ ꝑ eos ꝓ· et filiꝰ et sps sc̃us operatur
mirabilit· Cuius hꝰ ta insignis pulcro vso scrupꝰ celu
mivat· tra dicitur ho honorat· insing· gẽm scrit· dñs
de mat· angelica relatudo· q̃ uno redemꝑ momento dr·
ipe· qui ꝑsidz in celis in maibz viris est· in sacrio O
ergo retribuã dño ꝓ omibz que retribuit· mi· vbi gra
Me q̃ creauit· me creac· mi· dedit· sc· age· qui creauit sin
me· creatur· mediatr· me· Quid go retribuã dño pro
quoda· simulai· dono sin sacdotio q̃d est· datꝝ ꝑsentiꝫ
dono· q̃i dicat· Nescio msi· duo mundꝫ sin· corpꝰ et aiaz
Corpus in seruitutꝫ· anima vero in laudem eius· vñ
laudo aiã mea dñm·

Obmirabile ꝯstitudo manuũ sacdotiũ O felix exa
men O vbꝰ mundi gaudiũ ubi ymo sidus august·
cui tractat· sacdos ꝛpin· dei filiũ· Cuius est· delicie esse
cũ filijs hoim· Non petꝰ in canon· roos est· gens electa
regale sacerdociũ· gens sc̃a· ꝑplis acquisicois· Lucꝰ
vos est· gens electa· non solũ tanꝫ eccl̃ie· ipalis plantis
sed et spiritꝰ eccl̃ie et ne· ꝑdestinatoris· vñ apls· Elegit· vos
ante mundi ꝯstitucionem· q̃ sc̃i no· esset· nisi ꝑdestinato· dicꝰ
Quid elegit· vos ante mundi ꝯstitucionem· qui nõ erat· nisi ꝑ
destinato· Exegit· ꝑdestinatio· michil aliud est· q̃ gre· ꝓpa
ratio· et glie· future· predestinatio· dicꝰ· Quatuor enim
requiruꝫ ad ꝓparationem· gre· ꝓsentis et ꝑdestinatoꝝ glie
future/ ꝑmꝫ est· voluntas· et buntꝫ/ 2m· libtas voluntis/ 3m·
ꝑdestinatio no venit/ Quinto est· meritꝫ accipere· Aliquis
no esset· gra· in ꝓsenti· nec· sequit· glia· in futo· vñ apls·
Quos ꝑstituit et pre· confor· fi· ymaginis filij sui· sin sacdotes
in tam mysterij· missio· Idem· Quos predestinauit· hos
et vocauit· et quos vocauit· hos et iustificauit· et q̃s iustificauit·
illos et magnificauit· Glo· In ꝑdestinatione est· gra· in vo
catione· patiẽtia· in iustificatione· leticia· in magnificatione·
glia· Vñ vos sacdotes estis gens electa· ut dictũ est· sup

Considerate ꝙ mirabile excellentie hui⁹ dignitatis ꝙ vos deus dignos solus pre cunctis gentis humano honorauit sed vna p̄ cunctis creaturis quas ad laudē et gloriā nois sui creauit et hoc est qđ dicit dns Ego constitui te ut cuallas primaculā et edifices corda hominū primaq; agē volentes et dissipadas cruces et plantes plantes in quadrāgulo mundi randis Vn dns Ego elegi vos de mundo ut possitis vos ad granū ut cat volendo ut firmū asserat fideliter opando et fructus vt maneat metuū meū cōuersando vn bnacē. Nullū fructus carior deo ꝙ quo morte sustinuit ꝙ fructus diuinꝰ Lucꝰ Quid ergo in oībus hoibus deo luceret nisi q̄ eis ꝙ baptismū populo renouauerat qui eis ꝙ confessionē et primaq; lucrat et eis renouatas rubaristeria cōtēnebat nisi sacerdos vn matheꝰ labia sacerdotis custodiunt sciam vidclicz diuinā qz angelus dñi eorum est angelus in ecclesia angelus in cōstruendo angelus in iusti gradiē actione angelus in adorādo cultatē angelus in subiectione hodie ymo salua cōuersatio angelorū quorū mirabilis est conuersatio vn dicō ꝙ maiores estis ꝙ angeli et prelate dignitatē vocē largo modo loquēdo nullū angelo tradidit deꝰ qđ datū est sacerdoti vn dñs est ei Quodcunq; ligaueris sup̄ terrā

Nota duę sunt claues scz scire et posse

Eque date sunt a dño beato petro et cunctis horibus non omnibꝰ sz suis successoribꝰ sz solis sacerdotibus licet deus peccata solis remittat vn vaso nil nisi sue suis successoribꝰ .i. solis sacerdotibꝰ remittat vn vaso nil nisi sue suis ministris sz sacerdotibus Quod ꝓbatur ꝙ leprosos quos cū dns mundasset misit eos ostendite vos sacerdotibꝰ .i. iudicē obedite q̄ sic erant mundati sic ꝓbatur vera potestas ꝙ lazarū

quē cū dns resuscitasset a mortuis dixit discipulis suis Solute illū et sinite abire et quare ipse dns non soluit eū a vinculo corporis qui soluit eū a vinculo mortis Et quare nō iussit martham et mariā magdalene nec sorores eius eos solue vel vinctos suos cognatos qui ꝓximi ꝺce illi fuerat debito naturali sed discipulis suis Percipe hoc cui dentem patet et ꝓbatur ꝙ solis sacerdotibus data est potestas a dño ligandi atq; soluendi Ecce quanta benignitas dei et sacerdotij dignitas qua ipse deus quasi ꝙ malos bonos operat Et hoc ideo ne claues celice ab infidelibus vilipendant Et si aliqui sacerdotes nō sint eo merito tū sint ex officio tamen dignitatis Et si quis sacerdotij sit quod absit hoc sibi non tibi

Ecce quanta potestas vobis sacerdotibꝰ a deo est ꝺata qua lingue vice claues celi fideliter Nota quicq; uba sacerdotis statim ad aiam dirigit. Hoc est cum corpus meum Quando dicit dns unum dedit mysterium prelatis Vel in lauatione sanguinem aqua de suo latere effluentem. Dns hoc facit in mea emendatione quotidiana suminis. i. ob mei amorem meorum que exibui vobis in cruce passo ꝙ vobis celi celorum aperuit et ipse pr qui est in summo pontificatu modo venit dignatus in manu sacerdotis ubi uiuentes celorum deseruimus et panem in altari in verbo corpus christi et unum in sanguine vertit et transmutatur Et sub modica forma panis totus velatus velut deus et homo Vn ysaias Vere tu

ēs deus abstondity scilicet in hoc pane de mi
ctima sub umbula pñs egnabilia opa tua dñe
sctz i hoc sacramēto corpis et sāguinis tui et
alia mea ggnosceret minime sctz firmiter credendo
Quam ergo tāte dignitatis sit sacdos q̄ ois
tor sit sui creatoris et tocg creature: ipm
pdece dei dapnare iqueriens est Vñ pñs pat
filiū ifinite ipossibile sit creatore pdi creatura
iqueriens est Vñ bñ In ecclia dei irrgnie scribit
reliquie scrōd quoꝝ aie sut i celo sed ipe dñs
regē scit i corde dignis sacerdotiē Vñ Augustin⁹
Elegit et pelegit mihi cor sacerdotis i habita
tilū dignū mee habitatōis magistros tuos i ma
se vitreo. lucet em vitrū sit de vili matia
tm splendidius est auro et argento Aut etiā sac
dos e dignior et maior cota dō oibg rēb⁹
et principibg mūdi i sua dignitate Vñ hono
randi sut sacerdotes quibg dns tanta i mundo
p eis bonis gratiam tribuit et honorē Vñ dns
Qui vos audit me audit Qui vos spnit
me spnit Ipse vero Qui vos gubernat sctz
ideliter Judicium portabit quandoq; ille Zacha
rias pphēta Quia tāgit vos sctz sacdotes i offe
dit tāgit pupillā oculi mei dicit dns
Legitur cū de alexandro rege magno q̄ ve
ad expugnandā ihrlem Venerunt ei sacdotes
mundorū in ornatu qsuit quos esset dubitā e
ei q̄ cet sacdos dei altissimi Ipse vero rex
desup eos humiliter multūdo honorauit
illud et sic mōri p eū obtinuerunt gratiā i cēt
Quatenus sacdotes xpianoꝝ hoc tempore
honorandi sut qui dñm regē et cātorē totiꝰ
creature creat tractare sunt et alios mūn
strare Et si aliqn indigni sut me i eos tm cpt
officiū sacerdotale sit honorandi quia ipse dns
in ipsis honorat: tq carnearij sut et mi
nistri Salomon dabit illis sctz sacdotibg
electis fidei domi et sorte in regno dei altissimi
scilicet sorte duplex glie et glie De sorte glie di
in manibg tuis sortes mee i ordo et vita electoꝝ
de sorte glorie dicit in daniele Stabit i sorte
tua in fine dierū Salomon Iterq; quis reputabit
sut sctz sacdotes me filios dei et electos et
me eos sorte illoꝝ est Merito ergo gaudete
et benedicite vos sacdotes dñm dnō laudate et
superexaltate eū qui vos ad tāta dignitatis et
glie culmē elegit Et gratias agite ei pro tātis bñfi
cijs ppetuis ptitis et futuris et pro tpalibg
et pro spualibg et etnalibg et rogate
supplices dicētes Confirma hoc deus quod ope
tus es i nobis p immensā gratiā tuā i pti et
psta et cū oibg angelis tuis nobis gemissis et
omnibus fidelibg et cū oibg sanctis et angelis
tuis i futuro in regno celoꝝ cōsortes simul
nos sēo tuo et gloriemur i laude tua retrīd
Domine tu sicē de hoc mundo
ad patrē ecclesiā quā suo sanguine redemit fīrbg suis scilicet sacdotibg
regenda cōmisit dicēs Veni a patre et veni
i mundū Spiritu reliquo mundū et vado ad
patrē vos autē meos custodit p quibg sim
plus meq effugio Beata sit dignitas sacer
dotalis officij et ordinis audiaq et videamq
Beatumq; aute bonū sit alios tm nō pt gsice

corpꝰ xpi missi ordiatꝰ fuit ut officij sacerdotalis
ministerium celebreat dei aut ℓ effem tibus bndcois
Vn Aug⁹ ¶ Sacerdotes no ppa virtute bndicut sed
qua xpi figuram gerut / et ppt eis qui ⁊ ppts est:
bndcois tribuut plenitudinem ¶ O sacrū et celeste
misterium quod p vos pat et filius et spūs scūs
mirabiliter operatur Credig qa post dīm no est
plas sicut dia plis Vn Bnardꝰ Sup plate
viri et ta insignis priuilegio vir stupet celū
miratꝰ tra cōtemnsit dyabolꝰ ablyoruet ipīm
vertꝰ hō. venerat pluriū angelica celsitudo
p vnū eōdemq momento deus qui psidet ⁊ celo
in manibus vestris ℓ ⁊ sacrificio ¶ Sed vn hō pris:
sime et dulcissime sīlid ut sacerdotes qui sut
ut nos vermiculi et pulues et cinis te pnde
hyrī meantur pre manibꝰ pre oculis qui totꝰ
et integer sedes ad dexterā patris ¶ Cum vnus
vero mometo a solis ortu usq ad occasū qb
aquilone usq ad austrum pcesto es dorme
Certe no ex debito no ex merito eorū. sed
eo voluntatis tue beneplacito pasti te ⁊ di ex p dē
n sacerdoti Hoc est vero celestis ⁊ dulcedinis hoc ē
cumulata glā hoc ē vera superexcellēs gloria
sacdos dīm tenes in manibus. milli agelorū
milli archangelorū milles supnis spūtibus
sed hoibꝰ no oibꝰ sed soli hominī vir ordinē
ipmissa esse credig celebratio tāti misterij vt
gestaret in sacerdote prorsq idipsum operat im
altari quod xpistus ⁊ cena paschali gessit manibꝰ
suis ¶ In altari quippe sacramēto ore et ma
nu officit corpꝰ xpi no creat⁹ no nostr⁹ Sed
quod totū est in textu patris totū est ⁊ manibꝰ
totū ⁊ ore simultis. unus ⁊ multis ñ ⁊ diuersis

O sacerdos tu es patris dux. sacdos. salutis dat ¶ pater
dux p predicationē ¶ patris dos in pticipatiōe carnis
et sanguis xpi ¶ patris dat pro deo exemplū diuidi
Ceterū ut amplius moneare imo ut magis
meleseat in amore tui redemptoris voluit xpūs
ut ingrate toleret⁹ per tuū misterium quod semel
offerebatur ~~semel~~ tuudi prius et ptemis illa
victima pueret ⁊ memoria et semp esset ctra pnis
Vn moyses quondā rogauit dīm dicēs Unde
michi tripsū domine sed tibi no solū ostendit
sed in manibꝰ tuis se totū tradidit ¶ Delectari
ergo debes o tu sacerdos et gaudere ⁊ satiāto
altaris In tuis ofrtione fideliū misit inuenit
⁊ medio pris et filij et spūs scī / astantibꝰ et eo
dīm latꝰ supnis ordinibus sacramētū tuū pnobile
misterium supexcellentes gloriē vidit et sentit
sacerdos filiū dei sicū suū amatissimū cū vera
tis carnis et sanguinis tenz Unū pēs Narrabo
inquit nomē tuum fratribus meis Videt et sentit
spūs scūs a pre ꝑcedēte et filio cōnectēte sibi
et spūm factorē et defensatorē suū quia ipse
verus gsolator veris penitentiū est et aduocatꝰ
dīni ⁊ pr speciosus Videt veritas et sentit spūalis
angelos et omnis celi tetoris senatus sibi applaudere
et vt grauis eorū asserbi meat rubyanꝰ Ibi
celebrat familiare colloquiū mt deum et moyse
amicū suū n fidele ministrū. Pensa ergo inge
aplectē suauis repone fideliū quod audis quod
legis quod tenes Caliz sepulchrū xpi paterna
lapide suppositū corporalis scidarium subtiatoria
corporalis. linteamina quibꝰ inuolutꝰ fuit xpūs
significat Hostia quia videt no est panis sed
caro et sanguis eq qui prependit ⁊ cruce pro

mūdi vita Jam oculis tuis vides panē āgelorū
qui nesciit putrescē. nō vadit in successum. sed du
cet te in excelsū Illuc reducet te unde tragoit
ymaginē / Hoc itaq; sacramētū ab etno repositū
est diabolo pcepto zelatū / apheue quibusda reue
latū Sollicitudinē et sanctitati vestre est traditū
et p oīa donatū Julius vidit tilia videat oēs
ne mirent qa oīa sicut voluit fecit D sac dos
quātū est / q elevationē manuū vestrarū rapita
rectum mchiat / q reges et regine munera
deb: & offerūt Hic etiā vos pces roficietis et
expectat interr spōze / In pmiū spūalegiati
amoris datū et dictū est petro Pasce oues meas
In singularitatē potestatis allatū est vt dictū
est apli Quodcūq; ligaueritis sup tra erit pcm
tate quātū t hoc Rationē esset si ad letationē
angelorū assensū expectaret hominū Evangū q
est si ad arbitriū hominū assensū ierimat angli
Audite vestri officij dignitatē cautelā gsideri
Vt dicit elegi vos Officiū ut ei dicit cautes
cautela ei dicit fructū affectatis Costātia ei di
fructū vt emanicat Vobis etiā est dictū Ite in
vrbē vineā ei Electi gs estis vt cautes circo ite
periculosū est vobis stare periculosius est sed
pemptorium est tacere ei Amen

Explicūt prerogatiue sacerdotum

Incipit vita sē Genouefe vgis

Tempore quidem quo ad describendam
beate genouefe virginis vitā accessi
opere precium duxi ut tempus locūq;
natiuitatis ac nomina pris eius et matris.
quietā gratiam dei que ipsi a primeua etate
prestita breui stilo notarem Licet vix certu
diem natiuitatis eius ignorem. tamē comicmq
ex hystoriis veterum. qd tempre imperatorum
honorii videlicet imperantis mi accidente. vt
theodosii maioris mi orriente mi nauem ingredere pa
rochia. ubi pater eius noie suerus ac mater
eius gerontia morabantur felicissime natiuita
tis diem assecuta est. Nec multo post a sancto
germano antistite autissiodorense ppositi in
britania dei nutu patefactū est multis. q ppo
mundato corpe mentem mūdo. pretiū voluit ei
esset famulatum. Mansit vero cū parentibus
crescens tam corpe q̄ rectis moribus. a tempre
supradicto usq; ad tempus valentiniani. quo
romanū imperiū in finibus galliaꝝ finē rapuit.
sumentibus frantis dominatū in ea p tyrannidem
nomē & patrie de suo nomine dantibus. Deinde imperi
am adolescentula conservata a vilico ejus cui
notomissi claruit innumeris miraculis ac virtutibus
adhuc puerte mchasio qui sub hunorū tyrannide
martirio coronatus est vemisio q̄ deinde
ppositus sanctis dnoscordauit. sub rectibus fran
corū videlicet. childerico. clodoueo usq; ad regē

clotharij regis et childeberti quando meruit
deposita fragilis sarcthima corporis · cuius aut
paradisi ianuam ~~penitet~~ penetrare ·

Omnis igitur antistitū gallie decreto ꝑ
ficiscentes in britanniā · transmarinam
sancti ac venerabiles uiri · scilicet iā dictus
germanj et lupus pontifices sub imperatoribj
tapetis ad pelagianā hereſim · que in iā dicta
insula maxime pullulabat · supprimendam · ad ba
silicam nanneti todorico situm manendi vel
maxime orandi grā se contulerunt · Quibus
cū vulgi multitudo haud procul ab urbe ꝓ
ditionem expectans · obuiam dimisset · et ca
terua tm utriusq sexus uirorū ac mulierū · et
paruulorū occurreret · in medio ocurrentiū
cetu · enim sanctus germanus intuitu in spū
magnanimem in senectute iuuenilem ad se deduci
precepit · Cui caput osculans strictabatur a
turba nomen puelle · et cum esset filia diligenter
inquirebat · Et extimplo nomen senectutis a
circūstante populo edictū est · et pater et om
acquisiti astiterunt · uidens ꝙ nos uir apostolicus
ait · Iste infans uera est filia · At illi · Nostra
inquiunt domine · Quibus ait sanctus germanus · Felices
vos · tam bene orande sobolis genitores · In hujus
natiuitate gaudio magno et epulatione celebratis
misteriū in celo nouerit⁹ ab angelis · Erat enim
iste magna coram deo · et multi eius uita ꝓ

situq sem miratur · dei mabut a malo · atq post
posita impia conuersatione conuersi ad dnm
ac deuotiosi effecti · et remissione peccatorū et pre
mia celi cum ꝓceptori · Hec locutus patri et
matri eius de misterio natiuitatis ipius · in
celis ab angelis celebrato · consensum aut gre no
uisse · Filia imta · Que respondit · Audio pater
sancte · et quecunq; iubis imte facturā precipio ·
Cui sanctus germanus dixit · Queso in breuiatis michi
ꝓfiteri si vis in sancti nomine consecrata ppo
usq ad tue mortis diem immaculatū et intactū
corpus quēadmodū sponsa eius conseruas · Cui
gre nouella respondit · O benedicte mi pater · qd
quod desidero inquirit⁹ · quod ut ambio adipisci ·
solū hoc superest · ut deuotione imta tuis oribj
intercedentibus dns adimplere dignetur ·

Hec dicit beatus pontifex · Confide filia uiri
luter acte · et quod corde credis et ore ꝓfite
ris · opibus comprobare studeto · Dabit enim
dns fortitudinem et uirtutē decori tuo · Quo dco
prefatus presul tam diu manū sup caput eius
tenuit quoadusq ad dictā basilicā peruenerunt ·
Ibiq benedictione populo data · et magna celebra
ta missione · que solis ritib⁹ ꝓpetrit · de qua ypang
martir · et coeuus apostolicus altercatiū ꝓmū
deinde sibi consentientes reuicit crispang sedis
auctoritatē · uia gallicana · magna missio post bapti
mū celebraret · cursusq spūalis celebrato · nona

uel duodecima mr̃no sedẽ mouẽte cibo sumpto· ac hympno dicto quẽ cecinerut subit q̃ presbr̃ futurorq̃ gẽmanꝫ· seueri dnaꝫ cũ filia sua m suo se collocauit receptaculo· ꝑmoq̃ diluculo ad se reuti· Quẽ cũ fuisset lustrante ĩa solis rubar terras· ita ut iusserat a gẽmtore suo adducta· mscio quid m tra de mcepꝭ celeste seuꝰ gẽmanꝫ gspicatus aut ad rã· dixe filia genouefa· Rem/ m stere quid hesterna die· de corpis tui mtegr/ tate michi sis pollicita· Cui genouefa aut· r̃nd· Pemmstor quid tibi· deoq̃ pat̃ sc̃e promsi· qm vite huiꝰ q̃posit̃ me audisse mr̃ desiderat dico· deoq̃ cr̃mente mol mina cordis q̃fiteor· Qui statim antistes nũmiñ vireñ· dei mutũ allatũ habentẽ sigñ crucis a tellure colligẽs ꝑ mag/ no muneꝛe dedit mquies ad ram· Huic tram/ fouatũ pro mcoꝛia dei ad collũ suspensũ semꝑ habeto· nullusq̃ me talli· neq̃ auri· neq̃ ar/ genti· seu quolibet margaritarũ ornamento collũ ducitos q̃ tuos onerari patiaris· Rã sic/ seculi huiꝰ uel epicurus deꝰ tua supauerit mente q̃ fieto rẽmis et celestibꝰ cauebis· Et ita/ dicens ri obseruans q̃· ut seu mcoꝛ tatũ m ꝙ/ esset ac cõmendans rã gẽmtori suo seuero· q̃ fideliter vtq̃· suffragante ꝙpo m britañia ꝑ/ reperit· Rã supdicta hereses zizaniã super/ triticũ dissemnab mter alia contra fidẽ catho/ licã asserebant natos r̃ duobꝰ baptizatis sm/ baptismo posse saluari· Cui ominꝰ diuinũ rlo/ quũ clara uoce ꝑ iohem mtoꝛet dicẽs· Nullũ/ posse habẽ vitã nisi renatꝰ fuerit r̃ aqua et spũ sancto· Hanc sẽptuaꝛq̃ tropheꝫ et bꝰtu/ miraculis triũphantes ab rade q̃ũcia iam dicti/ pontifices no solũ fundituꝰ sturparũ sed et ira/ scotoꝝ ac pictoñ mfestacionẽ que illi regioi/ mstabat· ty paschẽ festiuitate q̃ adhuc m al/ bis erant quos baptizauerant m nore sc̃e et ĩdiuidue ẽitatis remeꝛes voce r̃ celsa allelui/a effugarut· hyns r̃pto ptermissis ordo deposcit/ ut prosequamur de gẽnouefa·

Factũ est aut̃ post dies aliquot cum mr̃ eius/ die solempni ad ecclam pergeꝛet et gẽnouefa/ qua dom̃ remanẽ· ꝓperabat· nr̃qꝫ posse r̃ti/ nere clamãtem· et dicentẽ· Ego fidem qua sc̃o/ gẽmano pollicita sũ adimplebo· ꝙpo seruabo/ et r̃ cubile limina frequentabo· ut sponsa ꝙpi esse/ merear quatemus margaritis ac uestibꝰ rig/ dissima r̃piar· illico mater eius uaciuia repleta/ ut filie alapam dedit statim ulcior diuina vide/ di amisit pulcritudinẽ· Tribꝰ nãq̃ mensibꝰ/ nisi a bẽmo· nutu diuine maiestatis ad mani/ festandam gẽtium gẽnouefe· hanc ꝓpalsa ẽ ceci/ tate· Qua mmiũ attenta mr̃ rig reduxit ad me/ moriã quid tristicie de filia sua sumꝫ ãtistes de/ disset· vocans eam ad se aut ei· Accipe hanc/ toriũ et ꝓpere ꝙpe ad puteũ ut ꝙhibeas aqua

obsecro te filia mea. Cuius summa festinacionem
ad puteum dimisset. et super marginem putei fle
xet. eo quod pter eam mater eius lumen amisisset
impleto vasculo detulit aquam mihi suis. Mater
vero eius extendens manum ad celum. cum fide et
veneracionem aquam a filia sua allatam et ab ipsa
signo crucis notatam accepit. De qua abluens
sibi oculos quamvis non intuebatur. tamen aliquid lucis
recepit. Cuius hoc bis terque fecisset. lumen omnis
festinancius usque quaque resumpsit.

Deinde vero accidit ut cum duabus puellis multa
se maioribus simul etatem ad conficiendum
vilico repo traderentur. Que cum iuxta numerum
annorum ad conficiendum offerrent. inop mistar
berati germanam comperit. duumtaxat precedentibus
vilicus pontifice genouefam et ceteras quibus illi pre
ponebant. multum sublimiorem. et aut. Illa quod post
sequitur. ante ponat. quam heri celutus iam est sanc
tificacionem adepta. Sic itaque benedictionem con
secrate ab obtatu pontificis discesserunt.

Parentibus defunctis accersita a matre sua
spirituali in parisium urbem transiuit. et ut
vetus dies in infinitate sua preterijt. et etiam ppe
in ira collata plus excresceret. p aliquot tempora
est ibi corpus eius obsessum paralisi ut lapatis aut
tibia nulla compages membrorum adhereat suo or
deretur loco. De qua infinitate miseriam ppe fla
gitata triduo ita expaniens solis paululum gemis

rubentibus custodiebatur. Que cum denuo corpa
lem fuisset adepta sanitatem ppitebat se in spu
ab angelo lucis in urbem ductore et suppliciu i
pore dedicata. et ibi se vidisse parata dilectibus
deum ppria que non credibilia apud infideles ha
bent. pluribus namque demonstrans in hoc selo viue
tibus velud edocta a sco spu scripturas scientias
manifestissime declarabat. Quod ppter arrogantes
sibi magis qui in gente deuocorem habent detra
hendi. et dum bonis inuidet sua superstitiosa con scie
tia indicat ppter bonos et humiles desertis malui.

Proficiscente igitur sco germano sida vice i bri
tania vna cum sanctimonialibus treuerensi ppule impe
ratrice ida minore delentino filio placidi contigit
recti iter facere ppter sui. Quo audito
fere omnis populus repressus ab urbe obuiam ei
hilari animo cucurrit. At ille eleuato postpositis oibus
sollicitus de genouefa quid ageret. inquisiuit. Et
vultus qui pactor est ad detrahendum bonis potius
quam imitandum. asserebat hanc oibus studens esse in
feriorem. Qua cauillantes potius dictam laude
predicabat quam vituperacionem. Nam sicut non iustificat
quis alienam laudem ita nec leditur infamia. Quos
garrula boce parumpendens suis germani in ci
uitatem ingressus. ad hospicium genouefe usque peruent.
Qua cum tanta humilitate salutauit ut ores mira
rent. Et ovum fidem ostendit hijs quibus despectui
habebat terram aridam de suis lacrimis irrigata.

rt residens disposuit eis quasi ignaris vite
rius ypoydiu vt quēadmodū nāmetodoro primū
deo electā duumtus compleverat Commendans
q̄ rā populo viam recti ut meritis proficiat.

Fama diuulgante que tam veri q̄ falsi nū
cia referitur q̄ attila hunorū rex scuicia
supatus gallias deuecuisset populari. ac suc
dictorum subitā trepidā vrbs p̄cussit parisiaci ciues
bona facultatū suarū ꝑ alias tucriores ciuitates
differre meditabant. Quor matronas conuocans
genouefa suadebat ut ieiuniis et orōibus ac
vigiliis insisterent quatus possent sicut iudith
et hester fecisse tutū immortalē ipetū euadere.
Consecutis vrgo genouefe et ꝑ dies aliquot ꝑ
baptisterio vigilias celebrantes ieiuniis et orōibus
soli deo vacauerūt. Viris q̄ vxor ꝑsuade
bat. ne bona sua a parisio auferrent. rā illas
ciuitates quas esse tuciores credebat. gentibus vasta
tas et parisiū vbem incontaminatā ab immū
do ꝓphete saluandam insurrexerit aut dīs
yor ꝑ ram quida ciues ꝑsiosq̄ dicendo ꝑstudo
dīs yrtissa sibi tempibus apparuisse. vt q̄ prohibent
ab ea quasi a non peritura ciuitate ꝑ alias tu
tiores vrbes bona sua trāsferre. Tractantibus q̄
ciuibus iā sepedicte ciuitatis ut genouefam aut
lapidibus trucidā aut basto ferrato mersā pu
nirēt. defuncto iam sancto germano. aduenit
ab antisiodorensi urbe. āmirete dno. archi
diacono. qui olim audierat vitā de era magis
ficū testimoniū dedisse. Statutumq̄ est vt ꝑ di
uersa loca conuentricula facerēt ac de mte imperator
rumq̄ coronam. Quo cū consiliū ro patronouisset.
Nolite o ciues admittere facinus quia hanc de
ciuitate inuitu tractatis discrimē. nam vrbē sco
germano antistite nro ro vtero meritis suis a deo
electā vt ecce vulgus illi ab rodem electas
exhibeo. Compertes ergo supdicti viri genouefa
testimonio sancti germani dei esse fidelissimā fa
mulā. viam videntes vulgus que illi de sacerdote
archidiacono fuerant allate metuentes deū et
era q̄ ab archidiacono dicebant mirantes dissipato
prauo consilio insidiandi finē fecerunt. Impletu
q̄ est in die illa dictū apli quo aut Non vniuersi
est fides. fidelis aut deus qui semp suos con
seruat vt custodit a malo.

Quum antistites martinq̄ et amang ꝑ virtutū
suarū admiratione valde laudati sūt. ro ꝑ
vng ro apud vangiones ciuitatem post prelia
in bello mediis offerendus vtiusq̄ veretur
scuicia sidata fedus obtinuit. Alter vero apud
aurelianē siū vrbem ab exercitu hunorū cron
siptam auxiliantibus gothis meritis orōnū
suaq̄ me pervert ꝓmeruit. Porro genouefam
nouē dignū est laudibus honorare. que ꝑdictū
exercitū barbarorū ne parisiū populans in
traret procul abegit.

Aquinto decimo nāq; usq; ad quinquagesimū
etatis sue āniū ut crucifigeret xpta dictum
apli mēbra sua cū vicys et concupiscēcys et exem
plū foret imitabile per ōne seculum seruims ac
vigilys deo dicatis in die dnico tantū et in quta
feria ieiunū soluebat. Nullq tamen cibus alius
ei erat ōm tempe. nisi panis ordiaceus et fa
ba quā uel post duas uel tres ebdomadas in
olla coctam pro ombq delicys recōmittens
edebat. Vinū vero mtrion ōnis liquoris usq;
quo inebriatur ho per ōne tempus vite sue
abstinuit. Quinquageta aut ānis talis in ab
stinēcia ductus. deinde suadentibus epis qbq
contradicī equitabile reputatur sēm illud dm
dictū. Qui vos audit me audit et qui vos spnit
me spernit. piscem et lac cū pane ordiaceo
p reuocandis tam abstinēcia q; semo fissis vi
tijq; edere cepit. et quociens hec edebat totiens
celū conspiciens lacrimas fundebat. Et cū esset
mundo corde quēadmodū lucas euāgelista de
scribit de beatissio stephano ita et hec corde
beatus celos apertos dnm meum ihm xpm stantem
a dextris dei videns qm ueritū non est p missū
dm quo aut. Beati mundo corde qm ipsi deum
videbunt. Duodecim cū bestes phibent ne
bonoq; quas hermes qui et pastor nūcupat
describit ac bestiales nominat sine quibus
nulla bestia nullusq; penitencia in ihrlm su

prna que edificat ut ciuitas coaptari potest
que eciā nominat ita. fides. abstinēcia. pacīcia.
magnanimitas. simplicitas. mocīcia. cordia
caritas. disciplina. castitas veritas et prudēcia.
Quibus hec veluti sibi semp sociatis instruebatur
tā ope q; verbo faciendo scilicet et docendo.

Multa q; sub sequētacione egrediens pisiu
per ombus adire solebat cathologensem loā
co q; ibi pmus epus parisij videlicet sctus dyon
sius cū sociis suis rustico et eleutherio a pfec tu
toribq; xpta dictū salomois stultus seruit sa
pienti martyrio coronatq; et a pbis habitatoribq;
eiusdem loci sepulture est traditq; distantem a
sepedicta urbe miliaribus sep. Qui dyonisiq; orti
athenis sacerdosq; pmū movet theatrū aviopagq;
effectus deinde abrenūciatis ydolis conuersus
ad pdicacionē pauli credidit in ppm. Idemq; sp
ciuiū consortio. nūc hec nūc illac ut mos pfuitq;
p multa pricula roma ut p tetendit. Vbi stat in
ut hic eruditus tā philosophoꝝ disciplinis q;
eciā diuinarū litterarū eloquijs a sco clemēti
successore beati petri apli filioq; sēm baptismatis
gram collati in remissionē peccatoꝝ et sup hanc
q; uncia que nullū veritatis pronum ātea habue
rat quasi quasdam nouales pficiendo ad fruen
das nacionēs adhuc superstitionibq; et ritibq; pa
ganoꝝ deditas fidei dogmatibus irrigationem
indepta est. Cui breuissimis scripturaꝝ dictis instrui
mur. q; petrus beatus romam venit et electū

sacerdocij socios assumpsit quatus in urbe multos deorū cultibus dedita suffragatores diuine prē dicacionis haberet Ad ultimū cū aliquot dies passionis suę clementiam in omnibus studijs siue imitatorem in sue sedis cathedra collocauit. Quo certamen sū petri apli in cesarea gestū cū symone magore et vtutes ac miracula ab eodem per petratas ceptis infidelibus plenitere descripsit. Ergo qua de sō clemēte successore predicti apli ac de sō dionisio ab ipo destinato breuiē disseruit cum multis alijs in galliam ad propositum redeam.

Deuotio et intencio erat ipsi burgim genouefi in honore triū martyrū videlicet dionisij epi rustici et eleutherij diacoī. basilicam construeret sed virtus deerat. Cui cū mod soluto pbri octauiassit aut ad eos venerabiles in ppo sū pres ac semores mei obsecro vos ut faciat vnq quisq; vim quit potest collacōē tui de materia lucis nozū ip̄i trui calcis. quatus edificare velit in honore supdictorū martyrū. Nam terribilem et metuendū esse locū ipm ubi requieuit qui antecessoribus meis dogmata fidei pmū tradiderunt nullu habet ambiguū Ait illi videbit. Est vm nobis ea voluntas edificandi sed mlt alia que desunt magnm calcis copia deest. Quibus genouefa spū sto repleta clauo vulneu mūre pelaviovi. vaticinans manifestū dedit eloquiū dixitq; ad eos Egrediamur quęso sanctas vias et deābulatore per pontificū et que audiuimus renūciate michi. Quo cū egressi fuissēt in platea stupore vt admiracōne repleti stabat attoniti. Et ecce duo custodes portarū noīe longe ab eis stantes cum mlt spūs mortuos mouerent aut vnq ad alterū Qui sues vestigiū ob paucū vagantis lesione muem furnū calcis mire magnitudis Alter vero pastor econtrario respondit Item et ego muem in silua arboē vadiq; a vento euulsa et sub radicibus eius similes furnū calcis de quo nec quicq; credo aliqn esse sublatū. Hec audientes pbri attoniti stupore et admiracōne diu bene dyerunt qui tanta gratia famule sue genouefe dignatus est conferre. Perquirentes ergo loca in quibus erant siti furni calcis de quibus accesso res portarū spūs mouerant reperti pbri que a pastoribus didicerat renūciauerunt. Ait illa ep tipio pre gaudio spūs lacrimis impleti sunt. Egressis q; de domo sua pbiteris. poplitibus implicatis genibus q; in terra fixis nocte tota in oratione et lacrimis eo sumant obsecrās sibi a deo opitulatorem suum auxiliū conferri. quatus posset in honore sum antistitis ac mūis sū dionisij basilica construere. Nec luce prima licet vigilijs affecta ad genesiū pbrum celeri gressu pergit lacessuntq; eū ut aliquā domū in supdicti martyris honore construeret eius et de calcibus quas dns prouiderat indicaret Item genesius pbr ubi de calcibus audiuit. metu supatus genouefam primo terre prostratā adorat atq; promisit tam die q; nocte obmpe que iussa erat se impleturū. Domus demq; cuncta genofa

implorante auxiliu mfinitibus my honore sepe
dicti martiris mchoata est basilica.

Operæ prciu duxi etiã illud indicare quid mira
culi hinc p ea dns fecit. Cu collectis cæteris hoiũ
qui ea quæ ad crebrã dicti ædificiũ de lignis erat
materiã in saltu alio mederent ac dolarent alio in
plaustra conferrent contigit ut potus deficeret
sed genouefe meritis mirabiliter crat ꝙ defecisset. Assan
genesius presbiter genouefam accepit quatinus api
ces cohortaret quousq; ille ad ciuitatem pergeret
potuq; se velociter exhiberet. Hijs auditis genofe
vas my quo potus delatus fuerat quod cuppã mucu
pamq; sibi petit monstrari. Quæ cũ fuisset ostensa
expostulauit a se omes procul discedere. Et illa ge
nibus my terræ fixis lacrimas fundens ubi se sensit
obtinuisse quæ petebatur surgens orõem completa
signũ crucis sup vas porcũ fecit. Mirabile dictu stati
cuppa usq; ad sumũ potu impleta est. Addo ut ex
eo qui ad expandũ actutũ fuerat ꝙd duo omne opꝰ
basilicæ æstimatum est vberrime bibentes
magnas deo gratias retulerunt.

Fuit illi deuotio ut nocte sabbati quæ lucescit
in prima sabbati sedem consuetudinem et statuta
antiquorũ primo pugilem duceret. Unde accidit ut
diem quada post intempesta nocte iam propinqu
die domũ gallorũ tantu et plausu indicante e
gressa de receptaculo suo ad basilicã sã dnomsy
pgeret. Cu aut illuc ꝓperaret tota interior

tenebris contigit ut cæcus ꝙdã ei deferebatur
ꝓpter infirmitatem. Turbatis igit dẽ mbis quæ cũ ea
erat ab horrore tetre noctis et a nimio cæco et ybri
ꝙ ab ethere fidebat cecidit subitoq; huic cæco ꝓstratu
sibi dari petit. Quæ cũ manu accepisset continuo
illuminatꝰ est cuncta in circuitu gestabat ad basilicã usq; per
uenit. Et ibi ea tam lucens cæcus ipe ignem ascendy e-
Cæpit rodere tpe nigredinis my reliquam. Cui mox
soluto ꝓstrato oronem my copleuit. Exponde a quibꝰ
fuerit cæcus ꝙ meruit ab ignem contactꝰ fuerat
diuino nutu succensus in manu eius illuminatus est.
Cui my cellula sua arsit cæcu in manu eius ignis in-
succensione ignis illuminatum. De quo ea cæco multi
plicem fide instigante paululu cũ reuerentia au
dientes pristinam ea perierunt sanitatem.

Quodam ea tempe instinctu diaboli qui semp
bonis scandala ꝓparat quidam femina fuit in
eius abstulit calciamenta. Quæ ut ad domũ suam
usq; peruenit cotinuo oculoꝝ lumen amisit. Ergo ut
cognouit fraudulenta celerꝰ in se vltiones iniuriã genouefe.
alteriꝰ ad ea ducatu reuertens calciamenta. eiusq;
q ad pedes eius ignoscit sibi pariter et lumen resti
tui ululans exorabat. Genouefa vero ut erat be
nignissima manu ea ab humo subleuans leuauit
et signans oculos eius pristinu lumen restituit.

In laudem se vbe ubi presul remigius sanctitate pleno
privat quid miraculi dns per ea fecerit edicere
seruus lectionis expostulabat. Adiuncte geno
uefa aut ꝓcul a iam dicta vbe magnus pavs

populi ñ occurrit eius venit. Inter quos parentes
cuiusdam puelle venerut que nouē annis ita
erat paralisi vehemēter afflicta. ut nequiuerit
quispiā iudicare compage membrorū. Supplicatibq
virgo vbis et ceteris se moribus populi ad domū
puelle pergit. Oromq ibidem sedulo effusa tandiu
fuit contritas dissolutos artus quibus maibq ra
bere et calciare cepit. Adeoq restituit sanitati
ut nobiscum cū ipso ad ecclesiam pgeret. Quod
miraculū cū vidisset turbe bñdixerūt dñm
nrm ihm xpm. qui tanta gratiam dilectionis se
stare dignatus est. Et vehementer genouefa ab
ipa vrbe ppallentes et exultantes populi ram
dierunt.

Hortunu qđ videtur inserē qua veneratione
childericus rex francoru luit adhuc paganis
ritibus deditus p miraculis que ab ea in xpi non
ficiebant cū omnibus comitibus suis ciuitatē adeo
adeo ut vice quada nr monachos qui ab eo timebat
multandi exigentibus meritis genouefa ecclesiā
pergebat vgredientes urbem parisiorū porta clausa
repit. Et ubi perfidus mente nutans videlicet rege
deliberatio. aures genouefe pulsat. confestim
ad liberandas suas concito gradu pergit. Nec
mirum populi admirantes fuit spectaculū qđ tuc
porta ciuitatis inter manus eius sua sponte sine
clauis patefacta est. Quibus regem conspicuta mo
nachorū capita amputare nitur obtinuit.

Fuit quidam scus pbr ortu valde strenuus

seculi nouo sanctorū in syria claruit tēpore ab an
thiochia. constitutus in columna annis xxx
gesta. Quē aut sedulo negotatores ciues at re
deūtes de genouefa inuocasse at benedictionē pro
fusa salutasse et ut cū in oribus suis memo
habere etiā poposcisse fertur. Admirabile istud
apud nos celebratur. Nam mr caliduis mr frigidq
epiang habetur qui ambitus quod fidelissimis fa
mulis xpi voluntate eius ex parte cognoscentes se
metipsos nō compleuerant ab administratione sua
luit multis regionibus metuebatur quēadmodū
modū ambrosius et seuerinus sci antistites qđ
unus meridiem consistens alter aquilone. noti mar
tino. et in milicia et post milicia in episcopatu ita con
stituto eius transitu de hoc mundo meruerunt ad
nosci. Ambrosius scz du celebraret missa seuerino
aut pactis matutinis Nec no benedictus abbas cuius
vita beluti speculū emicat bonore monachorum
cognouit expisse alam de corpe brūssm germani
sui capuam epi luit absens et similis eius exequijs.

Puella quēda ita nobilis erat etiā desponsata
non culmea ut coperit gratiam xpi genouefe collata
petit sibi ab ipa vestem mutari. Quod cum ado
leuisset cui sucrat promissa adisset. ptinq indignacōe
repletq meritis urbē ubi culmea cū genouefa mora
batur aduenit. Genouefa aut ut aduenisse animaduer
tit humilitatis discipula. ona cū culmea summa cū festinatiōe
ad ecclesiam pergit. Magna et mabilis res fuit qr
eadem fluctibus baptisterium quod interius erat

se sponte reseranit. Hic itaq; predicta puella ab hyug mundi naufragio et contactione liberata usq; ad finē vite sue in abstinentia et castitate p̄ seuerauit. ¶ Per idem tepus supdicta culima obtulit genouefe puellā de ministerio suo cui biēmo sene vgrotanti vna p̄dū usq; fuerat ablatq;. Qua ut maibq; genouefa contractauit confestim ex integro sanitatem reddidit.

Hugo vero contigit ut parisius offerrent̄ ei mt̄ duos et miseros duodecim aime que a demonibus grauissime vexabant̄. Cup quibus mdoles genouefa p̄fusa lacrimis ad orem cucurrit postulans ut in nomine ihū a dicta pestē liberarentur. Adhuc ea p̄seuerante in oīone mirū in modū suspendunt̄ in aera adeo ut manib; eorū cameram mt̄ pedes tua tangerent. Que cū ab oīone surrexisset iussit eos ad sancti dyonisij mīs basilicam p̄ced̄. Contrariaq; mirabilia querebant̄ mīq; sibi gradiendi facultate resumē nisi ab ea dissoluerentur. Quesitq; q̄ sancta dei attrita iussit ac p̄cepit eos ire dimittē post tergu manibus ad predicti mīs basilica sub silencio. Ipsa nempe post duas fere horas subsecuta eos ad p̄fatam basilicam venit. Que cū illuc oratū modū soluto adhereris pauimēto cū fletu ac pisset dorsū rabat mirabilia cū magnis clamore ihū sibi ea esse. eos quos aduersū in solacia prabatur. Nec diffidendū est eū qui p̄ phytonissam loquebat

ea nunc territa in expulsione sua de eam dictis mirabilibus fieri. ut uel sic a fatuus celebret̄ significaret̄ dolusse quod apli et martires et virg uisi tribuere ihū q; propr̄ est omib; uocatib; eū in veritate. et voluntate timentiū se fit genouefa in adminiculū deuenit. hijs auditis surgēs ab oratione notansq; signillatim eos signo crucis. omnes spiritib; immundis obsessos curauit. Subito vero omn̄ astantiū naues mdor ac fetor grauissimq; in tantū attigit ut nullq; eorū dubitaret animas. a veracibus domini emundatas. benedicebantq; deum pro tali signo.

Decerpta eius opinione. missio de meritis eius sanctitate. an zelo amoris p̄mota. venit quedā puella a biturigine. urbe parisiū cui post conceptionē corpus violatū fuerat. sed adhuc ab hominib; immunis ne uo esse putabatur. ut colloquer̄ cum genouefa. Que mox mt̄ rogata ab ea. virū sancti monalis an virgo esset̄ respondit se in sanctimonio conseruata intacto corpe ihū. dignū p̄bere fiualatu. Contrario genouefa loci ac temporis et hominū eius qui corpus eius violauerat opposuit. Ut illa q̄ intrassū se ihū sponsam p̄fitebatur conscientia tacta protinus ad pedes genouefe corruit ei postea verba p̄ eius que deluxit sibi dari. Multa quidē de simulib; ea dicte puelle connectus conscientia ipa narrare potuit. sed ipse eos qui desidia torpentes plurima uerbi fastidiut silentio cessi.

Postea vero no longi mt̄ rapid mr̄ tempor̄ is
acta erat cū ea mulier que ab ipā fuerat a bea
tom̄ dyaboli emūdata. cuiꝰ filiꝰ ia quatuor
anor̄ etate ꝓcepta casu decidit in puteū. Et
ex eo post tres fere horas substracto a matre
vermes lacerante. pectq. maillas ꝙ tondente mr̄
non lacrimaꝝ fonte oculos madefaciente ad pe
des eius mortuus delatꝰ est. Quo viso sacra
genouefa palliōq ꝙpō reopto ad orōm̄ cū fletu
reuersa est. Mirāq ordinē illa cessante a fletu mox
fugiente puer reduuius apparuit. Erat ꝙppe
quōd̄ tēpore observātie dies quadragesim̄ et
infans ipe ia rathyrcuming frus ībuebat fide
catholica. Que et in ꝓpma paschē vigilia bap
tizatq. collomeiq est nūcupatq. vo ꝙ in cellula
sepedicte genouefe vitā quā amiserat recepit.

In meldoꝝ urbe octauus erat ego a cubito teng
manū habens avidam optans sibi ꝓ eā sanita
tē restitui. Apphrensa igitur genouefa manu
eius avida. attrectatis ꝙ digitoꝝ compactibus
ac munitis signo crucis et in nomine ihesu
xpi qui suis sequacibus ꝓmisit quia maiora
horū facietis omnia sospitati reparauit.

Namq sciens beata genouefa ꝙ dūs ihesus
baptizatq a iohē in fluminis ritu q̄ grecō finiōe
epyphania nūcupatur. consistit in hōm̄ reparē
sē ut mōrtalibus documentū daret qui renati
sūt ex aqua et spū sco. quod post baptismū bap
tizandis ac vigilijs assidue supplicare debet ut ꝓ
ficiant opē quod ꝓcepit baptismo Et ipsa a
ꝓma dn̄i nr̄i iam ante dictā festiuitatem usq
ad diem consecrationis crismatis et calicis qui et
dn̄i cena vocitatur instar anachoritarū in cellula
sua constituta soli deo orōibq et vigilijs vacabat.
Aduenies aute quedam femina curiositate pocius
q̄ fide ꝓmota quodā genouefa in cellula sua aget
tam dise dolut. Que ut foribq ruit ꝙpiciuit
nos quia sine dubio plena dolo venit blandiōe diuina
corpis luce cauit. Cuiꝰ adhuc oculos in cassuma
tionē quadragesime procedens a cellula sua. ora
tionē et signo crucis illuminauit.

Erupit igitur quo obsidiōm̄ parisius ꝓ bis quinos
ut aiūt annos a francis ꝓpressa est pactū. eiusdē
urbis ita media affluebat ut nonulli fame intra
visse nō erubescerent. Quaꝙpter genouefa compulsa
est ut in autissiodorense opidū nauali excursiōe ad re
mendā annonā ꝓ fluuiū sequana ꝓficisceretur.
Huc cum ꝓcessisset ad locū ubi erat in ripa dicta
amne arbor que naues merces solebat paululū
naugātes ad ripam ꝙpinquare parit et orōm
facta arborem incidi iussit. Quam cū ictibus secu
rium naugātes eiusdem socij cepissent increpare
blando orante genouefa ruit annulsa. Protinq duo
nostra fugerunt barro colore ab eodem loco reuersa.
de quoꝝ in̄dore duabus fere horis naugantes
fetidissimo flatu ꝓtulsi sunt nullusq̄ de nr̄is in
in rodē loco naufragiū passus e naugantibq fuit.

Deinde cum archiacu oppidu fuisset mgssa
situ in pago turcassino. occurrit ei tribunq nou
passuq deprans ut uporet sua lonito ia tempe
palisi lanfruor detenta sua visitacior sanaret.
Pseuerate ergo illo in obsecrionm et senoribus
loci illius. in domu ipsiusdem introssa. ad lectulu
egrotantis femine accessit. dr pmo brio ut sibi
moris erat et ibi orom expleta oravit roborata
mulcis solu modo signaculo crucis. de lculo cosur
gere iussit. Illa vero que quatuor fere p anos ut
asserebant sic fuerat egritudine dolore attricta
ut nequaq se ppriis viribq valeat quiret surgente
iam incolum de lecto oms astantes magnifica
uerut mirabilem deum in sanctis suis.

Cum ad ciuitate turcasiu puenisset occurrit
ei multitudo populi offerentes immundos ut ipse
sepus homes diversis infirmitatibq afflictos.
Quos illa signas et benedicens absq ullo mter
sticio molimes reddidit mirantibus cunctis qui
aderant. Oblatq quo est ei in eadem urbe dem
ho quo dnico die oplante ulco diuina reparaue
rat merito et puella amorou fere duodecim ata.
Quoru illa oculos fro signo crucis munians in
diuidua trinitatem pstimo lumini restituit.

Quidam subdiacon ut vidit tanta miracula p
eum fieri obtulit ei filiu suu que bis quinis me
sibus febris acerrima modo frictore modo calo
torquebat. Et mipio aut bto dei genouefa aqua
sibi asseri iussit. Et natatoq hanc bibendam contulit. mox ipe ppicatr
dno nro ihu ppo om febre velocit fugiente sa
nitate adeptus est. Multi et illis diebq fide re
pleti ausi rectes fimbrias vestimti eius a diuisis
infirmitatibus sanati plerisq etiam a decumbus
obsessi potiti sunt mundati.

Incipiens brio regredi de iam dicto oppido arciacse
ubi dies aliquot comorata fuit. parisium pfectura
dnor tribum que p ea sanitate adepta reptit. quisq
naue ascendit pfecuta est. Hic nauali de incepo
euectione genouefa remanente ad ppia contigit
ut naues eius vento flante inter scopulos et ar
bores plicutarent. et castellanina nanalia vide
licet basa quacuq materie coparata in quibus annona
deferebatur in tantu a pfato statu mutilata et bsa
fuerint ut cita naues aqua iplere cepit in cuius
loco genouefa manibus ad celu expansis a deo opi
tulari promeruit adeo ut naues eius undecim
nuo priul abeunte naufragio pstinu cursu obtine
ret. Quo facto brissis ppiter hilaritati redditq.
cuq pre timore paulo ante calor ossa reliquerat.
et oms qui ei coniuerant letitia referti. canticu
quodi in modu celebrum clara uoce cepit. ad
iutor et protector suus est nobis dns in salute mag
nificantes eu. p que sunt. famula eius genouefa
deprecante saluati.

Perueniensq parisiu quibusdam annona. quibusda
pannis intexeri mos. nonnichil pficiens laudabile

furtū panes clanculo de clibano sublatos paupibus tbucbat adeo ut puelle que in obsequio vig erat rettuerentes ad clibanū · reuertesq; immutū nu merū panū quos in vo posuerant minuū tristicia af ficerent nisi reperissent veteres panes calidos deferentes pri bibem ac nomē genouefe benedicentes q sibi vos contulerat · Erat enī illi spes no de lyps q videnti ſ que non videntur credens diuinū eloquiū quod aut · qui qui paupibq rogat deo fenerat Cui vtiq patria illa in qua fenera tores vgentiū requirut thesaurū suū ol in pri reuelacōne mentis spūs scī fuerat ostensa vt idcirco sue mtis missione orans flere consueuit qz scie bat se in corpore positam pegrinari a dño ·

Defensor quidam vo meldensis urbe nom̄ suum mlg · annis quatuor pedibus claudq · transq; auditu pisiū ubi genouefa morabat repperit · obstrauns auditū sibi restitui tactu manū eius cuiq manu cū aures essent contrectate ac signate continuo gressus auditusq; capax bñdixit dñm nostrum ihesum xpm ·

In aurelianensi libe quid miraculi p eam dñs gesserit ordo lectionis scribi deposcit · Erat enī tunc temporis in ipadicta urbe mater familias nom̄ fira terena · cuiq filia nom̄ claudia xpi in infirmitate morti posita mestitia solummodo parenti prestabat Cui cū adiuti genouefe illuc bñnitus delati esset mox ut p filia rogatum manū arripuit · Simulq; cū in basilica scī amani antistitis oranti · ruit ad pedes eius prostrata q solo tali uoce poposcit · Redde michi dñā ite nouefa claudia filiam meā · Benouefa ut audit fide eius constanti cā alloquens respondit Parce lacrimis tue ac molestie quia pateris · nā filie tue reintegrata est incolumitas · Hoc audito fraterna suscepit trepidians certaq; de salute si lie redit ad domū suam · Quā ita mirabili dei po tentia ep faucibus mortis reuocata vbi mpla genouefa gauisa est ut pspere vi in auditorio domg oratur reuerteret · Magnificauitq; ibi omnipotentem turba q audierat dñm p repentina incolumitate claudie meritis genouefe collata ·

Factū est ipm in eadem urbe cū cuidam q̄ famulo culpabili supplicaret ut ille superbia et calliditate ob duratus mtq; famulo ignosceret hic cū verbis allocuta dixit · Si me supplicante despectui habes no me despexit dñs ihesus xpus qui clemens et pius est ad ignoscendum · At ubi in domū sua ho ille redit mox ita febre accensus est ut nocte tota anhelans et estuans requiescere nequiuerit Cuius vtiq in crastino cū primo aurora mundū sole inbare irradiauit · aperto ore sicut ursus qui germana bubalū vocat · cuius fatigatq lingua saliua distillans tui pit brunt · et ad pedes genouefe quolutq verna qua fidei famulo no dederat sibi dari petebatur · Sancta vero dei pie tate mota signū cū dñici crucis · omni febris vehe mentie fugauit ab eo · Reddiditq; dñm mente et corpori sanū et seruū vocipatū Absq; dubio angelus eius

afflixit quadmodu aurelianu comite pt macissimu
ante ciuitatis portas scus martinus in tepesta nocte pe
dentib⁹ rogaturus aduenisse. Retulitur. que res colos
zatu ab angelo letitio tradidit. ut ante fores domus suc
sso martino oculisset. et oia que petit pstitisse fert.
Inde dero nauigio turonos psecta. multa lugubrium
discrimina fluuius pressa est. ab aurelianensi urbe
usq turonu ciuitate que tercia lugdunensis nuncupat
phibent esse stadia sexcenta. miliaria septuaginta
quinq. Hucte q adhuc dicere gallorum lingua nuncupat
quinquaginta. Perueniens q ad portu turonice urbis
occurrit ei de basilica sancti martini mirus turbarum
multitudo p quor ora clamabant mequissimu spus. q
digne sci martini meritis ac genouefe repulerant
flamas. Quicquid et periula que in ingressu genouefa
habuerat. ob emulationem siu se pssurbant pperasse.
Intra ian genouefa basilicam sci martini missa missas
demonibus obsessos orone et signo crucis emundauit.
Deruptame illi a quibus immundi spus exibant in hora mu
tatq siu q digiti manuu genouefe sigillatim velut
cereu duumtq celesti igne flagrarent et curta se ar
dentes fidissime debachantes profitebantur.
Audientes etiam tres uiri quoru matrem in domibq
eoru debabant. ecclesiam cotinuo petierut ut uisita
tione sua coinquinatos eoru ab obsidentibus eas nequis
simis spiritibq emundaret. At illa ut erat clementissima
secuta est eos. Ingressa dmq cunctoq domum matrem
eoru orone et benedictione dimittit p quam a diabolico
demoniu sunt secute cuncte.
Perhendie demq cu sancti martini mat⁹ uigi
lias in angulo basilice orans ac benedicens et laudes
dicit. ac media nocte surgit cantua. dum ergo psal
lentibq arreptq a demone lamans ppos artq quos
mater captq alienos esse credebat. ab absida ad geno
uefa ppiauit. Cuiq genouefa spm immundu a corpo
re uidit egredi. ait et spus nequa p ocium se egredi minaret
Impatiens genouefa fida uelmaques destringa. fluxu
ventris uiriq est. ductoq ritus ppria mutata est.
Multis honoribus ei ira iuncte ac redeunti quida
turonici licet ipsa nolente sublimauerunt. Indueto
silis sunt moribus genouefa uniuersi proficiu. aduersu
tibus de patribus benemerenti meritoq stanti in regia
pter ciuitate aurelianensis urbis ira die qua post mortem
patris electa est a populo successor eius iam dudum
duo de clero coram altari assistebant eo modo quatuor
dei mia inuocante plebe patefacit que eor ab stirpe
assumeret. Quid expaudita oratione eor duobq sti iam
dictis repulsis eiusdem sancti aduersum spiritu sco
ac residente in spe columbe sup caput eius ab episcopis ibid
congregatis electus et ppul no solu populis. sz etiam gentib⁹
ppfuturus. Quoq suis operibus promeruit ut multu in
ecclia sci martini spus immundus metueret. no. sz
ipm no diaconu non exorcistam nisi ipam ad quam
produxit horrem que quasi suo male abutebatur.
Eodem tempore stans in auditu domus sue uidit quadam
puellam ampullaq in manu gestantem.
Qua cum aduocasset interrogauit quid ferret. At illa

mquit ampulla cū liquamine oleri qp michi a negotiatoribus bermudatū rst Genouefa vero cōspicata gnīs hūanā addsparū m ampulle ore sedentē comminus insufflans m ram statim pars de ore ipsius ampulle fracta rst ac dilapsa. Signatoq de hmr signo crucis oleo abire puella iussit. Videntes aut hec qui aderant valde mirati sut. qm nequaq̄ se diabolus videm quiuerit occultare.

Quidam de hmr puerulus nōīe mazowerhus a parentibus sus oblatq rst vide genouefe. retq mutq surdq et claudus. Quem cū de oleo benedicto perunxisset mox recepto visu auditūq mratu mrem loquela pduxq cursu rsp integro discedentibus cūctis sanitati restitutus rst.

Quodam mpe tempore dum m territorio melderisū conflictatis oparibus ffam messem meteret accidit ut imineīte pluuia cū turbine messores turbaret. Illa mira ssa territoriū soloq adiacens qp sine mīs sione facis consueuerat cū fletu orare cepit. Q admirabile tur cunctis mētibus pplis ostendit celeste adeo ut m circuitu oīm circites pluuia rōgauit mrem messe nec messores genouefe ut ullus guttarū liquor contigit.

Actū rst denarīs cū pre amissarum nauali psi ciscitur ut mō ita solet fieri celi direpta fraude serena orta tempestate ut naucula rius vero colliga prem fluctibus operet prorumpq genouefa suspiciēs m celu maibq ytalensis ampilu a duo prabatur. Tantaq̄

rotmo reddita rst tranquillitas ut sine dubio ppm affuisse et ventis ac fluuio impasse q affuerunt crēdut.

Insup tria retros uigut oleo benedicto delubutos sospites reddebat unde factū rst ut quoda tpe quida a dīno dpatū vellet pontē. oleūq; iubente affirm. Cui cū sidm pceptionē sui ampulla qua oleū benedictū haburrat vacua fuisset allata velut missa sancta dei famula genouefa turbata quidna aderet hesitabat. Nam pontifex qui oleū benediceret decat Interea solo ventibus opitulationē sibi de celo ad soluendū mīsū uinculis fathane confidebat. Ego ut ab oīone surrexit m maibq rius ampulla oleo repleta rst. Pariq; stat m genue m una hora butes ppcopante apparuerūt ut et ampulla batia que olerum benedictū habuerat mē manq; rig repleret. Tenet gum mbq; rodē oleo delubutus a deuotiōe dīnū fratrūq; icolu mbs reddet. Non dispar beati martīm studijs qui quādam puellam paralisis rigiditudine detentā ro integro sanitati restituit dū m ob rius oleri liquore infudit.

Post ter senos nāq; ab obitu rius annos. oleū cum ipa apilla quod m oīone rius circuīdat vidi confiteor aut q ignauia minuī et meritia duobus de ro cessu vite rius ac de obsequio fuerūt mercēdē de miraculis que m basilica rius ubi corpq requiescit post mortem rius patrata scīt uarī imumerabilia manēat. Preceptis duobus breuitatē secuti silē studiū uigut aut non solū corpe pidico semp sed animo

fidei caritatis · ac spiritus culus in corpore in seculo ā
plius octogenta annis Defuncta est vero plena
dierū sub die tertio nonarū ianuariarū humā
taq; in pace in basilica in monte sita aupta nouē
mensa parisij noīe loculo ·

Nec dubiū est q; sancti post obitū quo amissa carnea
corpis · transierūt ad requiem pluribq; claruere bīfi
bus quā in hac vita ōm virtutū plenissima manserūt ·
sic et hic post transitū de hoc mundo quāplus multis
miraculis claruisset tamen ut predixi p maiorem
pterm̄issa videntur de quibus duo nō absurdū arbi
tror fidelibq; ad memoriā reduce ad pmū · s · qualiter
quidā vir noīe prudens apud vrbs sepulchrū adeptq;
est sanitatē Nam cernentes vīm parentes vrbs calculi
infirmitati nimis profligatū desperantesq; de vita
vrbs ad tumulū beate vīginis cū fletu et gemitu ad
duxerūt implorantes ut ea nīr̄i credente a predicta
infirmitate vindicetur Quo facto dico sedm peticorem
illorū · ab eodem lapide egrediente veluti nūquam
tale aliquid paterentur ōm sospitate recreatus est

Deinde crudā semp dmica die volenti opari mang
nificio contraperūt · ut nec alijs diebus quitē posset
pficere Ille vero abrenūciato tali studio ductusq; pe
nitentia ad sepulcrū predicte vīginis pfusus lacrimis
decubuit · sibiq; pnortans orōnibus deditus in crasti
no ante sepulchrum eius de lignis compactū baculis
manuū receptis nocturnis recessit

Cū dem aūt adhuc fluminē in corpe et pregnante
a dnō clodoueus bellis strenuissimus gloriosus princeps
rep francorū fidei xpiane subdity et virtutibus imbuty ·
sepe pro dilatione sui in angastulo retrusos sicut et
genitor eius childericus · nec nō alios · multis cum
mibus mulctatos · adeo in diuersis pcis iudicauerit
dampnari · libros abire pmisit · vt seruitati restituat ·
Quin etiā dū iret aduersus alaricum regē gothoz
in pictauū · deceptū hereti arriana quippe omnem
aquitanicā sue dicioni subdiderat ea voluntate in
honore apl̄orū petri et pauli ecclesia edificare iussit ·
quā spor eius chrotildis noīe · deuote xpianissima · ea
defuncto eo · regnantibus filijs eius · clothario · childe
berto · nec nō clodomiro ad fastigiū usq; produxit ·
Dedicatoreq; eius cū alijs voluit remanere · duorum
dauū antistes qui et predictū regem pmū fide instruxit
baptismoq; deinde ab ēm peccatoū labe penitentie purifi
cauit Qua propter iam dignum est · ut dignis ea lau
dibus glorificemq; postulantes supplices · ut ea intue
dente · a peccatoū nostroū ōm culis in celo sic absolua
mur · quatinq; tribuente populo vsque plenum pacifru
mamur ·

Explicit vita sancte genouefe vīginis cum miraculis
que per eam dns operari dignatus est ipsa adhuc in
hoc seculo mirē superstite ·

ACAD.
LUGD. BAT.
BIBL.

Sequuntur miracula q̄ dñs m̄ ihūs xp̄s operari dignatus est p̄ merita bte̅ Jenovefe v̄gis p̄ morte eiusdem

Anno regni septimo dñi nr̄i karoli magnifici regis francorū duce filij mr̄ morue. ludouici serenissimi imp̄atoris p̄re ōnibq̄ ab vode̅ valde dilecti quas ūtutes clarissimas. astrigeri conditor orbis post gloriosissimū v̄ratissime v̄gmis genouefe obitū obtm̄tibq̄ sp̄dereis. eiusdem meritis patefecit auribus. optimū duxim̄q̄ eide̅ insignitati rodicis nā diuina que gerebat carne letali miracula vita quid angelica terens adhuc terrena. q̄s sacrom̄ vero manes celestia p̄fecto intuebat seruq̄ quolibet dactilo iam polus hereum fulgid̄ v̄gmen in veriā tuc auris vitalibq̄ ventis cuq̄ salutifera prorsus vi̅ implasse catholica vibere semp̄ gaudet verbā vnde siquide̅ conspicue v̄gm tota vtus inuadiandi reos saluandi demoniacos. antiquādi paluticos. viuificandi mortuos misi vtus vadem vbique̅ exhiberet. Apud hoies corpore terreas habitabat celos tm̄ mr̄ archāgelos mente petebat. Hic ieiunijs macerabatur illic gaudijs virginis fouebatur. hic mente laborabat illic frequentia letabatur. hic loquebatur supta deum aplī. nra q̄sacio in celis est. Illic igit̄ orabat vt diuina impetrabat. q̄ hic salutis querela viuendi numerum parentibq̄ dabat. Ergo q̄m meditabitur vius signa nos edocuerūt. morte spreta iam dei faustissima sponse a nima tyranno ferum sedereo quo potuit mente deū adiuit. Quid. requissimū est tante solēnitatis angelice v̄gis cultoribus. natale in conspectū dñi preciosū. secuta meditat miracula quo sui omnis suffragij spes sit dirigenda ac nūcq̄ si tamen sincera inhibeat postulatio frustranda.

Egregie igitur v̄gmis genouefe ex nimia contemplando merita vtutū pariterq̄ proma. quibq̄ ompb̄ eiusde̅ celebrimū post tūsitū pulchre dignatq̄ est comere mundū. Quorū tm̄ alia relatu credimq̄ breuedito. pplura vero visu q̄s didicimq̄. q̄ supna admiculatōne p̄mr̄ studebimq̄. Per mū itaq̄ nullu maneat ignotū p̄clarissime v̄gmis decore miraculi comptū ōne oratorū sui nois venerandū vnde vt pagus beluacensis p̄moueat in testimoniū Cotmertem silua tellus dictam ab indigenis q̄ vetusta basilica altitonātis spretate v̄gmis sub honore dicata. vt que tāde tuete potentis amica sepius ac si p̄sens suis iugi pigneribus ibidem conditis frequentissimo appareat suffragio Consolanti quippe illo multitudini terrorū frequentie ardorū. pluralitati mutoq̄ mox angelica opitulando genouefa succurrit atq̄ tripudio p̄stine sospitatis reprendit. Quod utiq̄ q̄m credimus accidit q̄ fari quis valeat. nō modo illustre breuū quoq̄ firmū plubate v̄gis pigneribus veneratio religiose imprenditur. specialiter quodlibet stupendū minus a nobis tangitur. Sed vtamq̄ articulū ut singula tate tasta stilū tangat officiū.

Igitur in urbe qua venerabile corpus p̄mū q̄rit humatū prenes sacri loci sepulcri tā habundanter fusis vidimq̄ oculis ut frequentes lampas qua gtm̄ bā ad sumū usq̄ vbullientis mistar olei igne accense pala

pluribus multiplicit[er] ruomet de quo quid langue
tui multitudo. s. rerum atq; surdoru illuc conuenientiu
sitq; immensu saluti restituta rst. O mens dulcissima
optimeq; nutrie sui met rubricare lampade. sac[ra] liq[uo]
minue oleri. cuius celebri vite nusquā defuerat opq;
nūc quod indicat[ur] hmōi liquore

Producta q; in luc[em] gemellam in uno hore factam
utute in elegātissim[a] vgnis genouefe laudem
Quadā die dū clerici eiusdem cenobij deo militā
tes in misse unam mit[ra]m celebratōm ꝓsisterent et
vng haymo nouē qui ibidem officiū vicis sue ordi
ponebat hora cōuenis ualido cōfortiā michaelet
cōtulena Illumina faciem tuā super ꝑuū tuū. ꝓtinq;
cecus q; et mutus dim[ittu]r nis lucubrationibq; ante
dei sponse sacrofagū dedit. vidit mīpe et locutq;
rst Jn oculis itaq; luc[is] et in ore adeptus ꝑmone
p angelicā virginem gemellā retulit utrumq;.

Intexta reuelatū rst cuidā nouē fulcomo. a na
tiuitate muto tritorij pictauensis oriundo. qt nup
illustris genouefe ad suffragia deuenit tonstqu
pristinā sanitatis alacritatem Qui cōfestim in crastio
ꝑmoues ut arripuit. quo immitte manu ut ipe post
modū temptet statq; rst ad archisterium ꝑuenit Jnti
te eo aūt dimissa quadā die in nobile triplū pulpito
ria a dei laudes nouē lentescendo legebat[ur] euāgelium
ubi saluator et lytifer noster surdos fecit audire
et mutos loqui tibi breui euāgelicū auditu ꝓcepit
miraculū. mox locutus grās egit deo cuiq; nūtu

suffragātibq; meritē egregie vgnis sibi reddito gaudebat
eloquio post missam denq; pactam cuidā mōstri
ablas optatus bōbulo. audiēs mīrogat ru qd agere
vellet Respondēs vero ille nichil se minuit velle ab
hoc loco recedere Abbas igit[ur] hmōi modi loca budq;
eulogio dū vitā duxit ri almonia be mgne memorie
ri iussit.

Predicatur virtus diuina ut laudibq; celebretur di spo
sa tuc sub duo calenda februarij eodem igit[ur] tempe
rendi semine monet[ur] in visione sui a natiuitate filiū
que plangebat cecū ad piscatū vgnis quatocius ba
leret deuehi sepulcrū Illa vō primo consurgens dilu
culo. in vinas suscipies natū lacrimando ad ipius de
tulit mausoleū Et ade quoq; die dū sacrū psalmissē
altitonātis amica ante lectū ꝑmet[ur] euāgelium Jo
nō rst auditū quia quis aperuit oculos ceci nati. cōtinuo
vo oculus unus albugo decurrit et lotū que tenebre
occupauerat visū sibi met vindicauit lumē q; noua
replent aquarū cepit solē que antea nō viderat
Et stupēs hoies quozū facies semp ignorauerat Que
cernebat omnia sibi visu noua unde et mira face
bat. Candelā pauo qua gentes unus rede votiuo sub
optentu ipius salutē attenderat palā cūctis aplectās
ac veluti arridens mirabile visu appigendit Confessi
onis qui aderant patrē altitonantē magnificauerūt
qui tanta stupendorū prodigia in famule sue genouē
fe dignatus rst honorem peragere
Quidā denq; pisciū dū multo tempe possessū suuſ

demone et a parentibus pro multa diu pro loca frigora
rathymbi constrictus ut saluti restitueret ductq; una
quide nocturn ia ipis prem desperantibq de vnius salu
te attamen passim custodientibq cu fessi dedissent so
pori. subito idem vlapsus fugiendo. venit ad bre vigi
mi limina. Tratimq; demone fugato rathymbi de ma
nibus vnulsus sensu rst pristino reptus. Hys utq; be
neficijs admodu iocundatus no multu pulsata post ca
pana. iam fortibq aptis templo penetrat deoq; gras
referens pro sibi reddita sanitate glose vigis ope
rante sepulchru rathymna petijt. gaudensq; ad propa
rentes rauit. Parentibus vo indignantibus natu rat q
liter rptiterit sospitati redditus

Pretea du more soluto vtia desup reopuerit. contri
git casu vt vnus opariou lapsus a tepli tecto mme
du caderet in foramen. in vnus apis. relati quidem la
quary hererent ac totu. vnde corpq digitis tatu
modo summis api/ hererentibus puderet. Itaq; tam
diu quasi desperatus mihilq; mirabile dictu utrupiatur
dalens tam diu prendit donec ascendentes a tra q
trahent. vu sursu laqueo sub brachijs demisso. mdif
ferent tame orantibq mterim relictis ut sce dei ge
nitricis mitis a tam formidoloso libraretur perijcu
lo. Ipse aut du postea a milte mirogatus quid sibi
videretur dicebat michil se laboris sensisse z velut
sopori deditu esse hys utia apis tam magnis brutis
adest testis q ipo hoie iam desup rcepto in terram
illico millo pulsu cogente. retinuerit ut in frustra
dimissus rptiterit

Haud mnq; reputem silere arbitror rse dignu q
angelica virgo genouefa obtimte relictq; mundo rom
pendi ptulerit humo. Immuero du natiuitas vgnis
gloiose vginis made toto put condebat mudo splendi
celebrabatur quada pisou suburbana mlierum lana
tarpeie prorsus ac pretente retinebas siu vicinas acti
dit vedargnu cui missas in tante solemnitatis die psu
mit age. Ird impudetia iuste culpantibus se vba re
pendens nom miquit maria mulier sum et seruile
opus prohibet. Vt aut hec contractia sermo mpliarius
cudimus talamistra cius contimo ita maibq adhesi
sit. ut oms suburbam ac deinde diuersis aduenientes
locis miarent sic se migi vidisse testantes. Quo rerta
ab vade impatrie mudi plubata celebritate usq; ad vene
rabile genouefe transitu die nonariu ianuariaru ma
sit ita misiliq; ho illa premitens stultissimu uiris siu pia
culu. Norte tame eiusdem festiuitatis tali coacta hom
ad ecclesiam ipius pueri. Vt do clerici matut male of
ficiu celebrando psallendo reperiret. qt mus e maibq sius
farina que diu prenderat reddit. et restituta sa
tati exultant. Hec quidoquide no mo houis ita esse
verum ecia pretimeis ipsi qui a foris prendunt testantur
Hic prorsus a glosissima dei genitrice honorata reful
get vgo genouefa insignis brutis. Nec preterendum
ecia videt illud quod no solu diuinitq; angelica vgo
genouefa in tbris verum q in aquis deprehendit miracul
Nam quodda hyemali tpe ob multiplicem pluuiaru

mundacionē · atq; muū maxime mꝛcmrtū sequa/
na fluuius ꝑfos aluei ultra quā quis aliq; videt adꝛo
fines ꝛoꝛedendo transcendit ꝛt urbem ꝑsiorū totā
diffundendo ꝑgeret · nec urbani quidā misi iam
habitare nec clerici basilicis officio fungi valerent
Tuc demq; ꝛpmus pontifex meadus ruitatis ruinaq;
timens ultra quā fieri potest luet suis aut populi p/
catis euenisse ꝑsertim cū nec ipse usquam tuta/
ret a q̄quam narrari audierat Ieiunijs deū placa/
ōnes cōmonuit Interea quippe flens uisit ꝑsbiteros
ceteros q; ecclie ministros · si malut requirēt nauigio se
stinc basilicas metenius lustrare sectaq; sacrū pignora
codices ac uestimenta deferre ꝛo quibus uigo richardi
uocabulo ingredies nauim puerut ad monasteriū
puellarū ꝛt penes domū sancti iohānis baptiste situ
brissime impio similiq; facultatibus genouefe ꝑstructū
Intras uero ecclesiam qua adhuc ecclus habebat · quo
radem felicissima ad dnm migrauerat · siquana ingꝛessa
ad media usq; meteoriaꝝ Deuc tñ rapiens ut nauis
fuerat si chorus fluū cooptus ꝛoluit puppi coram
pulchitur Quē demq; cū cunctis stantibus undiq; limphis
ballatū · q; penitq; intactū q̄si meructibus aquis tange
ꝛetu dnē ueppeuit ꝛpo micauit Protinq; igit tā
ꝑsul quā clerus pluuiosq; suburbani limine penetrū/
tes deuenerunt lecti ad aulā ꝛegimi desiderates ꝛp/
petui si ꝛes uta se haberet Ubi uero ueritatem uei
ꝑbauerūt mirātus oppido · meluti huic sup stupoꝛis
ꝛoꝛemplo grās laudesq; i muās ꝛetulerūt dnō qui in

honore famule suc tā ꝛetolenda dignatq; est mostraꝝ
ꝑdigia Hoc ecclā ꝛo tā nobili miraculo ꝑpendē dns · s ·
antistes ōnesq; illuc pudes stacio clero nomoq; sollerti
studuerūt mysterio Quod digne posset id genꝰ acti
mari uubro comparari Iordanis q; ꝛetrogradienti q; sicc
tūsitid prebuit hauentis populo israelu ꝑsertim ad
filios israel āte legē ꝛt sub legē · tāto dns dilexerit
amoꝛe ut eis ōnia pene ꝛegna subdens tuā ꝛepmis/
sionis dare polliceꝛtur si obstruduerit ruus ꝑceptis deos
q; alienos nō adoraꝝent ꝑpicuis aut pio amoꝛe sub
grā dui mitati militantibus ꝛt ōnem stili pompa celm
quentibq; tuā ꝛepmissionis celestē sciꝰ ilyrijs mihabitaꝝ
Omis mquiens qui ꝛeliquerit domū aut fres aut
soꝛes aut agros ꝑopt nomē meū centuplū accipiet
Quis uero hijs diligent cognitis radem duc siquana
tumens ad ꝑpriū remeare cepit alueum Credimq
deo tantis q; ꝛotiua mansisse · ut hiet solēpnit acta
copularentur miraculis angelice ꝛegis genouefe.

Adhuc ecclā quid miraculi creator oīm deus ruus
nouꝰ ꝑgit quia manifestū cūctis ꝑsiorū ciuibq; claruit
ꝑmꝰ studebo Nam uniq; furū pro diuersis sceleribus
patratis positus diu in carcē una dieruū aduesperascē/
te iam licentia sibi a militibus data custodientibq; simul
se lacinarū sedes appetē unde contento gradu torquēs
gressū · uenit ad portā supta piboldi beatissime ꝛegis
genouefe sitam Quā panē clausam seruis opitulanꝝ
Tuenibus ingressū dare pōt ad ipsius altaꝝ cenobij ualuā
ubi est ecclā sub honoꝛe mycharlis fabricata Intra

De dmtutib⁹ sce genouefe ante constructionem ecclesie petri et pauli in monte site

Hactenus de btutibus bratissime vgnis genouefe pius gestis ip̄ ecclā pdripuit sub honore

ap̄lorū petri et pauli. glōse ingē firancorū pmū. clodo
douco ticiata et a cathilde regina ipig gsumata. post
hac tcia scissimo quida uiro remigio pontifice dmr̄ siu
dedicata nostrāq̄ manorū crudelu rabie naufgio p sēpia
benefciū mos ap̄ fuit ab mgterio pfor̄ conspiciem
curū curta deuastantiū prot dolor ictus extimat dis
seruu Nuc vtq̄ mirabiliū q̄ue vtq̄ laude dign̄
celuq̄ locis pacte sut pauca mcipia narrare Magnifica
igit semp vgnitati matrem genouefam. ois eleruu
dictoq̄ venerabilis uir egbertus comes et abbas subiectq
p mmio tror ut pdiximq̄ danorū milto cū clamore et
lacrimis accipies nocte deuchi capit Sed antiq̄ ad atha
gias ipsius villam deuentū sit medio ut mos est ceteris
qui ate ea diu optimeq̄ fiebatur cora cūctis illucat
Quo videlicet e supnis patefaceret deq̄ sponsa sua
lumē vite semp habe. que nolunt vinq̄ in tenebris
ambulare. q̄m sequi ingit amabat. solem iustitie

Denuq̄ mirabilis credit silere quibus signis athletas
nobilitantibus premiauerit quā siquide mira et ap̄
celestis letitia illū repleuerat locū ante tantū glōse
vgnis multitud̄ hiatū mirant edite ubiq̄ Ut tñ psbiq
tocius ville populis ymo mris auribus sonuit basili
ca et quicquid misa siu gremiū tenuit sēm aduentū
egregie vgnis plenū signi ficauit Altare quadoquide
dactilari reliquias vō desup saltus aque cruce demq̄
adorande iocunditate motq celebrari ut pote presentes
viderut magnū quippe miraculū. adesse tremotū
nobis indicauerunt Protinq̄ aut ut angelica ora

toriū vgo ſiu ſacro detorauit corpuſculo. ruanuit illa q̄ preſſerat motio. ſuaueſſit brio amenq odor qui totam mdicibili ſuauitatem repleuit ecclīam

Hanc ſequane trāſmeans fluuiū ep̄ūs vgnis corpus adiit deuocionū Vbi vnum tantiſper tēpo ratū eſt donec allophili ab urbe patriſiaca quodā magī federe quā bello fugati redirent Intrata etem nobiliſſīa mr̄ congregacōne abbatī vgberto cūdem placuit biſtre locū orandi causa p̄tegendi etiā gr̄ā Laurensius aūt deſiderio uti ab eodem ſuſſio reliquias ſibi corpuſculo ſeparet quātus deuotē tū mōſulte paucis dūtaxat ſtrictis vnū dentē ſibi accepit vnde ſiquidem poſtea vite ſpiā pati meruit pmiū Nam gaue viſiones et admodum terribiles ſup̄ hoc ri facto apparuerūt ſicut a nō nullis poſt modū didiſtmq Quo tacta dū febre ia contracta vite nouiſſima ſpe lectulo quieſcens dū ſu gr̄etur crebro lacrmabiliter plangebat ſe mquid nō recte fecīſſe Jubente igit eodem p̄oſus dentis vgnei thezaurus magno criſtalle quātitatis clau ſus. puriſſimo mrifice auro circūdatus poſt obi tū cuius ablatis mr̄ionū faſcīs honorē cū ſūmo ad ep̄m renobij reportat decus Cleti⁹ puſquā hec ſuperius poſita gerent Inquirētibus archiepiſcopis ſequane fluentis. gentilibus. ſ. capite xxvo tan tibus pater venerabilis dictus cū dñi clero in ſigne vgnis corpus uſq ad ſequanā p̄duxit clerus deuo cū magna trāſitus exultacionē plu

renūs ſibi ip̄ius obuiā habuit valde gaudente ſup̄ reditu angelice vgnis Tranſacto demq̄ breuis alucolo dū ſpaciū ſit ad mr̄ta vnde ſitarū celeſtis ſponſi aūpnoīū circi flamma q̄ p̄ferebat bi flammis abſcidit Paruo ſitarū ordō in ſiſtentibus dñiq̄ lucis obnoxie pulſātibus quaſi redimita luce repatq illuſtrat Preuenientes aūt ad ep̄riam ſedem cū magno gaudio et ubilacōne deo gr̄as agūt Intromittentes igitur dñe ſedis cor puſculū non in tranſitā ſcriptā vnde repoſitū fuat prius ſed ſuper altare p̄cipū aplorū petri et pauli poſuerunt.

Iuedam mulier ville ſancti dyonſij tumulati multū febricitans ac toto debilis corpore dent ad ecclīam ipſius beatiſſimi vgnis genouefi bi nocte tota quieſcens ipiq ante corpuſculū cra ſtina breui melius conualeſcens reuertit ad ep̄ria inde ebdomada tranſacta. circūgeſtat in manibus ac nocte tota demū qua dudū requieſcens craſtina die reſtituta eſt plene ſanitati Deoq cū gaudio et exultacione redditur domui ſue

Et p̄terea dū eſt qualiter quedam mulier viro copulata nupcialiter adulteriū ip̄etrauerit vnde et vir eius diabolo ſuadente mr̄atus exortus in pa gio p̄uincie ville que dicitur auuca ballis Deoq ut credimq merito patiente muta mulier effecta eſt Qua de re veniens ad prefatā bīſſimi vgnis ecclīam in ſcripta ante pedes eiusdem iacē diſpo ſita Tranſacta demq ebdomada pulſante iam

signo nocte dñica horis siz matutinis. egrediens de
cripta dedit se orationi Non multu post surgens ab
oratione primu uocem sanctimone cepit loqui et deo
gratias referre bratecq genouefe Eodem vero die ipsa
deprante. ab electo presbitero consecrata vouerit at
ibidem usq ad alterum dñicum diem stetit Ante lucem
vero ruipdem diei remeare cupiens ad parentes fidu
ciam habens ut ipsa postea ostendit non sibi esse vepu
tandu qp ante male egerat ideo qua consecrata
fuerat mqp licentia repetita mqp missa pfus au
dita veru cunctis ignorantibus abibat Sed antequa
fines bratissime vgnis exisset. contracta p cruura
et tibias medio ecrudit puo quasi mortua ita ut os
mirarent. rutes et rudentes more soluto ad missas au
diendu Tum vero exultantes et lactantes portaue
runt eam ad locu sanctissimu ubi sanitate dudu recep
erat Ibi eum diu comorans bonoq hoim sustenta
tata ad bitmud restituta est sanitati postea vo voto
pmisso repetiuit licentia et acepta feliciter remeauit
ad propria.

Pari ria modo de ciuitate pisaru mulier cecta ad
uenies ante beneranda bissime vgnis merita ibi
demq diu orans et nocte dna quiescens. erastina die
die pcessit aut martinu custodem ut sibi oculos
lampadis oleo pungens linieret Hoc aut facto bi
dit cotinuo et gratias egit deo. Dixit vero ut ita fa
ceret a custode ipi nocte precepta reuelatu fuisse
Transacta ria ebdomada dupit eadem femina alte
ru cecu ad eundem locu ubi ipsa lucem receperat.

Cui mox mane exacta qua ibi quieuerat nocte impositu
salubriter oculis oleu reddidit visu voto angelice v
gnis celitq impetratu Intelligens aute cecbi pmagi
ne se mipse iussisse nec Breuo nu mo celesti radiat sup
plicuter gratulans usq quo ueniat omnes studuit edifi.

Huc ria videtur adiciendu pncipu de seruo
apostoli virgatissimu miraculu vgnis Mas noandus
siquide nouu eouudem cubans cenobijs sub arboue
que dicitur pentera dum putabat apum vasa cuq du
rus nr uolitando mitarent in alienu contigit ut
obdormiret uigilans aut nichil videret Dolore tri
et tremore repunctus. cepit demonstrau missam glutati
nu accidente Consilio demde acepto venit cetam seu
corpis ad statura dealitate factura randeclarum
Cuas manibus vgnibus apponens membris capitis. s. pe
dibus qp minime desistit tota assidue ebdomada sup
plicat ut medice beatissime vgnis genouefe sibi dns
ostenderet quo visu receperet Nocte vo dnica aduen
iente cum resideret cu cetis beatissimo corpore sentit
ante se quasi transeunte suosq oculos tangendo uel
linientem Protinus aut timore pterritus putauit ut
aliquis finis pannos se protulit Et pulsato quide signo
horis videlicet matutinis mox pfectio visu reparat
bultus. oculoru repetit decus. meritisq angelice v
gnis grauu actionem honorat opifice sedmq ab illo
qui pdem cruciebs post modiu apparuit videns
Ret reticendu est quo ancilla facente vgnis geno
uefe in arthiata nata. mescio vm sed deus scit si hoc

exigente suorū quāuis culpa ꝯmuni contristat quis
quidē bene videns postera certa effecta est. Dum
traherent vivo ad ſtūm corpus flebilit deprando
ut dīs mīa modeste sui sponse mīserentur
ubiq; oīa completa postulauit ut oculi olivo sibimet
unierent. Quo ſmo dilatione adepto nocte ipsa
requiescens nam quidē facta confessa sacerdoti su
mme pstō detecta vidit. visusq; lacrimis dgi
mis q; suffragijs gratie debitas reprendit

Que requidē qualit suis coruscantibq; signis. dra
conum dgo angelica corroborauit. nullū quippe lo
cū sui capacem demerendi mortalis usquam fuisse
quatū cognouimq; brutis honor nefas putauimq;
lentij tenacitate oculere ſtituit quidā pue rusq;
ville qua reticole corpus amme gentili metu denuo
fugatiū quiescebat. contractus tibijs et cruribus ma
tre delatus. subq; dgnis stratū puerus cotinuo sanq
est effectq. ita ut oēs mirarent. tā clerus q; vulgus
et glorificarent deū ompotentem. Intra octauā
mensis ad urbem parisiorū. fuit clerū timor ptriti
tū frequentia populi flentes et lacrimantes susceperunt
insignē dgnis corpuscula. et ptorius valuerunt pate
gradu puenerunt ad marisiacam villam ut me fate
fatigati quā hylmoaudq; vir machine mdolis iam
dudū dederat atq; p tartarū sinū mīta delectauc
erat pdicipibus aplorū petro et paulo. plaut. vna
genouefe. sim mihi canonice diuertū in vsum sed
et ad cōmorandū sumet singulis annorū cursibq

annūsariū. In eodem cenobio ut me quidā debilis quatuor
febrium clade multatus constratus fuit sanitate iocun
tate. mallatemus data est facultas scribendi. qm
minime studuit mendicare necessitas faciendi.
In predicta minime villa. dū requiescit de nonullis
mirabilibus que deus qui oīa condidit sub
honore ipsius perfecit pauca pstringere ac demostrare
dignetur curabimq. Pulchreq; utiq; multiplicabi
cōperiuntur morbos ac mirande dgnus frequenti
suffragio. ab hominibus pulsos erat. cum maladie qua
litate vernaculq; claudq; sane. adeoq; cōtractq; ut pe
des adhererent natibq. repit portu pretoris volue.
basilice pastoforia petit q; beatissimi corpus latebat
diademate. Egit pro posse nō retia pro belle manibq
q; pedibus ambulans. sūm regis aulā pene totā
festem sponsa totis viribus implorat quatinus sibi
met gloriosq; misericordie pspitate cōmoda reddat
Cuia vō qua paturus pestilentia cunctis prudenter
licet multq; monstrat. simulq; mente in arce spem
consequende salutis baculat. Ergo ubi germanus
dolore viscera regis supplicante brachia pullulat. illico
pspitate in ore paulatim germina redituq; post hoc
totius sanitatis in rem copula. Incepit finis est. ut q; totus
aderat in hilaritate turbatq; exoritur incolumitate
alacritate honoratq; plenus q; fisture dgnis. opitula
tionem gaudio. gratie in organo retulit. omnes me pdicto
Quida ho reatinus dū diuica nocte ad mola re
sideret molendi gra. annone frumenti q; mola fran

gebat cruciat m oculu tot nunc sublatu pacies igit
mole ambabus repit mambq pruti pectus tu ventre
Jo tria passionis geng p vng anni ptulit curriculum
Qua de re primitia ductq repit per diuersa loca ie
sozu ut brna tu medela adipisti mereretur ad ultim
venit ad pibolu bgnis genouefe indifferenf quacies
pectus. Jn tm tm illud aluiq retulit ut cutem calli
mstar videretur habe. Simul q sanguinem tu magno
crebrius labore vomebat sitis itaq huiusmodi copiacies
tribulacom duxerut tu tora magnifico utaq corpus
culo. deplantes ut ppria dei mia mumeraret me
dela Cyroto ab ouom aut surgente brachia vt manu
tessauerut tonde pectq vt ventrem ita videlicet ut
oms ta clerus pia populq vniuss q ad hoc spectacu
lu adrant mirarent hor signu ac glorificarent
et gras agerent omnipotenti deo sibimet tam simul
tot tantisq virtutibus honorati sponsam

Intrda plane dictante pus desierent uba q stu
pentes linquat miracula. Quedam mulier silcoara
noie media parte su corpis palsi langruore pdi
ta ita ut nichil de compage membroz sentiret de
lata ad sctissimu corpus. tertia die comorans re
stituta est sanitati ita ut nichil mali pateret.
Rursus alia mulier de eadem villa mauisiaco diu
vexata domo ad prefatu sctissimi corpis ligatis acta
manibq du in eadem vrbe teneret spumasq pcutit
se in furorem ac semet ipam diu dilaceras ad ultimu
vsq; sanctu ac dnm deu nrm stamq genouefam
sibi in adiutoriu vocas restituta z sanitati.

Sed tam mst aliquotiens vacuing torpendio mus
fluctu vocu tanget lutq miraculoz iuuenis vxo
quida toto corpe debilis et aridus brachys de ra
uiaco villa ad prefatu delatq festiue vigilis loc.
tertia die pacta itolumis reuertant sanitati restituq.
Pari vria modo comodu dupnq reperit qualit
go vnq de admirande vgnis genouefe et finis de
villa auriliaca pfectq venerit ad ipsius locu febre
correptq et lepra pcussus Clero quide vigilie lam
padis ante sepulchru toto corpe fusus. sanitatem
arripit ita ut nichil in eo infirmitatis lepre pareret.
Puella de maps vno oculo diu pdicto candelam in
manu gestas aggressa est eudem locu pueritiaq bul
tu in via. illuiata quide candela. surgus cotinuo pi
illuiato vidit oculo. uti de altera Et ualida reuertit
ad ppria deo gras agens lucis cumulaq merito adep
ta est. visu celebreq mne burgum

Item de villa rauiaco a muldis femina toto corpore
debilis ita ut seminua credebat. ad venerandu se
pedictu deuecta est corpisculu atq diu lanq nuda
ante basilica iacuit una vero dieru ingressa quidem
delata du ouom prostrata aliquatisp iacuisse cora
omnibus q illuc aderant sine alicuius miraculo sur
repit incolumis. ita ut oms mirarent deoq dicant
gras festiue via vigilie genouefe Eade q mulier
confessa est. se recepisse adeo sanitate ut nichil dolo
ris sentiret

Haud procul via ab eadem villa mauisiaco ad ora
torium sci germani pagi confessoris xpi dicatu

honori quo gl̃osa quãdoquidẽ mẽbra btissime vgis
genouefe locuta fuit mulier quedã deportata adiut
rriuribq actibus contractis. acta voce deũ ĩpotẽte
deprans ut mẽbris adiuc pssentis btissime genouefe
sanaretur. vbi nõ multũ cõmorans ut a nõnullis
audiuitq restituta est sanitati et membrorum rei
ta est ad propria

Homo etiam dñi vocatus angelice vgis aug
lia exhibebatur aggrediturq. Aduenies vo templũ
sacri corpis pmittebat Quibq aut potebat supplicat
tibus fusis vocibus adest suffragio. festina vgo fu
gans demoniũ. reddens sensũ. vitiens amentia.
restituens mẽtis soliditatẽ eliminans infirmitatem
qua pessimq mtulerat diabolus mtroducens sa
nitatem qua pissimq dirigit deus Hic sanc p regis
celoꝝ sponsam vitam vt exhibitus zabuli pestilentia
pstitus plena membrorũ et letitia vnde ĩmane
tolle rauerat mestitia. data igit gla deo. repetit
ppa. vgmo admodũ gaudens triũpho.

Rursus alias demoniacus altare venit ad sanctũ
cuiq sacrmq mẽtionẽ corpus. mmiate aut quoda
homine posuit denariũ sup altare ipiq vnde pma
ductus repetuit vnde a custode noctis martino di
ctus. misi reddideris nudum mẽtitia te baculo mo
Tum quibusdam cõprehendẽdi volentibus repit fu
gã Consequentes vero eũ ligauerunt et adduxerunt
iterũ ad atriũ beate ipsius genouefe Spasma vo
dic deducto in ecclesiam oratoriq ppetrato. coualuit
dicens glam deo. ac pclse sibimq amice. sanus
remeauit ad propria

Hilogredius demq ipe eadem mariniaca villa suus
btissime vgmus et finẽ. plenq in tantũ dñmus. ut
dentibus fremeret lingua sua morderet. sanguẽ
vomeret et a toto sensu alienus existeret. vbi co
actus ad pauimẽtũ stissim corpis locũ ingenti vo vi
tenentiũ. ad oratorium pstratus est ibiq veluti mor
tuus diu cõmorans nullo admiculo resurgit
dans deo gras. beatissime aut vgini cõgratulans
sic plane sospes reuersus et ad ppria

Hoc etiã mirare digniũ videtur tradẽ qp augustẽ
vgmus aut pesentia nulli valebant euerguminis
latere Eorum fidq siquidẽ noue mẽ fideles quem
cus. ignorates qp demoniacus esset mqz vim aliqñ do
apparet ponus stissimũ beate dei sponse thezũ celari
nullatenus quiuit In oratorio breui pstratq ut pote q
nullius cladis detrimenti videbat habemus. repit illico vo
ces dicentes venite dilatare atq sementipim dentibq
more camino dilacerare. Dis aut populq qui aderat
co mutuq ligari eũ tenent p brachia ligaminibus
Dũ breui ĩit agunt mentem lapsus repit et maiorq
fugã Mater breui eiusdẽ subsequens cursu veloci vo
luit eũ comprehendẽ dñi ipe vestigiis retro sequentẽ
diruptis iam vinculis. accepit lapides et cepit ge
mitricẽ lapidare. qua minime timore treuga vicissim
insequit alienat in filiũ post eã lapides iacturo.
usq ad btissime atria pastoforia genouefe Tum po
pulq vulgaris cõprehendit eũ vi magna uteriũ lovis
tonitrus. Sacerdotes vndẽ et omis ordo clericoꝝ
denuntiens mplerunt magnũ vas aqua in quo ea
vitiu benedicta violenter deposuerũt eũ nimis

ſanc ꝛcpugnatem ſbi etem non dū moratꝰ ꝓmit
petens ut ad glōſos ḃgnis aꝛtꝰ causa oꝛonis ꝺmꝰ
hꝛet ꝺdurnis utaꝙ ſiḃꝰ aut ꝺna duo postulan
tiḃꝰ oꝛom ꝺmittꝫ ⁊ surgens uero signoꝙ cruc ſe
mumis ꝛestitutꝰ est sanitati gratꝫ exto agens et
dotū bourns deo ꝛemeauit ad propꝛia

His breuit ꝓstrictis no fastidiū sit audꝛ qd sumꝰ
pontifex mūdi xpi tonedit fidelibus. dū miraculoꝝ
pit⁹ ḃus augꝛat et numerus ista mulier quedam
cuꝰ lingua dudū ꝓdidit loquelā celebꝛime ḃgnis
petijt aulā gīa adipiscendi medelam Ꝑmens aut
multi corꝑis mentis uꝛit in oꝛone. non plane ouid
sermonem ꝺcꝛpe tempꝰ tam ꝓmit clamauit boꝛ
toꝛdis silet boꝛ obtusi ouis Spiritalis q est ꝛeuꝛdꝰ
homo supplicat exteꝛior carnalis taꝛet Mutꝰ enim
est ideo silet ꝑ siquidem habebat q ꝛi casus mudꝛa
lis abstulit quod michil tale mteꝛior patit igit sua
est ꝛi quod mudꝛ auferꝛe nullatenꝰ possit Ergo ex
oꝛat mteꝛior ho. celos astendit sinus ꝓmo sydꝛum
tubile ḃgnis mtꝛat aureū ꝛepperit tꝛonū quo
augusta sedet genouefa. coꝛam suu met sponso ꝛege
ꝛegū sto stoꝛid Illic utaꝙ ~~exhilat~~ exilat ead. mouet
ad mam posit ⁊ tractpit opem Hmt utaꝙ ꝛedies
adeptꝰ est ſtrundꝛ fidem sua O ho mquit teꝛꝛi
gena surge. surge achuleꝛ plena uoce deo sunde
laudis diuine. ḃgnis simul angelice alacꝛiter gra
tulaꝛe. cuꝰ bꝛmigna pꝛece habes ſrui mumꝛ lingue
Ptat mag mulier ab oꝛone surꝛexit laudes q cum
gꝛatiaꝝ ſꝛequentacōne. sponso et sponse deo mo

thu ꝓpo mſigni aut genouefe assatim loquendo
ꝛeddidit sic utaꝙ non modicū cuꝛtonspicientibus
ꝛdidit miraculum

Ꝛet ꝓtꝛecund est qualit quod aduena nomine
ſtemꝛhaldus uenit no pꝛedibus ꝓmo alueis matꝛis
ad uꝛbem subuertus locū claudꝰ et cōtꝛactꝰ ita ut
pedes adhꝛeꝛet natibꝰ ꝓꝛꝛo dū multo tempꝛis spatio
ibi moꝛaꝛet una dieꝝ ꝛepꝛimgens gꝛessū ducꝛ et
qꝛi muꝛia ꝛepꝛus ꝓ cruꝛa ꝛeꝛnebꝛat unde stupefacti
omes qui aliquādo cognouerunt mꝛlos deo egerunt.
augustee q ḃgnis gꝛatis cōꝛo qꝛi sanus domū ꝛuꝛꝛit

Omnigenis ꝺo febꝛibus cotidianis sic aliis q logꝛ
feruentioꝛibꝰ laboꝛancū ꝺmus sexus masculꝰ sic
et femineus atq homo quotquot mfam ꝛeneꝛunt
mcolumis et sani ꝛeduꝛunt Deo aut q mis illoꝝ
mucneꝛi mꝛquit deſcꝛibꝛ distulimꝰ Ꝉnuero ꝓ quib
annis curricula et eo amplius ꝛthmi ꝛe ꝺtaq
pꝛetꝛ ꝺma sequame loca depopulantibus et ad ul
timū ꝛemanentibus ḃtissime ḃgnis genouefe et ab
sancta deo deuota cleꝛus populusq milte suscꝛepit
cū gaudio et epulticoꝝ desideꝛatis ad sua unde ex
ieꝛant ꝛeuti ꝓma uero masiom uenit ad matꝛonā
sui balla Et dū subuehꝛet peꝛ ꝛende gtigit ut
acteſt ꝛuus appꝛopꝛiꝛet loco in quo ꝛat mꝛtius q ꝛustꝛe
appellat ꝛippq constꝛuctis mulieꝛ quada cū filia
ꝛuis posita. ob uiꝛi sui fugam debꝛnt debitū ſe
mon non tam habentes unde ꝛeddeꝛent Contmuo
plane ut ḃtissimi ante foꝛes coꝛpq ~~ihū~~ loci ipsi

quo dei mebatur vent. compes cepit vacillare
uincula eius tribili strangi. sicq ipm apud ita du
tapat ut custodes t mod p timoris starent attomi
Ipsa aut femina similq nata rus. nullo resistente
curites obuiā bīssim octuirut genuesi et p
cidentes in terrā. dederut glām deo bgnis q̄ in
signitati hyer ppsito cernentes clerus et populq
unusq magnificauerūt deū. celsis laudibq pre
arta sonatibq te deū laudamq Inde remota sur
redit retrō in honorē sī martīm conpetenter.
in qua non destitit opicole bgnis pstenta sui
quelibet indicij conde msigna dederat siquide
mulier arteng surda sicut sua duclaut confessio
que ut virginis vidit mtroitū mox serata est
corpq magnifice Cova igit adeo pstrata oro
iacuit. donec q̄ effectu meruit consequi Q̄ gens
aut circustantibus si sensu quodq dem ppdito red
ditā cū gravi actionē indicaut

Proq̄namur tallis accepti promū. quatmq
aliqn tolle stupore tangē gaudiamq Puella si
quidem queda illic exsistebat qua stare nullomo
uuabat Nulla quippe membroz compage nisi solu
mang potrat mouē Ipsa aut nocte opitulante
sibimet bgnis angelice psidio resedit et ep pri
stituta est sanitati Cur aut no per oia com
pos et molumitatis fuit effecta. diuino qm
credimq arbitrio seruandū pcrus q̄ nobis re
plicandq sequentia exequi studeamq.

Expleto demaq officio toto plemē noctis et tra
stinū missa celebrata cū mltitudē ppli deuecta ven
ad lusiacū in ecclīam q est in honore sācte marie
davidi dedicata seruicio q̄ plate ipius bīssime v
gnis genouefe macipata Intrante vo bīssimo
quide corpusculo puella quedā contracta p totū
corpq. ante fores iacens cepit magnas voces e
mittere atq clamare O bīssima genouefa vtina
p mtissionē tuā et meritū mear sana fieri tecq
sequi ad sedem tuā pstmā Et ita ut deprata est
imprecit et fuerunt demceps Preterea noctis tpe
crepusculi expleto a fribus completo quedā mlier
eidem assistebat aule michil opis tepturum maibq
contractus iā dudū sicq valens Itaq totam spem
sue salutis gmittens suffragijs pstantissime vgis
cora clero et plebe deuecta in terram mang exten
dit retraxit atq a tra resurgēs restituit sospi
tati ita ut opus tepturum. nulla difficultate de
mceps exercere posset. Ab hinc trina pacto noctis
officio. et trastina solēpnit missa celebrata cum
mirabili populo sissimū corpq pretū est ad eius
dem villam vocabulo Tiertrum ubi nocte tota de
positū quierunt Et qm aduentq eius ut credimq
auditq no fuerat mmo langueribus aduerit bre
uiq vite pacto nocte illius officio et missa in
trastino celebrata capit deuehi. stipatū multitudi
ne mortaliū.

Et ecce quedā puella obuiā gemino iuuene
tofino delata antequā de finibq ipiq celebris geno

ueſe · ſancti artus reſuſcitarint contracta ita ut pe
des natibus nectrerent Cum aut baiula iuuenes
ante feſtum pſencia corpis tā deponerat oīs clerꝰ
et populꝰ clementius aſſoret deprecari diu dm mi
ſericordiā ſriſſima mtredente reperiut hys ita ſup
plicitr rogantibus · pedes a natibus ſeparantur
palā cūctis videntibus · et ſanctus effluere mirā ſtu
det m modū et ipā veriſeruari mmū · plus demꝫ
lacrimā uſqꝫ extenſa apparuit et ſuſtētata ꝛo vtꝫ
ptr ad ſtrictū puenit Poſtmodū vero ubertibꝰ
rēſpmit ſtrīs rigo ſtrictr puenit ad ꝓpā ſedē
vbi tā reſtaurata plemꝫ ſudtati poſtea iugit ſtu
uit et ſcopis ſtam mūdauit domū Ab eode ꝗppe
loco vbi hȳ ꝓdigiū opante dño · obtimē tibꝰ merit
angelice vḡinis genouefe pactū eſt · delatū ve
nerabile corpuſculū deuenit ad rodomacū villā
vbi nocte vna quieſcens craſtina die aggreditur
ſequana · ꝗtuis aut obuiā claſſibꝰ tā nauiū ꝗꝫ de
uonoꝝ ꝗmiſtui ſepus fideliū · vaſti fluminis
honoriſice decurſat m tranſmit alueū · hmt mmꝫ
aduſqꝫ oēm pſtantiſſimꝫ rohamū m honore ducatu
nobile templū deductū illud pigno cūctis hono
randū oībꝰ venerandū · canora vultans tā tua
tū alacritate ſuma mgnis ſtꝫ monachoꝝ cetus
religioſoꝝ ꝗꝫ pul canonicoꝝ dulciſſonas de tan
tanciū odas ꝓmptus modulatas ouans alēnas
ꝗꝫ altitonantis filio regis reſerentiū gratias
tui nīo utiqꝫ dño ihū xpo tū patre deo vt ſpū

ſancto arribꝰ et hȳnis par ſplendor ſonalis celſitu
do requus honor · ſempr pdicandū ſine tpe regnū
tū nitas ꝓnaliter maieſtas totius ꝗꝫ glorie in
finitas requaliter per omnia ſecula ſeculoꝝ amē

Explicunt mīracula que omps deus operari dig
natus eſt per preces et merita · bīſſime et angeli
ce vḡinis genouefe in vita necnon poſt eius
tranſitum de hoc mundo ad celeſtia ·

Miraculū ardentiū

Regnante ludouico fortiſſimo francoꝝ rege.
philippi regis filio tempꝰ quod in armis
et pugnis inuriā · bellicꝰ furor arrepat
ꝓdidit · et iuſticia reſurgēte quieuit · tua · Sed
ſuccedentibus ꝓſperis oblita eſt dei antiquoꝝ
quos mīe opibꝰ redimere debuit tepe paſſ · Cū
ergo deus malos in amaritudine nō recognitaꝝ
nec et nouū meritis in mīte habeat · ſua eſt ſtis
equus et multꝰ · quibus non eſt intellectus · tacꝫ
necꝫ ſpus videns eam vacante quā ſibi data bello
rū rabie reliquerat · aſſumpſit ſeptē ſpus me
quiores ſe et bemens habitauit ubi · et ſua ſu
nouiſſima tenere illius priora poribus ſuppue
rientibus rem nouis terminibꝰ · veteva nō pierit
Sed ſibi am ꝓphēta ſanctus ſanctuꝝ · tetigit
Feſtinate igit francoꝝ ꝓplō ꝓ degenere per
catoriam condicionē ad portas inſueri beningꝝ
ihūs · qui ꝓ ſalute humana venerat in paritate

usq; ad mſeiozes ꝓꝑs mudi vt mt vtia in virga
et visitauit in verberibꝫ puos suos · ne mt
mu puniret qua sicut aut ꝓpha non ꝑsurget
duplex tribulatio Ideo tm corpꝫ occidit · ut aiaꝫ
viuificet · carne ꝓcutat ut spm sanet Scriptū
quippe est q flagellat omem filiū quē recipit
Disciplinat itaq; mordit filios suos pater in
scordiaꝝ · du mouet tanve ꝓcussionꝫ igneꝰ
carne sme ut lehena voret negut Ꝑ̄alem vnus
pena ꝑ vtrna rapit · mutacio dextre excelsi
trudit q; plaga ipis mstantes vos quibꝫ cooptat
in bonū · ut quada violente manu · ad celeste pa
tria impellat Igit sicut ꝑdigno flagellat aut
dns regnū francoꝝ ut membra que mseri horis
exhibuerant suue iustitie ut migutati ad
mstate capit morbꝫ igneus cosume · qua physici
sacru igne appellant · va nomi institucom · qua
nome vnus contrii alterius significatoꝝ sortit
Hodo aut tam exiciabili peste sceleꝝ pe
reposcitur · ut ex ipis palā dei intelligi · quātu
piaculi sit aliquid audere in deū · et qua grauibꝫ
ausa supplicijs expient Dicitur morbo medici
artes et ingenia ꝑ exercitant · expmenta probat
Quid hec oia exꝓbant · qua dignitꝫ dei erat · et
no est consiliū contra dnm Cum itaq; tribularent
clamauerunt ad dnm nec exaudiuit vos Dor
mitabat cum ꝓbis ut no potuerat exaudiri clamo
bus vocū qz no erat de discipulis eius Assignata
ergo sup eos manu dni deportauerunt mfmos suos
no tm de proximo brevi vtia de remotis ꝓtibꝫ ad
victoriam brissime gr̄ias dei mouē · in parisiaca urbe
sita Cui uta obtmuerut victoriam ut arta in ea zelum
quent sentia · oblacombꝫ tpli et officijs cleroꝝ hyp
nctauriam Cessabat tm ex parte assueta officia · qua
filij israel sub hostili dnatione organa sua suspen
derant · et pro canticis dni nouis noua babilonie exp
tuitatem deplorabant Discipline cum dns exercebat
in eos · et exterebat habundantes facie tibꝫ superbia ·
Eo tpe adornabat sacerdotiū preclare vite · sce
plang religiosꝰ cultor · pater pauperū · hospitalis
exemplar Cui de monbernti flabellū turbatꝫ · et
de comissione sibi plebis sollicitꝫ · constituit lugu
bres ꝓcessionū dies quibꝫ affligent animas suas ·
et sedꝫ reliquas ad victoriam bte made deportarent ·
quoꝝ suffragijs et victima precū · et pestis immine
remediū a dño impetrarent Et ipli quide fecerut
sicq; constituerat illis epus · et celebrauerunt victima ·
p multos tm iciunoꝝ dies · no exaudiebant · qua
drate vgīnis genouefe miraculū suadebat · Ꝗz sca
vgo de qua ꝓmo est · nolens auctē miracli emine
re tulit in ꝑpa ꝑsona · ut in ꝑpa victa honoraret
Quans cum forma humilitatis ꝓcumbit hore sessionē
dei genitricem ut sicut dignū est illa dicat auctē
miraculi ista supplicatiue Ꝗz iam quo ipm ꝓcure
tur miraculū pauris exꝓbret sermo ·
Quinctis igitur salutem de ꝑpetuitꝫ · recordatꝫ e
Pfatus epus · quo vita vtio genouefa parisiacam

verbum. ab spiritu barbarorum liberauit quia prorsus
brute multorum tumultu sequana in alueum coercuit
et testimonium p argumentum gl̃e ptorum de futuro
securus miraculo. assumpti sunt religiosis ppositis ut
mt ad veteranam psalte ẽgis. et congregati in capitulo
fratres. de periculo immunitatis nũ vis tractaui recipite. et spm
salutis quia ego ante actis vestris. et clementia ẽgis
mitte concepat. patris pie voposuit. Ez quia votis
suis regalis dignitas. in prefata vetula impari no pote
rat. subditis accelerabat precibus. ut presenti ciuitati
presentia beate ẽgitatis subueniret. Jamq singulas
voces singula cuperabant. suspiria et deformabat in
gemitus. Aliorum vim pericula in se no sentire trans
ferebat. et cũ dolentibus partiapabat dolores.

Diam xpi pericorum. finem omnium fauor amplectitur
quia plus potuerat pietate quã dignitate. Constituunt
igit̃ die solenne xpus vt canonici. quo beata iacto gemo
nensa deum placaturam inspellat. et populo spretum sua et
pulchritudinis sua. Deceptum est enim quia cocupuit vos
spm suum. Ego mandato aut xpi salutari consilium p
totum xpianum diuulgat. omnipotens nutum indicitur
Dies statuta notatur. ut quasi celebri festo ab omnibus
exoptatur. Indubitatum enim spm salutis. pstabat
omnibus optatissima in miraculis iacto. Inuenta meliores
ut antiquiores de familia sancte ẽgitatis eligitur
quorum submissionibus humeris. ipa quoda feretrum
domino. sedente dignum. Jerusalem et oronibus stipatur
palmis lauatur. lotis uestibus induuntur. sicq deus

ẽgitatis puritate delectauerat desiderata dies.
et q ad hoc parati fuerat. deposuerunt beatam ẽgi
tatem de loco suo. psultatis interim fratribus et oratibus
Quibus in orone ut lacrimis pfusis adiuuit psal
tus xpus cũ solenni pressione electorum. et turba populi
uid multa que enumerat ad diem festum. ab antiquis
tpibus inviolabiliter obseruat. et qui beata genouefa
portat solemne recat. et solempniter reducatur

Igitur secundum canonicum morem ordinata pressione.
et portantibus dnam suam viris sup designatis festina
bamq ad optatam letitie sine. Ez demorabantur statu
ram letie turbe que sternebat in via. Expus quos
salute populi predistinat. qui ad miraculi fidem omnibus
ante miraculum infirmos numerauit sanat. Via quidem
dilatio morbum ad breue detinuit. Ez tm in sempi
terna miraculi attestatione. ẽgitatem ingredientes tandem
sanctam ẽgitatem dei genitricis ecclesiam. Locatus est
tandem dominus dns et surgens impauit morbo. et
sanat est tranquillitas magna. Turbis enim exceptis omnibus
malo languentes curati sunt. et uta ad subitum solo fletus
tactu de sacro corpore elucuerunt miracula sicq quo
da mulier remouendo fimbriam de carne salua
tem omnibus sanitate elicuit. Erant aut qui sani facti sunt
mox dentium. De ẽgitatem quidem exceptis hec sola vox est
que non est omnium fides. Dictum est enim centurioni a dno.
sicut credidisti fiat tibi. Assignatum aut exp pie mi
raculum si ex integro et siqua volumina tuentem sanam ẽ
gitatem. non tm dentium horibus. sed ecclia toti regno melu

sisse salue. languebant vm oms ul' langor uel
langoris piculo. ita ut ia ipis moztibq grauior
esset mety mozte. Du vnq̃q; p̃ merita singla
furent' reperiret smam. Dz prefata scā vgnis
tadtas qna dilexit nos. tu ipa mozte sozas insit
timorem. Amplior q̃ vty fuit tos ume morbi qua
curad. Precabat q̃ virginē totū pplm a corruptor
defendē que tota meruit incorrupta pmanē.
Contrarijs itaq; confict curas corruptos homi
acty et vo pacte tosumptos vgnis rozpis psentia
reformant. Jugū q̃ morbi reputerunt a facie oleri.
Obtulit vm deo p salute populi et similem vgnita
tis vt oleū caritatis. vnde dimissa sut vi pcā ma
et deturbaty sicut adiurauus nostr dyabolq. no
reperiata mronimus vgnis pdare. Coparem si
placet vgnē mam illi sancti pcatrici. tu dissa
sut pcā multa qm dilexit multū. Pcā quide pcatis
qua dyamq. ad pedes dn̄i p̃cubuit. rigauit lac
mis. capillis terssit. unguenta ab vo q̃ unxit pe
des usq; ad terra. Et quid sibi consulut. sibi pspexit
Qui rego illius humilitas digna laude depcatur. q̃
digna vt sufficies vnus tuerit laudator que mor
bidos pedes. celesti rigauit unguento. Et hr
quide curad vermt. no tuad. Dedit noy accepit
tu vo testimo veritatis beatus sit dare q̃ accipe
Illa ad sepulchrū dn̄i aromata humanis opibq; qui
sita poterunt. Ista gratis accepit. et gratis dedit. Illa
aromatibus suis nos instruxit. Ista sanauit et
letificauit ciuitatem dei oleo voluptatis et salutis.

mpias voces clamatiū ut no reducat' amplius
bta genouefa ad locū. Dz ne in silua inter mira
rias tpaticnes. redeamur ad narratiōe nr̄az
quia primus est ad piculū scoz̄ merita collaudare
qua narrare

Igitur bis madrulo epūs et clerici. sedm vsitata
tu morem temptabat. sc̄e vgnis laudes attollere
Dz clamor populi et stupor madrulo no p̃misit. No
cm potebat vq̃ad voces populoz. Clamabat itaq;
tu pplo et confitebant miraculū vgnis. clamoibq
et lacrimis quia de grauq; actione sunt cordis cpunc
tio. et vocis exultatio. teste pphēta qui dicit. Deuue
dno in timore et exultate ei tu tremad. Et alia scp
tura dicit. Haurietis aquas de fontibz saluatois. Et
cū multa hora fuisset in voce exultatois et salutis
audiuim̄ impias voces clamatiū ut no reducat'
amplius beata dei genouefa ad locū suū. Dz psentia
sua pregrat ciuitatem. Voces igit' ille tacuerunt
nos. et declinatis impia populi pcatis. accelerat
tamq; ad ppa. intentis semp in sacra vgnis oculis
ac madibus. Comici vm ex temeritatis vocibq; potat
quod plebs exoptata p̃ vgnis: manq; in ipam impias
set. si maioz fauor no defuisset. Tanta aut nobis
obuiant populi sinistra. ut pus ppōda dissipa
dem in nichilū maeret: quia sita dei ad locū suū reuocaret.
Vermt sequenti anno ad ptes istas silue meroue in
nocturnis papa. Qui audito madrulo deo et vgni
gras vouit. ipmq; madrulū tanq̃ indefessū laude
dignū. admirabili laude donauit. Nullu aut in du
bium vermat quin scribam quia no audita sed tantū

visa navrang ꝯ credant oms miraculo. qui beate
genouefe suffragijs mmitutur. me repiant ꝯ tu
illis tribꝫ qui biderut et nō crediderut. ꝯ peedito
ꝑ paucis miraculo. et dici huiꝰ aurē subuerta.
adiciendꝫ videt quo predente tpe dumꝰ sit mdi
tijs ⁊mo uidicijs constrvata. Cum vm ꝑ anos sin
gulos dies ista celebri mroria reuocaret. cōtigit
ut semel sme ornamēta solēnibꝫ ꝑ absentia sme
mis rapiaꝝ celebraret: cuiꝰ officij erat oīa meta
quidē et luminaria de proprio mīstrare. Dolebat
vm piꝰ contēptū festiuitatis dispendiū sa
cultatis ⁊ consequūtibꝰ deo de solēnitate celebrata
diu sanctuariū ascendere. et ia de sūmis gradibꝫ
predem ꝫ sed mserere. diuinā iturē passꝰ paululū
retro declinauit. ꝫ gradibus vñ sēdē impulsꝰ ꝫ
pauimētū cecidit. vt sme dece. sme illo sensu dei
mūtu mīsabiliꝫ exprimauit. Dmꝰ igit miraculi huiꝰ
mroriam recolentiū memoretur. breuiatus ihūs
et mroria vouū de libro vite noīa deleatur ꝫ se
culum seculi Amē.

AMAD.
LUGDUNAT
RIUI

Incipit vita ac legenda gloriosissimi confes
soris atq pontificis seruacij Consanguinei
dñi nri ihesu xpisti ac nepotis Sancti
Johannis baptiste precur soris dommi.

Incipit vita ac legenda gloriosissimi
confessoris atq pontificis seruacij

Ad illuminandū humanū genus
multas ꝫ hoc mundo spūales
lucernas dominus nr dignatus
est illuminare. ex quibꝰ bone
memorie beatissimū seruacium
urbi traiectensi pietas diuina concessit
Unus equidē prosapiam referēte quidā
humili peregrino. ala gr̃eco nomine.
talem tantamq egregiam et tam illustrē
ac tam nobilem genere suorum ortum
duxisse cognouimꝰ ut credamꝰ eum ex
materna matris dñi nepote descendisse
certū ut in sequentibꝰ satis clare patebit.
Cuius vero memoriā tanti viri atq
reputemus et benuolentia pioꝝ semper et
desideranter requirit vitam sanctoꝝ licet
minus idonei mimus edocti sumus tamē
exequi opus. eius tamen in benedictionem
omiū ꝫ fideliū consolatione que vidimus
que audiuimꝰ prout possumus et valemꝰ
annotare desideramus. Erant igitur in diebꝰ
illis uidentes in partibꝰ iuxta lege sanctam
mulieres sanctissime anna. solnet et esmeria
et hec sorores. Anna ut notum est peperit
virgine maria. Maria vero ihesum nrm salu
tem. esmeria vero elizabeth matrem iohannis
baptiste. et eliud fratrem ei⁹. Eliud vero
genuit emiu. Emiu itaq; relictis patribꝰ
et patria transiuit in affinē regionem
que dicitur armenia et comorat⁹ est in
loco cui nomen est ybestia cum felici
tuge sua memelia de qua sanctissimū
ibidē genuit seruacium. Igitur cum hic

amatissmus dm seruatus in puerili etate sub
sue matris vbere quasi pullus columbe
repusset nutriri et foueri apparuit in eo
quodā nouū et mauditū magna et ad
mirabilis signū sanctitatis fuit enim
tante sicut ex relacione quorundā fidelium
cognouimus abstinencie ut in die vix altā
vice mamillas matris sugeret. Cui vero
in robustiori etate adultus processit se
rius ecclesiarū frequentabat edes ferens
sumopere fieri hostia vera et viua in sacri
ficiū laudis perpetue Et licet puer esset
etate nil tamen puerili gessit in operatione
Ab ipsa enim infancia sacris studebat litteris
et celesti munere prudentius et etate florebat
et sapientia proficiebat cultus ei solus
ut videmus inter coëtaneos suos ipe ipsi angelus
apparebat Non illi pietas no illi defuit
humilitas Ver erat huic simplicitas in omnibus
animi parib9 prudens Deoq et suis
parentib9 et cultus xpi placuit fidelibus
Adolescens exinde spectabilis voluntaria
peregrinatione se contulit ierosolimis
tota illius deuotione cordis corporis et animā
deo dependens in laudibus et pīs hostijs
Cuius probitatem ecclesie consules cete
rundamq; vultus et modestiam animi
perpendentes presbiteralis ordinis eum
implicuere officio. Dignum eū arbitrantes
connumerari inter coetaneas mense celestis
sempiterni ministros crucis cristi dñi

trans eorum altaribus sacris forma sancti
tatis factus erat omib9 Quamobrem itaq; beatus
seruatus ierosolimis in bono proposito
aliquātū exegit temporis Iam vero illi
prouectioris etatis dissolui et esse cū cristo
cupienti angelus dñi conspicuus in oratione
astitit rursusq; orbi dū orbis tamq; nouo
rerum tradidit ortumq; Cui lictore ore
am sitam adire festinato imperauit
Ac ne formidaret insidias et inimicas impi
orum pericula quoq; populorū de dei
auxilio securū esse iussit ponens in ore
eius erā ignote verbi lingue q9b9 doceret
subditos et mulceret impios Vter mora
exurgens ignotas attemptauit vias stellar
q solis cursū dum ab oriente in occidente
gratia lucis deportans exultauit ort
gygas ad currendam viam sua immensoq;
mensi spacio retenens angelo domini
precedente sempiterq illū custodiente
salutis ortamq; peruenit Illo itaq; die
sancti spiritus gratia postmodum coepe
nerant episcopi coprouinciales cū clero
et populo ciuitatis ipsius in ecclesia
beate dei genitricis marie tractaturi
de episcopi subrogatione Nempe beatq;
anteressor illius valentinus sancti
spiritus afflatu premonitus cum ad
extrema iam vergeret baculū pastora
lem super altare beate marie semper
virginis ponens sub indissolubilis amo

thematis vetuit animaduersione ne quis
inde temeritatis tollevet ne quis orbato
presulatu meritis imergeret donec
per reuelationem ihesu nisi communis
electio ydoneu doctorem et episcopu animaru
suaru inuenirt ¶Hac sententia rumoris
contentus absq; benedictione pontificali
sedes ortauiana meruit septem annis
¶Constitutione ergo generali congregatis
ut dictu est episcopis ius one et negotiu
agebatur de sacerdotij causis cu repente
inspectus apparens angelus dm omnipotis
animis mopmata sorimone cinxit hinc
seruatu ut nuper ingressus hum supplex
in oratione prostrabuerat exerit baculu
pastorale de altari sumptu sibi posuerit
maxmoq; cu stupore intuentiu ad cathe
dram pontificalem illum prouexit
¶Datur pauor et silentiu et tenebrabilis
admiratio intuentiu dispavete iterum
angelico numine hinc illuc seruatio num
virgea pastorali consistente in medio
ecclesie pariter palam intelligetes de
creatu dei applaudunt vndiq; leti ¶Ex
altatur clamor ad sydera fit attonite
mutatis in laudem dei consensus et
uox vna voramtur ad conseruatione
qui aderant psules ipsoq; diffimiente illos
perficere oportere quod ab angelo
sibi perficiendu crederent relictum
sore humiliter acquieuerunt ac cum
more ecclesiastico pontificalibus insulis
adornati deuote conservarunt ¶Ita
pontificali sublimatq; fastigio arreptu be
nedictionem a domino. diuq; desideratus
expectante clero et populo ad sacra sua
officia processit tumq; sponsus de tha
lamo suo ¶Jam vero qualis quantus q;
illuxerit qualem quatenus se publicis
et priuatis rebus prestiterit non facile
quis explicare poterit ¶Erat autem in
ulla quoddam speciale bonu quoddam
singulare donu omnibus xpi sacerdotibus
venerandu venerabiliterq; apprehendu
¶Singulis namq; diebus nisi forte grauissima
infirmitate lesus passionis dominice
misteria frequentabat in quibus se q;
maxime deuotu arrepturu exhibebat.
post hor aute sacre oblationis libamenta
nullu fere sibi alterius requirebat auxiliu
nisi fratrum spiritualiu gratia
vel infirmitatis causa miterpellant e
proinde quasi spiritus videbatur ab
omnibus hoc angelus de celo venerabilitat
ab vniuerso clero ab ipsis mutibus a
viris omnibus quasi pater amabatur
qua non defuit sem non defuit pius
consolator pupillo et inopi in eleosinis
largus in oratione sedulus omni virtute
plenus et totus ecclesie deus ¶Cu
pedes eius qui manus egere tangebat
omnis mox fugato dolore sanus fiebat

ipsius de manibus quod stillabat salutem de
bilibus prestabat Cuius ciborū reliquias du
sumerent demoniaci qui erat tunc temporis
prorhdolor innumerabiles eade hora sanati
sunt Per vero et alia opera bona omnia
ombus fortis erat tristi fidelibus uerū inter
tot ac tanta virtutū insignia singulari qđ
eminebat gratia q̄ deus hngue esset alienę
tamen quotiens populo loquebatur tota dno
eius verbū quilibet aduertit ut proprium
Illa mirificū cooperante benignissima spūs
sancti gratia post apostolos nisi numq̄
audita nusq̄ comparata Erroneū vero
si quonus negotio secularis urgebatur iter
pretis adiutorio utebatur Hanc nullis
diebus inter hereseū umbras ubertatum q̄
multiplices fissuras diuine stelle per
spiritus sancti sufflatum in era flamas
extulere thorusas. Hieronimum in tuden
ambrosiū in italia. augustinum in affrica
alios q̄ similes quarquauersum per orbem
veritatis testes ut martinū hilariū athana
siū ut theophilū ut Johannem crisostomū
horū in medio quasi stella matutina quasi
sol refulgens in virtute sua claruit sacerdos
pmagnificus pontifex egregius magnus
et gloriosus seruatus Cuius ipsius q̄
similiū multiplicabat calamitates emer
gens tunc temporis hereseū nubiferā
tubes tamisq̄ inuda mors regnū anteriisti
introduxens cum arrius orbem pollut

mediterraneū marhametis sarracenos et
egyptū, tributarios armeniam, mauritanos
affricam, aliasq̄ per mundū innumeros
vndiq̄ pestes ut prodianus ut donatus ut
tholutus ut florinus. Per fuit pax inter lucē
et tenebras, inter orthodoxos et hereticos
quorū alij malignitate ypocrisi dolis q̄ re
fugebant, ut orthodoxi zelo caritatis ostēn
sione veritatis manifestisq̄ virtutibus
resplendebat et ut ait salomō. contra bonū
malū, contra vitam mors, contra iustū pecca
tor Inter omnes precipue is catholice veritatis
assertor eminebat seruatus hereticorum
semper et vbiq̄ impugnator acerrimus
Verum sathan antiquus ille inimicus qui
sanctū iob a planta pedis usq̄ ad verticem
vlcere pessimo perfecit quicq̄ aplōs ad ui
brandū velut turbū expetiuit Demū
ipse pristina duritate contra seruatorum
ortodoxos concitauit Quumque quippe
ex detractoribus orto clamitabant quid
sibi rei adiecta ignoto illū ignorare indi
gna terre non frequentare curias non
amare glorias aulicas gaudere solitudine
et silentio ves et honores fugere ex eo
merito orto prorsus labi retro Effrenata
igitur seditiosi tumultus eruptione tamisq̄
ad latrone tota irruerunt debachatione
vtrāq; abstinentes vulneribus proruit urbe
pulsum abiecerunt Ipse ut erat vultu
letissimus mente severissimus in omnibus

ipse gratias agens deo qua hꝫ meruit pau
pro eo ñ pauris clericis et monachis deu
timentibus urbem egressus est protinus
cunctisq; castellis et opidis que erant in
circuitu illustratus atq; in fide digne con
fortatis dño a gente tractu se contulit
ibiq; dem cepit in summa pace quiete ad sempi
orans ad sempi exposcens ut nauicula tur
gyensis ecclesie ab imminetis periculo naufragij
saluare dignaretur et tuer ihesus cristus
Erat aute in eode opido non admodu magna
sed parua et minis decora habens pulcre
visioms hinc sata et montana hinc valles
atq; prata vndiq; terra molis et ombus
bonis referta. Et hec sita erat in via que
appellatur regia hinc inde qua per
vniuersu mundu de regno in regnu iubente
augusto cesare nascente cristo saluatore
factam esse audiuimq; hoc quoq; scriptum
nouimus. Ab ortu vero solis habebat hec
basilica de magnis et nobilioribꝫ terre
fluminibꝫ fluuiu mosam à latere. versus
austru alteru sed paruulu. Illa autem
ciuitibus ina de regno firmorum in sycones
alias q; nationes hinc erat transitꝫ. Vnde
et hec ciuitas non mediocre dicitur
fuisse ciuitu. populu illic manente olim quietis
ad cristu sanctus materna du transiret
de ciuitate in ciuitatem in quibꝫ fuerat
episcopus. Et hec ueteres urbes ~~in quibus~~
fuerat episcopus roloma treueris ortuna
in opido quoq; supra memorato et in loco
ab incolis postea dicto aggere publico de
pontifex oratoru consecrasse et in honore
principis apostoloru dicitur consecrasse
in quo tunc residens beatus seruatius
athleta dei fortissimus diuinu fre quentabat
officiu populuq; deuotissimu docuit semp
et monuit. Recolens autem qua uilde
quete mentis erat qui deo seruiret fugit
populoru frequentiam et in loco occulto
iuxta basilica parauit sibi cellula in qua
remotus a plebe multis diebꝫ militauit
deo. Quia vero videnti creatore augusta
est oms creatura in eodem secretissimo
contemplationis speculo reuelante sibi
spiritu sancto prognouit q; supuenturu
erant sub terrarenti seculo. Conuersis
q; fratribꝫ predixit barbaricos humoru
phalangas de puteo abissi sue progressu
uas fore orbemq; florentis prouie per
gallias esse nominatimq; urbe ortuna
depastu ire. Et rumor et pauor p populos
et prouincias vagatur. sanctoq; in fiducia
aduenire urbem tirasinam. Assensit fi
benignitas contendituq; obuia illi omnis
sacerdotalis dignitas totaq; regni sub
limitas. Appellatur exponere que meuerit
Exoratus exponit. Abrupat ex templo audi

entes horror et mentis ebetudo timorq; et tribulatio Mittur consiliu placuit supplicationes dirigi vobis ad principe aplos Queritur legatus Equipollentissimu probatur continuo ut qui nuncq; dextr fuisset ad pplm a dno idem ad aplos principem interpellator dirigeretur a populo Stipulat probabilitas ad postrem vobeamum seruarii legationem Respondit se qd potuerat egisse comodus et alia sat acturu pro sua sorte Superatus autem omnes sortis istius vir tandem arqueuit lenitate soluta nos sed mutari non posse diuina decreta Hortabatur aute predicari ieiunia corrigi ausus indisciplinatoru detacq; est supplicatio a primo vib; et vniuerso comune populo Sed neq; sic expeditu satis iter senatus sibi esse astruxit nisi effiratan colomoru pseudo presulem que post tergu suu ecclesie nocturnu timuit ecclesiastica prudem severitas iudicialit discussit Illuc precedunt vniuersali principii decreto nevedarii veloces agrippina rogitur rectos clericoru id senatus oms ad smodu potifices postremo comitante singulos ingenti mole populoru Maximinq; treueroru valent inus avelatensiu domananus tabellionum Optanianus triassiu uessus venetu victor vangionu valerianq; antisiodorensis Amandus argentoratensis Simplicius augustidunensis Justinianq; rauracorum

Eulogius ammeanoru discolus vemorum dyapetus aurelianoru procedit tempore statuto ad concilia iudicantib; ibi nu quibusda pentencia et correptione effirate iudicii no tantu oportere uiri tam clari sede subito depom alios sane preponentib; ex hac vema non mihil infausti ne vi causia pestifere hui sceleris dilatandi hos illosq; inter mediastim sententia seruanq; sensabatur huiusmodi vide2 michi defenso heretici et apostate huiq; effirate inquia si quis velit superare difficilis si rogetur Cui eni aspicio agrippinense hor opidu tuq; ille blasphemq; suo nudauit errore pplm versatur michi ante oculos aspectus maredunq; vesaniq; furiq; nestor Quales vehementer quia grauia nec illo modo ferenda nobis reputantur delinamenta idcirco seueros vos non iniuria prebebitis in deteriorem illis effiratam Non presules meriti veratus arguimur qui hereticos regnare i ecclia patimur Effiratan igitur qui xpm saluatore meu negauit esse deum ego nego esse posse episcopu in quo sepe athanasio alexandrino rogmostente contendi ducq; conscientie pertus inuitatu deprehendi Cuiusq; penitentia si qua est exspectanda portius hanc senecio inaoru exemplo intellayros agenda Quisquis effirate sectum no aduersatur audeq; blasphemias aplexat

Nulla mora singulis pontificibus singulas
orationes ad eande normã ordinatã dictatibꝫ
effecta exordiatur et seruemus qui tunc ex
voluntate votantes se gratie dei dederunt ut
plenarie catholicꝫ et sanctꝫ in locum eius
exaltatur beato seruatio roma profectuo
gallia post tergu libera ipresiu relinquit
Traiectu tamen ante redijt inde metris
duertit ubi a sancto auctore ciuitatis eiusdẽ
antistite susceptus honorifice vrogatu ipiꝫ
et fratrũ celebratis misse sacramentis in
beati stepham protomartiris ede lapidem
altaris erat eñ spectabilitatis exime sed
ruente desuper trabe dissiluerut ducto per
fracturã margines digito in integritatem
prorsus ream solidauit prestinã Iuratus
est beatus auctor hospitem operis tanti sed
meritũ operis eronitia sanctus seruatus
beato assumpsit auctoꝛ Ipso autẽ beato
auctore sanctũ dominũ cum totus clerꝰ
et populi vberrimis fletibꝫ tande a muris
longius prosequente hoc omes ꝙ a deo
sibi creditos precibus illius committente ille
demũ pretergi essus basilicam tras missis
alpibus salutat vtalũ perinde prosperis
otens successibus deo duce vbem attigit
romuleam Intres tamẽ ꝙ palatiu mgi ei
presumeret primcipis apostolorũ omiñ
cursa lustrauit oratoria sanctorũ cotinuis
vigilijs intermissꝫ lacrimis supplex suffragia
implorans singulorũ ne non dominus audiuit
a tactu luminũ sacrorũ Expectabat autem
diem qui est viij kalen apriles diem mcꝫ
quo misterio tam domnice incarnationis
ꝙ passionis eterna inundo profluxerunt
pignora diuine miserationis speciem eo
tempore pius iheſus clementiori vultu se
exhibituru fore quo ipse pro totius mundi
salute humanatus olim et passus paternas
aures pontifex et hostia dignatus est inter
pellare Voste igitur optata seruatius an
tistes legationis dominice gallie preces
pietati superne saltem offerre presumens
primo continuꝫ silencio sacra fluentibus
lacrimis apostolorũ repit vigare limina
Deinde crebris genuflexionibꝫ procedens
manibus ꝙ secreto pectus tondens ostiaꝙ
pulueream fundamento pauimento dulcia
imprimens Introrsꝫ luctuosus celebre sac
tuariũ uere et ipse pontifex futuꝝ etiñ
Cum ergo fletibus prolixis pugnas spiritꝰ
ferrata quo adualuit purgans mestisso
sturitu durius orationem protendere et
minuꝰ extenuatu media rorepuisse dium
ibidem sicut hium prorubuerat suauissio
sopore rorepertum est Viditꝙ et ecce ante
altare simplicitꝰ thronũ aureũ et super
thronũ sedens dominus iheſus Illius a
dextris aspectus gloriose matris eius ma
rie virginis Per circuitũ mille milia

sanctorū ꝑ petrū aut et paulum apostolos
cognouit ex medio turboꝝ eꝛuos ut
conspexit. quasi orare pro exitu galliani
intellexit flebilis q̄ vna ipse legationis
tredite votu presentans orare cepit.
Heu sed heu frustra dño aduersante ora
polus in adiutoꝝ ei⁹ protho martir ste
phanus efficaciter proficere ita ut solum
tamen oratoꝝ mettense martiris
eiusdem sanguine insigne libertatis im
petrauerit. Hor seruatus redeuns et
exhortestens mhilq̄ vltra pii iudicē lenit
conspiciens in petrū vinū oculos defixit hu
mentes. ut sue tungris misereꝛ expetens
Et apostolus Holi inquit frater pulsare
tanuam iusta tensura tam clausa clauigeꝛ
eni tungrensiū ꝓuenit usq̄ ad relū Vnde
et ira dei super eos vsq̄ in secula seculoꝝ
animaduertens ser monem seruatus luter
vnanimiter demulceret eū benigna com
passio sanctoꝝ astantiū nolut tamen
pro impijs liberari consolari quia non fuit
ille ꝑius petrus alleuans illū apprehensa
dexteꝛa quid me aut sanctissime seruate
inquietas Hoꝛi pro fratribus et anathema
fieri optas affectum approbo sed non ter
apud deum est vicissitudo ut imputetur
iusto q̄ peccat peccatoꝛ Immobile igitur
decretum dei narrare memento ecclie
gallie oībus et auctoꝛi deo aute dilecta

anima ner post in sortem sanctoꝝ
tolligenda ne desolare demq̄ hunos
videbis sed magnifice gloꝛificabere in
eis Verbis autem tungris tibi sepulchꝝ
nequaq̄ erit cuius doctrina abierit in
felix. sed est traiectū lorus q̄e diligis
ciuitas regia erre exauditū te noueris
pro ea. eritq̄ monumentum et gloria
Vale itaq̄ ac vide dilectissime multoq̄ primo
laboꝝ gloꝛificande ac tu ita fine mundi
maxime Hinc dū dictis ne tamen prius
pontifex q̄m uere legis mutauerunt mo
natus a conspectu christi discessit salutem
animaꝝ omiū tungrigenaꝝ conuertitū
ad hinc per mduias penitere uolentium
arripit insuperq̄ runcis indelibet clama
tibus ad se ius randi solatia tum et cultus
q̄ sub oꝛientis vite regnū q̄q̄ mirabile
laudendi relū et aperienda potestatis
arrepte discedens a clauigeꝛo reli clauē
diuine fabricationis in manu gestauit
argenteam ne inferioꝛ foꝛet moysi tui
lapideas tabulas in monte dei olim
deferat Heruus igitur dñi seruatus
ne non post dominice iussionis hoꝛam
quidnam animaꝝ tuum sentiret vix vo
mulidaꝝ immunia ꝓcurat tum late
vagantes hunni mox ptalangare
capiuntur discutiuntur trahuntur mirabilis
manipulatur Hetem usq̄ hinc reuo

Seruatio clauē recipit

pastores hȳ bethlemiticos olim circumfulsit
idem m vna nocte m medio hostium in
tenebris seruato seruatore insigne ubioris
de celo indulsit Rem custodes rusticorum
conspexere quedam & hys et diuine dignitat
persone m consolatione visulati apparuere
Iuuora ortum et vigilantib⁹ res rogata
prodit ruptruus prosilit pro illo cotidiq
illi multi multa profantur Sed ut
dissolueret dns conubiu veritatis quemad
modum m oratione hominu iudeorum
m similitudine angeli vultus stephani pro
ttpomartiris emicuit haut secus m tumultu
humoru fames seruaq solis mstar vespleduit
Dissidentib⁹ permde sententijs parium
rum seruandu denuo tradiderc seruatu
reteri alius alio pro gentilitioru disgu
desidere postiq exempla fames epulis
mense & remote rursum exspectaculo
raptum popescere Abyt nuntius et redit
signiq mirabile dictu retulit illi saluat
rãpo sopore sopitu iacere uglaq grande
pone assidentem ale vnius tegume umbra
dormientis parere altera veluti flabello
aurum ricre Ruunt barbari ceritatim
astruetes extimueruntq paulu videntes
ffacto ministerio aquila repetisse ethere
alta Peruarus accurrentiu sic repitu
sompno excitatur m medio sistitur quam
tolat regionem exquiritur deum rei se
adorare profitetur barbari dei rei metu uersi
in admirationem omes petere benedictione
Verecq roclamauerut illu esse deum deorum
qui ut sol diei et luna nocti sic die nocteq de
tou esset obsequentib⁹ sibi pcipeps ipe hostiu
rum sancto senectu optusse colloquiu fideq
ab eo percepisse fertur suscametu lubertati
quoq illi honorifice reddidit ut apostoli
verbum petri ropleretur dictis magnifice
gloriaberis m eis Egitur italia ia alpibus
& retro velutis elisane tande fines attigit
Virmaq wangiomu vsq pertransiens sic
forte lassus m itinere senex sitiens resedit
Neq vero puteus neq aliquis prope erat
fluuius Ad illu ergo mentem redixit de q
latere olim aqua redemptionis humane
profluxit dexteraq leuauit m rupis modu
terram signauit Statim illius ante pedes
Surgite pleno fons emanauit qui salutari
gustu egris quoq remedia deinde no pauris
apportauit Quoru de grege vidua febriu
acerbissime affluta bibit febres reliquit ags
suos seruatio addixit sola pnnu id ex
pretulit sed finitimis quida ipsius illuro d
scrutus predia quoq sua sco dei donauit
Exinde alia sunt a plurimis plurima sibi
oblata munera Fons autem ut habuit hodie
& potatiom salubris tam petidum &
homi pecori semp suaue olens germinat rumi
nu ¶ Approprquans aute worinare

suscipitur magnifice a beato amando vrbis
eiusdem psule ¶ ibidem quoq; a beato auctore
metencii epo wormacia vsq; obuia pro
amoris imm̃i pignore illi occurrere ĩpellat
vt metis demũ desideratus visitatum vehe
dignetur ¶ posponit sed ire colonia atq; ip
pmam prius disposuit ¶ Quo peruenies
sed populi deuote se circudatis ĩcursans
multitudine hospicii sibi ẽrtia mutuo
delegit ibidem ¶ Cui sanctus seuerinus seram
vsq; in mortem sedulus obsequens dum postea
more suo monasteria singula psallendo lustra
turus discessisset inter psallendu rursus
ad hospicii hospitis ñi quo illi roz vnum
et amma vna fuit pedes ocubos q; reflexit
signuq; mirabile de cella orantis seruari
colupnam igns ad celi fastigia extolli
perspexit ¶ Quo nuq; miraculi visione prodq;
melodie celestis ẽ ibidem postea in beati
transitu martini audiuit comemoratione
ñ dem̃ceps ĩ loco ecclesiola edificauit
conseruansq; portam celi appellauit.
¶ Seuerinq; sancti quoq; maxim̃ frequentia
vrbis epe colloquio non se subducens cofesti
muntis penitencia euangelizando iter ma
gressus est mestus dolens vbi fructuosa
illu pzestolabat̃ consides nobilitatis q;
ones diues ueru ille primo ingressu ordine
recto preferens humanis diuina miscuit
mirabiliq; est misericordia sed inter agendu eius

velud ignis species radiasse visa est ¶ actato
tanta gloria sacrificio tandem ecclesiam locatq;
consistorio cum ingenti luctu qd' removerat
expectanti retulit pplo ¶ Actutu stupore gratu
consternuntur ones ¶ Quibus ille sanctorum
patrocinia predicans quosq; data benedictione
rogat ad propria exortans tame assiduis
dñi precibus pulsari ut calamitatis supplicium
cunctis mitior supplicet supplicibusq; singulis
aut imminens periculu ut humilibus votis
differetur aliquatulu ueru et ornatu anxiorum
maiores natu maiores q; gradu ibide ad
offensi patris conspectu terrore tocti or
ripiant si quomodo flecteret ad miam
que multq; vacuu miserecordia offenderat
prostratis demq; pedibus pces ñi lacrimis
deprometes quo migrauit pastor bone ones
deseruisti quaru relictus angelo regnu susceptisti
¶ Quida ante her fatemur em ei vocis tem
pestate abrepta destruebat nunc ones ex nu
meru sunt teq; ut videas ad cathedra expe
tunt ¶ requunt te virginu sanctimonialiu
pudicitia luctat monachoru mestitia deflet
pupilli et vidue tuo se orbatos solamine
¶ Talibus ille flexus tumultuu ñi eis proferre
est mestus ffirma continuo riget plebem
undiq; confluentem sletuq; obtutuq; uerenti
ordine loricato infelix grex que talibus pastor
plus affuit est ¶ am collegio vestre fra
ternitatis nequeo relaxe q; attenti assistans

tandem compellat dicē Ab hodierna die faciē
meam non videbitis nec vltra me in hac
vrbe cōmorantem vobiscū conspicietis qua
viam vniuse carnis sum iturus et hac vltra
non reuersurus Super vestra salute prede
beati petri sepulchri adh huc vrbis vesti
gationē supplicationē premissa petim et
qua hac nestra non merebimur petitio
nē responsum accepi. hac autem quantū
in me est vobis promitto qua si pro
corporum vestrorum saluatione supplicās
exaudiri petratis vestris preponderantibus
nequeo, pro animarū saltem salute uestrarū
a deo michi commissarū defunctus et in christo
regnans felicius interuenies impetrabo
si ex toto corde morū vestrorū pcedat
conuersio Deinde multa exhortatione eos con
solatus oculos ad celū leuauit tum manibus
suis manus ones ihesu bone quas pro nobis
sanguine redemisti et michi in manus tra
didisti et me in illis hodie in manus tuas
comendo deprecor te ut si corpa dilamanda
tradis hostibus animas liberes ab inferni
cruciatibus ut de gregis michi commissi salute
in eterna tua gloria meream feliciter gaudē
hec dicens dextram extendebat nomen clau
delestis artifici argenteam petri apostoli
quondā mirabile opus dextra gerebat
Hec aut audiens turgens pietatis clamor ecclesiam
celi michi exhibito noueris me hys uanita

Clauē argentā gerebat

celi posse claudē quos pastorali virga per
angelii olim michi traditā nequiuerim
emendare item huius posse reserare qui
vel adhuc precepta nostra statuerit offensare
Interim vniuersos conspicientes in christo
corde tenus sibi conuenientes et nunc aut
ante reliqua operam do ne sancta nostra
simul nobis eripiantur cū vobis extidio
Quod consilium meum vestre pietati si placet
agnosce ne queso filii faciem patris velitis
oppugnando confundere Quam ad vocem
ab vniuersis est illico conclamatum Nil
vltra tibi patet vestat laborandū nisi quod
velis ut iubeas tantū Atq; mtulit ille actutū
corpora nquiens sanctorū et vasa sancta
hinc ut transferant trucidati iube q pfugis
ortanc postmodū reputabitur misolatu
profecti Hys peroratis non sermone vespe
rum est sed lacrimis equaliterq; pturbatis
omnibus cuiuslibet sexus uel etatis sublatus
est ad astra clamor flebilis uidere extreme
desperationis Ille dum in caudine ecclesia
rillat festinanter sanctorū valentini nauti
martelli metropoli seuerini florentij mar
tim maximum cunctatis eiusdem epo cum
reliquias tolli imperat cona tum aliorum
innumere sanctorū numero diuinū ex
ministerij uasis et muribus sil'q; sepulture
sue tollens obsibq; tegebat ac pretexebat
turridabatq; pastorem pius contra suos vm

uersoꝝ ciuiū fusiua manus supplices ad
sydera extendentiū hymnisq; corpora prostra
tiū pedes q; ubeuntes urbeture ostulis
gestientiū ¶ Interea dū cuncta apparuisset
amenus ibi sessis vequetum residentibꝫ
vrsus est pulu naris mstar tellus mtumui
sse sanctoq; super sessuro sese i suggestu
gaudenter extulisse prosteq; veritatis
tumulus testis adhuc usq; capuh verima
do vdoneus ibidem videret ¶ Cum sancte
oues rite fusas consolanter allocutus
en ait quomodo flores hyemen orti
uerna tempestates sit post seuitia mortis
sanctis eterna pequies ¶ Susceptus ex im
laudisione mrbem regiam basilicamq;
ingressus egregia mgrevat in medio
fieri ruptam ¶ Illuc ortauane vniusu
ecclesie transtulit thesauru quq; supuxit
mstruere dogmatibꝫ populu aduenas q;
finitimos non desist adusq; felute diem
illam qua migrauit ex hys calamitatibꝫ
ad beatoꝝ sedes aiarum consiliumq;
immortaliu ¶ Die illo p spiritum sanctu
diuinitq; progenito letamiq; febre psentat
triduoq; permdeq; retu plebis et senatu
vniuerso in edem sacrum congregato
missarum mysteria rorum celebzauit
¶ Sed angelus diuim astanty a dextris
altaris astitit utq; finem certu vite
labulis ita gaudiu ei confirmauit vite
insolubilis ¶ Et heros vite incomparabilis
participatione dominica collocatione
eque confortatus angelica comouens plebe
precepto celestiu ecclesiarumq; terrestriu
sermones et orationes ionam usq; diei
protraxit in horam ¶ Nona igit hora diei
tarta quia et ciuiu attensius spiritu in
manus patris almi commendauerat filiu
dei. nona inquit hora caput inclinauit
atq; ni manus tuas pater commendo spm
meu ait ¶ Sit uxta more conuersa facie
versus orientem lumiubus corporis ceue
ventet oculis oculos mentis tuis addeu
veuera illustrius aperiat ¶ Et ecce splendor
de celo mimius sup illuxit utq; inorem
simul tu ipso splendore ad patrem luis
peruenit ¶ Tertio ydus maye exiuit hore
inteuq; discipuloꝝ manq; relinquit corpꝰ
q; animie ¶ Sparso peinde horarum
tenu splendor ignis diuim ubiq; pmasit
totamq; illustrans basilicam veluti flu
minis ictu stupentia miraculu corda
concussit ¶ Angelicus insuper populo spec
tante multu admirante senatu quoddam
sullatu mambꝫ super ve nerabile positu
est corpus ¶ Et defluit balsamiticus
odor omnis thymiamatis confectione
suauior ¶ Asseriam tu manq; ex paradisi
fonte de manantibus sanctitatibus exal
at ex corpore tenus visus surdis fundeba

audebatur auditus. leprosi mitescebant.
egroti sanabantur. claudi exilierunt.
muti loqui sunt. quoq; cum in senem ad
portam debiles ire sedere ad sinum trahebant
omnium currentes sospitate mirifica omnes q; ad
sydera pariter laudes deo dedere. Am
plius quoq; ampliusq; populorum milibus
confluentibus luctum et laudes exequiarum
septem celebrauere diebus. ortuna demum
iuxta basilicam in agere publico a beato
quondam materno constructa uenerande
impendia sepulture solempniter exacta
sunt cooperante signis et uirtutibus illo
cuius regnum et imperium sine fine permanet
in secula seculorum. Amen.

Post huius obitum hunc subuersis multis
galliarum urbibus ciuitate quoq; treuerorum
habitatoribus eius captis et in ore gladii
ultis. Dimisit autem deus iterum trahere eum
et tangi in sicut inter hebreos et egyp
tios olim ut longo iuret tempore obsessa
tangri ne unus quidem hostium triquetrum
deuenerit aut saltem prudent. hunc de
inde in ipsa sacra vigilia pasche urbem
metentium nil nocuere sed dum contra
firmitatem murorum nil proficerent
fatigatique longa obsidione ea de re ditu
tractare repressent muro ruinatis ultro
corruere ad nimicq; hostibus patefecere
Hunc metuentes sicut et apud tungros

omnes interficerunt in ore gladii reliqua
urbem tradentes igitur excepto oratorio
beati protomartiris stephani ad quod ibi
ipsis ut aiunt a quodam splendidissimo
super illud stante muro defendi hys itaq;
peractis iter ad urbem remensium ni
timus portis ipse sathan sese ostendit
auctorem barbarorum prostratus est
etiam illic sanctissimi nicasius pre sul
cum eutropia virgine omnesq; plebi
Hunc ventis est citatus et pugnabatur
ad portas Desuper beatus pontifex
lupus existens hostem vltro compellans
quis nam tu es inquit qui tot urbes demo
liris nostrumq; gentem tantis perturbas cla
ris sceleratis furiis exorsus tanto Ego sum
inquit attila flagellum dei Cuius contra
himmus antistes grauiter insemiens
et ego inquit sum lupus seruus dei et post
pusillum admonuit iterum ergo dei opor
tet redire flagello dei et confestim
aperire portam iussit ei Ille autem cum
omni exercitu suo a porta in porta transiit
habens ex utraq; parte quasi in muru
tenebras adeo densus ut nemine videt
ur utraq; noceret Tantum enim beati
pontificis valuit oratio et fides deuotio
Pluues nimium sacerdotes et pontifices
quorum sanguine quasi riuulus aquarum
sacre redundabant esse ab eis prohibuere

Nulla vero cuitas nulla ecclesia excepto prothomartiris oratorio quod e i metensi ut dictum est superius oppido nemo ualuerit quod seruat beati corpus seruari. Hec quoq; sancti lupi cuitate intacta legitur permansisse. Illis autē ad fines terre uolentibus usq; procedere ni innumere multitudie populoz̄ occurrit principes francorum eos q; uehementer retros in meothidas paludes egerunt. Ibi a karolo magno et filio eius puppino pene q; cū nomine pepererunt. Post eam igitur uindictam que facta est ubeis rege galliarū wandalorum prosequente crudelitate pertentum est sicut et de multis aliarū legit ciuitatū epis pauris qui superunt xpianis m abditis montiū et cauernis petrarū habentibus latibula quanta in terra padie ecclesia tungrensis fuit sine pontifice uersa ubi placuit altissimo ut suo misereret populo galliarum profugi speluncis et montibus quibus delituerant prodiuti perpendentes propiete seruari uirtutem admirabantur ex tanta clade dilecti meritis eius superstetisse tumuli. Fraternaq; illius frequentantes sepulchrū petierut perdite europe restauratorem. Illa temporum uicissitudine beati uiri festiuitate aperto desuper celo adusq; tumulū sancti per tectum basilice qua ei de lignis

cruq; meruit nequiuerant conseruationem.

lemgatis cruces ferebat fulgurantis ignis columpniam a uespera usq; auroram uidere demissam et qui de longinquis aduenerant illorum illam insompnem totam in ymnis et confessionibus laudi sonisq; uociferationibus exhibebant flagitantes per eū terrestribus propitiari dñm cuius meritis patefactū conspexisset celū sed et sanitatū gratia per plebem spargebatur diuersa. Aduersus hec spes is qui uem sancti iob perdidit omnem a regione deserti die quadam irruit eusq; tectum basilice grauiq; ruina subruit. Coadunabatur porro eronta quoq; fideles cooperire sacras edes sed ad effectum nullus perduxit affectum quia placuit altissimo glorioso sem sinum illustrare miraculo denoq; umbris et grandinibus quotienslibet ingruentibus nisi quoq; in ima noctiū aduscq; soliditate pedū deuote duorū aut triū ner una gutta ner simule quidem instar omnū que ceciderūt potuit sancti pertingere sepulchrū adeo ut corpi ue illius iam ruues non attemptauerit quo tanti presentiam miraculi protelarent. Habito interea aurelie concilio magnatum de restauratione regni et ecclesiarū maxima mouit querimonia de tungri quomodo tanoq; una fundity interierit. Omnes quippe tanomeri et

monachi et religiosi uiro uno dudum
consilio feruidi retrorsum iuuant nec nomen
episcopale imbui quisquis subire presumpserat ex
quo seruatius pulsus inde recesserat ¶ Coueit
igitur primipibus et uir vite venerabilis agri
colus eligitur consecratusque presul uxta
magnaminis seruatii sedem traiecto regia
auctoritate habere dirigitur quinquide fugivis
dignitate pontificali sepiam indigna ferebat
exquo demens illi abierat quę singulari
quondam miraculo uisibiliter per angelum
suscepserat ¶ Innuitatu est verbum hoc
traiecto placuit plebi senatuique vniuerso
Gaudenter electus dni suscipitur nec basilica
seruatiane memorie digno successori cathe
dra constituit ¶ Hinc alius inter gviarias
contessit est et restaurare templi tectum
et ventoru pridem violencia deiectu quod
nemo restaurare poterat antecu ¶ Vixit
autem annos plurimos digne regens se
et populum dei ¶ Hic completo nuo dierum
feliciter transiuit ad dnm ¶ Hucc̃esserunt
exinde quoque ordine ¶ Vesinus istius quod
cuvso imani dubolo pugnaturus desig
natoruque ad celestem palmam cursus ¶ Desig
natusque in confirmationem predestinationis
¶ Item resignatus supplex erga deo subiectus
¶ Inquirens quoque faciem dni quem illis
¶ Hic deinde nomine bona manu preferens
euchenius falcemque acuta demessuro messe

humanam angelo segetem electis preparatis.
falco. ¶ Bone plene gratie humilator mole
emulatorque operatione. Eucherius. ¶ Domi
nor vero vicarii. dominamur. ¶ Qui tam
vbique florente christiana religione sub
hildeberto rege gloriosissimo aurelianesi
legitur synodo interfuisse et episcoporum
qui conuenerant et primipi vniuersorum
ipsius erga regis iudicio predia castella
et que fingi ciuisis ecclesie et ciuitatis
erant beneficia et post destructionem
ipsius a pluribus direpta traiectum ad
sedem suam contessit est transferre ¶ Re
gressus vero ad patria multis bonis
suam ditauit ecclesiam ¶ Illi sit humanis
rebus exempto et apud hoium in ecclesia
beate marie matris dni sepulto beati
monulphus per solam euangelice caritatis
mondem omnium gviarum possessionem
plenitudinem suffultus successit ¶ Hic tam ge
nitore quam matre prelatus nobilitate
vt amplificaret dei sanctitatem templi
aliud atque amplius construxit et beati
membra seruatii in eode loco ulteriori
digna veneratione transtulit innovatque modo
retrorsum ac vsq; ad eius sumus dedicauit
illius alia meritis eorum condigna ex
quibus adhuc in foro remanet vnum
sancta maria tum ¶ Deinceps dem
sepulturus magistri hedituique sui ¶ profi

ristendo rommus ronspranus villam
situ monciū aquarūq; rursibus iocūda
rorabilū quesiuit legia audiuit ¶Qua
bene inquit legia vt elegerit eum dns
ad seruitutū diuine congrua pulegia
ajor trapeduio destendit locū oratiois
designauit ronstruita domui honore
rosme et dnnom martiū dno reserua.
qua postmodū sanity martir lamberty
suo sacro sanguine erobilitauit ¶Pontifex
vero monulphus domanto videns om
predioū suoū beatū seruaciū stripsit
hereden ruq; deuotiomb a dno plenaria
rerepit mede ¶Quod sic erā sensibilit
probatū est ¶In diebus ipsius sacerdoty
quidā de magnis primcipby obijt illum
sepdire rogatur ¶Puirexit properē et
erre habet obuiā guandē et tenebrosam
siluā demonby vt ayut errore gētilū
olim dirata ¶Qua ingressus cū famulis
suis ōmby quide magne i xpō deuotois
quasi fremitū equorum rugitū leonum
aliarūq; voces duersissimas bestiarū
sensit horū et m medio taq; parumlum
amarissime flentem atq; sme intissioē
clamantem curite ones fugite curite
¶Audiuit sistit gradum signat se
leuat manū viget dextera silet lingua
ffrons pallet oculi languet vox fugit by
hesit roma m vertice stetit ¶Horor et
mestitia sicut nubes obduxerat ffloridā
pontificis faciem ¶Ipsi erā pueri eius
maiores quoq; et fortiores hor terrore
prostrati in terrā rendebat quasi mortui
¶Horribile profecto visu et mirabile
dictu ¶Post hec antistes reuersus in se
leuansq; oculos lacrimarū adhuc imbre
repletos vidit iuuenē vultu pulcherrimi
astantem sibi et dicentem ¶Confortare
pater mi confortare et fortiter age noli
ex voluntate eni omnipotentis hor audiri
videre meruisti ¶Iam anima primcipis
q̄ tomendare venisti a spiritib; tenet
nudis afflgitur cruciat atteritur
et nisi retrus ocurreris ad iferni clauste
detrahent eam ¶Redi ergo in tuutate
ad tuos et orationes elemosinas tuas
hor triduo fac fieri in vniuerso populo
¶Postea vero cū hec reuersus fueris si
horū michil audieris tuis oratiombus
altissimo oblatam etin pate noueris esse
rereptam ¶Hec dicto pueros antistitis
leuant atq; confortant ipse autem
disressit net visus est amplius ¶Illum
vero angelū dei esse dicebat z credebant
¶Omnibus itaq; rite peractis terna lux
oritur pontifex eandē siluā ingredit
et erre silentiū pax vbiq; et gaudium
¶Ergo letus pertransiut mortuū sepelunt
ponens in medio q̄ viderat in heremo

Cum primus fletum et dolebant omnes mox gaudebant placuit ergo nuptiis ut dies recordationis eius amplius ageretur non in tristitia sed in letitia in gloria quoq; ipsius precibus ab inferis liberauit eum dns Regressus vero pontifex sup vniuersis tristi benefitus cura sanctii at inclitum seruacii et sui temporis frequentius letatus est valde et sicut dignii erat mirabiliter glorificabat eu in auro et argento vniuersis eria quibus in misterio opus erat diuino. Addidit humilia addidit predia quia in hys terrenis possessionibus erat eria ditissimus videns nutu sibi iam imminere finem vite non timuit non expauit sed confortatus in dno die clerum die q; plm p triduu sine intermissione docuit et monuit vt semp parati essent occurrere xpo quasi venienti ad iudicii Omnibus vero digne peractis in medio ecclesie in qua fere qua draginta annos fuerat episcopus desiit eorum sepulture vbi vite huius termino feliciter transacto sepultus est magno cu honore sicut vsq; hodie videtur templo in eodem ad gloriam et benedictionem illius Qui vivit et regnat solus sanctus et omnipotens nunc et semper per infinita seculorum secula Amen

De electione

Hunc sequitur bti gundulphi epi at; por

Electio preciosissimi confessoris xpi

et antistitis gundulphi qui moribus ac timenda et eruditione nullo priorum inferior nullo ignobilior digne regebat sanctam ecclesiam multo ante tempore annorum. Hic nanq; vt relatione quorundam fidelium agnouimus magnis ex natalibus primis videlicet lothoze fuit oriundus traxitq; me nutritus Illo itaq; in tempore hec ecclesia maior erat in dno vniuersa promina In hac siquidem ecclesia spiritus sancti preeunte clementia ipse fortis et nobilis tiro non sine magna gloria militat. in xpo Hinc nomen eius longe late; claruit magnusq; extitit Beato igit mundano de medio facto ille ab vniuersis nunc est electus ipse ab vniuerso regno in solum pontificale exercitus consecratur episcopus omnq; deposita temporalium diligentia verum totus fertur in deum Hic veneria simplicitate columbe in astucia serpentis ministrat in oculis dei omnipotentis At ne forte sit in vacuum damnationis quod accepit a dno in vacuum benedictionis damnationis quod accepit one cura benedictionis regimis in populo quibus maxime credebat consit ad perfectionis summa salutis pertinue in gloria ad fore dignissimu Iudicium atq; vltimu si terrenis exitus iheret animo celestibus Quapropter in domo dni iugiter manens sacrisq; misteriis fideliter

mḥerens duinus diuina agebat vitam
Considerans autem quitatem sua omnium
honore sacro m dño florere om religione
sacra m xristo feruere ecclesias longius
remotas circuit et quod verbis plantauit
signis et miraculis rigauit Vnde ombus
qui m episcopatu erant mirabile placuit
Erat m diebꝫ illis iuxta mare regio qdã
multꝫ affluens diuicijs sed noticiam dei
nundu habens sum et veri dei f illam
visitare illam dño pauare iussus est de
celo et missus Gracia igitur agente supna
m breui multos illoꝝ ad fidem conuertit
Templis m quibus colebant idola mox sub
uersis m honore principis celorum eusdꝫ
sanctoꝝ nouas condidit ecclesias eusdꝫ ad
seruiendu m mistros posuit idoneos et
quod per eos diabolo subtrahebat absq;
mora per se dño conseruabat Deinde ad
ulias trãsiuit prouincias filios quoq; ad fidẽ
xristi roborans et in fide digne firmatis
ad suam vrbem festinauit vrbem Extra
illam diuinus manere eius sanctissima nã
poterat ferre ad sepulchru nãq; huius
excellentissimi atq; serenissimi confessoris
xristi et antistitis seruari apud qd i throno
residens pontificali quasi vnus de paradisi
flumminibus predicandꝫ monendꝫq; docendꝫ
episcopatus sui terrã irrigauit vnucuiusq;
cotidiana diuine operationis et virtutis

reficiebatur delicijs Etem ibi et m manu
eius lumẽ recepit reuersus claror le
prosi mundantur diuerse infirmitates curãt
Ipsi quoq; demoniaci grauiorib; cathenis
ligati mox ut aduenit ab infestatione
immũi soluuntur et a nexibus Et dũ exeunt
illiq; aduene illius pegrini beati salutet
seruatrij potestate insuperabili se nusq;
habere se nusq; manere posse nec lucere
publica uoce fatentur nec non queritur
Qua propter eius gloria mirabiliter
creuit in om era Illos autem qui curati
sunt fidelis dispensator xristi bis gudulphus
collegit fouit donec ad desiderii roborati
et consolati cu gaudio quoq; videnti in sua
Ter profecto videre quis non optauret
quis non videret gauderet Ille mirum
ille egregius sacerdos xristi optauit ille
deuotissimus antistes desiderauit deoq;
nisi ex necessitate ienitabili aliquando
de esse voluit nec sibi que sunt virtutes
assignauit timens et hoc verbum dni
qui se humiliat exaltabitur et qui se exal
tat humiliabitur Ut qua mentem suam
in vadire humiliatis fundauerat in parte
altera nec fletu mouerat nec poterat ut
tote cui sanctus spiritꝫ doctor psidebat
et rector iure ab ombꝫ et in ombꝫ exaltari
meruit et honorari In augmentu ergo
virtutu nusq; illi defuit dns virtutum

Quo presidente potens in opere et sermone
disponebat iura regalia eorum et legalia
Potenter itaq; in omnem agebat regno
et in om castello et opido in quibus nudu
erant edificari iussit ecclesias attendes illud
salomonis Quodcunq; potest manus tua
operare instanter Illas videre illas domino
conservare nemus exuit Exuit same et q
minus erat in diuinis adimplebat semper
laborans in hor vt seruire vide mereatur
deu deoz in syon In hor igitur studio q
rum desiderat haut minima in xpo ritate
tum grensiu quada die contigit eum iter
ageret Et attendens propius altitudine eius
et latitudine cotidianos q; maris accessus
aliaq; multa q nusq; erant in tra mirat
Preponit eam babilonie ponit ea rome
Nichil hur simile estimat et in vrbib; asye
Inter her habet obita senem quenda A
quo dum sibi peteret desigari q ecclesiaru
edificia que regu palacia aut ille it reta
hor pater negotii nequaq; est hoi Est at
sed illoru quoru est conuersatio cum angelis
deoz Tamen quod audiui qd agnoui tibi
reuelabo Her dicens apprehendit manu
eius et dixit eu p oma loca edificioru
ostendens et palaciu quod in honore octauiani
cesaris constructu erat a quo et ipsa
ciuitas olim nominata est octauia Cui
prouvessus pusillu in quo vir angelicus

presul magnificus Beatu saluez Seruatus
manebat dudu ostendit edificiu Eius
teueru mire et admirabilis sanctitatis ob
iudiciu trista fidelib; ob solacia inter cetera
primus dilapsum minus q; destructum
Hic protinus se contulit epc et dilgenter
notans in quib; vel sederat vel steterat
loca genua pomit oscula figit 2 osculando
vniuersa ps irrigat lacrimis Hor autem
pre miseria rem respicere diutius no valet
exit ad alia tetendit In loco vero altaris
et sanctuarij quod erat supeminens et
honorabilius vniuersa ciuitate qd erat
et ipsius matris saluatoris dm ditatum
nobilitati atq; maiestati virgulta diuersi
generis ascendisse vt vidit veste q induty
erat scidit et caput pulueri conspersus
in terram cecidit tamq; mortuus sancto
autem quasi horaru trium spacio elapsis se
ait Esto syon tua dne esto iherm nostra
sed quomodo deuastata est quo desolata
O malicia hom o inuidia demoni pec
dos celu describitur pec vos terra desolat
Quod ergo erit Tonsa et nuda permanebit
her regia celi absit hor dne mq; eam pot
videre et conuersus ad suos ex vniuersa ciuitate
iussit ruinosa opa ea ritus mouaret
ibiq; deinceps habitarent Her dixit et
surgens quod reliq; iter peregit Cui vero
rediret et quod factum est plateret aliq;

dies illic morari disposuit ut ansit ut ipse et
letatus est vehementer ¶ Dns autem non
immemor que ferebat mala verbis illa superbi
dilecto dilecte genitricis sue consanguineo
lupos vespertinos lupos grauissimos ad medu
eorū fecit deuenire et quotquot inuenerunt
in conspectu ipsius pontificis iussit deuorari
colonos ¶ Quod constructu est igne consupsit
cetera fulgur consumpsit ¶ Erat inter alia
pericula teri remotus adeo magnis et frequens
vt ipse dns antistes morte euadē desperaret
¶ Iuerat ille rotinus et abyt nec vltra
redire curauit per oma gratias agens deo
qua in hoc non perit iudicio ¶ Ad ciuitatem
regressus sua quod quasi nescius gesserat
flendo remanendo aliisq bona operando
admonendo se et ppl'm patrum intercessione
adiuuante quoq ppl'i redemptoris clementia
delere studuit sumopere semper habens in
corde semp more que fecit stulte ex tota
dmi et immut valde nec deferit donec
morte qua in visione vt ipse audebat dictū
est sibi ¶ Dic tertio tibi nolo timē dns tertio
¶ At vero beatus pontifex quanto certior
ex consolatione tanto amplius laborabat
in omni diuina operatione ¶ Sumpsit igitur
repromissionis gaudia ad etne beatitudinis
pmia dno illū vocante xvj kal' augusti
quib; anteressor eius beatissimus monachus
ad superos transiuit ex hoc scło migrauit

et qua nec impar est meritis corpa eius
sepelitur in medio ecclie illius ceteris preparabilis
cum gloriosissimi seruatis ad laudē et honorē
regi celorū tui; regnū et imperiū sine fine
permanet in secula seculorum amen

¶ Quidam ergo nos tantilli nos pusilli
horū et tantorū dicemus ignari sacerdotū
¶ Si sunt venera vt confidenter dicamus
quos miraculis choruscare verbis pluere
vt nubes volare sancta dei ecclesia meruit
¶ Si sunt profecto quos virgo electa a dno
beatus euangelista et apostolus iohannes
esse oculos esse lucernas; non indigne non
iuste testatur qua diligentibus deum ne
lampades eorū extinguant sumpne gratie
administrant oleū per quā itur secure ad
vitam ¶ Ostendunt viam doctrinis sanctis
et exemplis splendidissimis ¶ Defendunt
patriā custodiunt ecclesiā excellentia meri
torū et instantia orationum
vt sol et luna illuminant terrā vniuersa
ministratu per eos salus per eos delet
anime interitus vite presentis subsidiū
donatur per hos et eterni remedium
¶ Si sunt minimi quos in caritate no sua
elegit gratia nisi sue erga voluntatū
voluptē sustentant opera omnia supposita
ita et ipsi humeris sanctitatis sue portat
benigna ihesu familia ¶ In quibus fratres
vobiscū ut sit et vobis aliq spes salutis

Adiuuet oratio vestra obsecramus ut eundem
xpm dnm nrm Ad exolenda autē dni eccl
ꝛmeam in vrbe trajectensiū apud bti et
gloriosi confessoris wilri venerabilis seruā
ti monumenta illi adhuc pontificale
consendit solū. quoꝝ nōa subscripta
videntur Primus eoꝝ quidē perpetuus
vir strenuus et deo dignus post hunc
beatus euergisus Deinde quidā johānes
hoyensis genere magnarū et ipse in dno
virtutū Quo humanis exemplo sanctꝫ
imandus non impar meritis priorum
Hinc quidē equitanꝫ noie vemachus cui ex
discipulis non indignus martir venerandꝫ
ipsis successit theodardus Illo ortū ex trinubis
et fratribꝫ eligitur ad episcopatū martir
gloriosus sanctus lambertus Nouissimus
oīm beatꝫ hubertus Quod at de hoc excel
lentissimo atq; serenissimo confessore christi
et antistite beato seruatio ulusq; diobꝫ
confessoribꝫ beatis videlicet monulpho
et gundulpho que audistis q̄ vidistis
notauimꝰ de ceteris pauca a' seve nulla
ideo facta verognoscat caritas vestra
quia de quibus dā alia semp plura sint
scripta de quibus dā preterea magni me
riti apud deū credimꝰ esse ni scriptū meum
potuimus et nouimus De hys attenꝫ
Nunc de beati translatione seruatij
pauca vestrā gerem De translatione

Karolo magno monar sancti Hermetis
christi gubernante sarracenoꝝ phalages
immanes fines eorum terminos peruasere
Karolus agnoscens iraq; attollens animo
zelo celeriter hostem finibus detrudendi
deu non sustinuit tempꝰ legiones suorum
congregandi Mauris vero quos durebat
verbis et exemplo mouit audaciā passiq;
castra et hostilia lustrans irruptionibusq; aditū
attemptans nusq; inuentabat sed nō preua
lut quia nimis impar egressio fuit Dan
latim vero imitū suoꝝ milibꝰ istar imbꝭ
de alpibus grandinisq; de nubibꝰ labentiū
per turmas et cuneos suos cōfluentibus
tuorato cristi auxilio resonātibusq; tubis
prelia rursus commisit hostiumq; cuneos ad
mortem miq; palantes pugnantesq; rendit
nec tamen prualuit. numeri enim aduersa
rioꝝ adhuc amplior fuit Prebebatur
illo vespere illaq; nocte castrū humanoꝝ
spectaculū miserabile spectabant singuli
tristes ortusq; suoꝝ aternos cōra orulis
m tabem sidentes bestiasq; commutonum
cadauera crudeliter depascentes sanguine
oq; stillātes ore arbores quibꝰ castra
heroꝝ seuis vnguibꝰ suppnexerunt
alites spectabant miquam tristes tristā
banturq; talia himentibꝰ orulis asper
tantes Morte inclinata nobilium mentes
iuuenū cū spolia reli prope diem labi

consp̃icerent flexoq; arcturi temone proppmpu
rursus belli dubias vices pauerent Idem
tamē ducis virtutem trisq; nomē attem
derent vltro iterū optauere certamen
nistruxerūtq; barbari michilomm̃ aciem
ferrū denuo ymbre letali conserit̃ plu
rima mortis ymago vertitur Impator
a latere lacessentes p̃cudit lectis quoq;
retro legiones īmsit ressātes īcrepabat
alacres p̃prio ex merito laudabat ar
te sūma virtus mitiuet anxios orabat
Cuncs ut reditur angelus desup ex aula
dei animeq; fideles sanctorū cum triste am
regnacui per detuentes ab arce celi uas
miserebant̃ manes vmoq; tumultus
totq; tantosq; inseros mortalibus esse
laborē Taliter dū massiridme fimestu
miter acies ardentū capita triplim vtriq;
rapuerit dū mortis alea pte alteruta
pentus assumptura tandem deo xp̃iano
protegente fortitudo gentiū istū fuit
dispersa est Tum etiam fortissim barbarq;
qui resederant equos in castris et suos
terga dentes terruit extruit detersit
sed michilomm̃ rotarunt equoq; pditi
pedib; interierūt Actum est hoc die
festiuitatis beati seruatq; indubitatusq;
tem victori karolo qui fructis q̃ opem
eius mane sperabiliter inuocauerant,
meritis ipius indultam sibi ea die victoria

Itur pariseus planxit triumphatori fructibq;
principib; sanctis huic solepnis celebrari
in terris rugit ut ar tanta iugiter opera
clarescerent de celis statuitur tranertum
psul villigisus vt si quid essent dilapsa in
templo memorie ac veneratiois illius
restauraret si qua minus perfecta cossum
maret quod diligenter per eundem
presulem adimplet̃ exit em etiam
sup viri sancti sepulchru riborei auro et
gemmis mistar speculi lucidissimi Eidem
autem willigiso venerabili viro nocte
quadā sua sopore sopitu vir venerandus
astitit sanctu dm leuari de tellure iussit
moq; diens latere subinde q̃ celum
terrāq; sanctitatis illustraret vadio
sionem huberto sedis eiusdem tunc epo
minat Ille adulterinus voluptate domini
quevenda minorat quod referā semel
triduana sed̃ vox celestia consilia trista
timores spes to lacrimas pcis Inuentu
subterranco demū seruetaris apparuit
locus oim iocunditate plenus et extra
sedilia in circuitu in quibus omne decus
et thesaurq; celestis tumulus Inalnori
mirabi reliquie sanctorū in medio pre
tiosi marmoris consp̃exere sat tofagū
in quo sctm dm tredebant tondi tum
Colluitur interi q̃ nemo luctuq; myrro
ru memorabili gaudio ate altare pomi

Ner dñi em pſumm fas erat vt quidquid
ſuper altare poneretur p̃ter ſacrificiū
qua mensa est dñi exercituū. Amnivabat
autem vltra oīa q̃ ſacre vestes nil leſio
nis aut mōris ex tanti temporis ſitu
habuerat. Patrofago autem apto ner
ſancti rogore repleto vlulatu & deſpera
tionis ebitudo cunctos corripuit q̃ fuga
ſublatim formidabant. Peragit mox
illa vigilys diesq̃ ieiunys. Nocte ſequen
tem gallicantū cū cetera p̃ oēs terras
alia ſopito nullus laxauerant. tunc reli
gione conſilii ſummi de rebus versabat
ſuperiorumq̃ oratoriū monumentū visitat
m quod tamen illud a sto nicodemo trans
latum cateruj ignorabant. Aperto ſed em
nil maxima reuerentia monumento tanta
ſubito ſiraglamina ſuauitatis effuſa est
vt oīm pigmentorum redolencias mox
parabiliter ſuperaret. Expandit manus
ad celū multiplicia vota ad eū apparet
rogans ſancti lineis et ſeruis muſculū
Quibus dimotis cruce aurea ipſius de
pectore leuant de ſub capite aurū purū
ſimi nomile in quo de ligna erat crucis
dñice. Dextris virgam paſtoralē. Quo
de lateue tradita illi quodā vome a beato
petro argentea mirifica operis clauem
Capſas quoq̃ electro lucidiſſimas ex
Utroq̃ latere per plurimas. Quod ponti
fices memore veſtimeti nulla corruptione
leſum. Tollunt et quodā ſeruili mō de
poſitionis eius manibus angelorū aſtantibus
mille fidelibus xpi illatu. Facie eius cū
educit ſudariū tamq̃ irradiatū a ſole
meridiano totū reſplendut ſcenarium.
Pauor illico ac ſtupor ſingulorumq̃ per
artus gelidus cucurrit. Viuor. Hembus
corruunt pectora tundunt lacrymas
fundunt implentq̃ clamoribus locum.
Viuis ne pater. nec deſunctus eius aut
ſi te ſaltem finis abſtulerat verum ne
reſurrectionis gloriam apportas. Poſt
hec diligentius examinē intuentes
manusq̃ applicare cupientes miſtar
dentis ſeruj pruinarumq̃ ardentium
transfiguratā membra cotemplati ſunt
Rursus ebitudo rurſus deſperatio ſed
arrepto quoſpiam pſalterio exclamant
verſu primitus plato. Exurge quare
obdormis dñe. Exurge et ne repellas in
finem. Quam votem proſequentibus
ceteris cepit iubar ad tollerabilitatem
minui tandemq̃ leuatur et in loculo
interiq̃ argenteo exterius deaurato loco
interim ſicut cynamomi et balſamum
aromatizans odorem odit ille odoris
ſuauitatisq̃ diuerſorū ſiraglancias
clauſis diu foribus ſpes affuit interius
plenendi miraculi ſpe foris repliti cū riſidit.

exteritus terroꝛq; gaudiū q; mges ifudit
mtuentibꝫ ¶ Volutur anime memoria
hoꝛū solempne vij ꝑdus sunt mensis .
ffama verū karoli attigit karolq; ipedio
hylarutus sentiuit veris paschale festiuitatem agere tuuerto dererunt ¶ Itiq; est
et in sanctissime noctis vigilys que tam
semper floret gaudio ꝓterite nocti resurrectionis q; expectatione futuri ut ꝛedeꝛ
eadem nocte iduas mter legendū lectoꝛes
duc in prospectu omiū sanctꝛ sunt ant e
altare mulieres gibbosa altera : altera
contracta et paluica quoq; i hospitale
domo vna ¶ insuperq; energumenus duabꝫ
ruthenis horrendū mtea vmtꝫ ¶ eo pre
stupoꝛe q; plures nobiliū soluto cingulo
sese diuino ibidem manipulare mysterio
¶ Dū vero sepe multū temporis cōsumeret
imperator de tanti viri gaudent laquens
vel audiens laudibꝫ liber quoq; miraculoꝛ
eius roꝛam eo est ablatꝰ tumultusq; mmanulo habitus ¶ Post vero discessionem
karoli gens damoꝛū armis potens et ais
lotharium prouasit templiq; tuuertense
famosū opibus uasit ¶ sed tamq; tu-bine
ab mtoitu mhibiti vtroq; ex latere scalis
fastigia cōsterendunt lino stipula fomentis
ignem concitat sed plures coꝛ eloꝛquete
se flama robusti sint plures hoerent tibus
mdissolubilit ¶ tegulas mambꝫ pdiculum
ad

monstrum peꝛpenderunt ¶ Eius no mitelligat q; gratificeꝛ mpatis nicolus pbuerunt
dependendo spectaculū ¶ Postremo mse
vrdentes votaq; voluetes dei clemencia
sanctiq; pꝛesidis indulgencia laxati sunt.
¶ Lachario francoꝝ regi festiuitatem
natalis dñi colonie agenti henricꝰ saxoniū
dux non impari militū gloria occurrit
sustinentibusq; dolū vtroq; experitur vltro
se humiliauit dux nepos quippe regis fuitq; gladioq; illi trabeato solempniter a rege
pocuit ¶ Impleta celebritate datisq;
tuicem muneribꝫ usq; ad fluuiū ofimam
abeuntem regem comitatus dux regiū
uerit gradū filius q; eius otto clipeum
¶ Quoꝝ rex admitus obsequiū dedit eis
quicquid osse renoq; mteriaret ¶ bñfitio
gratulabantq; surrigere q; subdidisset se ex
romanoꝝ parte ¶ henricꝰ dux sacramento
sibi milites tuuertto cōsederans manuq;
locus is tunc dandi iuris ombus erat
ipsam quā arrepent a rege prouinciam
regis ex nomine denominant lotharia
¶ Deremptio autem a francigenis lothario
audiit henricꝰ vehemens q; factus eis
inimicus violenter lotharia transtulit
in sortem romaniā ¶ Deꝛpendens vero ad
uota redire sibi ꝛes ex beati sancti
patrocinio cui se cōmendabat sedulo
stolam eius et baculū in saxoniam

transtulit. Atq; ibi sup fluuiū bodam
monasteriū feminarū regulam sancti
monialiū apparatu magno in ipi⁹ memoria
statuit. Procedentib⁹ anterius. anteriusq;
prosperis rex factus est suoq; tempore pos
tea feliciter defuncto in pfata est basilica
honorifice sepultus. Ottone vero filio illius
rege electo superexit virtute patria quasi
leo de tribu sua roma venit repugnante
subegit ordinari se imperatore exegit
deusq; nomine tanti a francigenis in
teutonicos primus magnanimiter trans
uexit. Veru romuldis ruub⁹ diues teuto
nicos vltro honori aduidentib⁹ ipsisq;
precipue hemtriadem nacq; aliū deus
attraxit egregiū forme flosq; iuuente
hinc felicitas preliorū ampliando opu
illum iocundius sermone alacritasq;
in armis et claris dextera factis demū
pariter eius in oibus cōsentire delibe
rationi. Cesserunt igitur oia prata et
prosperitati. quatenus proinde ipi⁹ augusti
confidentes ex beati seruatoq; ~~confidentes~~
veneratione se sobolemq; sua arte iuuis
coequalis et columne humanū quo ruina
premunt. excessisse augustū indefessa follici
tant prece. Vt causa cultus nominis
dei ampliandi ad visitanda in saxonia
constructa sibi basilica deferretur. eius de
sancti venerabiles reliquie. Dederunt impe

tranti nequ; eni fas erat ei ab augusto
quidq; negari. Reductas aute tante vene
rationis reliquias pius regni rex thesus
mille signoru honorificauit virtutibus
Personatq; laus altisona iugit in nubib⁹
iunctis audientib⁹ Hereditib⁹ obinde pre
mimia letitia saxonib⁹ dim in deuotionis
perfidia timendi ~~ri~~ fessim⁹ et seruatu in ob
non dimittim⁹ infimtu desperatio. calamitas
arrisit trauerten sibi resecbatq; in dies
per triennij tempus. Cum tempore statuto
atrolis terre ad festinitate conuentib⁹
sed nimis licentia securitati ejusq; laxa
tibus cu p diem solempne lusibus et potulis
fatigati nocte sequenti kurlmburgensis de
rubarent grauissimo sopore sepulti clam
exploratores trauertigenaru delecti certaq;
oblata opportunitate mgi essi arrha sanc
tuaris de altari rapuit fines rapinaru
absridunt. valuas claudit absredit abeunt
euadunt. Orto diluculo saxones euigilat
dampnoq; suo rompto frustra demū qui
fugientes occupent ordinant vltra igit.
fide et voti saxonu pignore saturatissimo
ad sedem pristina recuperatione diuina
relato reclamatib⁹ obuia omn⁹ Indutq;
qui venit in nomine dni tanta sanitatis lar
gitas prouenit vt mutus loquat. claudus
in salutem fieret retur. demoniacq; mundaret.
surdus audiret ~~mutus~~ cecus visa reciperet

reuerberaretq; vox astri dicentiu venit
deus m rastra ℣pepemo vdus sum m
gr ediente illo tvaicetense templu luaria
parietu et rozonariu m manib9 quoq; as
tantiu candele duumto mira leuitate sur
rendit ur ℣stenso pulpito qui sil' venerit
quanta fecisset illis deus m vu protegés
eos m sequentibus ab hostib9 per nubis
roluptuam erarrabant et expansis m
telum manibus aebant/ ℣nome dix
fiusti dne m misericordia popula quem
elegisti. nomine et portasti sm tuu dne
m sortitu dmetua ad habitaculu sm tuu
℣stenderut sywones et uti sunt dolozes
obtinuerut habitatozes bode ℣tur gtubati
sunt pmcipes aulici consiliarios inguste
obtinuit ti emoz obtigerit omes sancti
monialiu illaru anni et affines facti sunt
imobiles quasi lapis donec pertransirent
legati tui quos ad reuertione sacra direxisti
℣post obitu demetrij ottoms iumoris filij
ottoms qui pugnauit m calabria ei gretz
ante surrexisse electione pmcipis rofusu
est regnu mmis ℣sac erroris licencia qd
potenciu haut procul a rastro rofluente
situ sue proprietati vendicauit bti serua
ij predii ℣tiuertenses allato patrom
siu feretro tamq; bellatore fortissimo reiu
potiu reperunt ℣protinus ab uxore q'
eiceret eos directi sunt ℣pe vero dni

seruatij quodq; aduersarius illis pclusse
rit reclusu patuit ipmq; dei ex gplores
sceleris vicio terribilis erupauit ℣inter
epulariu naq; delicias rominatez isultaces
sufforauit eos sathanas ℣uidés ammuti
sunt et cōmoti sunt et tremor apphendit
eos ℣detentib9 obmde rofluentiams vt
illo sacer- deportaret lorulus qua bndictis
multa inter mlia plebis erontia nascellu
depositus m campo truncis et ornamentu
sanctoru rapsulis feretru sancti pignoris
a rapte m aerem se leuauit atq; ad mose
meridianu m quo inter tu nunc beati
memoria colitur tertio quasi salutans
mlmauit ℣salutans naq; mlmauit
sue etiam recessurus iam exinde valefacit
se consorti suo sanctq; dm sic demostrauit
℣huiusmodi m prefato allodio pueri tpe
antiquali vinea bti seruatij noctuq; intro
ierut botros furaturi ℣trahebat alter
ultru alter attrahebat botru ille vuas
rapebat pars rapinis imponebat cum
subito semor apparens sole splendidior
vt quid pueri vastatis vinea mea mercu
sastis ℣uos ego si non etas m firmor
flecteret puniret ℣ruptimne vestros hu
expertubitis parentes ℣his dictis abscessit
illoru vero tempora gelidus torpor occupauit
vt ex singuloz vultus gestib9 rospexerunt
me bza sic dirigere pariter istur uxoris

loth velud m saxea ſimulachra. Dño luci
feró a ſuis parentib⁹ quęſierſi requiri²
vix tandem aliquando ante afflictionis
monſtro mitricati reperiri² Omgulorū
geſtus rauſam rur venirſent prodebant
ipſi porro quid vidiſſent vel quid dictum
ipſis fuiſſet referebant Quis vulgi mox
clamoris quis matrū angores expediat
Protrahuntur conſilia dolores⁹ vſq; ad
veſperū ſeroq; ſaltem ſuppliciby votis ipe
trati beati ſeruacy indulgentia puer
reſoluuntur exultantiū & coriferationes
ruſticanoꝝ mexcelſo audiuntur Apphesa
deinde quilibet compariſ ſui dexter a
traiectum ideó grates relaturi votuū
itmet- mbant Tali cuſtodia bone cuſtos
de norte bone mquit cuſtos de norte ſupplices
tuos ſeruati oib⁹ horis et momētis cōſone
Chilebertus dux lotharie ottomb minoris
gener tranſiectū a ſocero mpatore petijt
et accepit loriq; habitationem diligens
ſeruatianę ſpatiū memorie regumq; palatiū
cingere muro inſtituit Ac beatus mona
norum ſeruatius apparens illi cur fundā
mentū aliud poſuerit pter quoda ſe poſitu
fuiſſet mquiſiuit Cui agnoſcens dux
ex ymagine ipſius pauru expreſſa m
ſanctuario reſpondit Aliud eſſe poſitu
dne neq; nou neq; vidi Cui ſanctꝰ quod
dexterā mquit altiſſim fundauit miſi

petratis cradentib⁹ duru non poterit
ſed ſtabile ac ſolidū pmanebit meterniū
Hys blande dictis iuſſit deſiſtē ceptis vt
cōprobaret dnē ſeptm eſſe muru illy lon
ad ſimilitudinē urbis ruius lux dns et ꝯ
lucerna eſt agnus Vxor autem eiuſdem
diuis ſeruū quodā pmirande preciositat
de ſancti erario rimi ruriosa theſauriū
templi contemplaretur clam tulit mulebru
q; leuitate ruſſdembu ad ſuu corpis modum
inde ſibi fieri iuſſit Cuo inſolenter audita
eiuſdem patris ſeruacy in feſtiuitate
oculos vulgi ocupatura mane proceſſit
ad baſilicam propie conſpectatus laſciuū
cantans iubar- dū area redimicula gem
mabq; perlucidis rutilans verbenuet au
rora Inter miſſaru porro agenda ſuggeſtu
ſuo diſſolute ſopor irrepſit et ſubito m
ſolitū clamans patre patre dnē ſeruati
patre cancelle tue pater o pater relicte dux.
Ꝛ Hō mtulia erupit verba roza multitudine
omnis ſa ingenti exhitato ſtrepitu ecclie
de throno ſuo dux rogitat ſuplior euentu
At illa Vt vem dne mquit miſeꝝ vt ſedi
ſemis ſoporauit ſopor vidi dnm ſeruatiū
aureo in throno reſidente ante altare hor
ſanctu turtaq; cohortu virorū venerabiliū
Cuius rimi pedib⁹ ruperem proſterni ad
horrendus rupillis me reprehenſa trudebat
auertit. Latusq; meū humerosq; fuſte

pĕrurgens nisi ornus pater ipse sanctus
dextera pacis extendisset animã de hor
rore pulsulo meã eripuisset. Absq; quor
vestimeta mea me nudi exponere valuit
quia proh dolor seruum hor tuuste de the
zauris ecclesie huius absq; demens q; non
extimui extendẽ manum in rapinã domini
Obstupuere omes circulor regni torem
dei benedicentes Dux porro erubescens
admodũ pio contentus culpa beo seruatio
ni reconciliationẽ magnifica roza omb;
obtulit munera. Pu rensura sci regie
prolis petulantiã repressit mox referam
quod erga de familiaribus posteris ferent
Tempore eiusdã imperatoris in familia
hoyensi qua olim sancto dñi ixr obtulerat
reinebaldus iuuenis erat spurius a quo
pannosor proripite suo adulare nimulos
exigebatur census. Quẽ liberiorus illum
propagine sturpis elatu q̃tim; miserorũ
proximor exemplo debita redderet
nulla rogatione ritus no aliqua uarie
iurisdictionis non confessione parentũ
nec dulcib; edomare quispiam valuit
sermonib; psuasionũ demũ in rotedeo
partesius ombus curauit. Amen. quamdiu
suus consisteret pcor. Hic se expugnãdã
haut vnq̃ desistere penitus scs differ.
in crastinũ. Infelix nocte illa paruli
depascitur pecu. Sole diem vehente

Vindicta celestis in placito nuciatur filio
confusionis in medii apportatur. Ite gra
suppetere talu vsq; ad inflexibilitate iduru
isse probantur. Gratusq; ab vniuersis deo
et ab ipso rimi saltem se verogmoscente
miserio. Vota frequentatur. beato seruatio
ni tamen illa prorsus subsecuta est mo
lumentatis recuperatio. Iustificata igitur est
auctoritas sermonis propheti. Et tãtumod
sola veracio intellectũ dabit auditui. Henrici
seruitio romanor imperator augustus tam
alto virtutiq; ponderi magnus qua corpul
decore proceritatis ardmis beati seruatij
vt ipsemet erat referre solitus ope sepe
numero pace ac bello exercitus primu
aut inter primos erga deum hic patronu
sibi deligens monasteriũ gosleriense
suo iussu construxit. cum in honore apli
symonis et iude tum et beati seruatij dedi
catũ iri volunt quem tam et si diuodena
ria apostolatus dignitate non tñ sperniore
operũ insignitate noluit. Cuius deuotionis
amplificanda ad gloria post legationem
vna et altera ipsemet pro patris eius de
reliquijs trauectum vent tunde q; ipetuto
quod desiderauerat goslariam triumphas
remeauit. In honorem igitur ipsius caput
aureũ fabrefieri decreuit quod visu delecta
bile cunctis memoriam sancti auctij pbens
mentib; impressit. Facitur aurũ in ignẽ

egressu expolitur ad vngue presentatum
mpatori displicuit quidem gemme
que oculoru gerebant effigiem haut
prorsus mdifferens parilitas rosmilauit
ffagna mmitate regia regalis ira tarten
artifices vt ni postores manu ripuit
pro vindicta quippe q haut quequa fuerit
menavrabilius p artem malleatoria
qua se quodq effigiari posse aut nosse
iactauerant Porro ne tanti regis tanta
deuocio sanguine totam meretur mox
pius eadem norte seruatus m visu illi
tonsum astitit clausturis q vnitos edixi
postulauit Demq omu que dlq honore
vel amore mperatoz vbiuq ferebat
benigne tonsciu et memore se demostrans
Insuper tonsidera ne nquit fili im
fatiem quam dilgis lone q tuo pe nunc
sese offert animo cade fucus eode modo
est expressa m auro Tu non sers q dq
voluit manus artifici opus disposuit
Expgefactus exhylaratus q augustus
opus opifices q iussit presentari male
tibus auri fribq oma tunc periculo q
opus ipsum mutanq mpatoris furie
tonspirari Verum ab eo vltionem fuit m
dulgentia digniati Vbiquide m dispare
smilitudme probans mperitor et auri
rapitis et psone p visum se alloquentis
exordme amictis visionem exposuit

omnq pariter ex ore gloria deo psonuit
Celebre mox m aula regia fore q preceptu
mpatorem hemitum beati visitatione
seruatq dignatu Ipso demq per aerium
regaliter descendente vniuersas diuersi
sexus personas et etatis plebe ad basilica
festinater ocurrente aurea effigies maxio
rem militaq triquidio p manus reserentq
deo super altare cum dmb et votis mille
millens oblata est Exiuit ergo edictum
ab augusto ipatore vt seruaciane veneratio
mis religio summa deuotione p secula
seculoru haberetur m gloslauiensi empio
Eiusdem adhuc augusti tpe m tapestribq
subiatis vir mie francoru antiquitus
ecclesiola beati seruacij tonstructa
fuerat memore. ravi tamen accessus
qmquidem et vtiune tonservata fuisset
nec ne postmu noxa oblivionis dubiu
habuere Verum qm semel m animo seruaz
m die seruaciane festiuitatis vt fieri
tuetur ruricole mos habuerunt. die
aliquado mulieres eode modo post reros
bullur mter missaru agendi vestes totas
et rapita manusq tonsperse sanguine
sup uemebant Causam tanti monstri
requisite responderunt Illus ecclesia arrur
rentibq heu iportuna semisterii opera
se tertio exeruisse. singulaq subito sue
fila tele tale portentum stillasse festinato

mittitur tela adgeruntur dato pro mulie
ribus emitur ante ostiū ecclesie suspedit
Dies illa feriarū impensis timēdaq
honorandi quot anis censetur Altera die
sanguis defluere desit tela tame ibidem
diu post pependit hec de conservatione
basilice illius vlla demceps dubitacio exti
quum ita fuerit vt eam populq ante anue
liret anteps exoluerit Triste nome est
iudicii sontib⁹ fulmen monitib⁹ tempestas
nubis contemptorib⁹ suis seruatorib⁹.
Sed sis ex opposito quoq seruati tuo letus
lertoq tuo presul prerom respondens
votis et rogatorio

Rutilmburgensis vt fama fert sancti
monialis femina finib⁹ metcensiū
adducta mdeq seducta tempore hyemali
die sabbati iux dim aliqua superstite par
ticula crepusculi vespertini traiecto ante
ostiū basilice beati est velata seruacij
Clauso enim templi ostio hys q addixerat
eam vnus agendū erat ves in foro ner
sine dolo q̄ mulier dubitans iteriū iterumq
pre foribus pulsans multūq vociferans
post vbera quoq lacrimas tanq que
observata pridem fuit patefieri vidit
Illa viu nullū adesse visibiliū vel adue
nisse constabat gressū vlterq maturā
bat Itaq ruptam occidentale intrans
eodem modo clausam sq diuinit reserata

seruatorq beati seruacy trasiuit ianuam
Ibi prostrata m precib⁹ somno felici sopo
rata est Iam sanctus illi palam astitit
Ones q illi seductoū tegmas reserunt
Inter her ecclesie custos portam
apertam offendens femmaq m seretario
repperiens stupore metuq mixto cōpre
hensus est Mulier ut sensit Ne turberis
dne pater inquit seratmq cuncta ei
quoq pertulerat quoq parari sibi predi
xerat intimauit mala Cum talia
memorans christo qui se ita preclusis
fir mter loris medixerat oppido flens
referret grates supplemere iuuenes
vt iret ocius vrgentes Demuit illa
Cogitabant causam Retulit fratrums
sue fraudiq illoū hystoriā Requirebant
sagatissime quo nosset Cndit ibidem
apparuisse sibi vt ves erat senem cuius
decoris et gratie nil vmq conspexisset
simile causam sui itmens quesisse Cuiq
non habevem inquit quid vesponderē
roz vestrū mihi exposuit At ne vltra
sequeret inter minauit Confusi nimiū
pestulentes illi et quoq attulerat illa
tollentes vetesserunt festim At fratres
ecclesie omnimodo consolatione trepidā
reuocabant vsq quo noti legatione sus
repta vediuerunt eam ad loca propria
laudibus rondignis illius extollentes

magnalia qui tanta per famulū suum
seruatū exerret miracula ¶ Deo autem
propicius aliengenis rondueri tue iterseru
qualisnam fuerit pater seruatus tuiceti
genis ¶ Hules quidam getulitate brabandy
geneue ingenuus ingeny mali ar paru
rorporis vasti ar valide sis q̄ mesus q̄
one paris pendebat sarriq̄ prophamiq̄
nichil inter habebat modestis tamen ar
mitibus atrocior iminebat ¶ Quo m
via dieū ferorienti in medio popula
ry̆ruuatu est super eū manus domini
multis q̄ intuentibus repentina ruina
orridit mortuus ¶ stupore timoriq̄ non
merito apprehenderunt presentes ¶ Delat
autem abinde ab amnis dñi die altera
effebatur ad sepeliendū ¶ Interagendū
autem dum longe lateq̄ extensus et
obtentus aspectaretur feretro rompatu
spectaculū mortuus prebuit membra
romouit gestatoriq̄ medio ronsedit abmer
tibiliq̄ vultu oculos rursū flexit turbā
romitantem stupens ipse aspexit ¶ Quid
rot muo non pauoris quid non amiratois
pars rursū in diuersa festinabat currere
pars fugientem signo crucis munire Alij
horribus frigore genua lapsare pauci fide
solida rominus astare ¶ Enimuero hy qui
onus quadrangulū humerus sustulerat
reu igne imprudenter attacto vel dra

mmitesq; virissitudines flamarū sulphu
nomarū et diri algoris ꝓ Post cruciatus
innumeros doloresq; insandos rursus at
tollebar in aera offendiq; illic eā tendia
ipsis potestatib⁹ aeris aeriis phorrenda
Ignis illorū vogo maximo imponebar
adurebar cōsumebar in cinere ad puluer
vt equidem veriq; michi videbatur
rommebar ꝓ Hor pludio penarū ifernalū
veluti gratis exagitatus sū tū postere
no pro alterius mali principio pauedū
rristi ad tribunal examinād trahebar
Heu infelicū sortem miseram qui diuis
dei gratiam demerentur Sed quid aute
hec ego vob ne quiq; vel multis forsita
nori tura voluo Quidue mozor Cur
non aliquid potius quorū temp⁹ indiget
moliar lumen celeste vitamq; animarū
consnosq; veru illarū angelos iuvo veteri
me incredibilib⁹ dictis veritatis fidem
derogare vobisq; in non couertendo infi
delitatis noxam accumulare nemmem
vero inexpertū illius seculi vel puorū
gaudia vel miserorū piacula posse ad
purū pensare Cum em estates ardeq;
inflāmantur et singula obnixe fruscitat
spondent redemte deuotione cōfessionisq;
participatione ꝓ Prosequitur seru ipse
paulisns ac tremulo rore deū iclam
tans ꝓ Producebar accusabar discutiebar
mrhilominꝰ cōuincebar condempnabar
eiciebar ꝓ Prestolabantur parati ante
portam in vulturū specie demones reū
rapturi ad inferiores infestos Vidi desiti
vltima desperatione anxius hesi Illius
neressitas artituli meditureudi tressimt
omi hoi Exigebat pro inumtissimis cogi
tationū et verborū numiꝰ ratione
qui grandia expugnare parmora nequaq;
possem In fluuiū tartareū spes omnis
euanuisset misi pro me tum ille singularis
pietatis et meriti sanctus seruatius ui
dicantis dni pedes appetisset Optimuiq;
michi vitam spiritualem illam ſ rorpale
istam neq; pro delectamento dieru longitu
dine sed pro pemtentia tatū annos septe
Ad me quoq; conuersus consolare iam fili
inquit illius q; angustie semp vt memor
essem indixit quod meo ex rore preptu
neq; lanteatū depellat vmq; fervens
sages neq; pilorū vulusici ymbres no
lunati legionū congredientiū enses
obuia quoq; in mortem metentes non
tervor fulminis non oma subruens igms
nulli amores nulli dolores nulle mortes
neq; om morte terribiliores tempestuosi
maris horrores Demq; mgeti fama
bontatis sanctus ipse sacris ingentior
actis manū salutiferā extendit neq;
temuem seve fiuullam cōtigit mox duris

estuantes adhuc dum in me trendy iliquas
facer attuly extinxit et cicatrices obduxit
in colume ipse me spm vigentibus gelida
morte membris restituit Quem ego
tantomagis tante benignitatis ac potestā
tis intellexi tantomin⁹ equū est illum
nro ex pectore vultu abolen sed illum
colere sed illū venerari sed illius voluntate
semper sectari Discite minores alios ex
alijs ego calamitatis nutrire presto sum
testis que tam et natura finxit infelix
Haut quaqua tamen ultrix veritas ar
guet mendacem Horae quidem labuntur
et dies et menses et anni mihi nidum
brevandi terribile ad tribunal repedandi
Nam Pertruxit tamen tot meis saluatoris magna
spes simul et beati patrum meritorum in
spectus mutuit ardorem illius me ut no.
diligere sic et nomen monumentū tuisse
Talia effatus iter direxit tractu prima
audientiū haut dissimili devotione comi
tati sunt ibiq; multifaria deo auxilijs q;
celestib⁹ gratias referens atq; alia qua
cuersū oratoria sanctorū pme fructus
pturiendo ruminans Post hyemes eor
et tres hilaris denubit vtiq; puras
mentes semp amant sancti bone iam
illi conscientie sanctus fideiussor seruan⁹
apparuit illeq; velabente in quatuor
unde constiterat elementa corpore spā

iam animā atq; ad sume trinitatis gmā
gnem reformata rum seruatio qui pro eo
terrus piatorum anter adierat ad cōgre
gationes iustorū trepidanter abibat
In littore vero haut longus colomesiu
abvrbe manebat quidā presbiter magne
vite et sanctissime hic solus erat singulis
fere noctib⁹ vigilare in psalmis referens q;
diuinis laudib⁹ diluculo passionis dnice
misteria celebrare celebrando semp offerre
deo hostiam viua et vero altissimo Ipse
sane populo longe lateq; in regione illa
posito placuit vere et maiorib⁹ cunctis no
minus clericis atq; laycis In monte dum
erat diuinis anno vacabat At ubi descen
derat cibus condescebant infirmis et
debilibus memor dnice consuetudinis q'
ne laborarent validi et imbecilles sep
firma petebat Per singula diebus omnia facta
est omnibus Preterea ecclesias sanctorū
memorias q; eorū semper frequentabat
et maxime beati seruati in traiecto
Quadā vero die die more soluto assedet
in monte valde efficiter confirmari cepit
Vocatis protinus amicis et cognatis
oma que habebat manu propria tribuebat
Celestia amare terrestria conculcare
hortabatur cum subito personam domini
seruati adesse letabatur et hec prumpes
verbi aut Congaudete mihi fideles dilecti

qua quod semper optauit iam video Et
conuersus ad eu ombꝫ audientibus atque
inquit pater seruauit spiritu Et eadem
hora obdormiuit in dño Cuncti omnes qui
aderant glorificauerunt deu et beatum
seruatu vere scientes quia saluatus e
per eu Esse dicut in lotharingia opidum
quoddam opidu quidem nobile et regale
qua regia proles et beata gertrudis
et presentia sui sanctissim corpis ornat
et nobilitat meritis atq et ptibꝫ glosissis
conseruat Deuꝫ p miam conseruabit
meternu Fuit verom eodem opido fe
minarum congregatio nobilitate gnis
probitate morꝫ et om genere virtutu
magnarꝫ atq probabilu inter quas vna
a parentibꝫ dicta. Erda. oia humana diu
maq polleno sapientia non erat illi
similis mane cumps et oratiombꝫ vigilijs
deditabant illam honorabant illa vt mire
uit sorore vt filia Iper fame habebat fre
quenter quide sed heu nullus probitatis
nullus pietatis et honestatis Ve
qualibet per prophetam dns non dimi
dialu inquit dies suos Vide contigit eu
ante flores adolescentie viam abisse
vniuerse terre. Iuret em oi cognatorum
meor luctus atq dolor sorori tamen
maior vtpote non ignoranti ex uxta
psalmistam. pluit super peccatores laqueos

ignis sulphur et spiritus procellarum
pars calicis eoꝝ. Ideo pro gnis eius
nuq flere cessauit orare numq desist
Quapropter factum est vt ei soror sue
dño non ignorante semnigilanti quada
nocte apparuit Quem diligens ait
frater meus an alienus frater tuus
inquit soror dilectissima At illa Quid est
frater Bene inquit ille At illa Quo
bene Bene vere vero frater nuq bene
Beatus inquit seruatus obtinuit. Illa
respondit Quare ille frater ait Quia
iam tertio distillatariatq et rilicio ductus
ad sepulchꝝ ei⁹ ven et pro modulo meo
eum honorau. Non solum me sed quotquot
venit eterna consolatur leticia Conso
latus vere consolatur sicut ei promisit
in consilio sanctoꝝ vome dns ns ihs xp⁹
Et hoc profecto dni mie sue tunge enses
premitus magis autem manubꝫ perierut.
Hoc totus erit mundus et ego liret dissi
milis ombꝫ Audi quaeso soror quod dica
audi ut spes tua firma sit mecu mira
bile quidda et vix credibile Postq
eum proh dolor deputatꝫ su demonibus
in medio eoꝝ quasi ouicula in medio [illegible]
lupoꝝ trahebat sulphure et pice
apostatarꝫ vite angelorum vrebat.
Vrebat sive m timeres et pulverem.
Et ecce rum impetu inter multa milia

quite cuiusdam ciuitatis mema ferebat
ab intus petebant auxilia qua nulla
foris poterant habere presidia Immine
bant et ibi spiritus malignus Vnde lucta
planctus et clamor vehementissimus
¶ Post multum temporis aperiuntur
porte ciuitatis Egressus retinuo quidā
statura proceruus nimiū decorus ciuis
facies ut solis radius resplenduit nob
et vocans nominatim omnes qui ad
sepulchrū eius venerant benigne
cū omni mansuetudine introduxit alij
vero cū vellent irrupere clausa est
porta Nos autem ad nutū iudicis in
respectu gloriae suae vbi angeli vbi archi
geli omnisq; chorus celestis gaudet et
exultat sine intermissione pro seruato
beato seruatio adunate sumq; positi
nullis felicitatis expertes nullis gra
Que ergo felicitas in circumscripti
dei vultum contemplari eius mag
quem desiderant angeli prospicere
et in quo letantur omnes sanctorum aue
lle forsitan et vere agnouerint qui
dicebat. quod oculus non vidit et auris
non audiuit et in cor hois no ascendit
quod preparauit deus his q̄ diligut eū
Hor ad gaudendū apostolq; non immerito
hortatur. Cristimo q̄ non sunt condigne
passiones huius temporis ad futuram
que reuelabitur in nobis Hor igitur
bonū tum plus ceteris hominib; facere
et habere laborare beatus seruatus
meruit dona potiora domino donante
ut videtur hodie ampere Respondit
soror eius Sic ita est ut dicis quid neces
se fuit iterū venire ad miserias et cala
mitates huius seculi et temulenta
visitare patriam Vt dicam tibi aut.
qua ratione transibis a corpore et nisi
per eū difficile aut nullo quod queras
queas Dicto cuigilans soror surrexit
gratias egit et sicut certior de visione
ita certus operabatur de omnibus
Et iam tertio benignissimum patris de
sepulchro videns gaudens et exultans
statuto tempore transiuit e corpore
relinquens certam spem et fiducia
magna in eo O mira et ineffabilis
gratia saluatoris qua licet chaos
magnū inter viuos et mortuos firmū
sit. animę tamen bonorū consolantur
suos visitant suos in benedictione eius
perpetua Vt et ipse dns iheſus cruciſus
beato martino adhuc militanti ammo ap
parui in forma angelorū resplendentis
et vestem qua prius dederat pauperi
¶ Aduena quidā tractu noie dauid
vesano vexabatur frenesi et heri diebus
revolende passionis dm Cui nemorem

fremitus ac discursus clamores vulnera
vel redes quatiliq; m cues debachatus sit
ei illi; quem legio demoniu tranerat
non impar furijs m ipsos ecia exurbie
sacri templi canonicos frequeter esserat;
irruerit atq; m tantu ut equidem vt m
sanctissima nocte paschalis vigilie fores
basilice post copletoriu irruperit ac sacri
baptismatis latice sese amens perfuderit
Cretus tandem ante vultus muneto tu
multuabatur furore In rouemendo aute
populos ei ranonicis in vnum vt m
matutinis laudarent dnm grandis erat
timor ne repente clamosus iterrusaret
diuinaq; religiom aggregetoriu oculos atq;
intenciones inter suspendat totu immutet
veru gratia celestis pordinauerat aliter
Illuminat em pre foribus quieto sopore iacet
sopitus Ipsemet quaq; paulo post som
nijs expergiscens vbi nam tanto fuit
tempore mirabatur vehemens; hesitq;
pozio de habitudinis sue qualitate Iam
miquit nocte media senex splendidior
astris huc egrediens ecclesia cophesu
me deorsum in terra posuit sacte crucis
signaculo singula membra mea signauit
et dixit Age beato seruatio gratias
fili mi quoniam per illu te dns vite restitu
it Expergiscitur hoc loco enarrandu
quasi plurima beati seruatij miracula

que per eum mirabiliter usq; hodie
diuina operari dignatur clemen ia
Sed qua longu nimis est si vniuersa
particulariter enarrare velim; dei
gr operantis magnificentia vnisone
laudemus cui sit laus et gloria in oma
secula Amen

Gens danoru armis potens p; morte
karoli karoli lotharingia quasi
Templiq; traiectense famosum opibus
quasit Sed quodam tu bine absterriti
sculis illud consendit imo stipulo ignem
ponit sed plures flamma se torquente
combusti sunt Alij ad tegulas manibus
herentes mdissolubiliu quasi monstrum
pependerut p postremo miseri i se vdeu
Vota q; vouetes laxati sunt dei clemena
sq; psulis indulgena seruatij Tu aute

Post mortem ottonis
imperatoris consusu e regnu minus
Qua licentia erroris quidi prope cofluc
iam vendirauut sibi beati seruatij pdi
traiectenses allato dm siu seruatij fere
rebus suis ut reperiunt sed pzotinus ab
uasore deserti sunt sed vindicta domini
seruatij inter comunia delicta sufforauit
auctorem et copulates eq sathanas Quat

Gusilanorum puer
in trimpmali tempore inuenerunt
vineam beati seruatij bouios furatiui

Dum vero raperent et eos diriperent
apparuit eis semor dicens eis Quare
vineam meam pueri lausastis Noverit
si vos stulta etas non excusaret quanta
faceremi vobis. sed modo hic vestros ex
pertabitis parentes Hec dicti obrigescerunt
mortua eorū velut saxea simulacra quae
menti iuxta parentibus suis exposuerunt
quid viderint uel audierint Tandem
votum facientes beato seruatio laxati sūt
et sine mora peregrinates trauecti venerunt
deo et beato seruatio pro sua relaxatione
gratias acturi Tali custodia bone custos
seruati supplices tuos ommibus horis et
momentis conserue Tu ait

2,1088 Henricus imperator in trauecto residens
cum duodecim episcopis decreuit statuit
basilicā in similitudine duodecim apostolorū
Eo tempore presente ipo rege allatus
est liber miraculor sancti seruatij a rege
exposuit omib nobilib qualiter primitus
dilexerat seruatiū dicens sic Dum
puer essem et sollicitare qualiter ad
culmen regni peruenirem vna nocturna
beatissimus seruatius michi apparuit
mag consolatus de culmine regni certifi
cauit quod michi deus potens veris rebus
exsolvit et reputo verissime hū seruatij
interpretationib Unde certissime me
profiteor etiam ei amatore primasium

Hijs dictis lecta sunt miracula beatissimi
seruatij et pro tot magnalibus omnes
laudabunt nomen dni Item imperator
agros quosdam possessiones cuidā colonensi
dedit petenti nescius tamen ipm hūi seruatij
essent et prebende canonicorū ei assignati
Colonensis itaq ille ni uxore filiaq simi
lia has possessiones ituuit facies maximo
rotundi ambitu similaribus suis quia has
in dotem filie sue se recepisse gaudebat
Morte senili dum ictum est dormitum a
sathana sufforata est eius filia Unde pater
territus trauectum ad sancti dei sepulchrū
consurgere voluit sed basilicā sancti nequa
quam valuit Confusus itaq desperatus
redijt sed predictu predium mme ituauit
de curtu eius suo retinuit et it subleuatis
simulq manus moriens deserit Augusti
etiam errore suū agnoscens venia pro
ingressuria orauit et orantibus pro se
trauectensib periculū euasit Tu autem

Deo regni roborationē
habitā est aliqn curia mpatis vbi
et hoc temporib hēnrici adhuc etate
iuuenilis Aduenit ecia beati seruatij
familia que ibi habitat interpellans
aduersus militem quendā qui aduocatu
arripuerat a quo bonoru suoz direptione
sustinebat Videns ergo miles contra se
agere volentes minabat ip nullo pauore

post principū discessū ipsis inferret
Et sicut consuetudinis est comitato vxor
fortitan vsus tenebatur. Qui triplicis
loris superbiū nacsit et viscerib⁹ euacuat.
Agnouerūt q̄ euenerat primates et ex
pauerunt agnoscentes sacti q̄ familia
seruacij ereptā a seuo tyranno remeat.
ad propria cū gaudio. Eidem familia
beati seruacij petijt a palatino defessore
vel aduocatū et arripit iuuenē valde
nobilem qui primo deuotū exhibuit se
postea malum postremo pessimum.
Inde iterum dolor et suspiria familie
beati seruacij et ut curia primatum
que fuit in castro amen vnico proclama
bat contra oppressorē suū et cū pro
maioribus negotijs non haberent audi
entiā ambulabant tristes in littore
rem fluminis. Iuxta in predicto aduo
catus nauigio aduenies videns q̄ eos
motus est mimi et submordens verba
dixit. Cur nam sint isti agrum est q̄
rustici et stolidi et vacantes ono curias
magnatum presumunt adire. Dutor
bene seco quia de seruacio suo stulto pre
sumentes superbiant. cum seruacius
fuerit homo sicut et nos homines sumus
Et cum her direns equū sprimantem
ascendit. illos q̄ pedib⁹ equū suū iterare
voluit sed portupatus iusto dei iudicio

retrorsum corruit et miserrime vita
finiuit. Dux lotharie godefridus multa
mala ingerebat urbis et familie beati
seruacij. Inde contigit quodam tempore
dum exercitū duceret in ytalia vt
metuendam sibi videret visionem.
Videbatur sibi q̄ videret btm seruacium
iuuenem sequentem qui enaginatum
gladiū tenebat et beatus seruatus
dixit ei. Frene mi istū qui patribus
nostris multas intulit clades qui statim
mersit gladiū visceribus eius. Dux ergo
cuigilans clamabat se periisse. Statimq̄ dissenteria laborare cepit
vxor vero eius illius nomine beatum metuens
de morte mariti medicos consuluit qui
diffidentes artibus suis suasērūt illum
vehere in lotharingiam vt ibi natiuali
bus et aere periculū euaderet. Hec ita
et pressus nimis augusti habitum
monachi petijt sicq̄ obijt in terra
in qua magnifice deum btm seruatium
offendit. Tu autem

Q Domes brabantie henrico duce
trucetensium tumomeorū inuadere et
sanctius seruatius predixit ei q̄ visum
vt cessaret. Cumq̄ bis monitus non
desisteret tertio vice verberibus affli
xit. Quod erubescens confiteri
langorem sensit acerbissimū. Vere si

face ihuꝝ ductus exposuit hor amicis qui
suaserunt vt male vsurpata redderet illo
ad hoc faciendū procrastinante animo eius
ad distinctionem limitū fixerunt palum
sed in terra consistere non potuit Dum
sic pro palo figendo mora protelatur
comes grauissimo morbo protinus cotrit
et erre quidam ignotus superueniens
consilium se veritatis dixit. palum fixit
nullus cohonatorū contradixit contra
uersia cessauit comes conualuit Petro
comes sancti possessiones visitauit et pri
mum tribi filius pedes amputauit super
quo familia sancti seruarij constrenata.
si qua esset in celo potestas iudicū sup
hoc postulauit statim deus suscitauit
hostes ottonis super eū qui ferebant
plagā ad mille homines nec fuit numerus
argenti et auri et vestiū et animaliū
et edificiorū que predicti consumpsit et
vis flāmarū ignis eciam mirabilis
pedes manusq; ottonis torrebat qui
vlulatū dire cruciatus de ac nocte
premebat donec trauectū deductus pro
miria satisfecit munera obtulit ire siq;
pro se carnificū impetrauit. sanitate
percepit et gaudens ac pauēs ad propria
remeauit Audit aliquotiens ut nonnulli
trauectenses causam aduersi aquosi
sup possessionibus quibusdā que post
longū litigiū eis fuerāt adiudicate si
tamen donationem illam sacramento
confirmarent. septem nobiles seruitu
dm et patronū suū seruarij petierunt
serum deportari In eundē mulier suppler
contracta humi corruit Sanata surrexit
illicq; sanitatem assumere timuerunt.
Dominoq; adiuuante aquis pueneruit
vbi pacto prospere negocio cū iocunditate
et gaudio infinito populi comitatu pro
sequuntur ad propria redire Ibi puer
debilis totus prostrat salutis et mulier
contracta stetit super pedes suos erecta
Fit continuo grauidus comes flammigor
qui huius sancti interior fuerat estu sebrili
tactq; saltim et omnes nobiles qui seruū fuerunt
dixit dignos esse supplicio statuit legatos
trauectum direxit guttam aque petiit
que ab ossibus pessimi patris seruarij
defluxerit arreptamq; gustauit gratulā
cuasit O pater venerande totumanibi
venerande suppliciby miserere nobis Tu at

Rumor
beati seruarij statim
et velociter puenit romam q̄busdā
romanorū ea via qua sanctus domum
remeabat visa est quasi stella diuini ful
goris aduentasse Cuius signo precedente
expectabatur ab omnibus et mirantem
honorifice suscipientes mirabat. vultu

eius angelum ¶ Quibus ambus verecunde
gratias agens priuate habitacioms sibi
delegit rasam. et prius omm scoz̄u i roma
visitauit ecclesias ꝑ principis apostoloz
nitauret palacia ¶ heu vobis miseris qui
polluti mente et corpore inuer ecunde
et imperterrite intramus aulas sanctoz
um sanctus dñi post tanta virtutu merita
foris stabat quasi indignus ¶ et qua se tm
humliaut longe aliter meruit suscipi
ꝑ nostra voti soleant respin ¶ expectant
autem diem quiest octauo kl' aprilis
vbi obtinuit ammuacio beate marie quo
die et incarnacioms et crucifixioms
mundo eterna profluxerit ~~mudo~~ diuine
miseracioms munera sperans eo die
pm ihesum clementius se exauditum
quo seipsum pro nobis in cruce deo patri
hostiam obtulit imaculatam ¶ orte ig̃
optata seruatus antistes primo mane
lacrimis repit rigare apostoloz limina
et oracionibus suis peccata populi
purgans debilitorpore humi prostrates
sopore corceptus est victus ante altare
thronu et in eo sedentem dominu ihm
¶ dextris eius aspectus gloriose matris
eius virginis ¶ Per circuitu vero eius mille
seoy millia inter quos petru agnouit
et paulu eosq; pro ex idio gallie m
tellexit orare repit sed hoc totu si ustiua

dno aduersante oia ¶ solus pthomartir
stephanus stephanus pro eo oratorio suo
mettensi oraut et impetrauit ¶ ubi etia
beatus auctor eps se suaq; oia precib9
beata seruary comendauerit ¶ tu autem

Et nos autem

Seruatus pmu ihm audire xpm lemi
non posse in petrum oculos suos deflexit
vtq; sue timoris miser etur expectat et
beatus petrus aut ¶ olim frater pulsare
ianuam iusto iudicio iam clausam ¶ ouerit
rerus nulla spes salutis restat timoresib9
quia epm que ~~clamant~~ manib9 angelicis
sibi data viderint ignominiose a limine
tuuste depulerit ¶ aduertens ante seruatus
se ianuam pdictis eois aduersisse timoresib9
licet demulceret et tu benigna compassio
sanctoz astantiu voluit eu consolari
et pius petrus apprehensa dextera alle
uans illu. quid me ait sanctissime vn
inquietus ¶ non imputabitur tibi iusto ꝙ
peribunt peccatores. ¶ hemeto narrate
ombus episcopis gallie et epo mettensi
auctor imobile decretu dei ¶ de de sole
ris tu dilecta anima non longe post
in sanctoz societatem colligenda ¶ hinos
siquide videbis sed magnifice in eis
gloriaberis. vt optat anima tua tibi erit
aperta celestis porta ¶ vbs timoris tibi
sepulchru non erit sed triumphum cunctis

regna erit tibi monumentum et gloria.
Vale et redi dilectissime qu potens es
et eius misereat omnibus inuantibus te
Discedens ergo a claugerio reli petro
diuine fabricationem clauē in manu
gestauit argenteam ne miserorem illo
ru tabulas lapideas in monte deus
olim dederat. Reseruatur in prefato
monasterio vbi corpore requiescit
beatus seruatius clausa illa quamab
apostolo petro acrepit dum oraret
apud deum imminenti crudeli gallicanu
ibiq; virtutis esse demonstratur vt si qn
sorcium pestis aut tale aut quid agros
uaserit ipsa per agros deportata
onem huiusmodi pestilentiam fundit
extinguat. Testati sunt quamplures q
eas aliqn per agros hesbanie thesa
drie atq; sixonie circuluerunt cum
eadem via qua uenant repedarent
se aceruos uemisse sorcis extinctarū
set aliquando cum thesauro ecclesie
a furibus noctu sublata. Canonici
autem pro ea potius q; pro thezauro
non modice contristati statuunt pro
hoc communiter inuocantem dominu
triduanas q; ieunio atq; solempnes
letanias sibimet idicunt. Cū igitur
letanias agendo longius predaret uide
eminus cuidā spineto magnā auiū

multitudine insedisse deo vtiq; per hoc
huius rei pro qua vocabat iudicii dare
Siquidem fures cum partem thesauri
detraxissent diuinitus preterriti reliqua
partem et ipsam clauem sub illo spineto
fossa humi absconderant. Fodierunt
igitur et itu inuenerunt. sed quod ad
cumulū doloris accessit ipsam clauem
in duas partes fracta inuenerunt. Cum
igitur fidelibus ac probatis artificibus
reintegranda committeretur nec quicquā
eorum sequeretur effectus dolentibus
et anxiis ombus apparens vni ex deuotis
fidelis patronus seruatius non posse
aut arte humana vetus ad ab homine
factum non esse constaret. quicquid
esse diuinū auxilium vbi humanū fraudē
beret ingemuit. Hic itaq; commonitus
post solis ortusum altari illa inuolut
et ad matutinorum solempnia surgens
integram ac solidam reperiunt deo ac
protectori suo beato seruatio gratias
in ombus agentes hec sint laudes tue
O bone seruate nos tibi famulantes
custodi et perduc ad gaudia celi vbi
laudemus deum qui te talem nobis
misertus dignatus est concedē patronū.

De partibus francie

Constructa ecclesiola in memoria pissimi
seruatij sed dubiū fuit vtrū aliquando

193

In partibus francie

ronſeruata fuerit ſemel tame ñ anno
ſoliget ñ die beati ſeruacij pulſ ꝯue
nebat ad feſtum agendū. ¶ Quodam
tempore miſa miſſarū ſolempnia ſup
uenerunt due mulieres q̄ ſanguine
toto erant perfuſe corpore ſiquirit
quali prodigio factum ſit hō reſpodert
dum oīs populus ad memoriam ſancti
ſolempniter concurreret nos opus
noſtrū tertiū exercuimus et feſtū
ſancti ſeruacij agere non curauimus
et ſubito quodlibet filū ſtillauit ſan
guinem. feſtinanter tela afferūtur plea
ſanguine rūmitur. Dato pretio a
mulieribꝫ emūtur. et ad memoriam
facti coram eccleſia ſuſpenditur et
altera die ſanguis fluere deſijt ſed
tela multos poſt annos ibidē pepēdit
ex hoc miraculo manifeſte patuit
hanc eccleſiam fuiſſe conſeruatam.
¶ bone ſeruati

ACAD.
LUGD. BAT.
BIBL.

Dit boek hoort toe:

Hendrich Lenssen en den Lan
dmaet in 25 1 nagelaten
est dit geschenen
satis est — 25

ACAD.
LUGD. BAT.
BIBL.
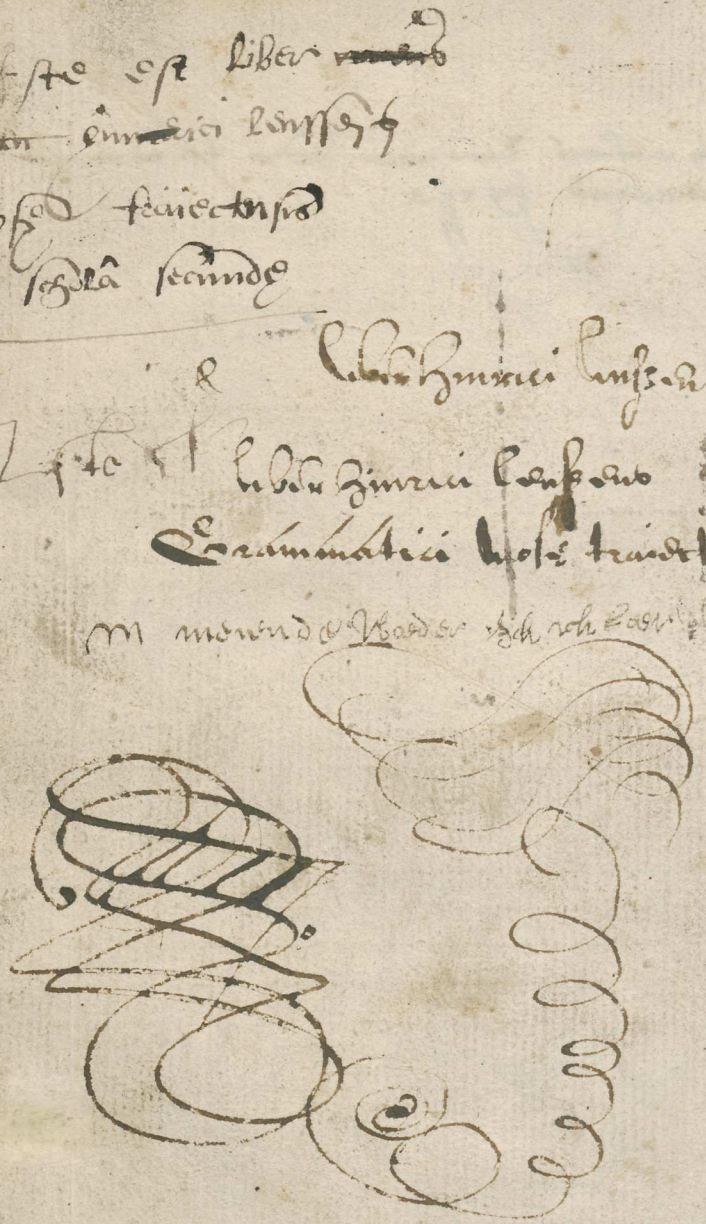
Moy enfant doctrine de la remosse et
fromerat sagesse